

**DE GELUKZALIGHEID
VAN DE
WEG DER RECHTVAARDIGE
ALSMEDE
DE FONTEIN DES LEVENS**

**Voorgesteld in enige predikaties over de eerste
Psalm en Psalm 36:8,9,10**

door

D. KASPARUS ALARDIN

**In zijn leven bedienaar van het Goddelijke
Woord te
ARNHEM**

Vermeerderd met

DRIE PREDIKATIES

over Joh. 14:6, Matth. 7:13,14 en Fil.1:23

**Onveranderd overgezet in nieuwe druk en huidige spelling en
niet hertaald, door J. van Vulpen.**

**(De approbatie, voorrede en opdracht zijn als kopie van het ori-
gineel opgenomen)**

© Copyright 2017

Uitgeverij

**Oude
Wijn**
Woudenberg

Inhoud

APPROBATIOE	Blz. 5
VOORREDE	Blz. 7
OPDRACHT	Blz. 9
LAATSTE UREN VAN ALARDIN	Blz. 21
EERSTE PREDIKATIE	Blz. 27
PSALM 1:1	
Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in den raad der goddelozen, enz.	
TWEEDE PREDIKATIE	Blz. 53
PSALM 1:2	
Maar zijn lust is in des HEEREN wet, enz	
DERDE PREDIKATIE	Blz. 77
PSALM 1:3	
Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd, enz.	
VIERDE PREDIKATIE	Blz. 105
PSALM 1:4,5	
Alzo zijn de goddelozen niet, maar als het kaf, dat de wind heendrijft. enz.	
VIJFDE PREDIKATIE	Blz. 130
PSALM 1:6	
Want de HEERE kent den weg der rechtvaardigen, maar de weg der goddelozen zal vergaan.	

- ZESDE PREDIKATIE Blz. 153
PSALM 36:8
Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, enz.
- ZEVENDE PREDIKATIE Blz. 179
PSALM 36:9
Zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes; enz.
- ACHTSTE PREDIKATIE Blz. 204
PSALM 36:10
Want bij U is de Fontein des levens; in Uw licht zien wij het Licht.
- NEGENDE PREDIKATIE Blz. 230
PSALM 16:8a
Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij; omdat Hij aan mijn rechterhand is.
- TIENDE PREDIKATIE Blz. 255
JOHANNES 14:6
Ik ben de Weg.
- ELFDE PREDIKATIE Blz. 282
MATTHEÛS 7:13,14
Gaat in door de enge poort; enz.
- TWAALFDE PREDIKATIE Blz. 318
FILIPPENZEN 1:23b
Hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn; want dat is zeer verre het beste.

APPROBATIOE.

De Theologise Faculteit der Academie van Friesland gesien hebbende seeckere Predicatieën over Psalm I. en XXXVI. nagelaten van wijlen den Eerwaarden en Geleerden Heer Kasparus Alardin, sal. ged. in sijn leven Bedienaar des H. Euangeliums tot Arnhem, heeft dezelve bevonden over een te komen met de Regel-mate des Geloofs onzer Kercken, en te behelsen veele seer nuttige bedenkingen en stichtelijke lessen tot vorderinge in de kennisse van waarheit en oefeninge van nodige Godsaligheit. Sij vertrouwt derhalven, dat dit pand van de Liefhebbers van beide in liefde sal worden ontvangen en gebruikt, als komende van de laatste hand eens mans, die in beide, ik meene in kennisse en liefde van de waarheit seer veel gevordert hadde, ende (in leven zynde) de kraght der waarheit tot oeffeninge van de deught in sijn exempel en dienst tot groot voordeel van Christi Koningrijke vertoont heet.

Franecker 1692.

C. VITRINGA.

Decemb. 2.

S. Th. d. F. h. t. Dec.

ALARDIN (Kasparus), geb. te Bremen 1658, gest. te Arnhem 15 Aug. 1692, was predikant te Sluis 1681-85, te Wesel 1685-88, te Arnhem tot zijn dood. Hij gaf in het licht: *De geluksaligheyd van den wegh der Rechtveerdige; alsmede de Fonteyne des Levens enz.* (Amst. 1692; 1698; 6e druk in 1732); *Vergeestelijkt en hemels theegebruik, ofte beknopte overbrenging van de thee geestelijk op Christus Jezus toegepast enz...* in 't licht gebracht door J. Titama (Rotterdam 3e druk 1730; 5e druk 1877); *Een lijkpredikatie op den dood van Petrus Keuchenius* (Amst. 1692).

Zie: *De voorrede van: G. Anslaer, De Geluksaligheyd van den wegh der Rechtveerdige; W. van Eenhoorn, Euthanasia ofte welsterven* (Amst. 1733 3e dr.) IV, 400-406; *Visscher en v. Langeraad, Het Protestantsche Vaderland I*, 68.

Uit: Wumkes

VOOR-REDE

Aan den Godzaligheid beminnenden

LEESER.

Wij zullen u vooraf met een lange Voorreden niet ophouden, nogh met veele woorden den schrijver deser bladeren poogen aan te prijsen. Dat is eenigzins geschiet in de Opdracht aan de Gemeente van Arnhem. Ook is de naam van Alardin al te seer doorgebroken in onze Nederlandsche Kerken, dan dat iemand deselve niet zou kennen, 't en zij bij een vijand waarvan geleerdheid en godvruchtigheid. Hij heeft, sonder roem gesproken deught en godsaaligheid te zamen gepaard, en door dat middel de reghte wijsheid om zielen te vangen, bekomen. Dese weinige bladeren sullen daar een levendigh bewijs van zijn. Niemand sal de selve in de vreese des Heeren leven, of hij sal sijne ziel aangesteken vinden met een hemelsch vuur, dat doorgaet tot de verdeelinghe des ziele en des mergs. Dit is de reden, Godvrugtige Lezer, waarom we 't lesen van dese bladeren u met ernst derven aanprijsen. Zijt versekert dat u dese moeite niet berouwen sal, als die door 't lesen en herlesen van deselve niet alleen geleerder, maar ook beter worden sult. Bij aldien door den druk 't een of 't ander foutje mag ingeslopen wesen, gelieft 't zelve te verbeterere, dat u niet swaar vallen sal; soo ook 't een of 't ander woord, niet al te net op zijn Nederduitsch gespeld of geschre-

VOORREDEN.

ven, hier of daar gevonden word (hoewel sulks in desen laatsten druk, meer dan in de voorgaande is gade geslagen) gelieft dat te oversien meer lettende op de kracht der saken, als op de cierlijkheid der woorden. Bid God met ons, dat hij veele soodanige mannen in dit ons Land en elders verwecken wil, die voor aldaar op gezei zijn om zielen te vangen, en dezelve te behouden uit dese verdorvene eeuw. God geve dat ooit een Jerusalem in Nederland gevonden worde, dat de Propheten doodet, en steenigt die tot haar gezond worden! Och! dat Israels verlossinge uit Zion quame! als de Heere de gevangene zijns volks sal doen wederkeeren, dan sal zich Jacob verheugen, Israël zal verblijd zijn Ps. 14: 7

OPDRAGT

Aan de bloeiende gemeente tot

ARNHEM.

Siet hier het Testament, de laatste wil en wensch van uwen nu saligen Dienaar in den Heere D. Kasparus Alardin, ten deele van hem selfs met sijne bevende hand geschreven, ten deele met zijn stervende hand gedichteert aan andere. Gelijk hij u, van den dagh af dat hij onder u geleid heeft, teederlijk bemint heeft, en sijne gezondheid niet dierbaar geacht voor sich selven, op dat hij de saligheid uwer zielen door sijnen arbeid bevorderen moght, soo heeft hij u oock liefgehad tot' den einde sijnes levens toe, waarvan dit schrift een duideljk bewijs is.

'tSal u, soo wij vertrouwen, niet onaangenaam wesen met korte woorden den loop sijnes levens te verstaan.

Hij was Anno 1658 gebooren tot Bremen, een plaats, door meer als een doorlughtigh Godsgeleerde vermaart.

Sijn Godvruchtige Ouders hielden hem al in tijds tot den Heiligen dienst in hare gedagten

afgesondert, waar in sij meer en meer bevestigd zijn, wanneer zijnen voortganck in studien met het toenemen van jaren so overvloedig openbaar wierde, waar uit sij niet sonder grond beslooten dat hare gedaghten soodanig van den Heere gerichter waren, en dat het niet sonder God was 't geen sij ten aanzien van harer Soon besloten hadden.

't Is met hem gelegen geweest als met Timotheus, hij heeft reden gehad om te klagen over sijne mage en menighvuldige swackheden, dewelcke sijn lighaam onderworpen was maar verre daar van daan, dat hem sulks in sijne neerstigheid sou hebben doen vertragen sulks is hem eer een kragtiger spoor en prikkel geweest tot grooter neerstigheid om ten minste nog eenigen tijd overig te hebben onzielen te vangen, en Christo Jesu te gewinnen.

Op het drie en twintigste Jaar sijnes Ouderdoms heeft het God door zijne aanbiddelijkvoorsienigheid gelieft hem uit te stooten in zijnen oogst, ende tot den dienst sijnes Woords in de gemeente van Sluis in Vlaanderen telaaten beroepen werden.

Een beroeping, waar zwaardere schouderetoevereischt scheenen, als die van onsen Aladdin, om verscheiden omstandigheden bekenaan degene, die de moedlijkheden, op dien tij

in de selve gemeente geresen, noch geheugen.

't Heeft onzen Overledenen ook genoeg overlegh gekost, eer hij sijne schouderen onder dien last heeft derven stellen, maar eghter gesterkt in den Heere, niet tegenstaande deze en gene af-raadingen, heeft hij dezen last op sigh genomen. Hij besloot bij zig zelve, dat het beter was 't versoek van deze gemeente, die hem toeriep komt ons te hulpe: op te volgen, als deselve door het missen van zijn dienst woester en woester te laten werden'

Een van tveen, of die gemeente moest van een Leeraar ontbloot blijven, of hij moest de aangeboode roeping aanveerden; en hoe kon hij dat onderlaten sonder zijnen God ontrouw te zijn, die hem tot soo een zwaren dienst beliefde te roepen, om zijne kraght in Alardins swackheit te volbrengen?

Hoedanig hij sig tot Sluys in Vlaanderen gedraagen, hoe hij niemandt gelegenheit gegeven heeft om sijne jonckheit te veragten, maar aan alle sijne kennis in de Leere der Waarheit, die na de godsaligheid is, ten vollen heeft doen blijken, hoe hij door zijn kloeck beleid de waggelende zielen aldaar ondersteunt, de twijfelende teregt gebragt heeft, sal Sluys in Vlaanderen noit vergeten, maar soo veel getuigen daar van uitleeveren, als oit of oit hem daar ter plaatste gekent, en sijn voorsig-

tigen ommeganck in 't werk des Heeren me opmerkingen hebben beschouwt.

De zegen, waarmede het God belieft heeft sijnen dienst aldaar te achtervolgen, is eer duidelijk bewijs geweest, dat hij die beroeping niet in Gods toorn. maar in zijn welbehagen begonnen en geeindigt heeft.

Dit ligt, soo helder aldaar schijnende, kor onder geen koorn-mate werden gesmoort, 't schoot sijne stralen uit tot verder gewesten

De Predikdienst in de Nederduitsche Tale tot Weezel wiert door 't vertrekken van een harer Dienaren naar een grooter Gemeente vacant: zijn naam, zijn geleertheit, zijn godvrugtigheid was daar soodanigh bekend en in aghtinge, dat men niet liever sagh als dat hij tot haar moghte overkomen en de openstaande plaatse vervullen, gelijk oock is geschiet, want op den 13 Mei 1685 is hij daar ter plaats in sijnen dienst ingezegent.

Dog 't heeft God belieft hem niet lang op eene plaats te laten, maar van de eene naar de andere over te brengen, op dat meer als eene Gemeente haar in zijn ligt, dat niet lange schijnen sou, verheugen, en hij sijne kroon uit zielen van meer als een Gemeente vlegten mogt.

Soo is hij dan ook tot N op een wettige roeping Anno 1588 overgekomen, om van zijne

gaven, die hij van den Heere ontvangen hadde u mede te deelen en met zijn ligt te bestralen.

Hoedanigh deeze Leeraar onder u geweest zij in leere, in leven, in godvrugtigen wandel, hoe van God in sijnen dienst en op sijnen arbeid gesegent, sult gij dierbaare Gemeente van Arnhem nooit vergeten, als die *sijnen brief* zijt *bekent, en geleesen van alle menschen, als die openbaar zijt geworden, dat gij eenen brief Christi zijt, door sijnen dienst bereit, geschreven niet met inckt, maor met den Geest des levendigen Gods, niet in steenen tafelen, maor in vleesche tafelen des herten*, om Pauli woorden hier te gebruiken uit 2 Cor. 2: 2, 3 en die ook eens zijne blijdschap en kroone en roem wezen zult in dien dagh.

Hij heeft sig waarlijk aangestelt als een arbeider, die niet beschaamt wert, het woord Gods regt snijdende: dat sal uwen predik-stoel getuigen, en alle die hem daar van daan de Schriften hebben hooren openen en haare zielen toe-passen.

Daar was iets in de zaken, die hij voorstelde iets in de woorden, waarmede hij se uitdrukte, iets in zijne gesten en gebeden, dat bequaam was sijne behoorden te verrucken, en te doen uitroepen: waarlijk onse herten brandeden in ons, als wij hem de schriften hoorden openen!

In zijnen ommegang had hij een seedige deftigheid over sich, waar door hij eerbiedigheid verwekte in de geene, die met hem ommegingen.

Hoe neerstig hij geweest is om alle de deelen zijnes dienstes waar te nemen, in 't besoeken van zieken, in 't vertroosten van kleinmoedige in 't te regte brengen van de afdwaelende, ende dat sonder aansien des persoons laat ik de huisen der weduwen en de hutjes der armen getuigen.

De vreesse des Heeren was hem het beginsel van alle waare wijsheit, sijn ernst was te wandelen den weg der regtveerdigen, *hij en wandelde niet in den raad der godloosen, noch stond op den weg der sondaren, noch zat in 't gestoelte der spotteren, maar zijn lust is in des Heeren wet ende de hij overdacht sijn wet dag end nacht.* Ps. 1: 1, 2.

Hij soght alle tijd water te scheppen uit de fonteyne des heils Christus Jezus, dien stelde hij geduuriglijk voor sig, en soo poogde hij op regt te wandelen, om tot u en andere te kunnen seggen: *Zijt mijne navolgers, gelijk als ik oock Christi ben.*

't Heeft ook God behaagt desen sijnen ijver onder u in 't werk des Heeren rijkelijk te zegen. Hoe wierden uwe herten niet menigmaal ja doorgaans geraakt onder sijne bedieninge?

hoe gingen uwe zielen niet uit? hoe wiert gij niet verrukt en genoodsaakt uit te roepen, waarlijk is de Heere aan deze plaatse!

't Was ook een ziel-verquickinge voor hem als hij uwen aandaght sag, hoe gij van sijnen mond afhingt, hoe gij u opdede, als een vrugtbare aarde, om 't zaad van Gods woord, dat hij zaaide te ontfangen.

Was hij ijverig over u met eenen ijver Gods; gij waard niet min ijverig ontrent hem en sijnen dienst: hij was waarlijk niet naauwe in u; waar 't mogelijk geweest gij soudet uwe oogen uitgegraven en hem gegeven hebben. Arnhem kan ook sal Alardin nooit vergeten, ook sal de Heere 't werk uwer liefde ontrent hem en sijnen dienst nooit vergeten. Verwagt niet meer tot uwen roem. Dit is en zij u oock genoegh.

Maar eilaas! naar dat hij soo eenigen tijd onder u gearbeid en sijn ligt had schijnen laten, heeft het den Heere behaagt het aardsche huis zijns Tabernakels, waar in hij deze onvergelykelyke schatten ommedroegh, met swackheit meer en meer te besoecken. Waar opgevolgt is dat het hem niet langer mogelijk was den predikstoel te beklimmen en van den selven u met de levendige stem te stichten.

Dit smertede hem aan 't hert, als die door

den ijver van Gods Huis en begeerte tot uw zaligheid verslonden wiert.

Daar was geen ander middel om 't gebrel van de levende stem in dezen te vervullen als door papier ende inckt.

Hij had in sijn leven nooit groote genegentheid gehad om de werelt met boecken te vervullen, 't welk wij sijne nedrigheit als de voor naamste reden toeschrijven, volgens welcke hi een ander alle tijd meerder aghtede dan sig selven, hoewel hij selver veele andere overtroen te boven ging: maerde tegenwoordige noot brak dese wet, dien hij sig selven geset had. Hij kon van zijn hert niet verkrijgen stil te sitten. Gelijk Bisschop Juellus zeide, *oportet Episcopum concionantem mori*, soo oordeelde hij mede, dat een Predikant predikende sterven moest.

Hij heeft bij gevolge hand aan werk geslagen, en dese Predicatie selver met eigen hand beginnen op 't papier te stellen, en als dezelve hem in dezen door swackheit begaf, soo heeft hij sijn tong nogh te werck gestelt, om alsoe door de hand van een ander te volbrengen daar de sijne te swack toe was.

Hier van daan is het dat dese Predicatie zijn voort gekomen, die u nu door den druck werden meede gedeeld, waar mede hij onder u gepredikt heeft tot den einde sijnes levens toe

In dit werck des Heeren is hij besigh geweest selfs tot weinige dagen voor sijn salige verhuisinge, wanneer hij sijnen arbeid in desen door swackheidt staken, en de laatste Predicatie over Ps. 16: 8 sonder einde afbreeken moest.

Hoe hij sigh in zijn onpasselijkheid Gods wille onderworpen, en sijn hert meer van de werelt en al wat hem in de wereld lief was, Gemeente, Vrouw kinderen &c. losgemaakt heeft, weten die geene, die geduurende sijne sieckte gelegenheid gehad hebben om sijne gulde, hoewel swacke, mond te hooren spreken en preken.

't Was zijn gedurig verlangen en sughten : *Heere hoe langh zal het nogh duuren, dat mijne ziel uwe onmiddelijke gemeenschap genieten zal.*

Donderdagh tegen den avond den 14 Augusti begonnen degene, die bij hem waren, te merken dat de ure zijner verhuisinge met groote schreden naderde, sijn benauthheit was groot, de kragten namen meer en meer af, maar sijn verstand bleef hem ten volle bij, en 't scheen dat sijn ziele in geduurige meditatie ontrent God besig was, daar van daan was het dat hij de geene, die hem aanspraaken, versoght hem niet te willen stooren, In 't midden van sijne grootste benauthheit riep hij uit, uit 2 Cor. 4: 17. *Een gansch seer uitnemend*

gewichte van eeuwige heerlijkheit werkt dese lichte voorbijgaande verdruckinge; maar voegde hij daarbij 't is nu evenwel geen lichte verdruckinge etc. Als men hem vraagde of men dese of gene nogh bij hem versoecken wilde, soo antwoorde hij, *God is mij genoeg.* Omtrent de midder-nacht meende hij eens dat sijne verlossinge nogh soo nabij niet was, seggende tegen de sijne, *Ik zal u tijds genoeg waarschouwen.* Dog kortst daarna bestede hij uit in deze woorden: *O! God, in uwe handen beveel ick mijnen geest, Mijn Maeker, die mij geschaapen hebt tot uwer eere, mijn Verlosser, die mijn gekocht hebt door uw bloed, mijn Heiligmaaker, die mij geheilgd hebt door uwen Geest; mijn Heerlijkmaaker, die mijne ziele zult bewaren als uw pand, dat u toevertrouwd is om het voor eeuwig te verheerlijken.* Keerde daar op sijn naar sijn huisvrouw, en bedanckte haar als nogh, gelijk hij oock meer-malen van te voren had gedaan, voor al haar liefde aan hem betoond, sprak haar een hert in 't lijf, *uw Maker sal uw Man sijn, die sal u versorgen, mijn waarde Kinderen heb ick aan God overgegeven, etc.* en is alzoo in den morgenstond in den Heere ontslapen op den 16 Augusti, 1692.

Soo is 't leven, soo is 't sterven geweest van dien grooten Leeraar onder u.

Doet dogh alle tijd blijken dat God soo een

groot light onder u, hoewel voor een korten tijd, heeft laten schijnen.

Ontfangt dese bladeren als sijn uiterste wille als 't laatste pand van sijne liefde tot uw eeuwig wel zijn. Gebruik dezelve tot uw bevorderinge in den weg der godzaligheid en saligheid; hij predikt in de selve nogh tot u naar dat hij gestorven is, gij sult verquickinge in de selve vinden voor uwe zielen.

Vergeet sijn zaad niet dat hij onder u gelaten heeft, maar bid God dat hij uit 't zelve nogh verwecken wil mannen naar sijn hert, die de voetsappen van haren Vader naarvolgende, de zegen van den selven op haren arbeid genieten mogen, en andere Alardins uitleveren aan 't tegenwoordige en toekomstige geslagte.

Dit sal uwe danckbaarheid wesen aan den Overledenen, jaa uwe danckbaarheid aan God, die den selven u, hoewel voor een korten tijd geschonken heeft, *Ostendum terris bunc tantum Fata, nec ultra effe fimul.* Onnodige droefheid kan u niet helpen. Versekert u dat bij al dien gij alsoo sijn leeringen in 't werk stelt, sijn exempel naarvolght, soo sult gij ook eens komen daar hij is, daar geen scheidinge meer plaatse hebben sal, daar gij versadigt werden sult met de vettigheden van Gods Huys, eeuwig en altoos.

De God des Vredes selve heilige u geheel en al;

*en uw geheel opregte geest ende ziele ende lighaam
werde onberispelyk bewaart in de toekomst onses
Heeren Jezu Christi.*

Dit is de hertelijke wensch van uw
toegenegen en dienstbereiden
Dienaar in den Heere.

G. ANSLAER.

DE LAATSTE UREN VAN K. ALARDIN

DEZE was geboortig van Bremen, is predikant geweest de Sluis in Vlaanderen, te Wezel en te Amsterdam, in welke laatste gemeente hij omtrent vier jaar de dienst heeft waargenomen, en omtrent 34 jaar oud zijnde aldaar overleden is. Hij had een zwakke gesteldheid van het lichaam, en met die Timotheüs reden had om te klagen over zijn maag en menigvuldige zwakheden. Daaronder was hij zeer stil en onderworpen aan de wil Gods. Wanneer hij door zwakheid niet kon prediken, noch schrijven, heeft hij zijn tong nog in het werk gesteld, om door de hand van een ander te volbrengen daar de zijne te zwak toe was. Hiervandaan zijn stichtelijk predikaties voortgekomen, die het licht zien, daardoor predikte hij tot het einde van zijn leven toe. Want weinige dagen voor zijn zalige verhuizing was hij nog in dat werk bezig, wanneer hij zijn arbeid in dezen door zwakheid staken, en de laatste predikatie over Psalm 16:8 zonder einde afbreken moest.

Hoe hij zich in zijn onpasselijkheid Gods wil onderworpen, en zijn hart meer van de wereld, en al wat hem in de wereld lief was, gemeente, vrouw, kinderen, enz., los gemaakt heeft, weten diegenen die gedurende zijn ziekte gelegenheid gehad hebben om zijn woorden, hoewel met een zwakke mond, te horen spreken en preken.

Het was gedurig zijn verlangen en zuchten: Heere, hoe lang zal het nog duren dat mijn ziel Uw onmiddellijke gemeenschap genieten zal?

Donderdag tegen de avond, 14 augustus, begonnen diegenen die bij hem waren te merken dat de ure van zijn verhuizing met grote schreden naderde; zijn benauwd-

heid was groot, de krachten namen meer en meer af, maar zijn verstand bleef hem ten volle bij, en het scheen dat zijn ziel in gedurige meditaties omtrent God bezig was. Daarvandaan was het dat hij degenen die hem aanspraken, verzocht hem niet te willen storen. In het midden van zijn grootste benauwdheid riep hij uit, uit 2Kor. 4:17: Een gans zeer uitnemend gewicht van eeuwige heerlijkheid, werkt deze licht voorbij gaande verdrukking. Maar hij voegde er bij: Het is nu evenwel geen lichte verdrukking. Als men hem vroeg, of men deze of gene nog bij hem verzoeken wilde, zo antwoordde hij: God is mij genoeg. Omtrent de middernacht, meende hij eens dat zijn verlossing nog zo nabij niet was, zeggende tegen de zijnen: Ik zal u bijtijds waarschuwen. Doch kort daarna, berstte hij uit in deze woorden: O God, in Uw handen beveel ik mijn geest, mijn Maker Die mij geschapen hebt, tot Uw eer, Mijn Verlosser Die mij gekocht hebt door Uw bloed, mijn Heiligmaker Die mij geheiligt hebt door Uw Geest, mijn Heerlijkmaker, Die mijn ziel zult bewaren, als Uw pand dat U toevertrouwd is, om het voor eeuwig te verheerlijken.

Hij keerde zich daarop naar zijn huisvrouw, en bedankte haar alsnog, gelijk hij ook meermaals voorheen gedaan had, voor al haar liefde aan hem betoond, sprak haar een hart in het lijf: Uw Maker zal u Man zijn, Die zal u verzorgen; mijn waarde kinderen heb ik aan God overgegeven, enz. En is alzo in de morgenstond in de Heere ontslapen, 15 aug. 1692.

Het grafschrift van de heer W. Dorville, op deze getrouwe Arnhemse kerkleraar is nadrukkelijk, in welke hij onder andere zegt:

Wie zal in zulk een druk, nu Arnheems trooster zijn?
Alleen een Phoenix, van een tweede Alardyn.
Doch die is meer op aard, te wensen dan te hopen,
Nu daar zo klein getal, wordt met Zijn Geest bedropen.
Vraagt gij hoe zijn verblijf zo kort hier is geweest,
Het lichaam was te zwak voor zulk een grote geest.

Was de heer Alardin omtrent 34 jaar toen hij stierf, tot die ouderdom gekomen, de heer Cornelius Boot, die 33 jaar en omtrent twee maanden oud zijnde, is ook in de Heere ontslagen. De overeenkomst in de leeftijd en de enige bijzonderheden tussen die twee waardige mannen, doet mij de laatste woorden van de laatste hier nog aantekenen, zoals die van de godvruchtige en waardige vader Van de Put, (die in de grijze ouderdom nog vruchten draagt, en in zijn klimmende jaren de oude Kaleb in veel opzichten is gelijk geworden) in zijn keurige lijkrede over zijn geliefde ambtgenoot, ons zijn nagelaten. De heer Boot namelijk, predikant te Utrecht, (die ik in mijn studentjaren daar gekend, en menigmaal met veel Stichting gehoord heb) werd in het jaar 1713 schielijk ziek, nadat hij de zondag tevoren over zondag 22 met ongemeene wakkerheid en lust gepredikt had, en nam afscheid van zijn echtgenoot, onder veel bewegingen met deze woorden: Ik beveel u Gode, en het Woord Zijner genade, Die machtig is u op te bouwen, en u een erfdeel te geven onder de geheiligden in het licht. De kinderen beveel ik u, draagt er zorg voor. Mijn hart is over u uitgebreid, maar ik ben buiten staat om mij verder uit te drukken. Worstelende die nacht verder met doodsbenauwdheden, die hem die uitdrukking wel eens deed uitbersten: Het is hard voor vlees en bloed met zulk een onbeschrijfelijke

pijnen te worstelen. Doch tevens: Al Gods doen is majesteit en heerlijkheid. Ik wens niet anders te willen dan Hij wil, en mij ook in deze weg Gode betamelijk te gedragen. Begerende dat men daartoe de Heere bidden zal, dat Die hem sterke, en genade wilde geven om in deze zijn weg stil te zijn en die goed te keuren. Tegen de gebrekkigheid van de waarneming van zijn dienst, betuigde hij op de voorstelling van een ander van zijn ambtgenoten, niet beter te weten of hij had uit een zuiver beginsel gewerkt en met haar einde toeleg, en gewenst om getrouw te zijn, getracht daarin te verkeren. En geen andere grond te kennen dan de volmaakte gehoorzaamheid van de Heere Jezus, en dat de weg te zijn die hij insloeg, en op die Gerechtigheid der eeuwen zich neer te leggen.

Die dag bracht hij voorts met stilzwijgen meest door, dan dat men hem weleens hoorde zeggen: O Vader, mijn kracht is maar mensen kracht. En wederom: O wat een kastijding en broos lichaam! Zo gaat de mens naar zijn eeuwig huis. Omtrent de avond als zijn huisvrouw aan het bed kwam, zei hij: Zo wordt de aardse tabernakel gesloopt. Ik hoop dat wij elkaar haast zullen zien, in een andere huwelijk, daar dat hartstochtelijke geen plaats meer zal hebben, maar in zulk een gemeenschap als tussen de engelen en heiligen in de hemel. En aan de omstanders: Leert van mij dat Hij van de mens is. Gevraagd zijnde, of het nog licht van binnen was? antwoordde hij: O ja, ik weet Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd dat Hij machtig is mijn pand bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag.

En wanneer hem gevraagd werd of Hij niet in sterven in het geloof van die waarheden die hij anderen met zoveel kracht gepredikt had? Of hij de zoen- en levensweg in de

Middelaar, zo loffelijk voor God als aannemenswaardig voor de zondaar, niet erkende de enige grond waarop hij dacht dat het voor de eeuwigheid te wagen, in verwachting van de kracht en het vrije daarvan in heerlijkheid te smaken? Antwoorde hij een en andermaal: O ja. Waarna hij zacht in de Heere gerust is, 1febr. 1713.

Deze laatste woorden van de heer Alardin zijn weinig, en behelzen niet veel bijzonderheden. Ik zal ze daarom wel hebben kunnen voorbijgaan, maar omdat zijn naam in gedachtenis in zoveel zegen is in deze gemeente, in welken ik de eer heb een medeopziener te zijn, en die zalige overledene hier zovele gezegende voetstappen heeft nagelaten, heb ik zijn gedachtenis bij deze onderzochte gelegenheid hier mede wel willen verlevendigen. Hoevele Christenen van naam en jaren heb ik in de tijd van mijn bediening aan deze plaats niet gesproken, aan welke zijn dienst op een zonderlinge wijze gezegend is en vruchtbaar geweest. Sion, door zijn arbeid geboren, wat moet deze gemeente onder zijn dienst gegroeid en gebloeid hebben, en zo heeft men geen reden wanneer men het de ouden van dagen hoort verhalen, om te zuchten en te zeggen: Och dat deze gemeente was als in die vorige dagen! Toen er een naam daarvan uitging door Nederland! Hij moet waarlijk een groot man geweest zijn, een brandende en lichtende kaars, die een bijzondere wijsheid bezat om zielen te vangen, en gelijk Paulus en Barnabas, zich overgegeven voor de Naam van de Heere Jezus. Gelijk hij krachtig was in zijn prediken, was hij ook voorbeeldig in zijn wandel. Wie zou nu van zulk een groot man, van zulk een heilige voorganger niet verwacht hebben dat hij op zijn doodbed ook nog veel zou spreken, en

velen door heilige redenen zou verlicht hebben? De ervaring doet ons zien dat ook hierin Gods gedachten hoger en anders zijn dan onze gedachten, en dat de grootste en meest beproefde Christenen menigmaal zonder veel spreken ingaan. De Heere antwoordt niet van Zijn daden. Ik heb daar het een en ander over aangemerkt in het derde deel van Euthanasia. Allerveiligst zal het derhalve wezen in onze gezonde dagen, dat gij maar aan onze huisgenoten hebt te zeggen dat zij te weten nodig hebben. En vooral dagelijks met de Heere spreken, en Die veel in het verborgen zeggen, hetgeen wij op onze doodbed wel zouden willen, maar mogelijk niet zullen kunnen zeggen. Althans dat men uit het meer of minder spreken van godvruchtigen op hun sterfbed niets tot voordeel of tot na-deel van haar enige staat mag besluiten, heb ik elders aangemerkt. Dat het echter verheugend is, nabestaanden en vrienden nabij de hemel zijnde, daarvan en van hun verwachting verstandig en godvruchtig te mogen horen spreken, zal niemand loochenen willen. Gelukkig die maar wel bereid is!

EERSTE PREDIKATIE

PSALM 1:1

Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in den raad der goddelozen, noch staat op den weg der zondaren, noch zit in het gestoelte der spotters.

DE natuur is te onvolmaakt om de mens te tonen waarin de ware gelukzaligheid bestaat. Zij heeft in de mens wel overgelaten een onverzadigbare begeerte tot gelukzaligheid, maar niet de kennis waar die te vinden is. Hiervandaan de verschillende gevoelens der heidense filosofen omtrent het hoogste goed, waarin dat gelegen is. Gelijk de heidense Varro, volgens het getuigenis van Augustinus, verhaalt dat in zijn tijd reeds 288 verschillen de meningen daarover onder de filosofen geweest zijn. Indien de mens door het licht der natuur al uitvindt dat het hoogste goed bestaat in de gemeenschap Gods, zo laat hem de natuur echter onkundig van de weg hoe hij daartoe zou geraken.

Daartoe nu is de Zone Gods geopenbaard om de ware gelukzaligheid voor de mens te verwerven, en die verworven hebbende, op het klaarste aan de wereld te verkondigen; waarom de apostel zegt, dat Hij het leven en de onverderfelijkheid aan het licht heeft gebracht door het Evangelie, 2Tim. 1:10. Hierom is Jezus ook Zijn bediening begonnen van de prediking der gelukzaligheid: Zalig zijn de armen van geest, zalig zijn die treuren, enz., Matth. 5.

Dit is ook het einde en de inhoud van de openbaring van Gods Woord, om te tonen waar des zondaars gelukzaligheid te vinden is, en de weg om daartoe te komen. Daarom begint ook David, Christus' voorbeeld, het Boek van zijn Psalmen, gelijk gij ziet in onze tekst: Welgelukzalig, enz.

Deze Psalm behelst in zich drie hoofddelen: 1. Een beschrijving van de gelukzalige staat van Gods kinderen, vers 1-3. 2. Een beschrijving van de rampzalige staat der goddelozen, vers 4,5. 3. De reden van beide, en van de gelukzaligheid der gelovigen, en van de rampzaligheid der goddelozen, vers 6.

Tegenwoordig maken wij een begin van het eerste; waarin twee stukken te betrachten zijn. 1. De gelukzaligheid zelf, die hij de gelovigen toelegt. 2. De beschrijving van de personen die deze gelukzaligheid zullen deelachtig worden.

1. De gelukzaligheid die hij hun toeschrijft, wordt zo uitgedrukt: *Welgelukzalig*. Er zijn enigen die delen dat dit maar een deelwoordje is, zoveel betekenende als *wel*. En dan is dit de zin: O zalig hem! Wel hem! Maar anderen oordelen dat het is een zelfstandig woord, gesteld in het meervoud, betekenende zaligheden. En dan wil deze spreekwijze zeggen zoveel als: Zaligheden zijn die man, of over die man. Want de gelukzaligheid wordt niet opgemaakt uit een goed, maar bestaat in de bezitting van alle goederen, gelijk de Joodse meester Kimchi zegt. Ja, het zijn zaligheden, dewijl er is een tweeërlei gelukzaligheid, deze en van het toekomstige leven, welke beide de godzaligheid als belofte heeft. Er is niemand, zegt Christus, die verlaten heeft huis, broeders, enz., om Mijnent-

wil, of hij ontvangt honderdvoud nu in deze tijd, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven, Mark. 10:29,30.

Dewijl nu niemand waarlijk zalig en gezegend is dan God, 1Tim. 6:15, omdat Hij in Zichzelf heeft alle leven, alle rijkdommen en heerlijkheid, zodat Hem niets ontbreekt; zo bestaat dan de gelukzaligheid van de mens in de gemeenschap met die God. Want dewijl de mens niet is van zichzelf, noch van zichzelf bestaat, zo kan hij ook niet zalig zijn in zichzelf. Hij is geheel en al om Hem, en tot Hem, Die hem gemaakt heeft; bijgevolg is Hij ook alleen zijn Goed, omdat Hij zijn Einde is. En daarom, die is zalig, die Hem heeft, en tot zijn Vriend en tot zijn Deel. Welgelukzalig is het volk wiens God de Heere is! Ps. 33:12. Verder, deze gelukzaligheid bestaat in de vergeving der zonden. Welgelukzalig is hij, wiens overtredingen vergeven, wiens zonden bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is, Ps. 32:1,2. En in een volmaakte gerechtigheid, waardoor de mens recht heeft tot God te naderen, en het eeuwige leven van Hem te verwachten. Want die wordt gelukkig geprezen, die de gerechtigheid ontvangt van de God zijns heils, Ps. 24:5; daarom is de Kerk zo vrolijk in de Heere, en haar ziel verheugt zich in haar God, omdat Die haar heeft bekleed met de klederen des heils, en haar de mantel der gerechtigheid omgedaan, Jes. 61:10. Zij noemt Christus' geschenken gerechtigheid, klederen des heils of der zaligheid; zo is dan de gerechtigheid uit Jehovah, (dat is uit Christus) de erve of de zaligheid van de knechten des Heeren, Jes. 54:17. Zeer krachtig beschrijft Mozes deze gelukzaligheid, Deut. 32:29: Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost. Dat is

waarlijk zaligheid, verlost te zijn van alle kwaad, en dat door de Heere, door niemand minder dan door Jehovah; daarom behoort gij Hem toe als Zijn eigendom, en zij hebben deel aan Hem verkregen. Dewelke is een Schild uwer hulp, om u te bedekken tegen de pijlen van Gods toorn, van de vloek der wet, van de macht des satans en van al uw vijanden. En Die een zwaard is Uwer hoogheid, om ook uw vijanden te beschadigen, te overwinnen, en u tot een volmaakte hoogheid en heerlijkheid te verheffen.

2. Maar hoedanig moet die gesteld zijn, die deel zal hebben aan zulk een gelukzaligheid? David zegt, gelukzalig is die man, die, enz. Gelijk de naam *mens*, betekent slechte, geringe, onaanzienlijke mensen, als die hun afkomst uit de aarde hebben; en de naam zwakke, ellendige mensen; zo betekent de naam die wij hier vinden een man, dat is, een uitnemend en waardig mens. Zo wordt die naam aan aanzienlijke, kloeke en dappere mensen toegeschreven, Ps. 49:3. Zowel slechten als aanzienlijk; tezamen rijken en armen; eigenlijk staat er: Zowel de zoon des mensen als de zoon des mans. Zo leest men, Ps. 22:7: Maar ik ben een Worm een geen man, dat is, gelijk er terstond verklaard wordt, niet aanzienlijk, niet geacht, maar een smaad van mensen, en veracht van het volk. Zo ook Ps. 62:0: Immers zijn de gemene lieden ijdelheid, de grote lieden (er staat, zonen der mannen) zijn leugen. In die zin noemt David hier de erfgenaam der zaligheid een man, om deszelfs uitnemendheid en waardigheid, gevende daarmee te kennen dat de godzaligen waarlijk dappere, kloeke helden, de aanzienlijkste en voortreffelijkste mensen zijn. De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste, Spr. 12:26.

Deze erfgenaam der zaligheid nu beschrijft hij driezins:

1. Ontkennender wijze, van hetgeen hij niet is, en van het kwade dat hij niet doet, vers 1.2. Stellenderwijze, van hetgeen hij is, en van het goede dat hij doet, vers 2.3. Vergelijkenderwijze, door een gelijkenis, vers 3. Voor tegenwoordig zullen wij het eerste betrachten.

Vooreerst beschrijft hij hem van hetgeen hij niet is, en ontkent van hem hetgeen met de zaligheid niet bestaat in vers 1. Hij stelt hij drie trappen der zonden voor, waarvan de erfgenaam der zaligheid vrij is.

A. Hij wandelt niet in de raad der goddelozen. Hij spreekt hier:

1. Van goddelozen. Het Hebreeuwse woord is afkomstig van een woord dat betekent beroerd, ongerust zijn; zie Job 34:29: Als hij stilt, wie zal beroeren? Hiervandaan het Hebreeuwse woord goddelozen, en betekent in de eerste plaats mensen die van een verduisterd gemoed, van een onrustige geest zijn, die goede orde verstoren, die zelf geen rust in hun gemoed hebben, en anderen deze ook trachten te benemen, welke begeerlijkheden in gedurige beweging zijn ten kwade, om daarin verzadigd te worden. Zo wordt het genomen, Job 3:17: Daar houden de bozen op van beroering. De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten, en haar wateren werpen slijk en modder op; de goddelozen hebben geen vrede, Jes. 57:20,21. Zij zijn wilde baren der zee, hun eigen schande opschuimende, Jud. vers 13. De goddelozen, zegt Salomo, slapen niet zo zij geen kwaad gedaan hebben, en hun slaap wordt weggenomen zo zij niet iemand hebben doen struikelen, Spr. 4:14,16.

Doch omdat zulke mensen om hun boze daden waardig zijn voor het gericht gebracht en veroordeeld te worden,

gelijk ook dikwijls gebeurt, zo betekent dit woord *goddelozen* in de tweede plaats een, die geen recht heeft om in het gericht te bestaan, die veroordeeld is. Want de zodanige die voor de rechter gedaagd, geen recht heeft om zijn zaak goed te maken, die is met recht onrustig. Zo wordt het genomen, Job 27:7: Mijn vijand zij als de goddeloze, dat is, als een misdadige die veroordeeld is. En Ps. 109:7: Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig uit. Eigenlijk staat er: Hij ga goddeloos uit. Dat is niet, zondig, (want zo was hij al toen hij in het gericht kwam) maar veroordeeld, schuldig verklaard. Hiermee komt overeen het Griekse woord voor goddelozen in het Nieuwe Testament, hetgeen gesteld wordt tegen een rechtvaardige, die de goddeloze rechtvaardigt; en wie is zulk een goddeloze? Die de mond gestopt en die voor God verdoemelijk is, Rom. 3:19. In die zin wordt er ook in deze eerste Psalm de goddeloze gesteld tegen de rechtvaardige. Uit dit alles blijkt dat een goddeloze is zulk een schuldenaar voor God, die God, zijn Rechter, niet kan antwoorden, die zonde heeft, maar de gerechtigheid Gods niet heeft. En diensvolgens moeten wij door goddelozen juist niet verstaan die in alle gruwelen en openbare zonden leven; neen, al zijn zij heel burgerlijk en deugdzaam, zolang zij echter missen de gerechtigheid van Christus, zo zijn zij goddelozen.

2. Hij schrijft deze een raad toe. God alleen heeft een heilzame raad voor de arme zondaar, dat hij met verloochening van eigen kracht en gerechtigheid zijn toevlucht tot Christus zal nemen, om door Hem gerechtvaardigd te worden. Dit is die raad, waarvan wij lezen, Ps. 32:8: Ik zal u onderwijzen van den weg dien gij te gaan hebt, Ik zal u raad geven. Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud,

enz., Op. 3:18. Maar de goddelozen bedenken een andere raad, hoe zij door zichzelf God zullen verzoenen en behagen. Die raad Gods staat hun niet aan, zij verwerpen die, en bewilligen daar niet in, Spr. 1:25. Zo hebben de farizeeën en wetgeleerden de raad Gods tegen zichzelf verworpen, dewijl zij van Johannes niet wilden gedoopt worden, Luk. 7:30. Zij versmaden den raad der ellendigen, Ps. 14:5. De raad des ellendigen is, dat hij ellendig en arm in zichzelf zijnde, uit zichzelf uitgaat, en Christus' gerechtigheid aanneemt; maar die raad versmaden zij, zij willen zo laag niet bukken, noch als arme bedelaars tot God komen. Ja, de raad Gods is hun zelfs dwaasheid, 1Kor. 2:14. Zulke mensen nu zijn juist geen grove zondaars uiterlijk, maar zodanigen die onder de mensen dikwijls voor de besten en heerlijksten gehouden worden. Hoedanigen onder de heidenen geweest zijn de filosofen, priesters, wetgevers, die God trachten te verzoenen door hun deugden en offeranden, zo van beesten als van mensen. Zodanigen waren onder de Joden de farizeeën, schriftgeleerden en anderen, die, hoewel met een ijver Gods ingenomen, echter zoekende hun eigen gerechtigheid op te richten, hebben zij zich der gerechtigheid Gods en de raad Gods niet onderworpen, Rom. 10:2,3.

En waarlijk, zulk een eigen raad is een werk der goddelozen; want die bij zichzelf een raad verzint om de zaligheid uit te vinden en te verkrijgen, die begeert als God Zelf een raad te geven, hoe Hij hem zal zalig maken, en tracht alzo Gods raadsman te zijn, en in de ijdele overleggingen van zijn gemoed versiert hij zich een god die Hem gelijk is, en Die in zijn dwaze raad behagen zal ne-

men; hetgeen waarlijk de meest ongerijmde dwaasheid en grootste goddeloosheid is.

3. Te wandelen nu in die raad, is die raad goedkeuren, toestemmen en inwilligen. Het kan ook overgezet worden, te wandelen naar die raad, dat is, dat iemand eens anderen raad gehoor geeft, en zich van hem laat leiden, afziende van zijn eigen wijsheid, en die van de anderen meer achten. Zo wordt het genomen, 2Kron. 22:3,4: Hij wandelde ook in de wegen van het huis van Achab, dat is, vers 4, gelijk het huis van Achab, naar datzelfde voorbeeld; want zij waren zijn raadgevers. Micha 6:16: Het ganse werk van het huis van Achab wordt onderhouden, en gij wandelt in derzelver raadslagen, dat is, naar en achtereenvolgens hun raadslagen. Zo hier, te wandelen in de raad der goddelozen, is niet alleen die toestemmen, maar zijn gedachten en wegen ook daarnaar te richten.

Maar een godzalige wandelt niet in of naar de raad der goddelozen; de raad der goddelozen is verre van hem. En hij wandelt zelfs niet naar zijn eigen raad, hij gaat niet met vlees en bloed te rade, Gal. 1:16, hij geeft zich geheel over aan Gods wijze en goede raad, om daarvan geleid te worden, Ps. 73:24.

B. De tweede trap en daad der zonden die van een gelovige ontkend wordt, is: Hij staat niet op den weg der zondaren. En spreekt:

1. Van zondaren. Het Hebreeuwse woord waarvan dit afkomstig is, betekent eigenlijk van zijn doelwit en oogmerk af te dwalen. Zie Richt. 20:16: Hij slingerde met een steen op een haar, dat het hem niet miste. Het is dan, het wit te missen. Nu, Gods eer en Zijn gemeenschap moet het einde en het wit zijn van ons ganse leven; daar dan nu van af te zien en onszelf of de wereld te zoeken of

te beogen, dat is zondigen. Het Hebreeuwse naamwoord dat in onze tekst is, betekent niet slechts een daad van zondigen, maar een gedurige daad, ja, geeft niet zozeer een daad, als wel de gehele staat van de mens te kennen; want zij worden niet genoemd zondigende, maar zondaars, dat is, die een hebbelijkheid van zondigen hebben verkregen, wier handwerk is te zondigen, die waardig zijn daarvan benoemd te worden, zelfs dan, wanneer zij de daad van zondigen juist niet oefenen. Gelijk iemand bij een kranke komende, die met een woord van troost en vermaning toespreekt, toch daarvan wordt die mens niet terstond genoemd een ziekentrouster; dewijl hij dat maar bij geval doet, zonder dat hij er eigenlijk zijn werk van maakt; maar een ander, wiens gedurig werk en beroep dat is, zieken te bezoeken, die daartoe alle gelegenheid zoekt en waarneemt, die wordt eerst met recht daarvan genoemd een ziekentrouster.

Hieruit blijkt dat elk natuurlijk onbekeerd mens een zondaar is, dewijl hij niet anders doet dan zondigen, omdat hij in al zijn doen het rechte oogmerk, Gods eer, zich niet heeft voorgesteld, maar zijn eigen zelf. In die zin neemt het Paulus, Rom. 5:8: Christus is voor ons gestorven, als wij nog zondaars, dat is, onbekeerde zondaars waren. Die is een zondaar, die zich in zijn daden heeft voorgesteld zulk een einde en oogmerk, hetgeen ver afwijkt van het ware betamelijke einde.

En dewijl nu de heidenen, zolang zij van Gods Woord vervreemd waren, bij uitnemendheid niet anders deden dan zondigen, hierom worden somtijds de heidenen, in tegenstelling der Joden, bij uitnemendheid zondaars genoemd, Gal. 2:15. Wij zijn van nature Joden, en niet zondaars uit de heidenen, Matth. 26:45, vergeleken met

20:19; en de reden is, omdat zij God, Die het einde van het redelijk schepsel moet zijn, in alles vergeten, waarom zij genoemd worden God vergetende heidenen, Ps. 9:18.

2. Deze zondaars nu hebben hun weg. Een weg is een manier van doen, waarin men zich een zeker einde heeft voorgesteld, of te werken tot een zeker oogmerk. Want een wandelaar gebruikt een weg, als een middel om tot zijn voorgesteld einde te geraken. De weg der zondaren betekent al hetgeen iemand doet om een zeker einde te bereiken, hetgeen niet het rechte, het Gode betamelijke einde is.

3. Hij spreekt van te staan op die weg. Het Hebreeuwse woord kan overgezet worden, hij staat stil, hij vertoeft, hij blijft staan. Van nature zijn wij allen op de weg der zondaren, zijnde zelf zondaren uit zondaren, dood in zonden; en wij derven en missen de heerlijkheid Gods, en zijn verre daarvan verachterd, en van God afgekeerd tot de ijdelheden. De onbekeerden nu staan, dat is, blijven op die zondige weg. Zij zijn niet alleen daarin geboren, maar daarna tot verstand gekomen zijnde, verkiezen zij ook zelf vrijwillig die weg der zonde. Hij bedenkt onrecht op zijn leger, hij stelt zich op een weg die niet goed is; het kwaad verwerpt hij niet. Hij sterkt zichzelf in een boze zaak, Ps. 36:5. Hij sluit zijn ogen, (en mediteert daarop) om verkeerdheden te bedenken, en daarbij laat hij het nog niet, maar zijn lippen bijtende, volbrengt hij het kwaad, Spr.16:30.

Maar de godzaligen staan, dat is, blijven niet op de weg der zondaren, maar door wedergeboorte en boetvaardigheid wijken zij daarvan af. Zij beginnen dan te zien het gevaar van die weg, leidende tot het eeuwig verderf, en de schrikkelijkheid der zonde; zij gruwelen daarvan, en

zeggen tot elk van die: Henen uit! Jes. 30:22. Heb ik onrecht gewrocht, ik zal het niet meer doen, Job 34:32. Een godzalige wordt weleens door een storm van verzoeken van dat einde Gods afgeslingerd, doch hij keert terstond alweer tot dat rechte oogmerk dat hij zich vast heeft voorgesteld, om God te genieten en te behagen. Zo blijft hij dan niet op de weg der zondaren.

C. Hij voegt erbij: Hij zit niet in het gestoelte der spotters. Hij spreekt:

1. Van spotters. Dat zijn:

a. Mensen, die trots, hoogmoedig, laatdunkend zijn, hoge gedachten van zichzelf hebben, anderen verachten, steunen op hun eigen wijsheid, verstand en kracht. Zo wordt dit woord uitgelegd, Spr. 3:34: Zeker, de spotters zal hij bespotten, maar den zachtmoedigen zal Hij genade geven; vergeleken met 2Petr. 5:5, daar Petrus voor spotters stelt hovaardigen, en voor zachtmoedigen nederigen. Want zachtmoedig is zodanig een, die antwoordt, die zich onderwerpt, die voor een ander wijkt, en plaats geeft welke diensvolgens zedig en nederig is. Hierom zei David, de hovaardigen hebben mij bovenmate zeer bespot; bespotten dan is een daad van hovaardigen.

b. Die de gezonde woorden van vermaningen en bestraffingen niet kunnen verdragen; wil hun iemand hun zonden voorstellen, hen overtuigen, vermanen; zij belachen het, of zij verloochenen hun zonden, of zij bemantelen en verkleinen deze, en bespotten het woord der vermaning. Hierom zegt Salomo: Wie de bespotter tuchtigt, behaalt zich schande, Spr. 9:7. Het is voor den zot als spel, schandelijkheid te doen, Spr. 10:23. Elke dwaas zal de schuld verbloemen, Spr. 14:9. Hij vlijt zichzelf in zijn

ogen, als men zijn ongerechtigheid vindt die te haten is, en als men hem dezelve voorstelt, Ps. 36:3.

c. Mensen die niets serieus kunnen verdragen, men kan ze kwalijk brengen tot opmerking van enige Goddelijke en ernstige zaken. Wil men met hen spreken van God, van hemel of hel; zij zoeken het met een lachje te verstrooien en over te stappen, of zij breken zelfs uit tot die ongebonden heilloosheid om met God en Goddelijke dingen te spotten. De goddeloze roemt over de wens zijner ziel, hij zegent de gierigaard, acht die gelukkig, hij lastert de Heere, hij steekt zijn neus omhoog, is trots, stoutmoedig; hij onderzoekt niet, hij wil niet lang stilstaan met zijn gedachten om acht te geven op het Woord en de wil Gods, Ps. 10:3,4.

d. Mensen, die zich daarop toelagen, om maar bij alle gelegenheid verschillende kwinkslagen en belachelijke dingen voort te brengen. Ze zijn meestal bezig in boerten, en zijn of zelf lachende, of daarop uit om anderen te doen lachen. Gedurig vallende op hetgeen hun vlees aangenaam en vermakelijk is; maar met de waarheid drijven zij de spot.

2. Aan deze spotters schrijft hij een gestoelte toe. Het Hebreeuwse woord betekent:

A. Een zitplaats, 1Sam. 20:25; en zo geeft het hier dan te kennen de zitplaatsen, vergaderingen en bijeenkomsten der spotters, daar zij samenkomen om elkaar met spottereien en gekkernijen te vermaken, en hun tijd daarmee door te brengen.

B. Een gestoelte. Gelijk diegenen die anderen leren, op een verheven gestoelte of katheders plachten te zitten; en die geleerd werden, zaten op lage banken aan hun voeten. Zo wordt van Paulus gezegd dat hij onderwezen is aan de

voeten van Gamaliël, Hand. 22:3. En Job zegt: Dat hij zijn stoel waarop hij lerende neerzat, op de straat liet bereiden, Job 29:7. Daarenboven, de rechters, als zij recht zullen spreken, zitten ook op de gestoelten. Zo zag Daniel in zijn nachtgezicht dat er tronen gezet werden, en dat de Oude van dagen Zich zette, toen Hij gericht zou houden; ja, staat er, het gericht zette zich, Dan. 7:9,10. Zo spreekt David van een gestoelte der oudsten, daar de oudsten en hoofden des volks zaten, Ps. 107:32; en van een stoel der schadelijkheden, waarop de antichrist in de Kerk zit, zich aanmatigende macht om te leren, te verbieden en te oordelen, Ps. 94:20.

Als David dan hier de spotters een gestoelte toeschrijft, zo geeft hij te kennen dat zulke spotters niet altijd voor zichzelf en in het heimelijke blijven; maar dat zij dikwijls ook in de wereld een naam en gezag hebben, om te leren, en macht om te richten of te oordelen, een kracht om te vervolgen. Zodanigen waren ten tijde van Christus, die op de stoel van Mozes zaten, Matth. 23:2.

En zo gebeurt het ook nu nog wel dat spotters worden verheven, op het gestoelte gezet, en tot regenten en rechters gesteld, welke spotten met God en Goddelijke dingen, geven geen acht noch op de wet Gods, om daarnaar hun regering te richten, noch op de wetten der mensen. Zij ontzien zich niet de vastgestelde wetten van het rijk of van de Republiek te verbreken, en te veranderen naar hun goedvinden, volgens de soevereine macht die zij zichzelf toeschrijven. Ongelukkig volk, hetwelk spotters tot rechters en regenten heeft! De goddelozen draven rondom, wanneer de snoodsten van des mensen kinderen verhoogd worden, Ps. 12:6.

3. Het zitten nu op dit gestoelte der spotters betekent twee dingen:

A. Met hen te zitten op hun zitplaatsen, dat is, in hun bijeenkomsten en vergaderingen; hetwelk is een familiäre gemeenzaamheid met hen te hebben, vermaak te hebben in bij hen te zijn. Dit wordt nu geloochend van een godzalige; hij zit niet met hen, hij mijdt hun gezelschap zoveel mogelijk. Ik zit niet bij ijdele lieden, en met bedekte lieden ga ik niet om. Ik haat de vergadering der boosdoeners, en bij de goddelozen zit ik niet, Ps. 26:4,5. Want hun spotternijen, ijdele en wereldse gesprekken zijn hem tot een last, tot smaad en bitterheid. Waterbeken vlieten af uit mijn ogen, omdat de goddelozen Uw wet niet onderhouden, Ps. 119:16,53.

B. Met hen te zitten op hun gestoelte is, hen in hun doen toestemmen, prijzen, toejuichen, of hun doen navolgen, gelijk te zijn, te doen als zij; te oordelen en het recht te buigen zoals zij doen, en dat of om eigen belang, of om hun gunst te houden en ze niet te vertoornen. Doch de erfgenaam der zaligheid zit alzo niet met hen op dat gestoelte. Het gebeurt wel dat hij mede in hun college of vergadering zit, als een lid daarvan; nochtans hij zit eigenlijk niet met hen, hij stemt hun onrechtvaardig doen niet toe, maar of hij protesteert openlijk daartegen, en gaat met zijn woorden daartegen aan, en stelt zich alzo voor de waarheid en het recht in het gericht. Of indien hij denkt dat hij daarmee meer kwaad dan voordeel doen zal, zo gaat hij nochtans met zijn daden daartegen aan, en houdt zich onverzettelijk bij het voorschrift van Gods wet, en van hetgeen recht en billijk is. Zodanig een wordt vertoond, Jes. 14:15: Als het recht achterwaarts is gweken, en de gerechtigheid van verre staat, enz. Dan wijkt

de godzalige van het boze af, en wordt hun niet gelijk, hoewel hij daardoor tot een roof en spot gesteld wordt. Indien de godzalige maar een particulier of een gemeen mens is, zo zit hij ook niet op het gestoelte van zulke spotters en regenten, dat is, stemt hun onrechtmatige handelingen niet toe, hij flatteert hen niet, hij prijst niet hun doen om daardoor hun gunst maar te hebben.

Ziet, zo beschrijft David de erfgenamen der zaligheid van hetgeen hij niet is, en is; en hij prijst reeds gelukzalig diegene die deze kwade dingen niet doet. Niet, dat de gelukzaligheid eigenlijk bestaat in het nalaten van het kwaad, maar dat kan niet geschieden dan door het oefenen van het goede. Daarom is het dat God in de tien geboden bijna niets belast dan het rusten van het kwade. Gij zult geen andere goden hebben, gij zult geen beelden maken, gij zult Gods Naam niet ijdel gebruiken; en Christus leert, Matth. 22:37,38, dat dit alles vervuld wordt door de liefde Gods gij zult niet doden, noch echtbreken, noch stelen; en Paulus toont dat dit alles volbracht wordt door de liefde des naasten, en geeft er die reden van: Want de liefde doet de naasten geen kwaad, Rom. 13:9,10. Niemand kan het kwaad nalaten dan door de liefde van God en Zijn wet. Daarom wordt er gezegd: Gij liefhebbers des Heeren, haat het kwade, Ps. 97:10. Die de zonde niet meer dient, is reeds vrij; doch niemand is vrij dan die door de liefde der waarheid is vrijgemaakt, Joh. 8:32. De duisternis wordt niet verdreven dan door het licht, de zonde wordt niet nagelaten dan door heiligmaking, het kwade wordt niet overwonnen dan door het goede.

Ziedaar waarde toehoorders, hoe een mens op de weg der godzaligheid veelvuldige tegenstand, verschillende belet-

selen en verzoeking en ontmoet, die hem daarvan trachten af te trekken. Eerst wordt hij besprongen door de raad der goddelozen. Dit heeft een vrij goede schijn, zulke mensen spreken van deugden, van goede werken, van verachting der wereld en dergelijke; maar het dient alles om een eigen gerechtigheid daaruit op te richten, en zij spreken niet van de gerechtigheid van Christus. Hier heeft een Christen wijsheid van node, om deze gemaskerde devotie het deksel af te lichten, en dit venijn van eigen gerechtigheid en eigen krachten uit te vinden en te ontdekken, opdat hij zich van zodanige mensen afhoude. Daarop ontmoet hem de weg der zondaren, dat is, de weg van begeerlijkheid der ogen, begeerlijkheid des vleses, en grootsheid van dit leven, 1Joh. 2:16; een manier van leven daar zijn vlees gaarne aan wilde, een brede weg die van velen bewandeld wordt, Matth. 7:13; en die daarom zonder strijd gemakkelijk betreden kan worden. O, hoe houdt deze wereld met haar bekorende lokken menigeen zolang op, voordat hij ten volle kan besluiten om al deze aanbiedingen te versmaden, en zich te begeven tot zulk een nauwe weg der godzaligheid! Doch ook hiermee is de mens nog niet alle verzoeking te boven, hij wordt eindelijk aangevochten van de spotters en hun gestoelte. Wat is dat niet een harde tegenstand voor velen, te zien en te horen dat zovelen de godzaligheid bespotten, de precisheid verachten als onnodig? Hoe menigeen wordt daardoor van de godzaligheid afgeschrikt? Bijzonder als zijn eigen vrienden zulke spotters zijn, en terstond verachten en tegenvallen, als hij maar een weinig werk begint te maken van serieusheid. En een nog zwaardere verzoeking is het die spotters op het gestoelte te zien, dat is, te zien dat zulke ijdele liederen verheven worden tot eer,

ambten en waardigheden; te zien dat het de rechte weg is om vooruit te komen, dat men hun gelijk zij en het met hen houdt. Ja, te zien dat wij met hen op dat gestoelte zouden komen zitten, met hen die eerampten genieten, indien wij van onze preciesheid en consciëntieusheid maar wat wilden afstaan. O, wat een sterk beletsel is dit! Hoe menigeen wordt daardoor teruggehouden, of van de godzaligheid zelf, of van daarin door te breken?

Doch een erfgenaam der zaligheid komt al deze bezoeken kloekmoedig te boven. Hij luistert niet naar de raad der goddelozen, maar verloochent eigen gerechtigheid, acht alle dingen schade en drek tegen de uitnemendheid der kennis van Christus, Fil. 3:8. Voor de weg der zondaren schrikt hij, hij weet door ondervinding welk een groot kwaad de zonde is, hij wil om de gehele wereld niet willens zondigen. Het gestoelte der spotters heeft ook geen kracht om hem van het spoor der gerechtigheid af te trekken; want hij zal, met Mozes, eerder weigeren een zoon van Farao's dochter genoemd te worden, dan door een zondige weg groot in de wereld te zijn; en liever te verkiezen met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben. Achtende de versmaadheid van Christus meerder rijkdom te zijn dan de schatten van deze aarde, Hebr. 11:24-26.

Verder, ziet hier ook hoe de zonde al trapsgewijs voortgaat, tot ze tot haar volle hoogte komt, en hoe ze geleidelijk de mens overheerst. Zij klimt gemakkelijk op van minder tot meer kwaad; niemand wordt opeens en als in een ogenblik de allerergste. De eerste trap van de mens die verloren gaat, is maar enkel dat hij wandelt in de raad der goddelozen. Nu, wandelen is maar een voorbijgaande

daad; gelijk iemand overweg wandelt, waarop hij gezien wordt, al is het dat hij er maar eens even overgaat. Want hier staat in de grondtekst niet het Hebreeuwse woord dat zoveel is, als heen en weer wandelen geeft te kennen een gedurigheid of aanhoudend hij het van wandelen; maar het enkele woord *wandelen*, hetgeen zulk een hebbelijkheid nog niet uitdrukt. Ziet eens, zulk een mens, komende de eerste of tweede reis tot het kwaad, schaamt er zich daarover, heeft daarover wroeging in zijn geweten. Maar zich somtijds daarin hebbende toegegeven, zo volgt daarop een tweede trap, dat hij staat op de weg der zondaren. Dit is iets meer. Die wandelt op een zondige weg, is nog in beweging, dat hij er van kan afgaan, die zal zich nog gemakkelijk wegmaken en steelsgewijze doorgaan, als hij er van anderen op gezien wordt. Maar daarop te staan, geeft zijn vertoeven, verblijven, te kennen, zodat hij zich nu niet meer schaamt als hij daarop gevonden wordt. Het gelaat van hun aangezicht getuigt tegen hen, zij spreken dan hun zonden vrijuit, gelijk Sodom, zij verbergen ze niet, Jes. 3:9. Daarop gaat de zondaar nog verder, en zit ook op het gestoelte der spotters. Zitten betekent, ergens volstandig of langdurig wonen en verblijven. Zo staat er, Deut. 1:46: Israël bleef (in de grondtekst staat, *zat*) vele dagen in Kades. Mijn ogen zullen zijn op de getrouwen in den lande, dat zij bij mij zitten, dat wordt aanstonds verklaard, zij zullen binnen mijn huis blijven, Ps. 101:6,7. Zo zegt God van Sion: Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik zitten, dat is, wonen, want Ik heb ze begeerd, Ps. 132:14. Zo is dan zitten zoveel als verblijven, rusten, gelijk een reiziger, ten einde van zijn weg gekomen zijnde, als er nu niet meer voor hem te doen over is, die gaat zitten, zet zich neer en rust.

Dit zitten dan geeft hier te kennen een hebbelijkheid in het kwade; gelijk in Ps. 50:20: *Gij zit*, gij spreekt tegen uw broeder; alsof hij zeggen wilde: Gij doet het niet eens terloops, maar gij zet er u toe, gij doet het gezettelijk. Zodanigen zitten nu gerust in de zonde neer, zonder enige schaamte of bekommring meer daarover te hebben. Dewijl dan de zonde zo trapsgewijze de mens overmeestert, ach toehoorders, schrikt dan toch voor de eerste aankomst der zonde. Vermijd toch de kleinste en minste ongerechtigheid, wenst gij u te wachten voor grotere; geef satan en vlees niet het minste toe, komt gij maar eens tot een kleine zonde, en maakt gij daarvan geen consciëntie meer, gij zult welhaast verder komen. Kan u de satan maar eens daartoe krijgen met Petrus om Christus te verloochenen, gij zult het gemakkelijk wel driemaal doen, en zo zal hij u van het ene kwaad brengen tot het andere, totdat hij u eindelijk in het verderf stort.

Toepassing

Wel toehoorders, is dit een ware beschrijving van die zalig zullen worden, dat zij niet wandelen in de raad der goddelozen, enz.; ach goddelozen, welke hoop hebt gij dan van zaligheid, gij die nog zo gezet zijt op uw eigen gerechtigheid? Gij moet immers bekennen dat gij van nature nog geen gerechtigheid hebt tot de zaligheid, maar dat gij doodwaardig, kinderen des toorns zijt, die de eeuwige verdoemenis verdient hebt. Maar hebt gij dat wel ooit in uw hart gevoeld? Zijt gij daarover recht verlegen, verbroken geweest? Hebt gij ooit gewanhoopt aan uw eigen krachten, en van al het goede dat gij ooit gedaan had; heeft dit u uit uzelf uitgedreven? Hebt gij lust ge-

kregen om als goddelozen en veroordeelden gerechtvaardigd te worden, enkel door Christus? Toont gij niet genoeg het tegendeel, als men u vraagt, wat de grond is waarop gij de zaligheid hoopt? Gij zegt, dat gij uw best hebt gedaan, dat uw hart goed is, dat gij het met God wel meent, en dergelijke; altezamen zaken van uw eigen zelf, en zo rust gij op uw eigen gerechtigheid, en kunt daarom voor God niet bestaan.

Zondaars, welke hoop van zaligheid kunt gij hebben? Gij hebt gehoord dat zondigen is, God niet tot zijn einde te hebben. Maar moet gij niet met mij bekennen dat gij van nature dood in zonden zijt, vervreemd van de baarmoeder aan, Ps. 58:4, afgekeerd van God tot de wereld en uw eigen zelf? Is dit nu bij u veranderd? Ik vraag niet, of gij deze of gene zonde hebt nagelaten; dat kunt gij doen, en nog verloren gaan. Maar is uw hart omgekeerd, vernieuwd en wedergeboren? Is uw hart krachtdadig losgemaakt van de dingen hier beneden, en gezet op God en hemelse zaken? Zijt gij niet nog in alles uw eigen zelf? Eigen eer, gemak, voordeel in de wereld? Zelfs in uw godsdienst beoogt gij uzelf, gij neemt deze waar, of om mensen wil, dat gij voor een eerlijk man en een goed Christen mag doorgaan, of om uw geweten de mond te stoppen, dat u deze niet knaagt, ofschoon God Zelf daarmee te paaien en als te verplichten om u zalig te maken. Diensvolgens is immers uw ganse leven en al uw bedrijf nog zonde, dewijl gij maar voor uzelf leeft, en niet voor God. Daarenboven, gaat zij niet moedwillig in de zonden voort? Gij weet dat dronkenschap, hoererij, liegen, onrechtvaardigheid, zonde is; maar laat gij het daarom wel na? Gij blijft in uw zonde, daar mag tegen gezegd worden wat er wil. Gij zoekt zelfs gelegenheid om de zonden

uit te voeren, gelijk Judas, en zo zondigt gij moedwillig; hetwelk zo schrikkelijk is, dat Paulus zegt, Hebr. 10:26: Zo wij willens zondigen, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor onze zonden. Stel dit vrij voor vast, zolang gij nog enige zonden zo liefhebt dat gij die uit liefde tot God niet kunt toestemmen te verlaten, zolang hebt gij nog geen deel aan de zaligheid.

En gij spotters, hoe durft gij te denken dat gij zult zalig worden, daar David hier uitdrukkelijk de spotters van de zaligheid uitsluit? Gij vraagt en bespot de vromen die in een nauwe godzaligheid zoeken te leven, gelijk de boze Joden de spot dreven met Hiskia's godsdienstigheid, 2Kron. 30:10. Dit is die gruwelijke zonden van de laatste dagen, dat er spotters zouden komen die naar hun eigen begeerlijkheden zouden wandelen, 2Petr. 3:3. Paulus spreekt met tranen van zodanigen, dat zij vijanden zijn van het kruis van Christus, en van een zelfverloochenende en afstervende staat der Christenen, Fil. 3:18,19. Ach ongelukkigen, gij die aan deze zonde schuldig zijt! Indien er enig mens bezwaarlijk zou bekeerd worden, zo zal hij die zijn, die de ware godzaligheid bespot. Denk toch eens tegen Wie gij aangaat. Het zijn niet zozeer de gelovigen, maar Christus hun Hoofd Zelf, Die gij veracht; het is Zijn leer, welke zulk een nauwe godzaligheid vereist, die gij bespot. Het is de Geest Gods, de Geest der heerlijkheid, die gij lastert; want die rust op hen, en werkt dat goede in hen, 1Petr. 4:14. Gij doet het eigenlijke werk van de duivel, die met vijandschap tegen God en Zijn dienaars vervuld is, en de heiligheid haat en lastert. Indien de duivel in een lichamelijke gestalte onder de mensen verkeerde, welke reden zou hij anders voeren, dan kwaadspreken van de wegen en van de dienaars des Heeren? En wilt gij

de duivel hierin navolgen? Uw tong tot zijn werktuig stellen? Weet gij wel, dat gij hem behaagt, en hem de aangenaamste muziek maakt, als gij mede verachtelijk spreekt van de godzaligheid en de godzaligen? O, bedenkt toch, dat gij in een zodanige staat onmogelijk kunt zalig worden; want die is zalig, die niet zit in het gestoelte der spotters; zo is die immers rampzalig die tot de spotters behoort. De Heere zal komen met Zijn vele duizenden heiligen om te straffen alle goddelozen, vanwege al die harde woorden die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben, Jud. vers 14,15. Gij spotters, gij die nu de spotternij voor u begeert, God zal ook in ulieder verderf lachen, Hij zal spotten wanneer uw vreze komt, Spr. 1:22,26. Dan zal de rechtvaardige met vrijmoedigheid staan voor het aangezicht dergenen die zijn arbeid verworpen hebben; en zij dat ziende, zullen berouw hebben, en onder elkaar zeggen: Deze was het daar wij eertijds mee lachten, wij zotten hielden zijn leven voor een razernij en zijn einde oneerlijk; hoe is hij nu gerekend onder de kinderen Gods! Voorwaar, wij zijn van de weg der waarheid afgedwaald, enz.

Toehoorders, wenst gij dan uw aandeel te krijgen aan de zaligheid, zo verlaat door die brede weg die gij tot nog toe bewandeld hebt, en die manier van leven die van de meesten gevolgd wordt; begevende u tot die nauwe weg der godzaligheid. Verlaat toch bijzonder het gestoelte der spotters, en vermijd alle ijdele gezelschappen. Gij meent dat is zulk een grote zonde niet, dat gij 's namiddags of tegen de avond in de herberg gaat, om daar de tijd door te brengen met kaarten, dobbelen, met een glas wijn en vermakelijke spotachtige redenen. Maar ziet hier, hoe hoog het de Geest Gods opneemt, zeggende: Die dat

doet, die zal niet zalig worden. En daarom, houdt u toch terug van al dergelijke gezelschappen; denkt, hoeveel kwaad zij u doen in de weg der zaligheid, tenminste door een kwaad voorbeeld, en hoeveel vermag dat op uw hart? Ja, zij zullen u van godzaligheid trachten terug te houden door hun bespottingen en lasteringen van die weg, ook dikwijls door subtiele en listige tegenwerpingen, dat namelijk in zulke of zulke dingen het Christendom niet bestaat, welke gij misschien niet zult kunnen beantwoorden. En indien ze al niet direct of rechtuit tegen de godzaligheid spreken, zo zullen zij tenminste door hun ijdele, boertachtige en wereldse gesprekken uw gemoed verijdelen, en gedurig op aardse dingen vestigen, zodat gij geen hart voor serieuze en hemelse zaken hebben zult. Zij zullen u ook lokken tot zulk een soort van bezigheid en vermaak, waardoor uw hart al meer verijddeld wordt. Och, hebt gij dan uw zaligheid lief, zo vermijdt toch zodanige mensen. Dwaalt niet, kwade samensprekingen verderven goede zeden, 1Kor. 15:33. Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden; maar die der zotten metgezel is, zal verbroken worden, Spr. 13:20. Kiest daarentegen het gezelschap van zodanigen die in een nauwe godzaligheid leven, die mens zal voor eeuwig wonen op de berg van Gods heiligheid, in wiens ogen de verworpene veracht is; maar hij eert die den Heere vrezen, Ps. 15:1,5. Ik ben een gezelschap, zegt David, van allen die U vrezen, en van diegenen die Uw bevelen onderhouden, Ps. 119:63.

Maar gij kinderen Gods, die de zonde van harte zijt moede geworden, die nu uw liefste zonden haat als uw doodvijanden, en die in waarheid zijt verliefd geworden op de heiligmaking, tot welken wij kunnen zeggen: Eertijds waart gij zodanigen, gij waart ontuchtigen, hoereerders,

dronkaards, gierigaards, wereldse en vleselijke mensen; maar nu zijt gij gerechtvaardigd, geheiligd, gij zijt veranderd en als nieuwe schepselen geworden in Christus, 1Kor. 6:11.

1. Ach, erkent de vrije genade Gods aan u bewezen. Gij waart immers van nature niet beter dan anderen, gij waart zowel op de weg der zondaren, gij had uw vermaak in de zonde, en liep van God weg; maar ziet, de Heere is u voorgekomen, en heeft u daarvan afgetrokken. Het woord der vermaning hebben anderen zowel gehoord als gij; en echter zijn zij in hun zonden blijven staan; maar gelijk de engelen Lot grepen en leidden hem uit Sodom, opdat hij daarmee niet omkwam, zo heeft Zich ook de Heere over u ontfermd, en heeft u als met geweld door de krachtige werking van Zijn Geest van de zonde afgerukt. Wie onderscheidt u, o mens? En wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? Maar zo gij het ook ontvangen hebt, roemt dan alleen in Hem, van Wie gij het ontvangen hebt, 1Kor. 4:7; prijst, dankt, verheft Gods vrijwillige en onverdiende genade aan u bewezen boven zovele anderen.

2. Hebt gij u onttrokken van de gemeenschap der spotters, zo laat het u niet vreemd voorkomen, indien gij van de zondige wereld bespot wordt. Want als gij niet met hen wilt lopen tot dezelfde uitgieting der overdadigheid, en hun niet wil gelijk zijn, zo zullen zij zich vreemd houden en u lasteren, 1Petr. 4:4. Maar laat dat u toch van de doorbrekende godzaligheid niet afschrikken. Wilt gij wandelen op de nauwe weg des levens, en tonen dat gij zijt van die weinigen die zalig worden, zo moet gij leven boven het voordeel en de achting van de wereld. Gij moet niet alleen oprecht zijn, maar gij moet ook lijdzaam kunnen verdragen dat gij voor huichelaars en geveinsden

gerekend wordt. En gij moet u daarmee kunnen tevreden houden dat God, Die daar harten doorzoekt, uw oprechtheid ziet en uw Rechter zal zijn. En is u dat niet genoeg? Oordeelt gij dan niet dat een pluim of een veer al zo gewichtig is, in vergelijking van een zware berg, als de achting of verachting van mensen is, in vergelijking met de goedkeuring van die grote God? Christus zegt: Die Mij dient, de Vader zal hem eren; en God zegt: die Mij eren, die zal Ik weer eren, 1Sam. 2:30; en kan u dat niet vol-doen? Kunt gij hiermee niet tevreden zijn?

3. Hebt gij eens verlaten de weg der zonde, wacht u toch wel dat gij er niet weer opkomt, schrikt voor de zonde als voor een dodelijk vergif. Zijt gij de besmettingen der wereld eens ontvloden, ziet toch wel toe dat gij daarin niet wederom ingewikkeld en zo overwonnen wordt, dat gij niet met de hond weerkeert tot uw uitbraaksel, noch met de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk, 2Petr. 2:20,22. Staat gij niet meer op de weg der zondaren, zo wordt hun toch ook niet in het minste gelijk. Gij gaat immers op twee zozeer verschillende wegen, de ene naar de hemel, de andere naar de hel; de ene op zulk een brede en gemakkelijke weg voor het vlees, de andere op zulk een nauw pad. Laat dan dat onderscheid altijd klaar blijken. Gij moogt dan niet doen wat de wereld doet. Wordt haar niet gelijkvormig, Rom. 15:2, en volgt de menigte niet tot boze zaken, Ex. 33:2; toont altijd dat er een andere geest in u is, Num. 14:24. Wandelt onberispelijk en oprecht, als kinderen Gods, onstraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, en zoekt daaronder te schijnen als lichten in de wereld, Fil. 2:15.

4. Hebt gij verworpen de raad der goddelozen, zo gedraagt u altijd als rechtvaardigen, alles doende uit kracht

van de gerechtigheid van Christus. Weest ijverig in goede werken, om daarmee God de Vader te danken voor de geschonken gerechtigheid van Christus, dat Hij u, daar gij de goddelozen, geen recht hebbende tot enig goed, heeft willen schenken de gerechtigheid van Zijn Zoon. Vereert ook alzo die Jezus, Die door Zijn bloed u deze gerechtigheid verworven heeft. Toont dat Christus' gerechtigheid de heiligmaking, zijnde het begin van het eeuwige leven, zowel voor u verdiend heeft, als de volle zaligheid. Wees daarom vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Christus Gode tot heerlijkheid zijn, Fil. 1:11. Tracht alzo de leer Gods van onze Zaligmaker, de leer van Zijn gerechtigheid, met alle Christelijke deugden te versieren, Tit. 2:10, opdat men mag kunnen zien dat die krachtiger is om u te heiligen dan de raad der goddelozen, of de leer van eigen gerechtigheid bij diegenen die deze drijven. Zal nu de leer der waarheid niet meer kracht op ons hart en leven hebben, dan de leer der leugens en der goddeloosheid?

5. Eindelijk, dankt God, Die u die heilzame raad heeft gegeven dat gij Christus tot uw Gerechtigheid heb verkozen. Dit komt niet van uw wijsheid voort; en daarom looft de Heere, Die u raad gegeven heeft, Ps. 16:7. Vraagt Hem nu ook voorts in alles om raad, want Zijn Naam is Raad. Stemt altijd Gods raad toe, rust ten volle daar in, als wetende dat het is het welbehagen van de opperste Wijsheid en volmaaktste Goedheid. Geeft uzelf en al het uwe blindelings over aan Zijn raad, zeggende: Heere, Gij hebt mijn rechterhand gevat, Gij zult mij leiden (niet naar mijn dwaze raad, maar) door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen, Ps. 73:23,24. Amen! Het zij alzo!

TWEEDE PREDIKATIE

PSALM 1:2

Maar zijn lust is in des HEEREN wet, en hij overdenkt Zijn wet dag en nacht.

DE ware bekering van de mens bestaat in twee delen:

1. Dat de zondaar zich afkeert van zichzelf, van de zonde en van de wereld. 2. Dat hij zich daarop wendt tot God, als het hoogste Goed; tot Christus, als de enige Weg tot de Vader; en door de Heilige Geest, om door Die geheiligd en geregeerd te worden. De goddeloze verlate zijn weg en de ongerechte man zijn gedachten, en hij bekeere zich tot den Heere, en tot onzen God, Jes. 55:7. Diensvolgens is het niet genoeg het kwade na te laten, maar men moet daarop ook het goede doen. Wijkt af van het kwade, en doet het goede, Ps. 34:15. Laat af van kwaad doen, leert goed doen, Jes. 1:16,17. Hebt een afkeer van het boze, en hangt het goede aan, Rom. 12:9. Gij moet niet alleen afleggen de oude mens, maar ook de nieuwe mens aandoen, Ef. 4:22-24.

Dit is het ook hetgeen David leert in de woorden van onze tekst; want beschrijvende de erfgenamen der zaligheid, zo getuigt hij daarvan wel eerst dat hij afscheidt van het kwade, vers 1; doch dat is niet genoeg, hij voegt erbij, dat hij integendeel het goede doet en daarin zijn lust heeft, vers 2. Hij heeft hem eerst beschreven van hetgeen dat hij niet is, vers 1; dat hebben wij afgehandeld. Nu beschrijft hij hem verder van hetgeen dat hij is, en van

het goede dat hij doet, vers 2. Gij hebt hierin twee hoofdzaken op te merken.

A. De lust van een godvrezend mens. B. Zijn betrachting.

A. Hij beschrijft hem van zijn lust. Zijn lust is in des Heeren wet. Gij ziet hier:

1. De zaak of het voorwerp van zijn lust, hetgeen is de wet des Heeren. Het Hebreeuwse werkwoord betekent, met opgeheven hand of een opgericht teken iemand de weg tonen en aanwijzen; iemand door het uitsteken van zijn vinger als voorgaan en op de weg leiden. Zo zei David: De Heere zal de zondaars onderwijzen in den weg, Hij zal ze leiden in het recht, Ps. 25:8,9. Hiervan nu is afkomstig het Hebreeuwse naamwoord dat hier overgezet wordt door *wet*, hetgeen eigenlijk betekent zodanige aanwijzing van de weg die iemand te gaan heeft. En hieruit blijkt dat de wet, door dit woord uitgedrukt, is een aanwijzing van de weg tot de gelukzaligheid.

Door de wet des Heeren nu kunnen wij hier ter plaatse niet zo gevoeglijk verstaan de wet der werken. Want hij toont geen andere weg tot de gelukzaligheid dan door zijn eigen werken; die deze dingen doet zal door dezelve leven. En deze wet is door het vlees krachteloos geworden, Rom. 9:3. Dat is, door de zonde van onze eerste ouders, en de schuld daaruit voorkomende, is deze nu onmachtig, en om de zondaar ten leven te rechtvaardigen, en om deze te heiligen of levend te maken. Daarom kan de zondaar in deze wet zijn lust niet hebben, dewijl hij die volmaakte gehoorzaamheid die ze van hem afeist, niet kan opbrengen. Ja, zij veroordeelt hem als een overtreders daarvan, en dondert de vloek tegen hem uit. Hier vandaan dat hij deze haat en tracht te ontvliden. Een iegelijk die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het

licht niet, opdat zijn werken niet bestraft worden, Joh. 3:20. Ja, door die wet die hem het kwade verbiedt, wordt hij, op de zonde zozeer gezet zijnde, nog meer daartoe opgehitst. De zonde, oorzaak nemende door het gebod, werkt in hem alle begeerlijkheid. Want zonder de wet is de zonde als dood, Rom. 7:8.

En daarom verstaan wij hier door de wet des Heeren, als het voorwerp van des mensen lust, de wet des geloofs, afeisende van de zondaar het geloof in Christus, om uit zichzelf uit te gaan, en de gerechtigheid Gods in Christus te zoeken, en dat geloof dan werkzaam te betonen in oprechte liefde Gods en des naasten. Dit is die wet des geloofs, waarvan Paulus spreekt, Rom. 3:27.

En deze wet des geloofs wordt hier genoemd de wet des Heeren, de wet van Jehovah, op een bijzondere wijze:

1. Omdat ze door Jehovah Zelf, dat is, door de Zone Gods, geopenbaard in het vlees, verkondigd is. Het is waar, de wet van Sinai is mede door de Engel des verbonds, door de Zone Gods gesproken, Hand. 7:38. Doch dat geschiedde uit het midden der engelen, met welke duizenden van heiligen de Zone Gods in de wetgeving omringd was, Deut. 23:2. En door welker dienst die wet werd gesteld in de hand van Mozes, de Middelaar, Gal. 3:19; zodat de kinderen Israëls, in het ontvangen van die wet niet zozeer Jehovah zagen, als wel de engelen en Mozes. Hierom zegt de apostel, dat het Woord door de engelen gesproken is, Hebr. 2:2. Maar deze wet des geloofs heeft Jehovah Zelf, Mens geworden zijnde, onmiddellijk op aarde verkondigd; alle vlees heeft gezien dat de Mond des Heeren gesproken heeft, Jes. 40:5. En dit is die wet die Hij voor de zondaars heeft uitgeroepen: Wendt u naar Mij toe, en wordt behouden alle gij einden der aar-

de, Jes. 45:22. Komt herwaarts tot Mij, en Ik zal u rust geven, Matth. 11:28. Dit is die leer of wet van de Messias, die de eilanden of heidenen van Hem ontvangen zouden, Jes. 42:4.

2. Omdat Jehovah alleen de zondaar kan overreden tot het gehoorzamen van die wet. De wet van Mozes, als zijnde een wet des vleselijken gebods, kon de mensen geleerd en ingescherpt worden door mensen. Die op de stoel van Mozes zaten, hadden macht om de mensen zelfs met slagen en straffen daartoe te houden, dat zij die wet moesten waarnemen en doen. Maar deze wet des geloofs en der liefde kan van Jehovah alleen de zondaar geleerd en ingescherpt worden. Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven, spreekt de Heere, Jer. 31:33. Uw kinderen zullen van den Heere geleerd zijn, Jes. 54:13. Zodat die deze wet in zijn hart heeft, die heeft het niet enkel door onderwijzing van mensen, maar is een van de Heere Zelf geleerd, 1Joh. 2:27, Joh. 6:45. De arm des Heeren moet daartoe geopenbaard worden om de zondaar te brengen tot de gehoorzaamheid des geloofs, Jes. 53:1.

3. Omdat deze wet des geloofs God openbaart als Jehovah. Jehovah nu geeft te kennen, dat God wordt hetgeen Hij is, Ex. 3:14. Dat is, dat Hij de betamelijkheid van Zijn deugden metterdaad openbaart, en het Woord van Zijn beloftenissen vervult; hetgeen geschied is wanneer Hij Zich heeft betoond rechtvaardig en nochtans barmhartig te zijn in Christus Jezus. Gelijk God zijn Naam, Jehovah zo verklaart, Ex. 34:6,7. Nu, zodanig wordt God geopenbaard door deze wet des geloofs. Want door het geloof erkent de zondaar de betamelijkheid van Gods deugden, Hebr. 2:10. Gods rechtvaardigheid in het straf-

fen van de zonden der uitverkorenen, in hun Borg Christus, Die Hij heeft voorgesteld tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, Rom. 3:26. Gods waarheid, Die Zijn dreigement, gij zult den dood sterven, in Christus heeft uitgevoerd, en al Zijn beloften in Hem ja en Amen maakt, 2Kor. 1:20. Gods vrije genade en barmhartigheid, Die de goddeloze om niet rechtvaardigt, door de verlossing die in Christus Jezus is, Rom. 3:24. Zo betracht het geloof dan God bijzonder als Jehovah. Het is een wet der genade en der waarheid, Joh. 1:17. Welke twee zaken eigenlijk vertonen de kracht van de Naam Jehovah.

De psalmist toont de daad en werking van de gelovigen omtrent deze wet des Heeren: Zijn lust is in des Heeren wet. Lust is een zoete beweging van het gemoed, ontstaande uit een hoge achting voor enige zaak, welke de mens aanmerkt als met zijn staat en begeerte wel overeenkomende te zijn, zodat hij daarin rust en vergenoeging vindt. De rechtvaardige nu heeft een hoge achting voor de wet Gods; hij vindt er zovele schatten en voortreffelijkheden in, dat hij zich daarin recht kan vermaken. Hij heeft zijn lust in des Heeren wet; dit betekent drie dingen:

1. Zijn lust is in de weg des geloofs; hij beschouwt daarin zulk een betamelijkheid Gods, hij ziet dat deze weg, van de zondaar alleen door Christus' gerechtigheid te zaligen, Gode zo tot heerlijkheid, en de arme zondaar zo nuttig en heilzaam is, en diensvolgens een wet is aller aanneming waardig, 1Tim. 1:15. Hij is begerig door geloof God de eer te geven van Zijn deugden die daarin geopenbaard worden; hij heeft lust, als een goddeloze gerechtvaardigd te worden, alleen door Christus' gerechtigheid; hij vindt zulk een heerlijkheid daarin, dat hij niets, en God alles

mag zijn in hem, dat hij van alle eigen gerechtigheid naakt uitgestroopt zijnde, de vrije genade Gods zoveel te heerlijker aan Hem mag geopenbaard worden. Hij vermaakt zich in het beschouwen van die wijsheid, en Goddelijkheid en rijkdommen Gods daarin, en roept daarvan uit: Heere, bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven mijns Geestes, Jes. 38:16; dit is al mijn heil en al mijn lust. Ik ben vrolijk over Uw toezegging, als een die een groten buit vindt, Ps. 119:162.

2. Gelijk de wet ook betekent de wet der liefde en der heiligmaking, als zijnde ingesloten in de wet des geloofs; waarom in Ps. 19 onder de wet ook worden begrepen de getuigenissen en bevelen des Heeren; zo heeft dan een godzalige zijn lust ook in deze wet der heiligmaking. Eer hij in Christus geloofde, kon hij zich in deze wet niet verlustigen; want zij was hem een wet der zonde en des doods, hem aan het geweld der zonde en des doods overleverende. Maar nu door Christus voor hem volbracht zijnde, is ze hem geworden een wet des Geestes des levens in Christus, Hem overgeevende aan Christus' Geest, Die het geestelijke leven in hem werkt, en hem bekwaam maakt tot het gehoorzamen van die wet, Rom. 8:2. En hij ziet Gods beeld daarin zo heerlijk vertoond, dat hij niet meer wenst dan die heilige God meer gelijk te zijn, 2Kor. 3:18. Hij wenst die God nu te danken, Die hem geschonken heeft de gerechtigheid van Christus; daarom heeft hij een innig vermaak in de geboden Gods te doen. Heere, Gij hebt geboden dat men Uw bevelen zeer bewaren zal; och dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren, enz., Ps. 119:4. Zo heeft hij een vermaak in de wet Gods naar de inwendige mens. En kan Christus nastamelen: Ik heb lust o mijn God om Uw welbehagen te

doen, en Uw wet is in het midden mijns ingewands, Ps. 40:9. Als hij ze volbrengt, zo verblijdt hij zich in het doen; en God te dienen is zijn lust. Hoe lieflijk zijn Uw woningen, o Heere der heirscharen! Mijn ziel is begerig en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven des Heeren. Welgelukzalig zijn zij die in Uw huis wonen; want één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders; ik ons liever aan de dorpel in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid, Ps. 84. Hij acht de sabbat een verlustiging, en verlustigt zich in Jehovah, Jes. 58:13,14.

3. Gelijk de wet ook betekent het ganse Woord Gods, Jes. 8:20: Tot de wet en tot de getuigenis, zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben. Zo is zijn lust ook in het gehele Woord Gods. Uw getuigenissen zijn mijn vermakingen; hoe lief heb ik Uw wet, zij is mijn betrachting den gansen dag! Ps. 119:24,97. Hij merkt dit Woord aan als het zaad van zijn wedergeboorte, als het voedsel van zijn geestelijk leven; daarom is hij als een nieuwgeboren kind zeer begerig naar die redelijke en onvervalste melk van Gods Woord, 1Petr. 2:2. Hij leest daarin, als in een brief, van God uit de hemel toegezonden, de onbegrijpelijke liefde Gods tot hem, en beschouwt daarin als in een heerlijk testament Gods zijn eeuwige erfenis. Daarom is hem de overdenking van dit Woord zoeter dan honing en honingzeem, begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud, Ps. 19:11. De redenen Uws monds heb ik meer dan het mijn bescheiden deel weggelegd, Job 23:12. Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw woord is mij geweest tot vreugde, en tot blijdschap mijns harten.

Doch dit is nog aanmerkelijk, dat David niet enkel zegt, hij verlustigt zich in de wet des Heeren; maar zijn lust is in des Heeren wet, dat is, zijn ganse lust is daarin, hij heeft geen ander vermaakt dan juist daarin. Een natuurlijk mens kan zich ook weleens bij toeval enigszins vermaken in het Woord Gods, doch al zijn lust is niet daarin, hij verlustigt zich ook in de wereld en in de zonde. Maar een erfgenaam der zaligheid heeft zijn enige en zijn gehele lust in des Heeren wet. Het is hem alles verdrietig en tot een last hetgeen hem niet tot God brengt. Hij heeft geen lust meer in de zonde, die is hem tot de grootste smart en bitterheid; geen lust in de wereld. Hij ziet nu al de grootsheid, staat en eer der wereld met een laag en verachtelijk oog aan. Vindt hij nog enige schepselen waarin hij zich enigszins verlustigen kan, zo rust hij daarin niet, maar klimt daardoor op tot God, zodat zijn lust in Jehovah eindigt. Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U heb ik geen lust op de aarde, Ps. 73:25. Dan heeft een gelovige de rechte geestelijke sabbat, als Hij Zijn volk terug trekt van zijn eigen lust te doen.

B. Deze lust kan nu niet anders, of moet in de mens voortbrengen een werkzame betrachtting van die wet. Hij overdenkt Zijn wet dag en nacht. Hij ziet hier: 1. Zijn werk. 2. De tijd wanneer hij hetzelfde doet.

1. Zijn werk is: Hij overdenkt des Heeren wet. Meditatie of overdenking is die oefening van des mensen redelijke Geest, zich hebbende alvorens in de stilte van alle aardse dingen afgezonderd, waardoor hij door heilige beschouwingen, ernstige ingespannen overpeinzingen van God en Goddelijke zaken, tracht Zijn genadegaven in hemzelf op te wekken, en al de krachten van zijn ziel werkzaam te krijgen omtrent die geestelijke voorwerpen.

In deze beschrijving ziet gij dat op zulk een overdenking vereist wordt:

a. Een afzondering van de mens, dat hij alleen gaat, zich voor die tijd uit het werk van zijn beroep en uit het gewoel der mensen onttrekt, en zich in stilte begeeft. Het is de les van Christus: Wanneer gij bidt, of mediteert, gaat in uw binnenste kamers, en uw deuren gesloten hebbende, bidt uw Vader in het verborgen, Matth. 6:6. Christus Zelf heeft ze ook waargenomen; als Hij de scharen van Zich gelaten had, klom Hij op de berg alleen om te bidden. Die zich afzondert, tracht naar wat begeerlijks; hij vermengt zich in alle bestendige wijsheid, Spr. 18:1. De woorden van de opperste Wijsheid moeten in stilheid aangehoord worden, Pred. 9:17. En daarom, wilt gij u tot mediteren schikken, zo doet als Abraham, laat knechten, ezels en alle aardse dingen beneden de berg, en klimt gij, ontlast van alles, alleen op om God aan te bidden, Gen. 22:5. O heilige ziel, zoekt gij een levendige indruk van God en Zijn Woord op uw hart te krijgen, zo onttrekt u van het gemeen, ja onttrekt u van uw huisgenoten, begeeft u in de eenzaamheid. Weet gij niet dat Jezus gelijk een schaamachtige bruidegom als gelijk is, die zijn innige liefde aan u niet zal mededelen in tegenwoordigheid van anderen? zegt de zoetvloeiende Bernardus.

b. De daad zelf is een ernstige beschouwing en ingespannen overpeinzingen. Het Hebreeuwse woord in de grondtekst is zeer nadrukkelijk. Het betekent eerst, iets uit het midden wegnemen, uit het midden voortbrengen. Het dichten van valse woorden uit het hart. Daarna betekent het ook mediteren, overdenken, gelijk hier. Dewijl namelijk door de overdenking de ene gedachte wordt getrokken uit de andere, en al hetgeen in het verstand daarom-

trent gereed ligt, of hetgeen in de kracht der zaak steekt, wordt door die overpeinzing voortgebracht. Het is diensvolgens een ernstig overdenken, zodat de mens al zijn gedachten als bijeen verzamelt, en die een geruime tijd op het goede voorwerp gevestigd houdt. Het is dan niet zo terloops, als in het voorbijgaan, aan God en Zijn Woord te denken; maar met zijn gedachten en overleggingen daarop te starogen. Gelijk iemand die in de schilderkunst geheel onbedreven is, die kan wel een goed schilderij met enig genoeg bezien, doch hij ziet het zo maar in het voorbijgaan, hij staat er niet lang bij stil, omdat hij er geen kennis van heeft. Maar geheel anders beschouwt een kunstenaar of schilder een kunstige stuk, bijzonder als hij begerig is dat na te maken; hij geeft nauw acht op al de trekken daarvan, hij let nauwkeurig op alle kunstgrepen daarin, hij merkt op al de schaduwen en verschillende kleuren daarin; en zo krijgt hij een volmaakter denkbeeld daarvan in zijn gedachten. Zo moet een gelovige met zijn gedachten werkzaam zijn op geestelijke zaken, gelijk Maria bewaarde al die woorden, overleggende die in haar hart, Luk. 2:12. Het Griekse woord betekent, die met haar eigen zelf als samenspraak houdt.

C. Het voorwerp van deze overdenking noemen wij God en Goddelijke zaken. David noemt het hier de wet des Heeren, zijnde het ganse Woord Gods, waarin God en al hetgeen Goddelijk is, geopenbaard wordt. Diensvolgens, een godzalig mens heeft tot een Voorwerp van zijn overdenking: 1. God, en al Zijn volmaaktheden. 2. Christus, Zijn Persoon, ambten, Zijn uitnemende liefde tot de zondaren, en al Zijn goederen of weldaden voor de gelovigen. 3. De Geest Gods, en al Zijn werkingen in de uitver-

korenen. 4. Zijn eigen zelf, zijn nietigheid, zijn ellendige en verdoemelijke toestand, opdat hij de gerechtigheid en bekering zoekt in Christus. Hier moet hij ook zichzelf onderzoeken in welke staat hij is, of hij waarlijk bekeerd is of niet. 5. De zondaar, die betrachtende in haar gruwelijkheid, en hoe hij zich met krachtige redenen daartegen, bijzonder tegen zijn boezemzonden zal wapenen, opdat, als hij verzocht wordt, hij zich dan zoveel te gereeder van die geestelijke wapenen zou kunnen bedienen. 6. Al de genaden der gelovigen; hier heeft hij te betrachten het geloof, liefde, hoop, nederigheid, zachtmoedigheid, zelfverloochening, hemelsgezindheid, enz. 7. De dood, om zich daartoe te bereiden. 8. Het laatste oordeel, om zich daartoe te schikken. 9. De hel en eeuwige verdoemenis, om die te ontvlieden, en om te erkennen van welk een grote rampzaligheid hij door Jezus verlost is. 10. De hemel en het eeuwige leven, om daarnaar te grijpen en te jagen, en zich in de gedachten daarvan reeds te verblijden.

d. Het einde en oogmerk nu van deze overdenking moet wezen om zijn genaden daardoor op te wekken, en al de krachten van zijn ziel werkzaam te krijgen omtrent die geestelijke voorwerpen. Zo is dan deze heilige overdenking niet enkel gedachteniswerk, waardoor de mens slechts de zaken tracht te onthouden; zij is ook onderscheiden van eigenlijk studeren, want studerende is de mens daarop het meeste uit dat hij de zaken voor zich wel begrijpt, en ook bekwaam is die anderen mede te delen. Maar mediteren is nog iets meer. De mens denkt dan zo aan de Goddelijke waarheden, dat hij meteen de zoetheid daarvan weet te smaken, en inwendig te ondervinden. Hij beschouwt zo ernstig en zolang, totdat zijn geloof krach-

tiger en vrijmoediger wordt, zijn liefde hartelijker uitgaat tot God, en zijn hoop en verzekering levendiger wordt. Hij is erop uit, dat ook zijn gemoedsbewegingen gaande worden, dat zijn begeerte naar God en naar de genade, zijn droefheid over zijn zonden, zijn blijdschap in God, zijn verwondering over Gods heerlijkheid, opgewekt en alzo al zijn zielenkrachten zich mogen bewegen omtrent God en Goddelijke dingen. Gelijk David zegt: Mijn hart werd heet in mijn binnenste, een ijver ontbrandde in mijn overdenking, Ps. 39:4.

Deze overdenking nu voegt David bij de lust in des Heeren wet, als een blijk en kenteken van de ware lust in Gods Woord. Hierin wordt de kracht en de oprechtheid van dit geestelijk vermaak vertoont, dat de mens met de daad zelf gaarne bezig is omtrent Gods Woord. Het moet niet zo een voorbijgaande lust zijn, als van iemand die een citer hoort; terwijl het geluid in zijn oren is, wordt hij met vermaak aangedaan, dat ophoudende, heeft hij er geen gevoel meer van; of gelijk iemand die zijn aangezicht in een spiegel bemerkt, en heengaande terstond vergeet hoedanig hij was, Jak. 1:23,25. Neen, maar het moet een gevestigde en blijvende lust zijn, welke levendig gehouden wordt door de gedurige behandeling en betrachtting van die beminde zaak. En deze meditatie is ook een noodzakelijk gevolg van die voorgaande lust; want onze gedachten zijn immers gaarne daar, waar onze lust is. Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn, Matth. 6:21. Hoe lief heb ik uw wet! Wat volgt daar nu uit? Zij is mijn betrachtting den gansen dag, Ps. 119:97.

2. De tijd. Maar wanneer overdenkt een gelovige des Heeren wet? Dag en nacht overdenkt hij ze, dag en nacht

heeft hij ook lust daarin. Dit geeft verschillende zaken te kennen:

a. Het is bekend dat in Gods Woord de nacht dikwijls is een zinnebeeld van droefheid en tegenspoed; de dag daarentegen van voorspoed en vreugde.

En in die zin wordt hier gezegd van de rechtvaardige, des daags of in voorspoed vergeet hij echter Gods wet niet. Heeft hij eer, rijkdom; gaat het hem in de wereld naar wens, hij hangt er zijn lust en overdenking niet aan, hij rust daarin niet; dat is zijn lust niet, dat alles kan hem niet vergenoegen, indien hij Gods gunst niet heeft. En daarom dan ook is en blijft godsdienst, Gods gemeenschap en wet zijn lust en betrachtning.

Komt hij in een nacht van bezoeken en ellenden, ook dan is des Heeren wet zijn troost en lust. Is het ooit tijd aan de hemel te denken, het is dan bijzonder, als men niet weet in welke hoek der aarde men zal blijven. Keert hem de wereld de rug toe, dan zoekt hij des te meer het aangezicht van zijn God. Begeven hem vrienden op aarde, hij tracht zijn gemeenzaamheid met zijn Hemelvriend te verdubbelen. Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden van al mijn zwaarigheden, zo hebben Uw vertroosting mijn ziel verkwikt, Ps. 49:19. Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaken, ik was in mijn druk allang vergaan, Ps. 119:92. Ja, Uw inzettingen zijn mijn gezangen geweest, ter plaatse mijner vreemdelingschappen, vers 53. En al ontmoet hij bespotting, vervolging en verdrukking, hij volhardt evenwel in het overdenken van Gods geboden, en des Heeren wet kleeft hij aan.

b. De dag betekent somtijds die tijd in welke de leer der waarheid nog op de kandelaar ligt, en met Gods genade-

werking vergezeld gaat. De nacht daarentegen die tijd, in welke de waarheid onderdrukt, en de duisternis van leugens en verleidingen de overhand heeft, wanneer spotters het gestoelte in hebben, daarop zitten en anderen leren, oordelen, regeren en heersen, Op. 8:12, Joh. 12:35,36. Nu, een erfgenaam der zaligheid overdenkt en belijdt Gods wet niet slechts des daags, als het Woord Gods op de troon zit, als het een ieder belijdt, en men alle aardse voordeel daarbij houden kan, maar ook des nachts, als de waarheid met geweld door de ketters wordt tegengesproken, ja vervolgd en onderdrukt. Ook dan schaamt hij zich Christus en Zijn woorden niet, hij schaamt zich dan niet het getuigenis des Heeren, maar wil liever verdrukking lijden met des Heeren Woord, 2Tim. 1:8. Hij wordt niet terstond geërgerd als er verdrukking of vervolging komt om des Woords wil, Matth. 18:21.

c. Dag en nacht kan ook zoveel betekenen als dagelijks op gezette tijden. Zo in Num. 28:24 werd geboden het gedurig offer; niet, alsof ze van de morgen tot de avond niets anders moesten doen dan offeren, maar omdat zij dagelijks op die twee gezette tijden, 's morgens en 's avonds moesten offeren. Hierom werd het genoemd een gedurig offer, hetwelk zoveel is als een offer van dag en nacht. Zo een gelovige, hij overdenkt des Heeren wet dag en nacht, als hij dat dagelijks op zijn gezette tijden doet; zo hebben sommige heiligen drie tijden des daags daartoe afgezonderd; 's avonds en 's morgens en 's middags zal ik tot God roepen, Ps. 55:18. Daniël knielde drie tijden des daags op zijn knieën en bad, en deed belijdenis voor zijn God, Dan. 6:11. Des morgens, Ps. 5:4, des morgens Heere, zult Gij mijn stem horen, des morgens zal ik mij tot U schikken en wacht houden. Des middags, Hand.

10:9, klom Petrus op het dak om te bidden, omtrent de zesde ure, dat is bij ons omtrent twaalf uur. 's Avonds ging Izak uit om te bidden en te mediteren in het veld, tegen het naken van de avond, Gen. 24:63. Ja ook 's nachts zelfs, wakker wordende: Des 's nachts zal Zijn lied bij mij zijn, het gebed tot de God mijns levens, Ps. 42:9. Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, zo peinsde ik aan U in de nachtwaken, Ps. 63:7. Heere, des nachts ben ik Uws Naams gedachtig geweest, en ik heb Uw wet bewaard, Ps. 119:55. Ter middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid, mijn ogen komen de nachtwaken voor om Uw redenen te betrachten. Word ik wakker, zo ben ik nog bij U, Ps. 139:18. Met mijn ziel heb ik U begeerd in den nacht, ook zal ik met mijn geest in het binnenste van mij is U vroeg zoeken, Jes. 26:9.

d. Dag en nacht, of gedurig, Gods Woord overdenken is ook zoveel als dat bij alle gelegenheid te doen. Gelijk als: Bidt zonder ophouden, 1Thess. 5:17. Niet alsof wij niets anders zouden doen dan bidden, maar dit wil de apostel, dat wij bij alle gelegenheden zullen bidden, niet alleen op gezette tijden, 's morgens en 's avonds, maar ook bij alle voorvallen de dag door. Komt ons maar iets bijzonders of van enig belang voor, terstond met uitschietende zuchtigen het hart tot God opheffen. Gelijk Nehemia, terwijl hij bij de koning stond en wijn presenteerde, zo bad hij evenwel tot God van de hemel, Neh. 2:4. Zo moeten wij ook bij alle gelegenheid, de dag door, aan God en Zijn wet denken, van de schepselen, van alle voorzienigheden Gods en van allerlei zaken die ons ontmoeten, daartoe aanleiding nemende. Dat is, de Heere zich gedurig voor te stellen, Ps. 16:8.

e. Dag en nacht Gods wet overdenken, betekent ook dag en nacht zich naar Gods wet te schikken, zich altijd zo te gedragen als die zou doen die steeds Gods wet voor zich had en daaraan dacht. Van zulk een overdenken spreekt David: Ik zal Uw bevelen overdenken, en op Uw paden letten, Ps. 119:15. Zijn overdenken van Gods bevelen zou daarin bestaan, dat hij er nauw acht op nemen en deze doen zou. Zo zegt God tot Jozua: Overlegt het boek dezer wet dag en nacht; maar waarin zou dit bestaan? Daarin, dat gij waarneemt te doen naar alles dat daarin geschreven is, Joz. 1:8. Gedurig te doen wat in de wet Gods geschreven is, dat is recht die dag en nacht overdenken. Het is zo aan Gods wet te denken, dat de ziel een levende indruk van die waarheden houdt, zelfs als zij er niet meer direct aan denken, zodat de daad van overdenken wel ophoudt, maar echter de vrucht daarvan in het hart blijft, en in de wandel uitgedrukt wordt. Zeer wel zegt daarom Ambrosius: Die mens overdenkt dag en nacht des Heeren wet, die als zelf een wet is, en het werk der wet, geschreven in zijn hart, gestadig voortbrengt. En Hieronymus: De rechtvaardige overdenkt dag en nacht de wet Gods, als hij, hetzij hij eet of drinkt of slaapt, alles naar Gods wet en in Gods Naam doet. Een Hilarius: Dag en nacht levende naar Gods wet, zo is zijn leven zelf een gedurige overdenking van des Heeren wet.

Toepassing

Zijn die alleen gelukkig die des Heeren wet steeds overdenken en daarin hun lust hebben, zo zijn dan de papisten, als papisten, niet gelukkig. Want zijzelf hebben hun lust niet in des Heeren wet, maar nemen aan en

gehoorzamen wetten en geboden die niet van Jehovah zijn. Zij leren ook andere wetten met des Heeren wet, maar menselijke inzettingen, zodat zij tevergeefs God eren, lerende leringen die geboden van mensen zijn, Matth. 15:9. Ja, zij onthouden zelfs het volk des Heeren wet, dat zij die niet mogen lezen of onderzoeken. En zo is het hun niet genoeg dat zij zelf in de ware gelukzaligheid niet ingaan, maar trachten ook anderen daarvan terug te houden, Matth. 23:13.

Rampzalig zijn dan ook de socinianen, dewijl zij Jezus niet erkennen voor de ware Jehovah; en nochtans zeggen zij dat zij Zijn wet aannemen, en daarin lust hebben; daar wij nochtans, zullen wij zalig worden, alleen in Jehovah's wet onze lust moeten hebben. Daarom moet Christus de Jehovah zijn, zullen wij Zijn wet omhelzen en gehoorzaam zijn; want Jehovah alleen is onze Wetgever, Jes. 33:22.

Ziehier waarde toehoorders, een stof van zeer groot, ja eeuwig belang! Wat zoudt gij er niet om geven, indien iemand zeker kon voorzeggen of gij in de hemel of in de hel zult komen? Maar ziet, deze onze tekst zegt het u ongeveer; die zal voor eeuwig gelukzalig zijn, wiens vermaak en betrachtning is geweest in des Heeren wet. Er zal ten jongsten dage niet lang onderzocht worden of gij gedoopte Christenen zijt, of gij ten Avondmaal hebt gedaan, de kerk naarstig bezocht, enig kwaad nagelaten, ja ook enig goed gedaan hebt; dit alles zoudt gij kunnen hebben, en nog verloren gaan. Maar hierop zal het aankomen, of uw hart veranderd en omgekeerd is, of gij lust hebt gekregen in God, in Zijn Woord en dienst; of gij een walging gekregen hebt aan hetgeen tevoren uw lust was, en lust in hetgeen waarvan gij tevoren afkerig was?

Wat dunkt u nu toehoorders, durft gij wel voor God te zeggen dat uw lust, ja uw grootste en voornaamste vermaak is in de wet des Heeren? Het is waar, gij kunt wel met enige lust het Woord Gods aannemen, en evenwel geen wortel hebben, Matth. 13:20,21. Gij kunt wel een smaak vinden in die leer dat er een Zaligmaker is, en dat men van de hel kan verlost worden; gij kunt u wel wat vermaken in het speculeren op die kennis, dat God zulk een wijze en nette huishouding houdt in Zijn Kerk, Hebr. 6:5; en nochtans kunt gij met dit alles nog ontbloot blijven van die ene ware en oprechte lust in des Heeren wet. Want gij bemint die waarheid en God in Christus niet boven alles; gij hebt niet zoveel lust daarin, dat gijlieden gewillig zijt uw zonden en uw wereldse voordelen daarentegen te verlaten.

Uw lust is ook niet in de ganse wet des Heeren, maar slechts in enig gedeelte van Gods Woord, namelijk in de Goddelijke vertroosting, die eigenlijk de gelovigen maar toekomen; die trekt gij gaarne naar u toe, en meent ze tezamen te voegen met uw lusten en begeerlijkheden. Maar hebt gij wel lust in de wet der heiligmaking? Wenst gij niet veeleer dat Gods wet zo heilig niet was, dat ze u zo nauw niet bepaalde, dat ze u toch uw boezemzonden gedogen wilde? Vindt gij wel vermaak in die delen van Gods Woord, die u zeggen dat er zo weinigen zalig zullen worden, dat het zo zwaar is de zaligheid te verkrijgen, dat men zo precies leven moet een dergelijke? Dan roept gij uit: Des Heeren woord is een last! Jer. 23:38. Dat is een harde rede; wie kan dezelve horen? Joh. 6:60. Laat ons Haar banden verscheuren, en Haar trouwen van ons werpen, Ps. 2:3. Tenminste, gij geeft geen acht op Gods wet om die te doen, gij denkt er zo niet aan dat gij uw

dadens daarnaar zoekt in te richten; de goddeloze onderzoekt niet, Ps. 10:4. Als gij iets doen wilt, gij onderzoekt niet eerst of het wel met Gods wet overeenkomt, maar gij gaat naar uw lust en eigen belang te werk, en voldoet uw begeerlijkheden. Daarom klaagt de Heere over u: Des Heeren Woord is hun tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe, Jer. 6:10.

Gij hebt ook geen lust in het Woord Gods, om dat naarstig te lezen, te horen, te onderzoeken en na te speuren. Gij zegt tot God door de lusteloosheid van uw hart: Wijkt van ons, aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust, Job 21:14. God heeft u voorgeschreven de voortreffelijkheid en van Zijn wet, maar die zijn bij u geacht als wat vreemds, Hos. 8:12. Zijt gij in gezelschappen of op maaltijden, en wil iemand daar veel van Gods Woord spreken, dat is u daar tot een last. Gij meent, het voegt daar geheel niet; dat past voor de Kerk, maar gij zijt daar om vrolijk te zijn. Toont gij hiermee niet klaar dat gij u niet kunt verheugen in de wet des Heeren? Gods Woord moet eerst weg, zult gij lust en vermaak hebben. En nog meent gij zalig te worden; daar nochtans David een erfgenaam der zaligheid hier geheel anders beschrijft, dat die namelijk geen lust heeft dan alleen in Gods wet.

Wat wonder dan, dat gij de wet des Heeren ook zo weinig overdenkt, dewijl gij er geen lust in hebt? Zaken die ons onaangenaam zijn, daar denken en spreken wij zo weinig van als mogelijk is; handelt gij nu zo niet met Gods Woord? Zijn uw gedachten niet gedurig van God weglopende? God is niet in al uw gedachten. Gij hebt zo ontelbare gedachten de gehele dag door, maar lopen ze niet bijna alle Gods Woord voorbij? Het dunkt u niet goed God in erkentenis te houden, Rom. 1:28. Dit is uw

binnenste gedachte, dat uw huizen mogen zijn in eeuwigheid, uw woningen van geslacht tot geslacht, Ps. 49:12. Dit is uw meeste overleg, hoe gij eer en grootsheid, rijkdom en schatten op aarde zult verkrijgen. Gij maakt de buik tot uw god, stelt heerlijkheid in uw schande, en bedenkt maar aardse dingen, Fil. 3:19. En zo toont gij dat gij meer liefhebbers zijt der wellusten dan liefhebbers Gods, 2Tim. 3:4.

Maar kinderen Gods, hoever schiet gij hier ook tekort? Hoe is God en Zijn Woord dikwijls zolang buiten uw gedachten? Hoe menig uur op de dag is er, in welke God billijk tot u mag zeggen: Gij zijt Mijner niet gedachtig geweest, gij hebt Mij niet op uw hart gelegd? Jes. 57:11. Vergeet ook een jonkvrouw haar versiersel? Of een bruid haar bindselen? Nochtans heeft Mijn volk Mijner vergeten dagen zonder getal, Jer. 2:32. Is er enige plicht waartoe gij achteloos omtrent zijt, zo is het deze van te mediteren. Zult gij u daartoe aanzetten, welk een onlust wordt gij in u gewaar om uw gedachten te vestigen op God en Goddelijke dingen? Gaat het u niet als de schoolkinderen, die zo ongaarne tot hun boeken willen gaan, en hun zinnen omtrent hun lessen bezig houden, terwijl zij hun handen nog vol spel hebben; zo afkerig zijn somtijds uw gemoederen om te treden in ernstige aanmerkingen van Goddelijke zaken. Zijt gij nu bezig in het werk van mediteren, waar is die zielenlust? Waar is dat hemels vermaak? Die opgetogenheid van het hart? Hoe ongestadig zijn uw overdenkingen van God en Zijn Woord? Het gaat u als iemand die een ster zal zien door een verrekijker, die van een bevende hand gehouden wordt; hoe lang duurt het voordat hij ze recht in het oog kan krijgen? En nauwelijks heeft hij ze er in, of hij verliest het weer uit

zijn gezicht, wegens het schudden van zijn hand. Zo ook, als gij bezig zijt in heilige alleenspraken met God, daar nu alle andere dingen behoorden buiten te staan, en niet eens te durven vergen van in te komen totdat gij met de Heere gedaan had; nochtans, welk een menigte sluipwegen zijn er in uw hart waardoor andere gedachten inkomen die uw gezicht van God weer verstoten? Hoe ras zijn uw gedachten omtrent die oneindige God ten einde? Welk een korte indruk laten die overdenkingen in u na? Hoe haast keert gij weer tot uw vorige dodigheid en vervreemding? Ach vrienden, is dat al zijn lust te hebben in de wet des Heeren? Die nacht en dag te overdenken? Wekt uw ziel toch ernstig op uit uw traagheid en lusteloosheid.

1. Zoekt toch van nu aan al uw lust te stellen in het Woord en het werk Gods. Bedenkt, God heeft niet gaarne dat men Zijn dienst met vermoeidheid verricht, Hij wil niet dat men het goede doet uit droefheid of nooddwang, maar Hij heeft een blijmoedige gever lief, 2Kor. 9:7. En daarom, dient God met een volkomen hart en met een willige ziel. Daarenboven beschouwt Christus, welk een lust en vermaak had Hij in de wet voor ons te volbrengen? Hij zegt: Ik heb lust o Mijn God, om Uw welbehagen te doen, en Uw wet is in het midden Mijns ingewands, Ps. 40:9. Is het niet een schande die zo traag na te kruipen? Zult gij Hem niet najveren? Ei! Toont u dan te zijn Zijn vrijwillig volk op de dag Zijner heirkraft, in heilige sieradiën, Ps. 110:3.

In het bijzonder, stel uw lust in Gods Woord, merk dat aan als een spiegel waarin gij met ongedekt aangezicht Gods heerlijkheid kunt zien; vermaak uzelf in Gods deugden daarin uitgedrukt te beschouwen. Het licht is

zoet, Pred. 11:7. Nu, de wet des Heeren is een lamp voor uw voet, en een licht voor uw pad. Verheugt u in dit licht, totdat gij verkrijgt verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus, 2Kor. 4:6. Acht Gods Woord als een Brief, die van God uit de hemel toegezonden, gedichteerd door Gods Geest, en verzegeld met het bloed van Christus. Verkrijgt u die met die te lezen en te herlezen, terwijl gij nog uitwonende zijt van de Heere; en vervrolijkt u met daarin Gods onbegrijpelijke liefde tot u alom te bespeuren. Behoorde het niet uw vermakelijkste bezigheid te zijn, dit testament Gods naarstig te onderzoeken, en daarin als tevoren te zien die grote erfenis die gij nog te verwachten hebt? Want dit Woord bevat onze bewijzen en blijken van de hemel, en toont of wij recht hebben tot de zaligheid of niet. Deze dingen, zegt Johannes, heb ik u geschreven, gij die gelooft, opdat gij weet dat gij het eeuwige leven hebt, 1Joh. 5:13. En is het niet ten hoogste aangenaam onze bewijzen en gronden dikwijls te overzien, waarop wij met vrijmoedigheid de zaligheid durven verwachten?

2. Oefent u veel in heilige meditaties. Deze woorden die Ik u heden gebied, zullen in uw hart zijn, gij zult daarvan spreken als gij in uw huis zit, en als op de weg gaat, en als gij nederligt, en als gij opstaat. Gij zult ze tot een teken binden op uw hand, om er dag en nacht, dat is bij alle gelegenheid aan te denken; en zij zullen tot voorhoofdspannelsen zijn tussen uw ogen, zodat gij uw eer en sie-raad in de kennis en liefde van Gods Woord stellen zult. En gij zult ze op de posten van uw huis en aan uw poorten schrijven, om er al uw doen en laten naar te richten, Deut. 6:6-9. Bedenkt deze dingen, en weest hierin, zo zal uw toenemen openbaar worden aan allen, 1Tim. 4:15.

Klimt dikwijls op de berg van heilige meditaties, gelijk Mozes op Nebo, beschouwt het hemels Kanaän van verre. Koopt dagelijks enige tijd daartoe uit. Bedenkt toch eens:

A. Is dit niet een lichte zaak die God van u eist? Valt het ook zwaar voor een bruid, te gedenken aan haar liefste? Voor een kind, te gaan tot zijn moeder? Voor een man, zijn beste vriend te bezoeken? En kunt gij afkerig zijn om met uw hart en gedachten tot uw Verbondsgod, tot uw hemelse Vader, tot uw Zielenbruidegom te gaan? Is het dan niet voor een redelijke geest vermakelijk om te beschouwen die God, Die de volmaaktste Wijsheid is? Zijn hart in overdenkingen bezig te houden omtrent de allervolmaaktste schoonheid? Is dit niet het werk dat gij eeuwig in de hemel hoopt te doen, en zijt gij er nu nog zo onbekwaam toe? Is er ergens een beter voorwerp voor uw overdenkingen, dan die oneindige God, Die de engelen eeuwig aanschouwen, en nooit moede worden? Laat dan de overdenking van uw hart vol verstand zijn, Ps. 49:4.

B. O, welk voordeel zoudt gij hierdoor voor uw ziel behalen? Want die zich afzondert, tracht naar wat begeerlijks, hij vermengt zich in alle bestendige wijsheid, Spr. 18:1. Hoe menig bezoek zoudt gij hierdoor van Jezus verkrijgen? Want Hij zegt: Welgelukzalig is die mens die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan Mijn poorten, waarnemende de posten Mijner deuren, Spr. 8:34. Dit ondervond David, zeggende: Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in den Heere verblijden, Ps. 104:34. Toen Mozes met God op de berg was geweest, zo blonk zijn aangezicht. O, hoe zoudt gij dan ook, indien gij veel beschouwde Gods heerlijkheid als in een spiegel, daardoor van heerlijkheid tot heerlijkheid naar Zijn beeld

in gedaante veranderd worden door Zijn Geest? 2Kor. 3:18. Welke kracht zoudt gij hierdoor verkrijgen tegen uw zonden, en van de verzoeking met verachting af te wijzen? Hoe zoudt gij hierdoor los worden van de aarde, en in hemelsgezindheid toenemen? Hoe zouden uw genaden daardoor verwakkeren en vuriger worden? Hoe menig proefje en voorsmaak van de hemel zoudt gij zo doende deelachtig worden? Stervende zal u dan de hemel zo vreemd niet zijn, als gij levende uw hart en gedachten veel daaraan gewend hebt. Wees dan hierin bezig op de weg naar de eeuwigheid, totdat gij zult verwaardigd worden om God te zien van aangezicht tot aangezicht; dan zult gij Zijn aangezicht aanschouwen in gerechtigheid, en met Zijn beeld verzadigd worden. Amen, het zij also!

DERDE PREDIKATIE

PSALM 1:3

Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en welks blad niet afvalt; en al wat hij doet, zal wel gelukken.

DE Kerk Gods, zelfs nog op aarde zijnde, wordt vergeleken bij het paradijs. Zo beschrijft ze Christus: Mijn zuster, o bruid, gij zijt een besloten hof, uw scheuten zijn een paradijs van granaatappelen, met edele vruchten, Hoogl. 4:12,13. En dat niet zonder reden; want:

1. Gelijk het paradijs van God Zelf geplant en toebereid was, zo heeft God ook Zelf Zijn Kerk geplant, Matth. 21:33, Ps. 80:16.

2. Gelijk Adam in het paradijs de familiale gemeenschap Gods genoot, zo hebben de gelovigen in de Kerk gemeenschap met God, 1Joh. 1:3. God is in het midden van haar, Ps. 46:6. Hij bezoekt haar wel met Zijn bijzondere gunstige tegenwoordigheid, en komt in haar als in Zijn hof, en eet Zijn edele vruchten, Hoogl. 5:1.

3. En gelijk de boom des levens, betekenende de Zone Gods, was in het midden van het paradijs; zo is Christus met Zijn Geest en genade in het midden van Zijn Kerk, Op. 2:7.

4. Gelijk in het paradijs verschillende voortreffelijke bomen waren, begeerlijk voor het gezicht, en goed tot spijze; zo is de Kerk versierd met de gelovigen, welke met hun verschillende gaven en genaden en verschillend gebruik en goed aan de Kerk toebrengen, 1Kor. 12:4,8,9.

5. Gelijk het paradijs vruchtbaar gemaakt werd door de rivier Frath, welke de naam draagt van vruchtbaar maken; zo wordt de Kerk ook bewaterd door de rivier van de Heilige Geest. Hierom werd aan Johannes getoond in de Kerk van Christus een zuivere rivier van het water des levens, voortkomende uit de troon Gods en des Lams; en aan de zijde van die rivier was de Boom des levens, voortbrengende overvloedige vruchten, Op. 22:1,2.

Zodanig merkte ook David de gelovigen aan in onze tekst; dewijl hij ze beschrijft als bomen, die besproeid en vruchtbaar gehouden worden door de waterbeken van Gods Geest. Gelijk hij de erfgenaam der zaligheid heeft beschreven: 1. Van hetgeen hij niet is, vers 1. 2. Van hetgeen hij is, vers 2. Zo beschrijft hij hem nu, 3, door een gelijkenis van een vruchtbare boom. Waarin wij twee dingen te betrachten hebben:

I. Hij toont dat een gelovige een geestelijk leven in zich heeft.

II. Dat dit geestelijk leven ook in de vruchten vertoond wordt.

I. Dat de gelovige geestelijk leven in zich heeft, leert David, als hij hem vergelijkt bij een boom, geplant aan waterbeken; want zulk een boom is een levende boom, die een levend sap in zich heeft. Gij ziet hierin drie zaken:

A. Hij noemt een gelovige een boom, hij zal zijn als een boom. Het is gemeen in de Heilige Schrift, dat Gods Geest de gelovigen bij bomen vergelijkt. Ik zal zijn als een groene olijfboom in Gods huis, Ps. 52:10. Zo belooft God aan de Kerk van het Nieuwe Testament dat Hij in de woestijn van het heidendom allerhande kostelijk geboomte wil zetten, dat is, vele gelovigen en bekeerden

aldaar verwekken, Jes. 41:19; welke dan genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde, Jes. 61:3. En dat niet tevergeefs, want:

1. Gelijk een boom een wortel heeft in de aarde, waaraan hij vast is, en waaruit hij sap een groei verkrijgt; zo zijn ook de gelovigen gegrond op een vaste Wortel, Welke is Christus, zij zijn geworteld in Hem, Kol. 2:7. Christus leeft in hen, Gal. 2:20. Die Wortel draagt hen, en zij worden de vettigheid daarvan deelachtig, Rom. 2:17,18.

2. In een boom is daarenboven een zaad des levens, een levende vochtigheid, welke zich verspreidt door alle takken daarvan. Dit levende sap betekent in hen het geloof, als een begin van geestelijk leven, door Gods Geest in hen gewrocht, waardoor zij het leven telkens uit de Wortel, Christus, halen. Het leven dat ik leef, zegt Paulus, leef ik door het geloof des Zoons Gods.

3. Een boom van tere spruitjes beginnende, blijft zodanig niet, maar wast en groeit voorspoedig op. De gelovigen wassen ook op in de genade en kennis van de Heere Jezus, 2Petr. 3:18, gaan voort van geloof tot geloof, en van kracht tot kracht, Ps. 84:8.

4. Een boom brengt eerst scheutjes voort, daarna aangename bloesem, die goede vruchten belooft. Zo vertonen zich in de gelovigen eerst lieflijke scheutjes, hetwelk zijn goede gedachten, dat hun verstand begint vermaak te krijgen in aan God te gedenken, zodat zij kunnen zeggen: Mijn overdenking van God zal zoet zijn; ik zal mij in den Heere verblijden, Ps. 104:34. Daarop volgen de bloesems, dat is goede en heilige voornemens, godzalige beloften die zij doen; zeggende: Ik heb gezworen en zal het

bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid, Ps. 119:106.

5. Gelijk een boom nodig heeft de verwarmende zonneschijn, opdat daardoor zijn sap wordt verspreid door de takken in de bladeren, en zijn vrucht eindelijk ook tot volle rijpheid wordt gebracht; zo hebben de gelovigen bijzonder nodig de kracht van de Zon der gerechtigheid, Mal. 4:2. Want in vers 1 worden de zondige dorre Joden voorgesteld als onvruchtbare bomen, waarover geen zonneschijn zou zijn; maar in vers 2 wordt de gelovige beloofd de opgang van de Zon der gerechtigheid en genezing onder Zijn vleugelen, Welker vrucht zou wezen dat zij zouden uitgaan en toenemen als mestkalveren.

6. De gelovigen worden bij bomen vergeleken wegens hun vruchtbaarheid. De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen als een cederboom op Libanon, enz. ,Ps. 92:13-15. Ik zal Israël zijn als de dauw, hij zal bloeien als de lelie, hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon, Hos. 14:6-8.

7. Bomen die vruchtdragende zijn, hoe meer zij met vruchten zijn beladen, hoe lager zij hun takken naar de aarde buigen, die als aanbiedende aan de eigenaar. Zo ook de gelovigen, hoe meer zij met gaven en genaden van God gekroond zijn, hoe nederiger zij zich buigen, erkennende zichzelf zoveel te meer aan God verplicht, en zeggende: Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uw Naam geeft ere, Ps. 115:1.

Deze boom, zegt hij, is geplant; zodat een gelovige bijzonder gelijk is aan een geplante boom; het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk verplanten of uit de ene plaats in een andere overplanten. Zo zegt God, dat Hij van de opperste taak des hogen ceders een teder takje wil af-

plukken, en planten die op een hoge berg, dat is, die daarheen verplanten of verplaatsen, Ez. 17:22. En de wijnstok die tevoren bij wateren in een vruchtbare grond geplant was, werd daarop uitgerukt, en in de woestijn geplant, dat is, verplant, Ez. 19:10-13. In die zin nemen wij het woord ook hier; hij is als een boom geplant, dat is, verplant, die niet vanzelf is opgeschoten, noch gezaaid; maar welke, daar hij in een andere grond gezaaid en uitgesproten was, daarvandaan genomen en hier verplant is.

Als David nu een gelovige vergelijkt bij zulk een boom, zoals door de zorg en een hand van de mens verplant is, zo geeft hij twee dingen daarmee te kennen:

1. Dat de uitverkorenen zelf van nature wilde onvruchtbare bomen zijn; zullen zij een vruchtbare boom gelijk worden, zo moeten zij eerst door de hand van God Zelf en door Zijn wederbarende genade verplant worden. Zolang zij in hun natuurlijke eigen grond blijven, zijn zij in een verdorven stam, maar zij moeten door Gods hand daaruit genomen, en de levende Wijnstok, Christus, ingeënt worden, opdat zij Zijner vettigheid deelachtig worden, Rom. 11:17,18. Daarom worden ze genoemd een planting des Heeren, een spruit Zijner planting, een werk Zijner handen. Alle plant, zegt Christus, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden.

2. Een boom die vanzelf in het wild wast, wordt niet verzorgd, daarnaar wordt niet omgezien; maar een boom die iemand zelf met moeite verplant heeft, daarvoor zorgt hij, die bezoekt hij dikwijls, geeft acht daarop, bezorgt en bewaart deze. Ook in dit opzicht is de gelovige een verplante boom gelijk; want van God Zelf verplant zijnde, is hij een voorwerp van Gods tedere liefde, voorzorg en

bewaring. Ik de Heere behoed Mijn wijngaard, alle ogenblik zal Ik hem bevochtigen, opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag, Jes. 27:3.

Hij toont de plaats aan daar hij gepland is, aan waterbeken, zijnde afkomstig van een grote rivier, daarom genoemd beekjes der rivier, Ps. 46:5, of van een fontein. Door de waterbeken nu hier ter plaatse kunnen wij niets bekwaamer verstaan dan de Heilige Geest met Zijn genadegaven. Hij wordt zo meermaals genoemd. Zo werd aan Ezechiël en Johannes in de tempel van de Kerk van het Nieuwe Testament getoond een gehele beek van wateren, Ez. 47:1,5, Op. 22:1. Van Hem zei David: De rivier Gods is vol water, Ps. 65:10. Hij is de Beek van Gods wellusten; en die Rivier Welke met Haar beekjes, dat is verschillende genadegaven, verblijdt de stad Gods, Ps. 46:5. De Heilige Geest nu wordt voorgesteld onder het zinnebeeld van waterbeken:

1. Omdat, gelijk een waterbeek vuil lijnwaad en andere dingen reinigt of schoon maakt, Hij also de zondaars afwast en heiligt.

2. Gelijk een dorstige en vermoeide reiziger, vindt op de weg een waterbeek, zijn dorst daarin stilt; zo ook een zondaar, drinkende van het water des Heiligen Geestes, die zal in eeuwigheid niet dorsten, maar dat water wordt in hem een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven, Joh. 4:14.

3. Zoet vloeiende waterbeken zijn zeer verkwikkelijk, bijzonder in grote hitte. Waarom de mensen gewoon zijn uit te gaan naar het water om zich te verkwikken. Hierom wordt Christus, zullende in Zijn lieflijkheid voorgesteld worden, vergeleken bij een waterbeek in een dorre plaats, Jes. 32:2. En de wellusten Gods, die de Heilige Geest de

gelovigen mededeelt, worden een beek genoemd, Ps. 36:9. Zo is dan de Heilige Geest een waterbeek, wegens die lieflijke verkoelingen, verkwikkingen en vertroosting die Hij de gelovigen geeft als een Trooster.

4. Maar bijzonder wordt Hij hier bij waterbeken vergeleken, dewijl deze de bomen zeer vruchtbaar maken. Zal een boom voorspoedig groeien, bijzonder in grote droogten, het is goed dat hij aan het water geplant is, opdat door het levende sap in hem bewaard, gedurig ververst en vermeerderd wordt. Verheft zich een bieze zonder slijk; groeit het rietgras zonder water? Job 8:11. Dat de bieze en het rietgras zo weelderig groeien, komt van het water waarin ze staan. Bijzonder geeft een waterbeek een groot voordeel aan de bomen in die hete oosterse landen, daar de aarde door de brandende hitte der zon van haar vochtigheid lichter beroofd wordt, en zo de bomen beginnen te verdorren. Daarom plachten zij in die hete gewesten de boomgaarden te planten naast fonteinen of ander water, waaruit de hovenier beekjes leidt langs de wortel der bomen, waardoor deze dan als gemest en vruchtbaar gemaakt worden. Zo is dan de godzalige als een boom, geplant aan waterbeken, dat is, hij heeft de gemeenschap des Heiligen Geestes, Die in hem het geestelijke leven onderhoudt, voedt en vermeerdert, en hem vruchtbaar maakt in het goede. Hij is als een boom die aan het water geplant is, en zijn wortelen uitschiet aan de rivier; en wat is het gevolg en de vrucht daarvan? Hij gevoelt het niet wanneer er een hitte komt, maar zijn loof blijft groen, en in een jaar van droogte zorgt hij niet en houdt niet op van vrucht te dragen, Jer. 17:8. Zo wordt de bloeiende staat van Gods volk voorgesteld onder deze spreekwijze: Hun ziel zal zijn als een gewaterde hof, en zij zullen voortaan

niet meer treurig zijn, Jer. 31:12. Ik zal water gieten, zegt de Heere, op den dorstigen, en stromen op het droge. Dat is, Ik zal Mijn Geest gieten op uw zaad, en Mijn zegen op uw nakomelingen. En wat zal de vrucht daarvan zijn? Zij zullen uitspruiten tussen in het gras, zo weelderig en voorspoedig als de wilgen aan de waterbeken, Jes. 44:3,4. Als God rivieren en fonteinen geeft, zo schieten zelfs in een dorre woestijn alle kostelijke en vruchtbare bomen op, Jes. 41:18,19.

Zo ziet gij dan, hoe David met deze gelijkenis te kennen geeft het geestelijke leven dat een gelovige in zich heeft, dewijl hij hem niet bij een dode, maar levende boom vergelijkt. Hij is niet meer dood in zonden, maar hij leeft door de Geest des levens, Die in Christus is, Rom. 8:2. En dat geestelijke leven heeft hij begonnen door het geloof in Christus, en hij onderhoudt het door de beschouwingen van God, door liefde tot God en door vreugde in God; en dit leven is in hem onverderfelijk, en duurt in eeuwigheid, Joh. 4:14.

II. Hij wijst aan de vruchten en uitwerkingen van dit geestelijk leven, waaruit het blijkt dat het waarlijk een leven is. Het leven nu van een boom wordt uit drie ken-tekenen gezien; uit de vruchten, uit de bladeren en uit de afzetsels of uitspruitsels. Zo blijft David hier in de gelijkenis van een boom, en toont dat het geestelijke leven van een gelovige zich ook in deze drie dingen vertoont: a. In de vruchten. Die zijn vrucht geeft te zijner tijd. In deze beschrijvingen wijst hij aan drie merktekenen, waaruit blijkt dat de vruchten goed zijn: 1. Hij noemt ze vruchten. Zo worden de goede werken meer genoemd. Brengt vruchten voort der bekering waardig, Matth. 3:8. Die in de goede aarde bezaaid is, is degene die het Woord hoort,

en verstaat, en ook vrucht draagt, Matth. 12:23. Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt, Joh. 15:4,8.

En hiermee geeft hij te kennen hoedanig de werken moeten gesteld zijn, zullen zij goed wezen; ze moeten de vruchten gelijk zijn. Dat is:

Goede vruchten groeien op geplante of verplante bomen, die niet slechts door de natuur zijn voortgebracht, maar geplant en verplant, of ingeënt zijn door de hand en kunst van de mens, anders zijn het maar wilde vruchten en wrange beziën. Zo moeten ook onze werken, zullen ze goed zijn, niet groeien op onze eigen akker, niet slechts door een goede natuur, goede opvoeding en natuurlijke consciëntie voortgebracht worden, maar Gods hand, dat is Zijn Geest, Zelf moet ze in ons planten. Diensvolgens zijn van de werken van onwedergeboren mensen, die nog in hun natuurlijke staat zijn, geen vruchten, maar bittere beziën, Deut. 32:32, en Gode onaangenaam. Het offer der goddelozen is den Heere een gruwel, Spr. 15:8. Ja, zullen onze werken goed zijn, zo moeten ze van God Zelf geplant, en in Zijn Woord bevolen zijn, anders indien ze van onszelf verzonnen worden, zijn het wederom geen vruchten, maar een eigenwillige godsdienst, verwerpelijk bij God.

Vruchten komen voort uit het leven en levende sap dat in de boom is, en zulks als vanzelf, zonder arbeid der mensen. Zo zijn de goede werken vruchten van het geestelijke leven, dat is, van het geloof, waaruit deze vanzelf als voortspruiten. Want wat niet uit het geloof is, is zonde, Rom. 14:23. Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen, of te doen hetgeen God behaaglijk is. Daarom worden ze genoemd vruchten der gerechtigheid van

Christus, die zij door het geloof uit kracht van Christus' gerechtigheid voortbrengen, Fil. 1:11. Vruchten des Geestes, die de Heilige Geest in hen werkt, Gal. 5:22.

De vruchten van een geplante of verplante boom groeien niet voor zichzelf, maar voor hun eigenaar; daarentegen die zure en bruine beziën, die op een wilde bomen wassen, zijn als voor zichzelf, omdat ze niemand begeert en ze ook geen eigenaar hebben, maar slechts in de wildernissen opwassen. Zullen onze werken dan goed zijn, zo moeten wij ze niet voor onszelf doen, maar voor God, tot Zijn eer, opdat Hij daardoor verheerlijkt worde. De gelovigen zijn geworden eens Anderen, namelijk van Christus, opdat zij Gode vruchten dragen zouden. Zij zullen zijn een spruit Mijner plantingen, een werk Mijner handen, opdat Ik verheerlijkt worde, Jes. 61:21. Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader Die in de hemelen is, verheerlijken. Hetzij dat gij eet, of drink, of iets anders doet, doet het al ter ere Gods, 1Kor. 10:31. Hieruit blijkt dat de deugden der heidenen geen vruchten of goede werken geweest zijn, dewijl zij die deden tot hun eigen eer; of die het verste onder hen gingen, zeiden, dat men de deugd moet beminnen om zichzelf wil. Zo doende maakten ze de deugd zelf tot een afgod en tot het einde van hun betrachtting.

Het gebruik van vruchten is, dat ze nuttig en heilzaam zijn of tot medicijn, of tot spijs; zo zijn de goede werken der godzaligen als een medicijn:

Voor de goddelozen, om die daardoor te overtuigen en van hun onvruchtbare werken der duisternis af te trekken. Ja, ook zelfs voor andere gelovigen, om die daardoor van hun traagheid en ijverloosheid te genezen. Verder, de

goede werken zijn ook tot spijze. Ze zijn de spijze Gods, Die er een welbehagen in heeft; ze zijn als de spijze der engelen, die zich verblijden als zij ons met edele vruchten overladen zien; ze zijn de spijze van andere gelovigen, die daardoor in hun geestelijk leven als gevoed en versterkt worden. En zij moeten ook onze spijze zijn, zodat wij ze stellen tot onze grootste verkwikking en vermaak, gelijk Christus zegt: Dit is Mijn spijze, dat Ik doe de wil Mijns Vaders, Joh. 4:34. Beide voegt Ezechiël tezamen, zeggende van het geboomte des levens, dat is van de gelovige, dat zijn vrucht zal zijn tot spijze, en zijn blad tot heling, Ez. 47:12.

In de vrucht is ook een zaad, bekwaam om zijns gelijke voort te brengen. Zo is ook in de goede werken der gelovigen een kracht en voorbeeld om anderen te gewinnen en op te bouwen. Er is in de gelovigen een zaad Gods en een vurige begeerte om ook anderen Gode toe te brengen, dewijl zij begerig zijn dat God door velen verheerlijkt wordt, en verlangen bezit te nemen van de erfenis der wereld. Dit einde nu kunnen zij nergens beter door bereiken, dan door een goede wandel. De onvruchtbare werken der duisternis worden het allerkrachtigst ontdekt en bestraft door het licht van onze godzaligheid, Ef. 5:11,13. Hoe bedorven de natuur der mensen is, hoe blind zijn ogen zijn, nog moet hij zich tenminste verwonderen over de deugd en heiligheid, als hij die met heldere stralen ziet blinken in iemand. Zelfs wereldse mensen, als zij de gelovigen zien leiden een leven van godzaligheid, nederigheid, zachtmoedigheid, matigheid, zonder hovaardij, bedrog of gierigheid, zij staan daarover verzet, worden nog dikwijls daardoor overtuigd, in hun hart geprikkeld, en gelokt om deze na te volgen. Zo voorzegt Jesaja, dat de

Joodse Kerk, bekeerd tot Christus in het Nieuwe Testament, de heidenen zouden roepen, en de heidenen tot hen zouden lopen, omdat de Heilige Israëls hen verheerlijkt, en met alle Christelijke deugden versierd had, Jes. 55:5.

Het tweede merkteken van de goede vruchten is, dat hij ze noemt zijn vrucht, dat is, overeenkomende met de rechte hoedanigheid van die boom, en waardig dat leven hetwelk daarin is. Want een iedere boom brengt zijn eigen vrucht voort, overeenkomende met deszelfs natuur. Zullen dan onze werken recht goed zijn, zij moeten met ons geestelijk leven net overeenstemmen. Zij moeten overeenkomen, eerst met onze bijzondere staat waarin wij gesteld zijn; zijn wij overheden, leraren, huisvaders, dienstboden, elk moet zodanige werken doen die zijn standplaats versieren en betamelijk zijn. En daarna moeten zij ook overeenkomen met onze gemene staat, te weten, dat wij Christenen, kinderen Gods zijn, om ons als zodanigen te gedragen, denkende altijd: Ik ben een boom der gerechtigheid, een planting des Heeren; en zou ik zulk een vrucht voortbrengen? Zou een man als ik vlieden? Neh. 6:11. Dit geeft de apostel te kennen als hij zegt: Zijt dan navolgers Gods, als geliefde kinderen, Ef. 5:1. En Kol. 3:12: Doet dan aan als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, enz.; dat is, als zodanigen, dewijl het uw staat vereist en meebrengt.

Hier voegt hij nog ten derde bij, te zijner tijd, in het rechte seizoen, op de rechte tijd. Zo wordt het Hebreeuwse woord gebruikt, Lev. 25:4: Ik zal u regen geven op haar tijd. En Ps. 145:15: Gij geeft ze hun spijs te zijner tijd. Daarom heeft de Chaldeeuwse overzetter de zin hier bekwaam uitgedrukt met deze omschrijving: Wiens vrucht

rijp is te zijner tijd. Want goede vruchten zijn tijdige vruchten, die in hun rechte seizoen voortkomen. Zo moeten ook onze goede werken ter rechter tijd geschieden. Alles heeft een bestemde tijd; er is een tijd om te planten, en een tijd om het geplante uit te roeien. En zal ieder ding schoon zijn, het moet in zijn tijd wezen, Pred. 3:1,2,11. Bijvoorbeeld, als wij geroepen worden tot lezen, horen, bidden, enz., zo moeten wij alle andere dingen laten staan; daarentegen als wij verplicht zijn de plichten van de tweede tafel te verrichten, en ons beroep getrouw waar te nemen, zo moeten wij voor die tijd niet alleen gaan om te bidden, en zo ons beroep verzuimen; zo moeten wij al onze plichten ter rechter tijd verrichten. Ja, zullen onze goede werken tijdige vruchten zijn, op hun tijd, zo moeten wij ze ook vroeg aan God aanbieden. Vroegrijpe vruchten zijn zoveel te aangenamer.

Het geestelijke leven van een gelovige, of van een boom der gerechtigheid, vertoont zich ook in de bladeren, wiens blad niet afvalt. Door de bladeren verstaan wij de uiterlijke eerbaarheid, zedigheid en deftig gedrag der gelovigen in woorden en daden. Want:

Gelijk bladeren tot sieraad zijn van de boom, zo de uitwendige bescheidenheid, welgemanierde beleefdheid, het eerbare en betamelijke gedrag der gelovigen in hun woorden en daden, versieren de gelukzaligheid en maken Gods kinderen aangenaam, zelfs in het oog der wereld. Dit leert de apostel, Tit. 2:9,10, zeggende: Dat gelovige dienstknechten hun heren zouden onderdanig zijn, hun in alles welbehaaglijk zijn, niet tegensprekende, niet onttrekkende, maar dienstvaardig zijn; en juist hierdoor zouden zij de leer Gods in alles versieren; waarom hij ook wil dat de Christenen zullen bedenken niet alleen wat

waarachtig en rechtvaardig is, maar ook al wat eerlijk, wat lieflijk is, al wat wel luidt, enz. Fil. 4:8.

Gelijk in de bladeren van sommige bomen ook een medicinale kracht gevonden wordt, waarop geoogd wordt, Ez. 47:12, zijn blad is tot heling; zo ook de woorden en heilige redenen der godzaligen, en de deftigheid van hun zeden, hun dienstvaardigheid, nederigheid, gezeglijkheid, vriendelijkheid, zijn dikwijls krachtig en bekwaam om anderen te genezen, te bekeren en Christus en de godzaligheid hun smakelijk te maken. Verschillenden uit de heidenen zijn in het begin van het Christendom daardoor overtuigd en tot het Christendom gelokt geworden. Hierom getuigt Paulus, dat een goede reden tot nuttige stichting is, en genade geeft dien, die zo horen, Ef. 4:29. De bladeren van het geboomte des levens zijn tot genezing der heidenen, die daardoor bekeerd worden.

Van dit blad der gelovigen nu zegt hij, dat hij niet afvalt. Het schijnt dat hij zijn oog heeft op palmbomen, cederbomen, busbomen, dennenbomen, laurierbomen en dergelijke, welker blad ook des winters niet afvalt, maar groen blijft. Afvallen betekent een uitblussing en ophouden van het leven, en een daaropvolgende ontbinding en losmaking der delen, waaruit het bestaat. Gelijk alzo in de bladeren eerst het levenssap ophoudt, daaruit ontstaat derzelve losmaking van de boom, en zo volgt dan hun afvallen en verwelken. Nu, de bladeren der gelovigen vallen niet geheel af, het geestelijke leven in hen wordt nooit geheel uitgeblust, het zaad Gods blijft in hen, 1Joh. 3:9. Natuurlijke mensen vertonen somtijds ook wel enige bladeren van zedelijke deugden en van belijdenis der waarheid, doch deze hebben niet die rechte, natuurlijke en rijpe kleur of gedaante, dewijl ze uit het geestelijke

leven en uit de liefde Gods niet voortspruiten. Daarenboven ten tijde der verzoeking houden ze ook op en vallen af. Maar oprechte gelovigen worden van geen vervolgingen of tegenspoeden zozeer geraakt, dat zij de belijdenis van hun geloof, welke zich gelijk bladeren zichtbaar vertoont, en hun eerbare een godzalige wandel geheel zouden verlaten.

Het geestelijke leven der gelovigen vertoont zich ook in de uitspruitsels. Al wat hij doet zal wel gelukken. Een akker wordt gezegd iets te doen, wanneer deze gras en kruid voortbrengt; zo ook een boom doet iets, als deze iets voortbrengt. Nu, vruchten en bladeren die een boom voortbrengt, heeft de psalmist reeds voorgesteld, daarom moeten wij dit doen van de boom, hetgeen nog overig is, verstaan van de nieuwe taken, loten en uitspruitsels die de boom voortbrengt. En zo neemt het ook hier de Chaldeeuwse overzetter, zeggende: Hij zal wel gelukken in al de loten die hij doet uitspruiten.

Het zal wel gelukken. Wat een boom doet, gelukt wel, wanneer hij voortbrengt zulke spruiten en loten die geheel volkomen, sierlijk, schoon en de boom enigszins gelijk zijn, en welke recht opschieten en weelderig voortgroeien. Zo is het nu ook gelegen met de geestelijke voorttelling der gelovigen, zij dragen niet alleen vruchten en bladeren, maar ze doen ook iets, dat is, zij trachten ook geestelijke kinderen te telen. Zij hebben een vurige begeerte om ook anderen voor Christus te gewinnen, opdat God door velen verheerlijkt worde. Zij verlangen bezit te nemen van de erfenis der wereld. Paulus zegt: Mijne kinderkens die ik wederom arbeid te baren totdat Christus een gestalte in u krijgje, Gal. 4:19. En dit geestelijk baren der gelovigen gelukt wel, zij baren gelukkig en

telen voorspoedig, dewijl het geschiedt uit een goed zaad, het Woord der waarheid, door de levendmakende kracht des Heiligen Geestes, van Wie zij zelf het geestelijke leven hebben, en door een vurige liefde der waarheid.

Ziet, zo toont David hoe het geestelijk leven hetwelk een gelovige wel eigenlijk in zijn hart heeft, echter uiterlijk gezien en geopenbaard wordt. Want gelijk het leven van een boom gezien wordt in de vruchten en in alles wat hij voortbrengt, zo ook het geestelijke leven van de erfgenaam der zaligheid blijft niet in hem verborgen, maar vertoont zich in zijn uitwerkingen naar buiten.

Toepassing

Ziehier waarde toehoorders, een rechte beschrijving van de ware godzaligheid, en hoedanig die gesteld zijn welke de Geest Gods voor welgelukzalig prijst! Zij laten niet alleen het kwade na, (gelijk gezegd is, vers 1) zij vergevoegen zich ook niet met een goed hart, en laten het niet blijven bij een inwendige lust in het goede, (waarvan in vers 2 gesproken is) maar zij zetten deze ook aan het werk, zij breken uit in allerlei vruchten van goede werken, en beginnen terstond een geheel ander werk te doen, en een andere wandel te houden dan tevoren. Als het hart waarlijk veranderd is door de bekering de genade, zodat de zondaar lust krijgt in God en Zijn wet, zo wordt daarop ook zijn leven veranderd, en hij krijgt mede lust in het werk en de dienst Gods. Ziet het in Paulus; zo haast is hij niet geraakt door de Geest van Christus, of hij valt aan het bidden, van het bidden gaat hij voort tot het prediken van het Evangelie, hetwelk hij tevoren had vervolgd; zodat allen die het hoorden, zich ontzetten over die gehe-

le en schielijke verandering, Hand. 9. Indien wij een boom in onze hof hadden die vele jaren achtereen altijd onvruchtbaar was geweest, en hij begon eindelijk tegen alle verwachting in schielijk in overvloedige vruchten uit te breken, een ieder zou billijk daarover verwonderd moeten staan. Waarlijk, zo gaat het met een mens als hij bekeerd wordt. Wanneer men ziet dat hij, die tevoren geen werk maakte van Goddelijke dingen, nu zozeer daarop gezet is, dat hij nu bij alle gelegenheid de Bijbel en andere goede boeken in zijn handen heeft, daar hij tevoren liever met kaarten, dobbelstenen of andere ijdele dingen bezig was; dat hij, die tevoren gewoon was te spotten met een nauwe godzaligheid, nu zelf lust daarin heeft, die prijst, gaarne daarvan spreekt en ze najaagt; zo moeten wij verbaasd staan over de krachtige werking Gods. Ziet het mede in die stokbewaarder. Toen God hem, een wilde boom, verplant had tot een boom der gerechtigheid, terstond bracht hij tijdige vruchten voort van werken der liefde. Hoe vriendelijk onthaalde hij de apostelen! Hij nam ze tot zich, Wies hen van de striemen, en zette hun de tafel voor; hij wist niet wat hij doen zou om zijn vreugde in God uit te drukken, Hand. 16:33,34. Hij, die tevoren hen vijandig bewaarde, werd nu hun voeder en verkwikker. Het is onmogelijk dat iemand aan de waterbeken des Heiligen Geestes zou gepland zijn, of hij moet vruchtbaar worden in het goede.

Meent daarom niet toehoorders, dat gij aanstonds ware Christenen zijt als gij openbare zonden nalaat. Het zijn niet terstond goede bomen, omdat ze geen kwade vruchten voortbrengen, maar zij moeten integendeel goede vruchten geven. God voegt dit beide tezamen: Laat af van kwaad te doen, en leert goed te doen, Jes. 1:17. De

goddeloze verlate niet alleen zijn weg, maar hij bekere zich ook tot den Heere, en roept Hem aan, Jes. 55:6,7.

Denkt ook niet dat gij daarom goede Christenen zijt, omdat gij loof en bladeren hebt van eerbaarheid, van deugdzaamheid en van de waarneming van de uitwendige plichten. Dat zijn nog de goede vruchten niet. Niet een iegelijk, zegt Christus, die tot Mij zegt Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die doet den wil Mijns vaders Die in de hemelen is. Die vijgenboom werd van Christus vervloekt, omdat hij wel bladeren, maar geen vruchten had, Matth. 21:13.

Zijn die alleen erfgenamen der zaligheid, die zalig zullen worden, welke zijn als bomen, geplant aan waterbeken, die hun vrucht ter rechter tijd geven? Helaas! Hoe weinigen zullen er dan zalig worden? Bezie maar eens met mij, eerst hoevele bomen zijn er onder ons die vruchtbaar zijn in kwade werken? Ach zondaars, gij die u nog in de zonden toegeeft, gij zijt een planting, niet des Heeren, maar des satans. Uw harten zijn een vruchtbare aarde voor de zonde, gij zijt vruchtbaar in alle onvruchtbare werken der duisternis. Welke de apostel optelt, Gal. 5:20,21: Overspel, hoererij, onreinheid, ontuchtigheid, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, dronkenschappen, brasserijen en dergelijke. In plaats van goede druiven brengt gij stinkende druiven voort, vergiftige wijndruiven, bittere beziën. Zegt toch niet dat uw hart goed is, zolang gij zulke vruchten draagt. Het is immers geen goede boom die kwade vruchten voortbrengt; want een iegelijke een boom wordt uit zijn eigen vrucht gekend. Maar denkt vrij, zolang gij de bewegingen der zonde in uw leden onverhindert laat werken, dat gij de dood vruchten draagt.

Er zijn vele anderen die enige schijn van goede vruchten hebben, doch zij dragen ze niet voor God, maar voor zichzelf. God klaagt daarover, Hos. 10:11: Israël is een uitgeleedigde wijnstok, hij brengt vruchten voort *voor zich*. Er schijnt een tegenspraak te zijn, uitgeleedigd te zijn, en evenwel vrucht voort te brengen; maar gelijk dat ledig wordt genoemd hetgeen niet heeft datgene hetwelk daarin behoorde te zijn, (een bornput is ledig, daar geen water in is, al is ze vol lucht) zo zijn de mensen een ledige wijnstok, omdat zij geen goede en betamelijke vruchten voortbrengen, maar dragen al hun vrucht voor zichzelf. Indien gij eens de reden van uw gebeden en goede plichten onderzoekt en beproeft, uit welk oogmerk het alles voortkomt, zo zult gij bevinden dat de beweegredenen die u daartoe aanzetten, bijna alle genomen zijn van uw eigen zelf. Moet uw hart u niet getuigen dat gij de goede werken doet, of om van mensen gezien te worden om voor eerbare burgers en voor goede Christenen door te gaan, en dan hebt gij uw loon weg, Matth. 6:2. Of om uw consciëntie tevreden te stellen, dat die u daarna zoveel te geruster de zonde en de wereld laat opvolgen? Of om God daarmee te paaien, en als bij God te verdienen, menende de hemel kan u dan niet ontzegd worden als gij zoveel goeds gedaan hebt? Is dit niet al voor uzelf? En mag God dan niet met recht tot u zeggen: Toen gij vastte en rouwklaagde, hebt gijlieden Mij, Mij enigszins gevestigd? Zach. 7:5.

Ziet nog eens de ganse gemeente met mij door. Helaas! Hoevele onvruchtbaren worden er onder ons gevonden, die geen vruchten voortbrengen, waarvan Judas klaagt, vers 12: Zij zijn als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven, ontworteld. Of zij

dragen geen vrucht, en zo zijn ze onvruchtbaar; of indien ze waren begonnen enige vrucht te vertonen, wijken zij van het goede weer terug door afval, en dan zijn ze tweemaal verstorven; of zij liggen van de wortel geheel afgescheiden neer, waarmee zij eens schenen verenigd te zijn, en zo zijn zij ontworteld. Dat is gelijk Petrus zegt, nadat zij door de kennis van de Heere Jezus de besmettingen der wereld ontvloden waren, worden zij in dezelve wederom ingewikkeld en daarvan overwonnen, enz. Zo spreekt ook Christus van drieërlei soort van toehoorders, die geen vrucht dragen, Matth. 13:19,22. Zegt mij eens, onvruchtbare en onbekeerde mensen, wat doet gij toch voor God? Welke vruchten brengt gij voort? Zijt gij niet gelijk die onnutte dienstknecht, die met uw talent geen winst hebt gedaan? Zal de Heere niet te dien dage tegen u getuigen? Matth. 25:42,43: Ik ben hongerig geweest, maar gij hebt Mij niet te eten gegeven, enz. Dat is, Ik heb u overvloedige gelegenheid gegeven om goed te doen, maar gij hebt het niet gedaan. Ach toehoorders! Dit, juist dit is de grootste zonde van deze eeuw, de onvruchtbaarheid! Nooit is er meer in Gods wijngaard gearbeid, en echter nooit minder vrucht gezien! Hierom moeten de akkerlieden klagen: Ik heb tevergeefs gearbeid, ik heb mijn kracht onnut en ijdel toegebracht, Jes. 49:4. Wie heeft onze prediking geloofd, en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard? Jes. 53:1.

O zondaars, bedenkt eens: 1. Welk een schande dit voor u is. Dat een boom in de winter zonder vrucht is, dat is geen wonder; maar in de zomer al mede geen vrucht te hebben, is een schande voor de boom. Leefde gij nog in de winter van het heidendom, of in de duisternis van het pausdom, het was zulk een groot wonder niet dat gij wei-

nig vrucht gaf. Maar in de zomer van het Evangelie, in het heldere middaglicht der waarheid, onder de heerlijkste bedieningen des Geestes nog onvruchtbaar te zijn, is een schande die niet kan afgewist worden.

2. Ja, welke schande en oneer doet gij Christus zelfs hiermee aan? Gij geeft u uit voor zodanigen die in Christus ingeënt en met Hem verenigd zijn. Nu, Christus is een vruchtbare Wortel, vol van sap, Geest en genade; het is Hem dan als een oneer als iemand in Hem onvruchtbaar is. Als gij ziet dat de takken van een boom dor en onvruchtbaar zijn, zo beschuldigt gij de wortel daarvan. Zo beschuldigt ook de wereld de genade van Christus, de belijdenis van Christus; ja, de wortel zelf, als zij zien uw onvruchtbaarheid, gij die u uitgeeft voor takken die in Christus ingeënt zijn. En zo wordt de Naam Gods om uwentwil gelasterd, Rom. 2:24.

3. Zegt mij toch eens welke rekenschap en verantwoording zult gij van uw onvruchtbaarheid aan God kunnen geven? Mag God niet met recht van u zeggen, zoals Hij doet van de Joodse Kerk, Jes. 5:1,2: Ik heb u tot een wijngaard geplant op een heuvel; (want heuvels en bergachtige plaatsen zijn de meest bekwame voor de wijnstokken, dewijl de zon daar de meeste kracht doet om de druiventrossen rijp te maken) Ik heb u verhoogd boven zovele volkeren rondom u, gij zijt ten hemel opgeheven door zovele heilige instellingen en gezegende middelen der zaligheid; ja, op een vette heuvel, onder de zonnestralen der genade, onder zulk een krachtige hart vermurwende bediening. Maar waar zijn uw vruchten? Groot zijn uw ontvangsten, maar waar is uw uitgave? Veel heb Ik aan u ten koste gelegd, maar wat hebt gij toch uitgeleverd? Was Ik niet tot u gekomen, had Ik niet tot u gesp-

roken, gij had als geen zonde; maar nu hebt gij geen voorwendsel voor uw zonde, Joh. 15:22. En daarom, wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Oordeelt gij zelf dan nu eens, gij mensenkinderen, wat God deze onvruchtbare wijngaard doen zal, weet gij het niet? Of zijt gij bevreesd het oordeel te vellen? Wel, de Heere zal het u dan bekend maken. Ik zal zijn omtuining wegnemen, opdat hij zij tot afweiding; ik zal hen tot een woestheid maken, Ik zal de wolken gebieden dat ze geen regen daarop regenen, Jes. 5:3-6. Dat is, het Koninkrijk Gods zal van u genomen worden, en een ander volk gegeven worden dat zijn vruchten voortbrengt, Matth. 21:43.

4. Gedenkt aan het zware oordeel dat God over elke onvruchtbare gedreigd heeft. Alle boom die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen, Matth. 3:10, 7:19. Alle rank die in Mij geen vrucht draagt, en in Mij niet blijft, die wordt buitengeworpen, en die verdort, en men vergadert deze, en men werpt ze in het vuur en zij worden verbrand, Joh. 15:2,6. De aarde, die de regen menigmaal op haar komende indrinkt, en echter doornen en distelen draagt, die is verwerpelijk en nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding, Hebr. 6:7,8. Werpt dien onnutte dienstknecht uit, die met zijn talent niets gewonnen heeft, in de buitenste duisternis; daar zal zijn weinig, en knersing der tanden, Matth. 25:30.

8 Mijn vrienden, bedenkt nu nog wat tot uw vrede dient. God heeft zolang geduld met u gehad, en een geruime tijd gewacht. Alle jaren heeft hij u gedreigd uit te roeien, maar gij zijt nog verbeden geworden. Gij had niet beter verdiend dan met die vijgenboom vervloekt te worden;

en tenzij Gods onbegrijpelijke lankmoedigheid, Hij zou deze wijngaard hebben laten worden tot verwoesting en vertreding. En gij zoudt als onvruchtbare bomen zijn uitgehouwen en in het vuur geworpen. Gij hebt zolang tevergeefs de aarde beslagen. Ziet toe, dat Gods geduld niet in grimmigheid verandert! Wacht u toch wel dat gij God niet moede maakt, Jes. 7:13. En dat Hij u niet moede wordt; de bijl ligt reeds aan de wortel! God is al aan het kappen, en er valt zo menige hoge boom in één slag neer. Brengt dan bijtijds vruchten voort der bekering waardig. O, veracht toch de rijkdom van Gods goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid niet, maar laat de goedertierenheid Gods u tot bekering leiden; want anders zult gij naar uw hardheid en onbekeerlijk hart uzelf vergaderen toorn als een schat in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, Rom. 2:4,5. Spiegelt u toch aan andere voorbeelden. Gaat eens over naar Frankrijk, naar Engeland, en zie wat God daar al gedaan heeft. Zijn die kerken, die zo bloeiend plachten te zijn, nu zo verwoest en eenzaam geworden; o, hoe zal het met ons aflopen? Ziet, zegt de Heere, die stad die naar Mijn Naam genoemd is, ben Ik begonnen te plagen; en zoudt gij enigszins onschuldig gehouden worden? Gij zult niet onschuldig worden gehouden, Jer. 25:29. Indien het oordeel is begonnen van het huis Gods, welk zal het einde zijn dergenen die het Evangelie Gods ongehoorzaam zijn? 1Petr. 4:17. Is zulks gedaan aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden? Luk. 23:31. En gij ook kinderen Gods, gij die in waarheid met die levende Wijnstok Christus door het geloof verenigd zijt, gij brengt wel enige goede vrucht voort, maar ach hoe schaars? Hoe weinig zijn die vruchten? Hoe zelden dra-

gen wij onze vrucht zo ter rechter tijd? Hoe onvruchtbaar zijn wij nog dikwijls in onze gedachten, die met zovele ledige, nietige en schaduwachtige ijdelheden, en zo weinig met wezenlijke zaken vervuld zijn? Hoe onvruchtbaar in onze woorden, die zo zelden stichting, voedsel en genade kunnen geven aan die ze horen? Hoe onvruchtbaar zijn onze werken? Hoe mager is onze godzaligheid? Doen wij eens het goede, wij doen ook weer zo dikwijls het kwade; zijn wij eens in de liefde Gods werkzaam, en met ijver aangedaan voor Zijn eer; ach, die drift zakt haast, en wij keren weer tot onze oude koelheid. Och Christenen, beleven wij nu niet recht die droevige en dorre tijd waarvan de Kerk klaagt: Ai mij! Want ik ben als wanneer de zomervruchten zijn ingezameld, als wanneer de nalezingen in den wijnoogst geschied zijn; er is geen druif om te eten; mijn ziel begeert vroegrijpe vrucht. De goedertierene is vergaan uit den lande, en er is niemand oprecht onder de mensen, Micha 7:1,2. En zeker, dit schort niet aan onze God. Wij zijn geplant in een weelderige grond. De aarde waarin wij geworteld zijn is vol van vettigheid; Christus is vol van sap, als wij maar wilden zuigen. De rivier van Gods Geest aan welke gij geplant zijt, is vol water, Ps. 65:10. God mag tot elk van ons zeggen: Wat kan Ik meer aan u doen dan Ik aan u gedaan heb? Zijt gij niet vervuld met Mijn zegeningen? Hebt gij niet volop de middelen der zaligheid? Is er niet onder u overvloed van akkerlieden, die planten en natmaken? Hoe zijn dan uw vruchten zo schaars? Is dat de inkomst van Mijn kosten en arbeid?

Ei mijn vrienden, laat ons toch ons wachten dat wij niet zijn gelijk Farao's magere koeien, die de vette opaten, en echter even dun en mager bleven. Och, dat van ons kon

gezegd worden, gelijk in een andere gelegenheid van Jozef geroemd werd, hij is een vruchtbare tak aan een fontein, elkeen der takken loopt over de muur, Gen. 49:22. Bedenkt toch eens:

1. Hoe billijk en betamelijk is het dat gij vele vruchten van goede werken voortbrengt? De vruchten zijn immers het einde van de boom. De akkerman vertroost zich in zijn arbeid met de vrucht die hij beoogt; die ploegt, ploegt op hoop. Wie plant een wijngaard, en eet niet van de vrucht? De boom en deszelfs leven is en wordt bewaard om der vruchten wil. Zo zijn de vruchten des Geestes ook het einde van het geestelijke leven, hetwelk God door Zijn Geest in de uitverkorenen werkt, en waartoe God het ook in hen bewaart en vermeerderd. Heeft de Heere u dan door Zijn oneindige genade uitverkoren, opdat gij heilig en onberispelijk zoudt zijn voor Hem in de liefde? Ef. 1:4. Hij heeft u daartoe verlost, dat Hij u tot een eigen volk Zichzelven zou reinigen, ijverig in goede werken, Tit. 2:14. Heeft Hij u wedergeboren door Zijn Geest, en u als Zijn maaksel geschapen in Christus Jezus tot goede werken, om in dezelve te wandelen? Ef. 2:10. Heeft hij u ingeënt in die vette olijfboom? U bevochtigd door de dauw van Zijn genade? En zal dit alles niet meer vrucht in u voortbrengen? Zult gij het oogmerk van uw God niet meer beantwoorden? O, hoedanig behoorde gij te zijn in heilige wandel en godzaligheid, aan dewelke zoveel ten koste gelegd is? De Heere verwacht wat bijzonders van u; Hij is afgegaan tot de notenhof om de groene vruchten der vallei te zien, om te zien of de wijnstok bloeit, de granaatbomen uitbotten, Hoogl. 6:11. O, benaarstigt u dan om des Heeren verwachting te voldoen,

opdat gij niet schijnt de genade Gods tevergeefs ontvangen te hebben, 2Kor. 6:1.

2. Vruchtbaarheid is het rechte sieraad waardoor gij God kunt behagen. De vruchten versieren de boom; hoe voller van vruchten, hoe sierlijker. Daarom zegt God, Jer. 11:16: De Heere had uw naam genoemd een groene olijfboom, schoon van lieflijke vruchten. De vrucht dan is de schoonheid van de boom. En daarom, de vruchten verblijden de landman, en vermaken een iegelijk die ze aanschouwt. De hovenier verheugt zich, ziende zijn bomen zo vol geladen. Wenst gij dan die hemelse Landman, God Zelf, te vermaken, en de Heere aangenaam te zijn, zo zoekt toch vruchtbaar te zijn in goede werken. Die verborgen mens des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest, die is kostelijk voor God, 1Petr. 3:4. Uw liefdewerken zullen Gode zijn een welriekende reuk, een aangename offerande, Gode welbehaaglijk, Fil. 4:18. Aan de offeranden van weldadigheid en mededeelzaamheid heeft God een welbehagen. Begeert gij dan waardig te wandelen den Heere tot alle behaaglijkheid, zo tracht in alle goede werken vrucht dragende te zijn, Kol. 1:10. Dan zal God tot u zeggen: Mijn lust is aan u. En Christus zal Zich over u verblijden, zeggende: Mijn zuster, o bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein. Uw scheuten zijn een paradijs van granaatappelen, met edele vruchten, enz., mitsgaders alle voornaamste specerijen; en zo zal de Heere tot Zijn hof komen, en eten Zijn edele vruchten, Hoogl. 4.

3. De vrucht geeft een onfeilbaar getuigenis van de eigenschap van de boom, hoedanig die inwendig gesteld is. Want het is geen goede boom die kwade vrucht voort-

brengt, en geen kwade boom die goede vrucht voortbrengt. Een iegelijke boom wordt uit zijn eigen vrucht gekend. Men leest geen vijgen van doornen, en men snijdt geen druiven van bramen. Zo zullen uw goede werken ook een zichtbaar bewijs en getuigenis zijn van de waarheid van uw geloof en van de oprechtheid van uw heiligmaking. Want het geloof is door de liefde werkende, Gal. 5:6. Toont dan uw geloof uit uw werken, Jak. 2:18. En verzekert uzelf zo meer en meer van uw zaligheid en oprechtheid, door gedurig nieuwe vruchten en blijken van het geestelijke leven voort te brengen. Benaarstigt u met alle naarstigheid om uw roeping en verkiezing, zo doende, vast te maken, 2Petr. 1:10.

4. Maar dat nog de meeste kracht op uw gemoed moest hebben, is, dat God Zelf door uw vruchten en goede werken wil verheerlijkt worden. Hierin, getuigt Jezus, is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt, Joh. 15:8. Zo spreekt de Heere van de gelovige Christenen: Zij zullen zijn een spruit Mijner plantingen, een werk Mijner handen, opdat Ik verheerlijkt worde, Jes. 60:21. Zij zullen genoemd worden, en daarvoor gekend worden, eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde. Welk een onbegrijpelijke goedheid is dit, dat die grote en heerlijke God Zich wil verheerlijkt achten door onze onvolmaakte goede werken! O, hoe moest ons dit aanmoedigen en ijverig maken in het goede! Wie van ons zal nu niet zeer begerig, ja eergierig zijn, om Gode welbehaaglijk te zijn? 2Kor. 5:9. Tracht gij dan vervuld te zijn met vruchten der gerechtigheid; want die zijn door Jezus Christus tot heerlijkheid en prijs Gods, Fil. 1:11. Zoekt toch een eer van Christus te zijn, 2Kor. 8:23. En verkondigt alzo de deugden Desge-

nen Die u geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaarlijk licht, 1Petr. 2:9.

Doch dewijl Paulus niet meer kan doen dan planten, noch Apollos dan natmaken, en dat de wasdom geheel van God afhangt; zo zal ik mijn vermaning tot u besluiten met een smeking tot God. Ik buig dan mijn knieën tot God en de Vader van onzen Heere Jezus Christus, dat gij moogt vervuld worden met stromen van levend water, opdat gij moogt uitspruiten als de wilgen aan de waterbekken, en in alle goede werken vruchtdragende zijn, tot prijs Zijner heerlijkheid! Amen.

VIERDE PREDIKATIE

PSALM 1:4,5

Alzo zijn de goddelozen niet, maar als het kaf, dat de wind heendrijft.

Daarom zullen de goddelozen niet bestaan in het gericht, noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen.

GELIJK de zaligheid niet alleen bestaat in de bevrijding van alle kwaad, maar ook in de genieting van alle goed; zo ook de rampzaligheid bestaat niet alleen in het gevoel van het kwaad, maar ook in het missen van het goede. Een redelijk schepsel immers kan het goede niet missen zonder daarvan kennis te hebben. Dewijl hij nu het goede dat hij mist kent, hoe heerlijk en voortreffelijk het is, dewijl hij ook zichzelf bewust is dat hij het mist, en voor eeuwig daarvan verstoken is; dewijl hij daarbij denkt dat hij het door zijn eigen schuld mist, dat hij het zelf verzuimd of versmaad heeft, en dat voor niet met al; dit alles kan niet anders dan die mens ten hoogste ongelukkig maken, en zijn hart vervullen met ondraaglijke knagingen en veroordelingen van zichzelf.

Dit zien wij alles tegelijk in deze eerste Psalm. Van de gelukzaligheid van de mens heeft David gezegd, dat ze bestaat niet alleen in de bevrijding van het kwade, vers 1. Maar ook in het genieten van het goede, vers 2,3. Hiertegen stelt hij nu de rampzaligheid der goddelozen, en toont dat die gelegen is, niet alleen in de ondervinding van het kwaad, dewijl hij hem vergelijkt bij het kaf dat de wind wegdrijft; maar ook bijzonder in het missen van het

goede, zeggende: Alzo zijn de goddelozen niet, zij zullen niet bestaan in het gericht, noch in de vergadering der rechtvaardigen.

Tot nog toe hebben wij het eerste deel van deze Psalm, namelijk de beschrijving van de gelukkige staat der gelovigen afgehandeld. Nu volgt het tweede deel, namelijk de beschrijving van de ongelukkige staat der goddelozen, vers 4,5. Deze ongelukkige staat der goddelozen nu stelt hij tweezins voor:

I. In een enkel en kort voorstel, vers 4: Alzo zijn de goddelozen niet. Goddelozen zijn eigenlijk die geen gerechtigheid voor God hebben, maar die waardig zijn veroemd en veroordeeld te worden. Gelijk wij dat betoond hebben in de eerste predikatie. Doch hier wordt het woord nog wat ruimer genomen, zodat ook de spotters en zondaars, vers 1, daar mede ingesloten zijn. Diensvolgens zijn de goddelozen hier alle mensen die nog derven en het recht Gods en de heerlijkheid Gods. Natuurlijke, onbekeerde mensen.

Deze goddelozen nu zijn niet alzo; dit betekent twee dingen:

1. Met deze woorden ontzegt hij de goddelozen de gelukzaligheid, en keurt deze van hen af. Zij zijn niet alzo, dat is, zij zijn niet welgelukzalig, zij hebben geen vergeving der zonden, geen gerechtigheid om voor God te bestaan; zij hebben God niet tot hun Verbondsgod, noch Jezus tot hun Verlosser; zij zijn zonder God, zonder Christus, zonder hoop. Zij missen nog het beeld Gods, daarom hebben zij geen lust in de wet des Heeren, zij derven het geestelijke leven; en daarom zijn zij niet als een boom geplant aan waterbeken. En gelijk zij zo het begin van de geluk-

zaligheid missen op aarde, zo zullen zij ook de volle zaligheid hierna voor eeuwig derven.

2. Met deze woorden legt hij ook de goddelozen toe de rampzaligheid en een ongelukkige staat. Alzo zijn de goddelozen niet; bijgevolg zijn zij ellendig en rampzalig. Evenals in Jes. 3:10,11 tegen het welgaan van de rechtvaardige, gesteld wordt het kwalijk gaan van de goddeloze, zodat die niet alleen de welstand missen zou, maar integendeel ook een kwade toestand in de plaats hebben.

II. Door een bredere uitbreiding, vers 4,5. Deze ellendige staat der goddelozen breidt hij nu verder uit, en beschrijft die nader; en dat doet hij: 1. Oneigenlijk. 2. Daarna eigenlijk.

Oneigenlijk, door een gelijkenis: Maar als het kaf dat de wind heendrijft. Kaf is de buitenste schil van het koren, waarmee het groeit en bedekt wordt in de aarde; of de ledige doppen en bolsters van het graan, die door het dorsen daaruit geslagen worden. Bij zulk kaf vergelijkt hij de goddelozen. Dit geschiedt meer in Gods Woord, zie Jes. 41:15,16. Hosea zegt, dat het afgodische Efraïm zou zijn als kaf van de dorsvloer, Hos. 13:3. Johannes voerde de Joden tegemoet dat Christus de wan in Zijn hand heeft, om Zijn dorsvloer te doorzuiveren, dat Hij Zijn tarwe, dat is, de gelovigen, in Zijn schuur tezamen brengen, maar het kaf, dat is, de onbekeerden met onuitblusselijk vuur verbranden zou, Matth. 3:12.

Wanneer David nu de goddelozen hier bij kaf vergelijkt, zo geeft hij daarmee aardig te kennen hun ongelukkige aard en toestand; want:

1. Kaf heeft van buiten een schijn alsof het iets was, alsof het koren was, maar van binnen is het leeg, er is geen pit of kern in. Zo de goddelozen door hun burgerlijkheid,

deugdzaam leven, uiterlijke godsdienstigheid, en door de uitwendige belijdenis der waarheid die zij met de vromen gemeen hebben, vertonen een schijn en gedaante der godzaligheid, maar hebben de kracht der waarheid daarvan verloochend, 2Tim. 3:5. Daarom zijn zij de witgepleisterde graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij vol doodsbeenderen en alle onreinheid, Matth. 23:27.

2. Kaf heeft geen vochtigheid in zich. Kaf is afkomstig van het Hebreeuwse woord hetwelk is een uitdrukking, omdat het kaf zonder sap is, alsof er alle vochtigheid uitgedrukt was. Er is geen levend sap in, het heeft ook geen zaad in zich en er is geen voedsel in; zo zijn alle onwedergeboren mensen dood in zonden, vervreemd van het leven Gods, Ef. 2:1, 4:18. Zij missen die Geest des levens, Die in de gelovigen is, en daarom kunnen zij geen geestelijk voedsel aan anderen mededelen; gelijk de gelovigen als goede tarwe en koren anderen voeden. De lippen des rechtvaardigen voeden er velen, Spr. 10:21.

3. Kaf is diensvolgens onnut, en van geen gebruik; en daarom niet geacht. Zo ook de goddelozen zijn tot alle goed werk ondeugende, Tit. 1:16, en daarom van God niet geacht. Zelfs hun hart, hun beste gedachten, overleggingen, enz., zijn weinig waard.

4. Kaf is ook zelfs schadelijk; als het in de ogen waait bezeert het deze, het veroorzaakt smart en ongemak daaraan; zo zijn ook de goddelozen voor de gelovigen hinderlijk. Zij doen niet alleen voor zichzelf het kwade, maar hebben ook een welgevallen in diegenen die hetzelfde mede doen, Rom. 1:32. Zij zijn de godzaligen tot doornen en distelen, en trachten hen in het goede alleszins te

verhinderen, 1Thess. 2:16. Zij zijn hun tot smaad en verdriet.

5. Kaf is zeer licht, niet dan een ledige dop en bolster; zo ook de goddelozen worden van God licht geacht. Zij menen wel dat zij gewichtig genoeg zijn en voor God bestaan zullen; maar van God zo bewogen zijnde, zullen zij te licht bevonden worden, Dan. 5:27.

6. Kaf wordt diensvolgens door de wind zeer licht verdreven, gelijk David hier bijvoegt; zij zijn als kaf dat de wind heendrijft, zo zijn de goddelozen.

Zij zijn ongestadig in het goede, worden door verschillende wind van hun begeerlijkheden heen en weer gedreven, dan tot het goede heen en weer gedreven, dan tot het kwade, naar dat hun interesse meebrengt. Een dubbelhartig man is ongestadig in al zijn wegen; gelijk een baar der zee, die van de wind gedreven en op en neer geworpen wordt, Jak. 1:6,8. Komt er een wind van kruis en vervolging, zo worden zij dikwijls weggerukt, ik weet niet al waartoe, en vallen schielijk af. Gelijk kaf licht vervliegt een wegstuift, als het gewand wordt, zo ook de huichelaars en tijdgelovigen bezwijken in de bezoeken, en wijken terug; en echter door hun afval lijdt de Kerk geen schade, zijnde de oprechte tarwe van Christus, geen schade, maar wordt zelfs daardoor gezuiverd, 1Joh. 2:19.

De wind betekent ook menigmaal verdrukking, zwaarigheid, grote oordelen Gods; gelijk er zo van de vijanden der Kerk gezegd wordt dat een geweldige stormwind het deel huns bekers zal zijn, Ps. 11;6. En daarom, als David hier de goddelozen vergelijkt bij kaf dat de wind wegdrijft, zo geeft hij daardoor ook te kennen hun schielijke ondergang, en het oordeel dat over hen komen zal. In die zin wordt deze spreekwijze gebruikt, Jes. 41:15,16: Gij

zult ze stellen gelijk kaf, gij zult ze wannen, en de wind zal ze wegnemen, en de stormwind zal ze verstrooien. Ditzelfde oordeel spreekt Job over hen uit, dat zij gelijk stro worden voor de wind, en gelijk kaf dat de wervelwind wegsteelt. Laat ze worden als kaf voor de wind, en de engel des Heeren drijve ze weg, Ps. 35:5.

7. Verder, het kaf groeit mede op met koren, het is daarmee enigszins verenigd, men vindt geen koren zonder kaf. Dit vertoont ons de uiterlijke staat van de Kerk van Christus, waarin de goddelozen zich altijd mede bevinden. Toen de Kerk nog maar bestond in Adams huisgezin, zo was er nochtans bij een goddeloze Kaïn; in Abrahams huis niet alleen een Izak, maar ook een spotachtige Ismaël; in Izaks familie niet alleen een godvrezende Jakob, maar ook een goddeloze Ezau. Zelfs onder de twaalf apostelen van Christus was een geveinsde en verrader Judas. Daarom vergelijkt Christus Zijn Kerk bij een net, dat allerlei soorten van vissen samentrekt, goede en kwade. En bij een akker, op welke onder de tarwe ook het onkruid gevonden wordt, Matth. 13.

8. Kaf wordt ook een tijd lang bewaard, en dat zelfs ten goede van het koren, om dat te bedekken en te beschutten tegen de wind en hitte der zon. Zo worden de goddelozen ook dikwijls van God gespaard en verschoond om der vromen wil. Het heilige zaad is het steunsel, Jes. 6:13. Zo schonk God aan Paulus allen die met hem voeren, dat zij op zee niet omkwamen. Ja, God bewaart de goddelozen voor een tijd, zelfs ten goede van Zijn kinderen. Zo werden sommigen der Kanaänieten voor een tijd gespaard om der Israëlieten wil, Deut. 7:22. En zo worden nog de goddelozen op aarde gelaten, opdat door hen de genade van Gods kinderen zou geoefend en beproefd worden.

9. Doch hoewel het kaf zo een tijd lang wordt bewaard, en de landman het wel op zijn dorsvloer laat komen, nochtans verwaardigd had hetzelve niet met het koren in zijn schuur of korenzolder te brengen, maar hij scheidt het af van het koren, en laat het verbranden. Zo zal het ook gaan met de goddelozen. God laat ze wel voor een tijd op de dorsvloer van Zijn Kerk, doch Hij neemt ze niet op in de hemel, Op. 21:27; maar Hij zal deze afscheiden van de rechtvaardigen, en deze met onuitblusselijk vuur verbranden.

Uit dit alles ziet gij nu dat David met recht de goddelozen bij kaf vergelijkt, als hij hun ongelukkige staat wil voorstellen. 2. Hij beschrijft der goddelozen ongelukkige staat door eigenlijke spreekwijzen, zeggende: De goddelozen zullen niet bestaan in het gericht, noch de zondaren in de vergadering der rechtvaardigen.

Het gericht kan hier tweezins genomen worden:

1. God houdt somtijds gericht hier op aarde, hetgeen geschiedt wanneer het licht der waarheid met kracht doorbreekt, zodat de goddelozen daardoor ontdekt en openbaar gemaakt worden. Van zulk een gericht wordt gesproken, Dan. 7:10: Het gericht zette zich, en de boeken werden geopend.

Nu, in dit gericht bestaan de goddelozen niet; eensdeels wanneer zij uit Gods Woord als goddelozen en geveinsden worden geoordeeld en openbaar gemaakt aan de consciëntie van anderen, anderdeels wanneer zij ook als zondanigen aan zichzelf bekend gemaakt en in hun eigen geweten overtuigd worden, zodat zij het licht en de kracht der waarheid niet meer kunnen tegenstaan.

2. Maar voornamelijk moeten wij door het gericht hier verstaan dat laatste, openbare en algemene gericht, het-

welk Christus houden zal als Hij zal komen om te oordelen de levenden en doden. Dit gericht maakte God al in het begin aan Kaïn bekend, Gen. 4:7: Is er niet verhoging zo gij wel doet, dat is, op uw weldoen zal eens een rechtmatige beloning volgen; maar indien gij niet wel-doet, de zonde ligt aan de deur, of, (gelijk het woord ook bekwaam kan overgezet worden) de straf, welke te zijner tijd zal geopenbaard worden. Naderhand heeft Henoch daarvan geprofeteerd, zeggende: Ziet, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen, om gericht te houden tegen allen, Jud. vers 14,15. Salomo zegt daarvan dat God ieders werk in het gericht brengen zal, met al dat verborgen is, hetzij een goed of hetzij kwaad. De gehele procedure van dit gericht schildert Christus levendig als voor onze ogen af, Matth. 25:31-46.

In dit gericht nu zullen de goddelozen niet bestaan. Het Hebreeuwse woord, overgezet door *bestaan*, heeft tweeerlei betekenis; het betekent somtijds staan, somtijds opstaan, weer opstaan. Hiervandaan is het dat de rabbi Kimchi en andere Joodse meesters hetzelfde hier overzetten: De goddelozen zullen in het oordeel of gericht niet weer opstaan, dat is, in hun dood zal hun ziel en hun lichaam tegelijk vergaan; en zo menen zij dat de goddelozen ten jongste dage niet weer zullen opstaan. Hetgeen duidelijk strijdt tegen Gods Woord, hetwelk leert dat van diegenen die in het stof der aarde slapen, enigen ontwaaken zullen ten eeuwigen leven, maar de anderen tot vermaadheden en eeuwige afgrijzing, Dan. 12:2. God zal in dat laatste gericht de rechtvaardigen niet alleen, maar ook de goddelozen oordelen; zo moeten dezen dan weer opstaan om geoordeeld te kunnen worden. Diensvolgens

kan het grondwoord hier niet overgezet worden *weer opstaan*, maar *staan*.

Dit staan nu in het gericht is zoveel als bestaan en blijven. Zo zet het ook de Jood Aben Ezra hier over door: Zij zullen niet bestaan. Zo wordt het gebruikt, Jes. 7:7: Het zal niet bestaan, en het zal niet geschieden. En Jes. 14:24: Gelijk Ik beraadslaagd heb, zo zal het bestaan. In die zin nemen wij het dan ook hier; de goddelozen zullen in het gericht Gods niet bestaan, dat is, zij zullen niet kunnen verdragen het nauwe onderzoek van die alwetende Rechter, noch het gestreng oordeel van de Almachtige; ja, zij zullen ook niet bestaan kunnen van grote schrik en vrees. Wie zal den dag Zijner toekomst te dragen? Wie zal bestaan als Hij verschijnt? Mal. 3:2. De grote dag van Zijn toorn is gekomen; en wie kan bestaan? Op. 6:17.

Verder, staan is ook de gestalte van een overwinnaar. In die zin spreekt Job. Ik weet mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof als Overwinnaar *staan* of staande blijven, Job 19:25. Als nu een beschuldigde van de rechter wordt vrijgesproken en gerechtvaardigd, die overwint als in het gericht zijn tegenpartij, en zo kan hij gezegd worden te staan in het gericht. Nu, de goddelozen zullen niet staan in het gericht, dat is, zij zullen in het gericht niet overwinnen, niet vrijgesproken worden.

Eindelijk, staan of bestaan in het gericht is zoveel als gerechtvaardigd te worden. In die betekenis wordt het genomen, Ps. 130:3: Zo Gij Heere, de ongerechtigheid gadeslaat, wie zal bestaan? Wie zal kunnen gerechtvaardigd worden? Deze manier van spreken is ook eertijds al bij de Romeinen gebruikelijk geweest, bij welke in de raad te staan, in de raad vermogen, de overwinning hebben, in zijn zaak vrijgesproken worden; daarentegen in

zijn zaak te vallen, is zoveel als het recht verliezen. Zo ook bij de Joden, die in het gelijk gesteld en gerechtvaardigd werd, die stond in het gericht; maar die veroordeeld was, moest uitgaan en weggaan van het aangezicht van de rechter. Waarop David zijn oog hebbende, zegt van de goddeloze: Als hij gericht wordt, zo ga hij schuldig uit, dat is, zo worde hij veroordeeld, Ps. 109:7. Gelijk nu nog ook onder ons die veroordeeld is, van het aangezicht van de Raad weggenomen en naar de gevangenis of plaats des gerichts gebracht wordt. Diensvolgens heeft de Chaldeeuse overzetter deze spreekwijze hier wel overgezet: Zij zullen niet onschuldig gehouden worden in die grote dag. De goddelozen dan zullen niet bestaan in het gericht, dat is, zij zullen niet rechtvaardig verklaard, maar veroemd worden, en met schaamte en schande van het aangezicht van de rechter moeten weggaan.

Hij voegt erbij: Noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen. Hij spreekt hier:

A. Van rechtvaardigen. Rechtvaardigen hier zijn:

1. Zulke zondaars die wel van nature goddeloos, en geen gerechtigheid uit zichzelf hebben, maar die de gerechtigheid van Christus door het geloof zijn deelachtig geworden. Of gelijk de apostel spreekt: Goddelozen, welke God de rechtvaardigheid toerekent zonder de werken, Rom. 4:5,6.

2. Die dan ook verder zelf doen dat recht, billijk en met Gods wil overeenkomt, en alzo vruchten der gerechtigheid voortbrengen. Zo wordt van Zacharias en Elisabeth getuigd dat zij beide rechtvaardig voor God waren, dewijl zij wandelden in al de geboden en rechten des Heeren onberispelijk, Luk. 1:6.

3. Die daarop ook gerechtvaardigd zijn in hun eigen consciëntie, uit hun goede werken, en uit de heilige gestalte van het hart, die zij als een vrucht van hun oprecht geloof bij zich bevinden; zodat Gods Geest getuigt met hun geest dat zij kinderen Gods zijn, Rom. 8:16. In die zin is Abraham gerechtvaardigd uit zijn werken, Jak. 2:21.

4. Doch dit niettegenstaande, kunnen deze rechtvaardigen nog veroordeeld worden van de wereld, ja, het kan gebeuren dat Gods kinderen zelfs nog somtijds twijfelen aan derzelve oprechtheid; daarom worden deze nog verder rechtvaardigen genoemd, als zij ook in de consciëntie van andere mensen gerechtvaardigd worden, dat is, als anderen uit en volgens Gods Woord hen ook voor rechtvaardigen en oprechten houden en verklaren.

5. Eindelijk zullen zij volmaakte rechtvaardigen zijn, wanneer Christus hen in die dag des oordeels zal stellen aan Zijn rechterhand, hen als rechtvaardigen openlijk de hemel toewijzen.

B. Deze rechtvaardigen eigent David een vergadering toe. De rechtvaardigen hebben een tweeërlei vergadering:

1. In dit leven; en deze vergadering of gemeenschap der rechtvaardigen in dit leven is ten dele uitwendig, ten dele inwendig. Uitwendig bestaat die in de openbare vereniging in derzelve godsdienst en in de gemeenschap van deze belijdenis des geloofs. Inwendig daarin, dat tezamen door dezelfde Geest des geloofs met Christus, als hun Hoofd, verbonden en door dezelfde Geest der liefde met elkaar als leden van één lichaam verenigd, en zo dezelfde goederen en weldaden deelachtig zijn.

2. Maar bijzonder zullen de rechtvaardigen een vergadering hebben na dit leven, die algemene vergadering, Hebr. 12:23, in welke al de gelovigen van alle tijden en

gewesten zullen samenkomen, om altijd met elkaar te zijn, en onderlinge blijdschap deelachtig worden. Dan zullen zij tezamen vergaderd worden tot God en Christus, om met elkaar God volmaakt te genieten; want Jezus heeft gezegd: Daar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn. En Ik zal weder komen, en u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt daar Ik ben, Joh. 14:3.

C. Hiertegen stelt David de zondaars. Hij zegt niet, die zondigen, of die gezondigd hebben; want ook de rechtvaardigen zondigen nog, en die gezondigd hebben kunnen gerechtvaardigd worden. Maar zondaars, dat is, die een hebbelijkheid en praktijk van zondigen hebben, daarin volharden, en als professie van zondigen maken. Doch hiervan is het brede gesproken in de eerste predikatie over deze Psalm.

D. Het oordeel nu dat David over die zondaars uitspreekt, is: Zij zullen niet bestaan in de vergadering der rechtvaardigen; dat is:

1. Zij hebben geen gemeenschap noch omgang met de gelovigen hier op aarde. Want de godzaligen onthouden zich zoveel mogelijk van de gemeenschap der goddelozen, en de goddelozen wederom mijden het gezelschap der vromen. En indien zij al voor een tijd veinzende daarmee verkeren, het duurt echter niet lang. Want doorgaans gebeurt één van tweeën: Of de vromen ontdekken aan hen hun geveinsdheid en onoprechtheid; en indien zij zich daarop niet bekeren, zo onttrekken zij zich daarvan. Of de goddelozen zelf worden de ernst, ijver, serieusheid en vermaningen der gelovigen moede, en zo keren zij weer terug. Gelijk Demas zo Paulus verliet, als hij de tegenwoordige wereld weer lief kreeg. Zo bestaan zij dan

niet in de vergadering der rechtvaardigen, zij blijven en volharden niet in de gemeenschap der godzaligen.

2. De goddelozen worden ook somtijds in dit leven openlijk afgescheiden van de vergadering der rechtvaardigen, en van derzelve kerkelijke gemeenschap. Wanneer namelijk door Gods bijzondere voorzienigheid de vergadering der rechtvaardigen of de ware Kerk afgezonderd wordt van de vergadering der goddelozen, naar dat deze als zodanig in hun eigen en andere mensen consciëntie, uit Gods Woord zijn geoordeeld en openbaar geworden. Gelijk geschied is ten tijde van onze voorvaderen, toen de Kerk weer begon op te komen uit de poorten der hel, en zich van het pausdom, als van het geestelijke Babel, afscheidde. En zo zal het nog verder geschieden in het laatste der dagen, dat de goddelozen zullen uitgeroeid worden uit de vergadering der rechtvaardigen. Niet juist dat zij door de dood allen zullen weggenomen worden, maar door het verdubbelde licht van Gods Woord en door de uitstekende heiligheid der gelovigen zullen zij zoveel te lichter geoordeeld en openbaar gemaakt worden, en alsdan van de kerkelijke gemeenschap der gelovigen kunnen afgehouden worden. Dit voorzegt David, Ps. 104:35: De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddelozen zullen niet meer zijn. Van die staat der rechtvaardigen getuigt Jesaja: Uw volk zullen allen tezamen rechtvaardigen zijn. Alsdan zal er geen Kanaaniet meer zijn in het huis des Heeren, Zach. 14:21.

3. Doch bijzonder zullen de goddelozen niet bestaan in die heerlijke vergadering der rechtvaardigen, die deze ten jongsten dage en in de hemel zullen hebben. Alsdan zullen alle volkeren voor de Rechter vergaderd worden, en Hij zal ze van elkaar scheiden gelijk de herder de scha-

pen van de bokken scheidt; Hij zal de schapen tot Zijn rechter-, maar de bokken tot Zijn linkerhand zetten, Matth. 25:32,33. Dan zullen de goddelozen uitgeworpen worden uit de vergadering der rechtvaardigen, en tegelijk voor eeuwig afgescheiden van al die vreugde die de rechtvaardigen genieten voor het aangezicht van hun Heere.

Toepassing

Ziet hier nu waarde toehoorders, de ijdelheid van de voorspoed der goddelozen, die maar van zulk een korte tijd is. Hun geluk is maar in schijn, hun vreugde duurt een ogenblik, en eindigt in eeuwige smart en droefheid. Als schijnen zij nog zo sterk gewapend tegen allerlei ongeval, echter hangt hun boven het hoofd een onverwachte, een gehele en verschrikkelijke verwoesting, waardoor zij gelijk het kaf voor de wind weggestormd zullen worden uit het land der levenden. En daarom, ontsteekt u niet over de boosdoeners, en benijdt ze niet die onrecht doen; want als gras zullen zij haast worden afgesneden, en als de groene grasscheutjes zullen zij afvallen. Maar verlustigt gij u in de Heere, zo zal Hij u geven de begeerte uws harten. Wentelt uw weg op den Heere, en vertrouwt op Hem; Hij zal het maken. Hij zal uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en uw recht als de middag. Nog een weinig en de goddeloze zal er niet zijn, en gij zult acht nemen op zijn plaats, maar hij zal er niet wezen. Ik heb gezien een geweld drijvende goddeloze, die zich uitbreidt als een groene inlandse boom; maar hij ging door, en ziet, hij was er niet; ik zocht hem, maar hij werd niet gevonden. Let daarentegen op de vromen, en ziet naar

den oprechten, want het einde van dien man zal vrede zijn, Ps. 37. Laat het u dan niet ergeren als gij hun grote staat, aanzien, macht en rijkdom in de wereld beschouwt; maar ziet door het oog des geloofs door dit alles heen op hun uiterste. Gaat maar in Gods heiligdommen en merkt op hun einde. Immers zet God hen op gladde plaatsen, Hij doet ze vallen in verwoestingen. Hoe worden zij als in een ogenblik tot verwoesting! Nemen een einde, worden teniet van verschrikkingen! Als een droom na het ontwaken, als de Heere opwaakt, zal Hij hun beeld verachten. En daarom Heere, Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen, Ps. 73:17-24.

Maar toehoorders, ziet hier bijzonder de rampzalige staat der onbekeerden! Ach goddelozen, gij die nog nooit verloren zijt geweest in uzelf, nooit uit uw eigen gerechtigheid, uit uw eigen krachten en goede werken zijt uitgedreven; en daarom nog mist de gerechtigheid van Jezus Christus; zondaars, gij die nog niet wedergeboren zijt, gij die van geen verandering of vernieuwing des harten weet, maar nog steeds in die oude grond van eigenzelfheid; ja, gij die nog leeft in de zonde en enige zonden zo liefhebt dat gij nog niet kunt besluiten die uit liefde tot God te verlaten. Hier is een droevige tijding voor u!

1. Gij zult komen voor het gericht van die grote God, van die alwetende, alomtegenwoordige, almachtige Rechter, en gij zult in dat gericht niet kunnen bestaan, maar daarin veroordeeld worden. Och bedenkt toch, als uw Rechter zal opstaan, wat zult gij Hem antwoorden? Job 31:19. Waarmee zult gij u verdedigen tegen al hetgeen dat tegen u zal ingebracht worden? Al de schepselen die de voorwerpen van uw zonden geweest zijn, zelfs uw spijs en

drank, en klederen, en middelen, zullen tegen u in het gericht als opstaan. Uw getrouwe leraars, die u zo dikwijls hebben gewaarschuwd, zo ernstig vermaand, ja met tranen gebeden; ook de godzaligen, die omtrent u verkeerd en uw onvruchtbare werken bestraft hebben, zullen tezamen tegen u getuigen. Al de middelen der genade, al de predikaties die gij gehoord hebt, de veelvuldige onderwijzingen die gij genoten hebt, zullen u veroordelen en alle verontschuldiging benemen. Al de barmhartigheid en lankmoedigheid Gods, al Zijn weldaden aan u bewezen, zullen uw zonden verzwaren, als het lijden van Jezus Christus Zijn zielsangst, Zijn zweet en bloed, Zijn verdiensten u aangeboden; en van u smadelijk verworpen, hoe zullen die tegen u getuigen? De wet zal u vervloeken, zeggende: Vervloekt is een iegelijk die de woorden der wet niet heeft bevestigd, doende dezelve, Deut. 27:26. Het Evangelie spreekt mede een vloek uit: Die den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking, 1Kor. 16:22. Hierbij zal uw eigen consciëntie komen, die zal dit alles moeten toestemmen, en zal uw zonden dan ordentelijk voor ogen stellen. Ja, ook de Geest Gods Die nu nog met u twist, Wiens bewegingen en kloppingen gij zolang hebt weerstaan, zal alsdan in een vijand tegen u veranderen; Hij Zelf zal tegen u getuigen.

Ja, God Zelf, zal Die niet met recht aldus tegen u pleiten: Hoe zondaar, ben Ik dan zulk een harde Meester, of is Mijn gebod zo onredelijk, of Mijn werk zo zwaar dat geen beweegredenen ter wereld u hebben kunnen overreden tot Mijn dienst? Wat voor onrecht hebt gij toch aan Mij gevonden, dat gij zo afkerig van Mij zijt geweest, en hebt de ijdelheid nagewandeld? Jer. 2:5. Wat heb Ik u gedaan? Waarmede heb Ik u ooit vermoeid? Betuigt het

tegen Mij, Micha 6:3. Ach zondaars, wat zult gij toch op al deze beschuldigingen in Gods gericht antwoorden? Het enige dat gij zoudt kunnen inbrengen tot uw rechtvaardiging, zou moeten zijn dat gij deel had aan Christus' gerechtigheid. Maar gij kunt daaraan geen deel hebben zonder geloof, zonder bekering en heiligmaking. Dewijl gij die nu niet kunt vertonen, zo zult gij geheel zonder verantwoording zijn voor uw Rechter. Wat kunt gij dan anders verwachten dan hierop te verstommen? En wat blijft er dan over, dan te roepen tot de bergen en steenrotsen: Valt op ons, en verbergt ons van het aangezicht Desgenen Die op den troon zit, en van de toorn des Lams? Op. 6:16. Maar tevergeefs; de God van bergen en steenrotsen is uw Vijand; daarom zullen noch bergen, noch kloven u enige troost kunnen bijbrengen.

2. Daarop zult gij afgescheiden worden van de vergadering der rechtvaardigen; gij zult als bokken aan de linkerhand gesteld worden en voor eeuwig beroofd zijn van de gemeenschap der heiligen, en tegelijk van al die heerlijkheid en zaligheid die zij in de hemel genieten. Hier op aarde verachtte gij hen, gij schaamde u hunner, gij wilde met hen niet verkeren, en zocht ook uw kinderen en vrienden van hun gezelschap af te houden. Het is dan nu ten hoogste billijk dat gij ook eeuwig, nu met hen willende verheerlijkt worden, gij dan ook met hen op aarde had moeten samengespannen hebben in heiligmaking, in onderlinge vermaningen, getrouwe waarschuwingen, in boetvaardige tranen en gebeden. Maar daartoe had gij geen lust; daarom is het nu billijk dat zij worden getroost en verheerlijkt, gij daarentegen eeuwige smarten en verasmading lijdt. Op aarde zag gij ze aan, gelijk Achab Elia, voor beroerders van het land, die de wereld en huisgezin-

nen in roer stelden, en zij waren u tot een last. Maar alsdan zult gij ver genoeg van hen af zijn, dewijl er een grote kloof zal zijn tussen u en tussen hen, zodat gij in eeuwigheid niet zult kunnen bij hen komen, Luk. 16:26. Dan zal de rechtvaardige met grote vrijmoedigheid staan voor het aangezicht der goddelozen, en zij dat ziende, zullen zich ontzetten over deze onvermoede zaligheid; en berouw hebbende, zullen zij onder elkaar zeggen: Deze was het waarmee wij eertijds lachten, wij zotten hielden zijn leven voor razernij, en zijn einde oneerlijk; hoe is hij nu gerekend onder de kinderen Gods, en hoe is zijn lot onder de heiligen? Voorwaar, wij zijn van de weg der waarheid afgedwaald. Had Bileam op aarde al zulk een gezicht en besef van de gelukzaligheid der rechtvaardigen, dat hij wenste: Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne, Num. 23:10. O! Hoe zult gij dan voor eeuwig tevergeefs wensen bij de heiligen te mogen zijn, als uw ogen recht opgeklaard zullen wezen, en gij hun groot geluk recht zult bekennen? Als gij zien zult Abraham, Izak, Jakob en al de heiligen in het Koninkrijk Gods, maar ulieden buitengeworpen; dan zal er bijzonder zijn wening vanwege de grote pijn, en knersing der tanden, uit nijd en afgunst jegens de heiligen, en uit haat en woeden tegen uw eigen zelf, Luk. 13:28.

3. Doch dit is nog het minste; het zwaarste is nog over. Veroordeeld zijnde, zult gij ook terstond afgewezen worden van het aangezicht van de Rechter. Gelijk een veroordeelde van het aangezicht van de rechter wordt weggezonden, zo zult gij ook voor eeuwig afgescheiden worden van die zalige gemeenschap Gods. Gij zult voor God niet bestaan. Ps. 5:6: De onzinnigen zullen voor Zijn ogen niet bestaan; Hij haat alle werkers der ongerechtig-

heid. Gelijk het u niet goed gedacht heeft God in erken-
tenis te houden; maar gij zei tot God: Wijkt van ons, aan
de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust, Job 21:14,
zo zal God ook rechtvaardig een afkeer van u hebben, en
u voor eeuwig niet toelaten tot Zijn gemeenschap, maar u
openlijk aanzeggen: Gaat weg van Mij, gij werkers der
ongerechtigheid, Ik heb u nooit gekend, Matth. 7:23.
Och, hoe weinig weet gij nu, blinde wereld, hoe schrik-
kelijke het is van God, het hoogste Goed, afgescheiden te
zijn! Een smaak van de genieting van Gods gunstige te-
genwoordigheid, die de heiligen in dit leven genieten, is
hun nu al dierbaarder dan de gehele wereld. Mogen zij nu
maar eens een blik van Zijn aangezicht genieten, zo roe-
pen zij daarvan uit: Heere, er is een leven in Uw goed-
gunstigheid! Ps. 30:6. Ja, hoe dierbaar ook het leven is,
zo betuigen zij evenwel dat Gods goedertierenheid hun
nog beter is dan het leven, Ps. 63:4. Denkt dan nu eens
hoe vreselijk het zal zijn de volmaakte gemeenschap van
die zalige God eeuwig te moeten derven! Voor God niet
te kunnen bestaan, maar als kaf, als stro en als een stop-
pel van voor Zijn aangezicht verdreven te worden?

4. Daarop zult gij eindelijk overgeleverd worden aan het
gezelschap, aan de vergadering en macht der duivelen.
Gelijk een rechter op aarde een misdadiger hebbende
veroordeeld, hij hem overlevert aan de dienaar, en zo
wordt hij in de gevangenis geworpen. Zo zal ook God,
die rechtvaardige Rechter, u overgeven aan Zijn execu-
teur, de duivel, om in de hel geworpen te worden, als Hij
zeggen zal: Gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeu-
wige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is, Matth.
25;41. Op aarde vreesde gij zelfs maar voor een verschij-
ning van de duivel, maar wat zal het nu zijn, eeuwig bij

de duivelen in de hel te zijn, om met hen gepijnigd te worden? Dit vonnis van de Rechter uitgesproken zijnde, zult gij niet één ogenblik langer in het gericht kunnen bestaan. Hier zal geen uitstel, geen beroep plaatsvinden; de duivel last gekregen hebbende, zal u terstond wegslepen naar de hel. Nu is het tevergeefs naar hulp om te zien; nu kan u niets meer verlossen in de hemel of op aarde; engelen en mensen, Ja, God Zelf laat u nu alleen staan. Helaas! Er is nu niemand die u helpen kan dan Jezus alleen, en Die wil niet, ja Hij kan ook niet, om Zijn gerechtigheid en waarheid, omdat Hij Zijn woord en vloek, die Hij bedreigd heeft aan de ongehoorzamen moet waarmaken. Er was eens een tijd dat Christus u Zijn genade aanbood, u zo dikwijls toeroepende: Och arme zondaars, wat doet gij? Wilt gij uw ziel en zaligheid verkopen, en dat voor een wellust, voor een ogenblik profijt? Ei, keer weder, waarom wilt gij sterven? Wendt u naar Mij, en wordt behouden. Maar toen wilde gij niet, uw oor en hart was voor Christus gesloten. Nu zult gij roepen: Doe open, doe open; maar Hij zal antwoorden: Ik heb u nooit gekend, Matth. 25:11,12. Hoe ernstig smeekte de rijke man in de hel: Vader Abraham ontfermt u mijner, en zendt Lazarus dat hij het uiterste zijns vingers in het water dophe, en verkoele mijn tong; maar tevergeefs, Luk. 16:24,25. Dewijl Ik geroepen heb, zegt de Heere, en gijlieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb, en er niemand was die opmerkte, enz. Zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten wanneer uw vreze komt. Dan zult gij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden; gij zult Mij vroeg zoeken, maar zult Mij niet vinden, Spr. 1:21,28. Ach toehoorders, mijn hart schrikt als ik mij verbeeld in welk een staat, in welk een benauwdheid en

helse angst de arme zondaar zal zijn, als hij ziet dat hij nu van God, van Christus, van engelen en mensen voor eeuwig verlaten is, en dat hij zich nu bevindt in de vergadering en het geweld der duivelen, die hem naar de hel slepen. Als hij opwaarts zal zien, God, Die Hem heeft verworpen, omdat hij Hem eerst versmaad heeft; als hij rondom zich, aan de rechterhand zal zien de vergadering der heiligen, tevoren van hem veracht, maar nu openlijk van God gerechtvaardigd tot het eeuwige leven; en aan de linkerhand het gestoelte en het gezelschap der goddelozen, die hij bemind en gevolgd heeft, nu met hem veroordeeld tot de eeuwige straf. Als hij voor zich zal zien de helse vlammen waarin hij eeuwig zal gepijnigd worden, achter zich de duivelen, hem daarheen slepende; wie kan beseffen de angst, vrees, benauwdheid van zodanig mens?

Ach toehoorders! Hoe is het dat uw harten hierover niet meer aangedaan zijn? Toen Beltsazar zag de schrijvende hand aan de wand, toen veranderde zich de glans des konings; zijn gedachten verschrikten hem, de banden zijn der lendenen werden los, en zijn knieën stieten tegen elkander aan, Dan. 5:6. Als David gedacht aan het gericht Gods, zo roept hij uit: Het haar mijns vleses is ten berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen, Ps. 119:120. En kunt gij dit aanhoren zonder een heilige beweging en ontsteltenis van uw gemoed? Gaat u niet meer ter harte een zaak van zulk een eeuwig gewicht, welke u zo persoonlijk raakt, en die u zo nabij is?

Maar waarom beeft gij, o nederige en gelovige ziel? Kunnen de goddelozen, de zondaars en spotters niet veroordeeld worden, of gij moet sidderen? Maak ik dan

droevig die God niet wil bedroefd hebben? Dat zij verre! Onderzoekt maar uzelf, of gij niet in het geloof zijt; weet gij niet dat Christus Jezus in u is? 2Kor. 13:5.

Vindt gij dan niet in u zulk een gezicht van uw zondigheid, verdoemelijkheid en machteloosheid; daarbij zulk een overtuigende kennis van Christus' algenoegzaamheid, dat gij, verloren in uzelf, lust hebt gekregen om alleen door Christus gerechtvaardigd, geheiligd en gezaligd te worden, tot prijs van Gods vrije genade?

Wordt gij ook niet in u gewaar zulk een liefde tot God, dat gij God, Zijn gemeenschap en Zijn dienst boven alles hoog acht, naar Zijn genietingen hartelijk verlangt, u in Zijn gunst het meeste verblijdt?

Voelt gij ook niet in u een dodelijke haat tegen uw zonden, zelfs tegen die u tevoren de allerliefste waren, omdat God deze haat? En zijt gij niet daarentegen verliefd op de heiligmaking, om Gode meer gelijkvormig te zijn, en van heerlijkheid tot heerlijkheid naar Zijn beeld veranderd worden?

Gij Christenen, verblijdt u dan over dit gericht; want die in de Zone Gods gelooft, die wordt niet veroordeeld, Joh. 3:18; en die Zijn Woord hoort en lust heeft om hetzelfde te doen, die heeft het eeuwige leven, en komt in de verdoemenis niet, Joh. 5:24. En daarom, gij mag uw hoofd met vrijmoedigheid opheffen in het verwachten van dit gericht, wetende dat uw verlossing dan nabij is. Want:

Gij zult bestaan in dat gericht. God zal u niet verdoemen; want er is geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest.

De wet ook niet, dewijl ze door Christus vervuld is, en u nu zelfs het eeuwige leven moet toekennen. Zij is u nu

geworden in Christus een wet des Geestes des levens, Rom. 8:2; uw consciëntie zal u ook niet meer veroordelen. Want zelfs nu al, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, heb gij vrede bij God door Christus, door Welken gij kunt staan in de genade, en roemen in de hope der heerlijkheid Gods, Rom. 5:1,2. Wie zal dan beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardigt, wie is het die verdoemt? Christus is het Die gestorven is, ja dat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor u bidt, Rom. 8:34,35. Ja, dat meer is, Die ook uw rechter is.

1. Hier op aarde zijt gij zo dikwijls veroordeeld van de wereld, maar alsdan zal God u rechtvaardig verklaren in het gezicht van engelen en mensen, tot spijt van satan en van de goddelozen. Hier beschuldigt u nog menigmaal uw eigen hart, en gij hebt gewandeld in zoveel twijfelingen en kommervolle gedachten, of het wel oprecht met u is; maar dan zult gij terstond alle vrees en twijfelingen te boven zijn, als God tot u zeggen zal: Komt, (gij hebt zo dikwijls geklaagd dat gij zover van Jezus af was, nadert nu zo dicht als gij wilt) gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk dat u bereid is van de grondlegging der wereld. En zo zult gij waardig geacht worden om met vrijmoedigheid te staan voor de Zoon des mensen, Luk. 21:36.

2. Gij zult zien dat de zondaars tezamen voor eeuwig van u gescheiden en naar de hel gezonden worden. O, hoe zult gij dan recht kunnen erkennen die zichtbare onderscheidende genade Gods aan u bewezen! Indien alle mensen zalig werden en gerechtvaardigd ten leven, uw hoge achting voor de gelukzaligheid zal enigszins verminderen. Maar als gij te dien dage zult zien dat mensen

die hier met u gegeten en gedronken, met u verkeerdt, dezelfde middelen der zaligheid genoten hebben, dan naar de hel gezonden worden; en gij daarentegen naar de hemel geweest. O, hoe zal dat uw hart vervullen met verwondering en aanbidding van Gods vrije en onverdiende genade! Och Heere, ik, ik was immers de grootste zondaar; wat heeft U toch bewogen U aan mij te openbaren, en niet aan de wereld? Zo naar een dode hond om te zien?

3. Gij zult eeuwig wonen bij die heerlijke vergadering der rechtvaardigen. Hier wordt uw gemeenschap en vergadering nog dikwijls gestoord door de goddelozen, die beletten nu somtijds in uw stichtelijke samenspraken; maar daar zal geen goddeloze u meer tot verdriet zijn, zij allen zullen daar buiten zijn, Op. 22:15. Hier geniet gij de vergadering maar van zo weinige rechtvaardigen, gij kent de minsten daarvan; hoevelen zijn er buiten uw kennis verspreid over de gehele aardbodem? Maar daar zal zijn die algemene vergadering der gelovigen, van alle tijden, van alle plaatsen en volkeren. O heerlijke samenkomst! O gewenste vergadering! Als Abraham, Izak, Jakob; als Mozes, David, Petrus, Paulus en al de rechtvaardigen zullen bijeen zijn! Hier verblijdt gij u wel in het gezelschap der gelovigen, doch uw genoegen wordt vermindert door vrees van haast gescheiden te zullen worden, hetzij door de dood, hetzij door verplaatsingen. Maar daar zult gij altijd met elkaar bij de Heere zijn, 1Thess. 3:17. Is het u hier zo verkwikkelijk uw klachten, tranen, twijfelingen elkaar mede te delen; hoe blijde zult gij dan zijn als gij over uw twijfelingen en vrees met elkaar mag zegeprelen? Wordt gij hier versterkt en opgewekt als gij met elkaar mag spreken van de hemel, en van de liefde

Gods; o, wat zal het zijn als gij met elkaar de hemel zelf zult bezitten?

4. Maar dat nog het meeste is, in die vergadering der rechtvaardigen zult gij ook vergaderd worden tot God en Christus Zelf. God zal zijn met Zijn gunstige en al verzadigende tegenwoordigheid in het midden van die vergadering. Jezus heeft gebeden: Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn die Gij Mij gegeven hebt, Joh. 17:24. Indien de koningin van Scheba Salomo's knechten zo gelukkig achtte, dat zij uitriep: Welgelukzalig zijn uw mannen, welgelukzalig deze uw knechten die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen. O, hoe zalig zullen die dan zijn, die eeuwig zullen staan en bestaan voor het aangezicht Gods? Zij zullen daar genieten verzadiging der vreugde en eeuwige lieflijkheden, Ps. 16:11. Ach Heere, bewaar ons dan voor die mensen, welker deel in dit leven is, welker buik gij vult met Uw verborgen schat; maar ons aangaande, laat ons Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, en verzadigd worden met Uw beeld, als wij zullen opwaken. Amen.

Ps. 17:14,15

VIJFDE PREDIKATIE

PSALM 1:6

Want de HEERE kent den weg der rechtvaardigen, maar de weg der goddelozen zal vergaan.

HET zijn opmerkelijke woorden die God spreekt, Hos. 13:8: Het heeft u bedorven o Israël, want in Mij is uw hulp. Of, gelijk anderen deze overzetten: Uw verderf is uit uzelf, maar uw behoud en zaligheid is uit Mij. De oorzaak van het verderf der goddelozen is in zichzelf, eensdeels, dewijl zij Christus Jezus en al de middelen der zaligheid moedwillig verwerpen. Hoe menigmaal heb Ik u willen vergaderen gelijk een hen haar kiekens vergadert, maar gij hebt niet gewild, Matth. 23:37. De farizeeën en wetgeleerden verwierpen de raad Gods tegen zichzelf, dewijl zij zich van Hem niet wilden laten dopen, Luk. 7:30. Anderdeels, dewijl zij willen verkiezen de weg der zonde, welke eindigt in de eeuwige rampzaligheid. Die venijn inneemt, is zelf de oorzaak van zijn dood. Die tegen Mij zondigt, zegt Christus, doet zijn ziel geweld aan, allen die Mij haten hebben den dood lief, Spr. 8:36.

Maar geheel anders is het gelegen met de zaligheid der gelovigen. De oorzaken daarvan zijn niet in de mens, maar alleen in God en Zijn vrije genade. Het is God Die hen heeft uitverkoren, en dat naar Zijn vrij welbehagen. Hij heeft ze liefgehad, voordat zij nog goed gedaan hadden. Het is God Die hun een Zaligmaker heeft geschonken, toen zij nog vijanden waren. Het is God Die in hen

werkt het geloof; uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u. Het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme, Ef. 2:8,9. Het is God Die hen in dat geestelijk leven staande houdt en bewaart. 1Petr. 1:5: Gij wordt bewaard in de kracht Gods door het geloof tot de zaligheid. Die hun eindelijk schenkt het eeuwige leven; hetgeen ook een vrije genadegift Gods is. Beide deze waarheden toont David in onze tekst. Het verderf der goddelozen schrijft hij henzelf toe, dewijl zij zulk een weg verkiesen welke vergaat; maar de gelukzaligheid der gelovigen schrijft hij toe aan Gods vrije genade, aan Gods liefde en kennis; de Heere kent de weg der rechtvaardigen.

Wij hebben tot hiertoe twee hoofddelen in deze psalm betracht. 1. Een beschrijving van de gelukzalige staat der gelovigen, vers 1-3. 2. Een verhoog van de ongelukkige staat der goddelozen, vers 4,5. 3. Nu volgt het derde deel van deze Psalm, namelijk de reden van die beide, vers 6.

In de woorden van onze tekst ziet gij twee zaken:

I. De reden waarom de gelovigen in zulk een gelukzalige staat zijn, het is omdat de Heere de weg der rechtvaardigen kent.

II. De reden van de ongelukkige staat der goddelozen; want de weg der goddelozen zal vergaan.

I. De reden waarom David de gelovigen gelukzalig had geprezen is: Want de Heere kent den weg der rechtvaardigen. Let in deze woorden op drie dingen:

1. Zo spreekt hij van rechtvaardigen. Rechtvaardigen, met een woord, zijn degenen welke Christus' gerechtigheid, hun toegerekend, door het geloof hebben aangenomen.

men, die dan ook zelf betrachten en beoefenen hetgeen recht en Gode welbehaaglijk is, vervuld met vruchten der gerechtigheid, enz., Fil. 1:11.

2. Deze rechtvaardige schrijft hij een weg toe. Een weg is een middel om te geraken tot een zeker einde of doel. De mens stelt zich eerst voor een zekere plaats of einde daar hij wezen wil, daarom verkiest hij daartoe een weg als een middel om daartoe te komen. De weg der rechtvaardigen diensvolgens geeft te kennen:

1. Dat zij zich voorstellen het rechte einde, namelijk de gemeenschap Gods in Christus, tot een doel van de ganse reis van hun leven. Zij achten God boven alles; alle andere dingen maar als middelen zonder God, kunnen hem niet vergenoegen; maar in God kunnen zij ten volle rusten, daarom kiezen zij God tot hun Einde en Deel. Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Zij merken niet meer aan de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet, 2Kor. 4:18. Het Griekse woord zegt eigenlijk, zij stellen de onzienlijke dingen tot hun doel.

2. Daarop verkiezen zij het Gode betamelijke middel om tot Gods gemeenschap te komen, dat is Christus Jezus, als de Weg tot de Vader. Zodat de weg der rechtvaardigen is een weg des geloofs, waardoor zij uit zichzelf uitgaande, begeren gevonden te worden, als hebbende de rechtvaardigheid die uit God is, door het geloof van Christus.

3. Hun weg is ook een weg van wedergeboorte en heiligmaking. Want indien iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan. Zonder heiligmaking zal niemand God zien, Hebr. 12:14. Dit is hun bedrijf: Zij verloochenen zichzelf, krui-

sigen het vlees met de bewegingen en begeerlijkheden; indien hun oog hen ergert, hun hand of voet hun hinderlijk is, zij trekken het uit, kappen ze af. Ze zijn nu op Gods beeld verliefd, trachten Gode meer en meer gelijkvormig te worden, opdat zij met hun goede werken God zouden danken voor de geschonken gerechtigheid van Christus; opdat zij de leer van Christus zouden versieren, opdat zij zouden vertonen de kracht van Christus' gerechtigheid, Die voor hen de heiligmaking verdiend heeft. En opdat zij het eeuwige leven, waartoe zij in Christus gerechtigd zijn, nu al zouden beginnen door heiligmaking.

4. De weg der rechtvaardigen is ook een weg van kruis, lijden en zwarigheden. Want als de gelovigen op de weg der gerechtigheid wandelen naar de hemel, zo ontmoeten zij verschillende tegenstand en zwarigheden, zo van de verleidende als van de dreigende en vervolgende wereld. Hier zijn zij gewillig de beroving van hun goederen, van eer en gemak te ondergaan, Hebr. 10:34. Zij verkiezen liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben; en zo lopen zij met lijdzaamheid onverhinderd voort in de loopbaan die hun voorgesteld is, ziende op Christus, Die het kruis heeft verdragen en nu gezeten is aan de rechterhand Gods, Hebr. 12:1-3. Dit is in die weg waarvan Paulus en Barnabas zeggen, dat zij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods.

3. Van deze weg der rechtvaardigen nu zegt David: De Heere kent dezelve. Kennen, betekent niet slechts een enkele bevassing te hebben van een zaak die aan ons gemoed gepresenteerd wordt; maar het betekent zelfs ook een daad van oordeel en van willen, dat men iets kent

met hoogachting en liefde. Zo wordt het genomen, Ps. 101:4: Den bozen zal ik niet *kennen*; dat is, ik acht de bozen niet, die wil ik in mijn huis niet hebben, noch voor mijn aangezicht dulden. Zo zal God te dien dage tot de geveinsden zeggen: Ik heb u nooit gekend. Als David hier dan zegt, dat God kent de weg der rechtvaardigen, zo begrijpt hij vele zaken daaronder, zodat uit die kennis waarmee God de gelovigen kent, vloeit hun gelukzaligheid. Want:

1. Kennen betekent iets gebieden, bevelen. Zo zeggen wij: Het is met mijn kennis geschied, dat is, met mijn wil, op mijn order en bevel. Zo zegt God: Zij hebben koningen gemaakt, maar niet uit Mij; zij hebben vorsten gesteld, maar Ik heb hem niet gekend; dat is, zij hebben het niet door mijn bevel of last, maar door hun eigen raad gedaan, Hos. 8:4. God kent dan zo de weg der rechtvaardigen, dat Hij hun die Zelf heeft voorgeschreven en bevolen. Het is immers de weg van geloof en liefde, waarvan Johannes zegt: Dit is Zijn gebod, dat Hij ons gegeven heeft, dat wij geloven in den Naam Zijns Zoons Jezus Christus, en elkander liefhebben, 1Joh. 3:23. Geen wonder daarom, dat de gelovigen gelukkig zijn, dewijl zij met Gods kennis en op Zijn bevel deze weg betreden. Hierom worden ze genoemd Gods wegen, dewijl ze van God geboden en voorgesteld zijn, Jes. 2:3.

2. Iemands weg te kennen, is ook hem daarop te leiden en te besturen. Deut. 2:7: Hij heeft uw weg in de woestijn *gekend*, dat is, Hij heeft u daarop geleid, gij wist de weg niet, of waarheen gij zoudt gaan; maar de Heere ging u voor in de wolkkolom. Zo kent God de weg der rechtvaardigen; zij zijn machteloos, kunnen op die van God voorgestelde weg niet komen door zichzelf; daarop ge-

treden zijnde, kunnen die niet bewandelen; daarom neemt God ze bij de hand, en leidt en bestuurt hen op de weg. Hij onderwijst de zondaars in de weg; de zachtmoedigen zal Hij leiden in het recht, Hij zal hun Zijn weg leren, Ps. 25:8,9. Daarom bidt David: Uw goede Geest geleide mij in een effen land, Ps. 143:10. Dit beloofde Heere, Ps. 32:8: Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg dien gij gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn, dat gij niet afdwaalt, opdat Ik u telkens weer terugbreng.

3. Iemand kennen, is deze achten, werk van hem maken, voor hem zorg dragen, de zorg en het opzicht over iemand hebben. Zo wordt het verklaard, Deut. 33:9, daar van Levi staat, dat hij zijn broederen niet *kende*, en zijn zonen niet *achte*. In die zin zegt Job: Ben ik oprecht, zo acht ik mijn ziel niet; eigenlijk staat er, ik ken mijn ziel niet; wij hebben het wel overgezet, ik acht mijn ziel of leven niet, het is toch met mij gedaan, daarom voegt hij er bij: Ik versmaad mijn leven. Zo Spr. 1;10: De rechtvaardige kent het leven zijner beesten, dat is, hij voelt, onderhoudt, verzorgt zijn beesten van alles wat zij nodig hebben, en heeft medelijden met hen. Zo staat er, Deut. 2:7: De Heere kent uw wandelen door deze grote woestijn; dat is, Hij heeft u in deze woestijn van alles verzorgd, van spijze, drank, kleding; daarom voegt hij er bij: Zodat u geen ding heeft ontbroken. Zo kan het ook genomen worden, Matth. 6:32: Uw hemelse Vader *weet* dat gij dit alles behoeft. Indien wij dit voor enkel weten of kennen opnemen, zo schijnt daarin kleine troost voor de gelovigen te zijn, want God weet ook wat de goddelozen van node hebben. Maar een grote troost ligt erin, indien wij het woord zo nemen, uw hemelse Vader weet, dat is bezorgt dat alles, en zal u verzorgen van alles wat gij ook

behoeft. Zo kent God dan de weg der rechtvaardigen, dat Hij op die weg van alles verzorgt wat zij tot het leven en de godzaligheid van node hebben. Want de Heere is een Zon en Schild; Hij zal het goede niet onthouden dengeenen die in oprechtheid wandelt, Ps. 84:12.

4. Kennen is ook bewaren. Het vaste fundament Gods staat, hebbende deze zegel: De Heere kent degenen die Zijne zijn; omdat ze God kent en bewaart, daarom zijn de gelovigen vast, als een fundament Gods. Zo kent God ook de weg der rechtvaardigen, hij bewaart dezen, en maakt dat hun weg, hun geloof en godzaligheid niet ophoudt. Dit is de oorzaak dat zij staande blijven, en door al die briesende leeuwen niet afgerukt worden. God heeft een eeuwig verbond met hen gemaakt, dat Hij van achter hen niet afkeert van hen wel te doen, Jer. 23:40. Zij worden in de kracht Gods bewaard door het geloof. Zo kent Christus Zijn schapen, dat is, Hij verzorgt hen bewaart die, zodat niemand deze uit Zijn hand kan rukken.

5. Kennen betekent ook toestemmen. Zo Rom. 7:15,16: Hetgeen ik doe, dat ken ik niet; dit wordt overgezet in vers 16: Dat wil ik niet, ik stem dat niet toe. Zo kent God de weg der rechtvaardigen, Hij keurt die voor goed. Ik weet uw werken, en liefde, en dienst, en geloof, en uw lijdzaamheid; Ik zie dat ze goed en oprecht zijn, Op. 2:19. Als zij zich getrouw voor de Heere gekweten hebben, zo fluistert hun God als in het oor: Wel gij goede en getrouwe dienstknecht, gij zijt over weinig getrouw geweest, Ik zal u over meer zetten. Daarom kunnen zij dan hun brood met vreugde eten en hun wijn drinken met goeder harte, dewijl zij weten dat God een behagen heeft aan hun werken, die kent en voor goed keurt; want zij dienen Gode welbehaaglijk, Hebr. 12:28.

6. Kennen is ook iets beminnen, zich ergens in verlustigen en vermaken. Zo wordt het genomen, Ex. 2:25: Toen kende God de kinderen Israëls, te weten, met liefde en voornemen om ze te verlossen. Uit alle geslachten van de aardbodem heb Ik u alleen gekend, u alleen bemind, tot Mijn volk afgezonderd en aangenomen. Ik heb Abraham gekend, dat is, Ik heb hem daartoe bemind en uitverkoren, dat hij zijn kinderen zou bevelen, enz., Gen. 18:19. Zo kent God dan ook de weg der rechtvaardigen, dat is, Hij bemint hen en verblijdt Zich daarin. Hij bemint hun weg des geloofs; daarom wordt het geloof of de belijdenis genoemd een offerande, Hebr. 13:15, dat is, een zaak die Gode aangenaam is, en bekwaam Gods lof, Zijn waarheid, heiligheid, macht en goedheid te verkondigen. Het geloof geeft God de eer. Hij heeft ook een welgevalen en vermaak in hun liefde, waardoor zij Hem boven alles beminnen; zodat Hij tot hen zegt: Hoe schoon is uw uitnemende liefde, Mijn zuster, o bruid! Hoeveel beter is uw uitnemende liefde dan wijn? En de reuk uwer oliën dan alle specerijen? Die Mij liefheeft, zegt Christus, zal ook van Mijn Vader geliefd en gekend worden, en Ik zal hem liefhebben, en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren. Hij verlustigt Zich in hun godzaligheid en Christelijke deugden. Als zij hun oor tot Hem neigen, hun volk en huns vaders huis uit liefde tot Hem vergeten, zo heeft de Koning lust aan hun schoonheid, Ps. 45:11,12. Hij zegt tot haar: Gij hebt Mij het hart genomen, Mijn zuster, o bruid, met één van uw ogen, met één keten van uw hals. Hoe schoon zijn uw gangen in de schoenen, gij prinsendochter; de omdraaiingen uwer heup zijn als kostelijke ketens, zijnde het werk van de handen des kunstenaars, des Hei-

ligen Geestes, Hoogl. 7:1. Zo kent de Heere hun weg met vermaak, als het werk van Zijn Geest in haar.

7. Eindelijk, kennen is ook iemand weldoen, vergelden, belonen. Zo wordt het verklaard, Deut. 29:26: Goden die haar niet gekend hadden, dat is, welke geen van haar iets medegedeeld hadden. Zo kan het ook genomen worden, 1Thess. 5:12: Erkent diegenen die onder u arbeiden. Dat is hier niet, bemint ze, acht ze, (want dat heeft Hij voorheen in dit hoofdstuk gezegd) maar doet ze wel, beloont hun arbeid, met hen getrouw te onderhouden. Zo kent God ook de weg der rechtvaardigen; Hij beloont die genadig, en vergeldt hun oprechte arbeid rijkelijk, zelfs al in dit leven. Ik gedenk, zegt de Heere, of Ik heb gedacht, bedacht en overvloedig vergolden, de weldadigheid uwer jeugd, de liefde uwer ondertrouw, Jer. 2:2. God geeft hun op die weg der gerechtigheid dikwijls de verzekering van Zijn gunst, en bijzondere ondervinding van Zijn liefde. Doch bijzonder zal Hij hen vergelden hiernamaals, want het einde van hun geloof is de zaligheid der zielen. Hij kroont hun weg met heerlijkheid; op deze weg der rechtvaardigen verkrijgen zij de kroon der rechtvaardigheid, welke hun de Heere, de rechtvaardige Rechter, geven zal in dien dag, 2Tim. 4:7,8.

In al deze opzichten kent God de weg der rechtvaardigen. Wat wonder dan dat David ze zo zalig prijst, daar zij aldus van God gekend, bemind, geacht en bezorgd worden?

II. Maar geheel anders staat het met de goddelozen, daarvan zegt David: De weg der goddelozen zal vergaan.

Goddelozen zijn:

Welke gedurig arbeiden in de zonde, daarin onrustig zijn, zodat zij geen ware rust noch vrede hebben, Jes. 57:20,21.

2. Die geen gerechtigheid hebben om in Gods gericht te bestaan, maar daarin schuldig verklaard en veroordeeld worden, Ps. 109:7. Zodat zij oprichtende hun eigen gerechtigheid, missen die alleen Gode waardige gerechtigheid van Christus.

De weg der goddelozen is:

Dat zij zichzelf in hun leven en bedrijf voorstellen een verkeerd einde. Aan de ene zijde stellen zij tot hun oogmerk een aardse gelukzaligheid, rijkdom, eer, wellusten. Dit is hun binnenste gedachte, dat hun huizen mogen zijn in eeuwigheid. Zij zetten het goud tot hun hoop, maken de buik tot hun God, zijn meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods. Met een woord, hun deel is in dit leven. Aan de andere zijde stellen zij zich ook wel voor de hemel en de eeuwige zaligheid, als zij namelijk de aarde niet langer houden kunnen, zo wilden zij de hemel wel hebben, om maar van de hel verlost te zijn.

De weg der goddelozen is verder een weg der zonden, waarin zij hun begeerlijkheden de volle toom geven, weten niet van het vlees te kruisigen, leven in nijd, twist, haat, wraakgierigheid, in hoererij, onkuisheid, overspel, in dieverij, onrechtvaardigheden, in liegen en bedriegen; met een woord, zulk een weg waarin zij nog enige zonden moedwillig aanhouden. Zo beschrijft David de overtreding of de weg der goddelozen, dat hij onrecht bedenkt op zijn leger, hij stelt zich op een weg die niet goed is, het kwaad verwerpt hij niet, Ps. 36:2,5.

3. De weg der goddelozen is ook zelfs een weg van burgerlijkheid en zedigheid, zodat ze zich leggen op de letter

en schors der wet, om die nauwkeurig te betrachten. Ziet dat in die rijke jongeling; dat alles had hij onderhouden, wat de uiterlijke zin aangaat. Maar zij geven weinig acht op de inwendige gestalte van hun hart.

4. Het is ook een weg van uiterlijke godsdienstigheid, waarop zij God dagelijks zoeken, en een lust hebben aan de kennis van Zijn wegen, als een volk dat gerechtigheid doet en het recht zijns Gods niet verlaat, zij vragen Hem naar de rechten der gerechtigheid, zij hebben een lust tot God te naderen, Jes. 58:2. Zo zullen er te dien dage velen opstaan, zeggende: Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, wij hebben immers in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken, en Gij hebt op onze straten geleerd; en nochtans zal de Heere tot die zeggen: Gaat van Mij weg, Ik heb u nooit gekend.

5. Ja, zelfs een weg van uiterlijke bekering, waardoor zij verschillende zonden en kwade gewoonten beginnen na te laten, gelijk Herodes, die hoorde Johannes gaarne, en hij deed al vele dingen daarnaar, hij schafte al veel kwaad af; en nochtans bleef hij een goddeloze. Zo kunnen zij door de kennis van Jezus Christus de besmettingen der wereld ontvliesen, en echter nog op hun oude weg van onbekeerlijkheid blijven, 2Petr. 2:20.

6. Met een woord, de weg der goddelozen is een weg van eigen gerechtigheid, dat zij dit alles doen om God daarmee te paaien, menende de hemel zal hun geenszins ontgaan, nu zij zoveel goeds gedaan hebben. Dat is hetgeen God zegt: Gij hebt vertrouwd op uw weg, Hos. 10:13.

C. Van deze weg nu, zegt de Geest Gods, de weg der goddelozen zal vergaan; wanneer ze raakt buiten kennis en macht van hun heer of eigenaar, zo vergaat der goddelozen weg, dewijl zij die zonder Gods kennis, zonder Zijn

wil en toestemming naar hun eigen raad en goeddunken hebben verkoren en bewandeld. God heeft er geen welbehagen in, maar integendeel hij haat deze. De weg der goddelozen is den Heere een gruwel, Spr. 15:9. Hij haat de weg van hun zonden, want hij is geen God Die lust heeft aan goddeloosheid; de boze zal bij Hem niet verkeren. Hij verwerpt ook de weg van hun eigen gerechtigheid. Waartoe zal Mij zijn de veelheid uwer slachtoffers? zegt de Heere. Uw gebeden, nieuwe maanden, sabbatten haat Mijn ziel, ze zijn Mij tot een last, Ik ben moede geworden van die te dragen, Jes. 1:11-15. Hoe kan dan hun weg gelukkig zijn, daar God deze haat, en diensvolgens hen en hun werken ver van voor Zijn aangezicht weg doet?

1. Een schaap wordt gezegd te vergaan, als het zelf de stem van de herder niet meer hoort, maar zich daarvan aftrekt, op doolwegen raakt, daar het de zorg, opzicht, leiding en andere weldaden van de herder mist. Zo in Matth. 15:24 worden gezegd verloren schapen van het huis Israëls, die de ware Zielenherder nog niet hadden, van Hem nog niet bezocht, noch bezorgd werden, ja Hem ook zelfs nog niet kenden. Daarom zei David: Ik heb gedwaald als een verloren schaap. Gij ziet dan als een schaap dwaalt, zo wordt het gezegd verloren te gaan. En geen wonder, want waar zal zulk een schaap belanden? Hier zal het licht vallen tussen doornen en struiken; ginds in een moeras, daar in de macht der wolven, en zo vergaat het jammerlijk. Alzo zal ook de weg der goddelozen vergaan, dewijl zij van God afdwalen, tezamen zijn zij afgeweken, en vervreemd van de baarmoeder aan. Ja, zij lopen van het hoogste Goed weg, daarom missen zij het leiden en de besturing, opzicht en bescherming van God.

God ziet er niet naar om, Hij acht ze een kent ze niet, maar geeft hen over aan zichzelf, Ps. 81:12,13: Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord, Israël heeft Mijner niet gewild; dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken hunner harten, dat zij wandelen in hun raadslagen. Dewijl het hun niet goed gedacht heeft God in erkentenis te houden, zo geeft God ze over in een verkeerde zin. En dan liggen zij open voor de macht des duivels, die hen in zijn strik naar zijn wil omvoert, 2Tim. 2:26. Wat kunnen wij nu van zodanigen anders tegemoet zien dan dat hun weg zal vergaan, en zij voortgaan zullen van kwaad tot erger, totdat zij zichzelf in het eeuwige verderf storten?

2. Iets wordt gezegd te vergaan, dat onnut is en tevergeefs geschiedt. In die zin vergaat de weg, als ons de weg niet brengt tot de rechte plaats, maar dat ze ons brengt tot de verkeerd einde daar wij niet moesten wezen. Want dan is die gehele weg en reis tevergeefs geweest, en verloren gegaan. Ja ook, als een weg ons wel brengt tot de rechte plaats, maar dat wij daar niet vinden die persoon om wiens wil wij die gehele weg hebben gegaan, zodat wij ons hele oogmerk missen, dan is die weg ook vergaan. Zo vergaat ook de weg der goddelozen, dewijl zij deze niet brengt tot de gelukzaligheid, noch tot de ware, noch tot de valse, gelijk zij zich door een ijdele hoop hadden voorgesteld. Hun weg en bedrijf brengt hen niet dan tot een valse of ingebeelde gelukzaligheid; want zelden gebeurt het dat zij hun einde in de wereld verkrijgen, zelden dat zij hun staat zo hoog brengen als zij zich hadden voorgesteld; want de wens der goddelozen zal vergaan, Ps. 112:10. En indien zij al die wereldse goederen rijkelijk verkrijgen, zendt hun God doorgaans zoveel kwellingen en verdriet daarbij, dat zij geenszins de rust of geluk-

zaligheid daarin kunnen genieten. De goddeloze heeft vele smarten. En indien zij daarvan al bevrijd zijn, en zij nu menen in die schatten te rusten, schielijk wordt het van hen weggerukt. Ja, indien het hun niet benomen wordt, zo menen zij nu de gelukzaligheid op aarde verkregen te hebben, en zeggen in hun hart: Ziel, gij hebt vele goederen voor vele jaren, neemt nu rust, eet, drinkt, zijt vrolijk; zo worden zij in een ogenblik met geweld daarvan afgerukt, dewijl God tot hen zegt: Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen; wiens zal het nu zijn, hetgeen gij bereid hebt? Luk. 12:19,20.

3. Hun weg brengt hen ook niet tot de ware gelukzaligheid. Zij menen nu dat hun weg, hun burgerlijkheid, hun uiterlijke godsdienstigheid, hen tot de zaligheid zal brengen; al houden zij nog enige zonden aan, al geven zij het vlees soms de toom, zij denken evenwel zalig te worden. Maar deze hun weg zal tekortschieten, ze zal hen niet brengen tot de zaligheid. Daarom heeft Christus ons voorzegd: Velen zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen, Luk. 13:24.

4. Een mens vergaat ook welke omkomt of in enig kwaad stort. Verdrink iemand op zee, wordt het schip in stukken gestoten, wij zeggen die mens, dat schip is daar vergaan. Zo zal ook de weg der goddelozen vergaan; niet slechts omdat die niet genoeg is om hen ter zaligheid te brengen, maar bijzonder omdat zij integendeel hen brengt tot verderf. Deze hun zondige weg brengt hen tot schaamte, Rom. 5:21: Wat vrucht hebt gij van die dingen waarover gij u nu schaamt? Ja, ook tot wanhoop, gelijk gij ziet in Judas. En eindelijk tot de eeuwige verdoemenis, volgens de uitspraak van de Mond der waarheid, Die zegt dat die brede weg tot het verderf leidt. De bezoldiging der zonde

is de dood; dit is die weg die iemand recht schijnt, maar het laatste van die zijn wegen des doods.

In al deze opzichten zal de weg der goddelozen vergaan; met recht zegt David dan, dat de goddelozen ongelukkig zijn, dewijl hun weg vergaat; en zij met deze.

Toepassing

Ach zondaar, die nog wandelt op de weg der zonde, deze niet wil verlaten, maar de zonde nog liefhebt en moedwillig aanhoudt; die nog treedt op de weg van eigen gerechtigheid, steunende op uw goed hart, uw goede mening en dergelijke; die ook nog niet verder zijt dan op de weg van burgerlijkheid en uiterlijke godsdienstigheid, maar die nog van geen ware verandering des harten weet, en niet wedergeboren of vernieuwd zijt. Och, hoort hier een droevige tijding, uw gehele weg zal vergaan. Bedenk eens terdege wat al rampzaligheid voor u hierin opgesloten ligt.

1. Al uw arbeid in deze wereld zal vergaan en tevergeefs zijn, dewijl gij met Christus niet verenigd noch wedergeboren zijt. Wat hebt gij niet al moeite en arbeid gehad hier op aarde? Hoe zijt gij 's morgens vroeg opgestaan, 's avonds laat naar bed gegaan, om onderhoud voor u en de uwen te vergaderen? Hoevele dagen en jaren hebt gij in een verdrietige arbeid doorgebracht? Hoevele gedachten, zorg en vrees hebt gij aan aardse dingen ten koste gelegd? Hoe hebt gij geschraapt en geraapt om rijkdommen te verkrijgen? Hoe hebt gij gelopen en gejaagd, om tot eer, staat en vooruitgang verheven te worden? Hoe hebt gij uw vlees zo ijverig bezorgd tot begeerlijkheden; en ziet, dit alles zal nu vergaan, het is alles verloren omdat

gij God mist. Want wat zal het de mens baten zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? Matth. 16:26. Gij zijt de gehele tijd van uw leven zo goed als ledig geweest, omdat gij dat ene nodige verzuimd hebt.

2. Al uw goede werken, al uw arbeid in de godsdienst, zullen ook vergaan; want God kent ze niet, hij heeft er geen behagen in. De pogingen der goddelozen zijn zonden, Spr. 21:4. Het offer des goddelozen is den Heere een gruwel, Spr. 15:8. O mens, die meent dat gij uzelf nu in de dienst Gods afslooft, en een groot werk doet, hoe weinig bedenkt gij dit, dat juist uw godsdienst Gode een gruwel is! Want die zijn oor afwendt van de wet te horen, diens gebed zelfs zal een gruwel zijn. O welk een droevig geval is dit, als gij te dien dage zult zien dat gij van allen verlaten zijt, dat er niemand in hemel of op aarde u helpen kan dan God alleen, en gij komt daarop tot die God te roepen en te smeken, alsdan te moeten horen dat uw gebed een gruwel is! Hoe droevig, als een schip dat reeds zo veel uitgestaan en overwonnen heeft, dan nog voor de haven vergaat? Hoe zult gij u dan beklagen, als gij zult zien dat al uw moeite in de godsdienst vruchteloos is geweest, omdat gij maar bijna Christenen waart, en niet ver genoeg ging? O gij uitzinnige, heb gij zoveel tevergeefs geleden? Indien ook maar tevergeefs! Gal. 3:1,4.

3. Al uw gelukzaligheid die gij op aarde gehad hebt, zal mede vergaan. Nu komt gij de wroegingen van uw consciënties te verstrooien en te verzetten door het genot der schepselen; maar dan zult gij en God en de wereld tegelijk missen. Dan zult gij geen vreugde meer vinden in uw vrolijke gezelschappen en zondige bijeenkomsten, gij zult zeggen tot het lachen: Gij zijt onzinnig; tot de vreugde: Wat maakt deze? Dan zal die grootse staat van uw

inbeelding u niet meer strelen, gij zult dan niet meer zien uw kostelijke paleizen, vermakelijke hoven, lieflijke wandelplaatsen, alles dat gij nu voor uw god, uw lust en vermaak houdt, zal vergaan. Zegt mij eens, als hemel en aarde in vuur staan, wat zal u dan vergenoegen en verblijden? Tot u zal gezegd worden: Gedenkt dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, uw goed is vergaan, gij hebt nu niets meer te verwachten.

4. Al uw hoop van zalig te worden in die weg die gij bewandelt, zal vergaan. Nu kunnen wij nauwelijks enig mens vinden, al is hij een dronkaard, een gierigaard, een werelds mens, of hij hoopt zalig te worden zowel als de beste. Vraagt men de mensen nu hoofd voor hoofd, of zij zich strelen met een sterke hoop van zalig te zullen worden; maar hoe ras zal uw hoop vergaan, als gij zult zien dat deze zonder grond is? Als de goddeloze mens sterft, vergaat zijn verwachting, zelfs is dan de allersterkste hoop vergaan, Spr.11:7. De verwachting des huichelaars zal vergaan, van welke zijn hoop walgen zal, en zijn vertrouwen zal zijn een huis der spinnenkoppen; hij zal op zijn huis leunen, maar het zal niet bestaan, Job 8:13-15. De verwachting der goddelozen zal zijn de uitblazing der ziel. Gelijk de ziel uit het lichaam scheidt in een ogenblik, zo zal uw hoop u ook schielijk begeven; en gelijk de ziel niet weerkeert om met dit lichaam in deze wereld te leven, zo zal uw hoop ook een eeuwig afscheid van u nemen. Ja, gelijk de ziel uit het lichaam niet scheidt zonder de grootste schrik en pijn, zo vergaat ook de hoop der goddelozen. O, met welke krimpelingen en benauwdheden zult gij uw ingebeelde hoop achterna zien!

5. Uw stille gerustheid en zorgeloze vrede zal alsdan mede vergaan. Al stellen wij u nu voor de vloek der wet, de

toorn Gods, uw ellendige staat; gij weet echter uw hart gerust te stellen, gij gaat zorgeloos en onbekommerd daarheen, gij zijt vrolijk en welgemoed alsof u niets deerde, gij meent, het staat wel met u, gij hebt geen enkele bekommerning over uw zaligheid, de duivel houdt het binnen u alles in vrede, Luk. 11:21. Maar als gij zult zeggen: Het is vrede en zonder gevaar, dan zal een haastig verderf hun overkomen, gelijk de barensnood een bevruchte vrouw; en gij zult het geenszins ontvlieden, 1Thess. 5:3. O, wie kan bevatten die knagingen en pijnigingen der consciëntie, als de rampzalige zondaar zal zien dat al zijn vrede, rust en ingebeelde zaligheid nu voorbij is, zodat hij zich bedrogen vindt, en dat het nu te laat is en hij voor eeuwig niet weerom kan keren!

6. Eindelijk, uw weg zal vergaan, want gij zelf zult vergaan. Deze uw weg zal u niet brengen tot de zalige gemeenschap Gods, die zult gij voor eeuwig missen. Als gij zult zien Abraham, Izak, Jakob en al de heiligen in het Koninkrijk Gods, en uzelf buiten gesloten, dan zal er bij u zijn wening der ogen en knersing der tanden. Ja, uw weg en levensbedrijf zal integendeel u brengen tot het eeuwige verderf, hetwelk gij zult lijden van het aangezicht des Heeren en van de heerlijkheid Zijner sterkte. O vreselijk verderf der goddelozen, waarin God de heerlijkheid van Zijn sterkte en de macht van Zijn toorn wil vertonen, als God zich zal verblijden in de arme mens te verdelgen! En dat nog het schrikkelijkste is, het zal zijn een eeuwig verderf. Uw weg zal vergaan, dat is, zal voor altijd en in eeuwigheid vergaan, zodat gij die nooit weer zult kunnen hervatten. Als duizend miljoenen van jaren van u in het verderf zijn doorgebracht, zo zal uw verlossing nog even ver van u zijn, en uw pijnen telkens nieuw.

Uw worm zal nooit sterven, en uw vuur nooit uitgeblust worden, Mark. 9:44.

Ach toehoorders, wetende de schrik des Heeren, zo laat u toch overreden en bewegen tot het geloof in Christus. God stelt u nog voor aan de ene zijde de weg der goddelozen, een brede gemakkelijke weg, waarin gij kunt leven naar uw lusten en begeerlijkheden, waarin gij u kunt bezighouden met het najagen, bezitten en genieten van de schatten van deze wereld; maar het einde daarvan is de eeuwige dood. Aan de andere zijde een weg der rechtvaardigen, waarin gij uw eigen krachten en gerechtigheid moet verloochenen, waarin gij u van uw liefste zonden spenen en de ijdelheden moet laten varen, maar het einde daarvan is de eeuwige heerlijkheid. Welke weg wilt gij van nu af inslaan? Er zijn twee wegen, gij kunt niet beide tegelijk bewandelen; want die zich verkeerd gedraagt in twee wegen, zal in de ene vallen, Spr. 28:18. Er zijn twee heren, maar gij moet de ene verlaten, indien gij de andere wilt aankleven. Gij moet koud of heet zijn. Kies dan u heden wie gij dienen zult. Ik stel u nog voor het leven en de dood, en hemel en de hel, verkiest toch het leven, opdat gij eeuwig moogt leven, Deut. 30:19. Och goddeloze, verlaat toch uw weg, uw gerustheid, uw zorgeloosheid en eigen gerechtigheid; zondaar, verlaat uw eigen gedachten, en bekeert u tot de Heere. Hoort nu nog maar Gods raad; zo zegt de Heere: Staat op de wegen, en ziet toe, en vraagt naar de oude palen, waar toch de goede weg is, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uw ziel, Jer. 6:16.

Maar gij rechtvaardigen, die uw grootste lust hebt in Christus' gerechtigheid, om daardoor als een goddeloze gerechtvaardigd te worden; gij die ook een hartelijk ver-

maak vindt in de heiligmaking; hoort hier een troostvol woord: De Heere kent de weg der rechtvaardigen. Gelijk wij over de goddelozen moeten uitspreken het wee; wee den goddelozen, het zal hem kwalijk gaan; want de vergelding zijner handen zal hem geschieden. Zo worden wij ook belast van God: Zegt den rechtvaardigen dat het hen wel gaan zal; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten. Want:

1. De Heere kent uw oprechtheid. Dikwijls is uw genade en oprechtheid onbekend bij de mensen, die u voor een geveinsde houden, ja ook soms verborgen voor uzelf; maar laat dit uw troost wezen, de Heere ziet uw oprechte weg. Dit was Jobs troost: Ook nu ziet, in den hemel is mijn Getuige, en mijn Getuige in de hoogte. Hiermee versterkte zich Jeremia, zeggende: Maar Gij o Heere, kent mij, Gij ziet mij en proeft mijn hart, dat het met U is. Hierop beriep zich Petrus: Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb. En daarom kinderen Gods, het is u voor het minste dat gij geoordeeld wordt van een menselijk oordeel, maar Die u oordeelt is de Heere, 1Kor. 4:3,4. Die kent uw zuchting en verborgen tranen, uw oprechte pogingen zijn voor Hem niet verborgen, zelfs de volvaardigheid des gemoeds slaat Hij gade, en daarnaar zijt gij Hem reeds aangenaam.

2. De Heere heeft ook een welgevallen in uw weg. Hij kent uw geloof, liefde en godzaligheid met lust en vermaak. Al klaagt gij, ik ben zwart; Hij zegt echter tot u: Ziet, gij zijt schoon Mijn vriendin. Al hebt gij geen genoeg in uw bidden, in uw spreken en horen, en andere plichten; de Heere nochtans zegt: Toon Mij uw gedaante, want die is lieflijk; doe Mij uw stem horen, want die is zoet, Hoogl. 2:14.

3. Uw weg zal niet vergaan in dit leven. Gij vreest dikwijls, ziende op de macht van uw geestelijke vijanden en daartegen op uw zwakheid, dat gij nog een dezer dagen door de zonde zult overwonnen worden, dat gij in tijd van hete vervolgingen zult afvallen; maar hebt goede moed, God kent uw geloof en liefde, en Hij bewaart deze, die zal niet bezwijken. Uw weg zal voortgaan en toemenen dewijl God die bezorgt. De weg der goddelozen is als donkerheid; zij weten niet waarover zij struikelen zullen. Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot de volle dag toe, Spr. 4:19.

4. Ja dat meer is, uw weg zal zelfs niet vergaan na dit leven. Uw geloof zal niet tevergeefs zijn, het heeft immers tot een voorwerp onzienlijke toekomende dingen. Zo moet het dezen ook zeker zijn en een wezen hebben. Want het geloof is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet. En zo is de zaligheid zeker verknocht aan uw geloof; gij zult verkrijgen het einde uws geloofs, de zaligheid der zielen. Uw oprechte liefde tot God zal ook niet vruchteloos zijn, zij is immers een bewijs dat God u eerst heeft liefgehad. Nu, Gods liefde is eeuwig en onveranderlijk. Zo zal uw liefde gekroond worden met het genieten van Gods eeuwige liefde. Uw hoop zal niet vergaan, maar eindigen in het bezit van de gehoopte zaak zelf. Zij beschaamt niet, dewijl de liefde Gods in uw ziel reeds is uitgestort; daarom zijt gij nu al zalig in hoop; hetgeen niet kon zijn indien uw hoop u niet eens bracht tot het bezit van Gods volle gemeenschap. Immers God heeft nooit gezegd, zoekt Mij tevergeefs. Maar Hij is een Beloner dergenen die Hem zoeken. Waartoe zou God zulk een innige be-

geerte naar het eeuwige leven in u gewrocht hebben, indien Hij u hetzelfde nooit wilde doen genieten? Waartoe zou u die heerlijkheid van verre vertoond zijn? U de eerstelingen daarvan gegeven, indien gij nooit de oogst zou hebben? Zou het dan maar zijn om u te pijnigen met vergeefse hoop en wensen? Hoe zou dit met Gods goedheid en getrouwheid overeenkomen? Neen, God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten, en de arbeid uwer liefde; uw werken zullen u navolgen. De vrucht daarvan zal in eeuwigheid niet vergaan. Ja, God zal uw weg in het laatste ogenblik zelfs prijzen, zeggende: Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven. En Hij zal deze kronen; want het einde van uw loop is voor u weggelegd, de kroon der rechtvaardigheid. Zo is dan uw weg een eeuwige weg, u veilig brengende tot het eeuwige leven.

5. Eindelijk, dan zal God u na dit leven met een volkomen genoegen kennen. Nu kent God nog niet met genoegen alles wat in u is, er is nog zoveel van de oude mens en verdorvenheid in u, waarover gij zelf misnoegd zijt; maar dan zal God alles in allen zijn. En alles wat in u is, zal van Gods wezen; zo zal God Zich ten volle in u verlustigen en verblijden. Als Christus u heerlijk zal voorstellen, een gemeente die geen vlek of rimpel meer heeft, Ef. 5:27, zo zal de Vader u kennen voor Zijn kinderen, voor de leden van Jezus Christus, voor de bruid van Zijn Zoon, zeggende: Dit zijn de heiligen en de heerlijken, in welke al Mijn lust is, Ps. 16:3. Mijn lust is aan u, Jes. 62:4. Zo zal Jezus u kennen als Zijn zaad, en u ziende als een vrucht van de arbeid Zijner ziel, zal Hij verzadigd worden. Het zal Hem niet berouwen hetgeen Hij aan hen

heeft ten koste gelegd, als Hij zal verheerlijkt zijn in Zijn heiligen en wonderbaar worden in de gelovigen, 2Thess. 1:10. Dan zal ook de Heilige Geest, Die nu nog zo dikwijls in u bedroefd wordt door uw gebreken, u met vermaak kennen, en ten volle over u verheugd zijn. De Heere zal dan een welgevallen hebben aan Zijn volk, Ps. 149:4. Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap, Hij zal zwijgen in Zijn liefde, Hij zal Zich over u verheugen met gejuich. Zijn de gelovigen nu al, terwijl zij nog zovele gebreken hebben, zo schoon in de ogen des Heeren? Winnen zij nu al in beginsel het hart van Christus, zodat zij Zijn hart en liefde stelen met één van hun ogen en met één keten van hun hals? O, hoe zal Hij hen dan met eeuwige liefde omarmen, als zij volmaakt heilig en Hem gelijk zullen wezen? Dit, dit is de kroon der rechtvaardigen! Dit is het toppunt van gelukzaligheid, eeuwig te zijn een voorwerp van Gods kennis, van Gods liefde en welgevallen! De drie-enige God schenke ons zulk een grote zaligheid tot prijs Zijner heerlijkheid! Amen.

ZESDE PREDIKATIE

PSALM 36:8

Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God! Dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen.

DAVID, in de geest beschouwende het grote werk der verlossing, verlustigt zich menigmaal in de overdenking van Gods deugden, daarin geopenbaard. Bijzonder laat hij zijn hart hierin uit, in deze 36^e psalm, zeggende vers 6: O Heere, Uw goedertierenheid, dat is Uw ernstige liefde tot de uitverkoren zondaars, is tot in de hemelen; dat is, is zo groot, dat ze gelijk de hemel alles te boven gaat. Deze liefde heeft de Zone Gods uit de hemel getrokken op de aarde, en van de aarde weer doen opklimmen in de hemel. Deze liefde heeft hemel en aarde tezamen verenigd, en gelijk ze haar begin heeft van God uit de hemel, zo eindigt zij ook in de hemel, en brengt de mensen tot de zaligheid die in de hemel genoten wordt.

Uw waarheid is tot de bovenste wolken toe, dat is, Uw onveranderlijke standvastigheid in Uw liefde tot de mensen, en Uw waarheid en getrouwheid in het vervullen van Uw beloften, is zo groot, dat wij ze niet ten volle kunnen waarderen, gelijk als wij de hoogheid der hemelen niet ten volle kunnen naspeuren of begrijpen.

Vers 7. Uw gerechtigheid is als de bergen Gods. Gods gerechtigheid, die Hij betoont in de goddelozen te rechtvaardigen, zonder krenking van Zijn heiligheid of gerechtigheid, om de verdiensten van Christus, waardoor

Gods gerechtigheid voldaan is; want deze wordt genoemd Gods gerechtigheid, Ps. 143:1. Verhoogt nu uw gerechtigheid, het is de rechtvaardigheid Gods. De gerechtigheid uit Jehovah, Jes. 54:17. Deze gerechtigheid is als de bergen Gods. Het is gemeen aan de Hebreeuwse taal, dat deze, willende iets groots en heerlijk uitdrukken, de Naam Gods daarbij voegt om daarmee te kennen te geven dat zulk een zaak, wegens haar grootheid, Gode waardig is, en daardoor klaar vertoont dat niemand dan God de Auteur en Maker daarvan is. In die zin zei eens Rachel: Ik heb worstelingen Gods, dat is grote en zware worstelingen met mijn zuster geworsteld. Zijn ranken waren cederbomen Gods, dat is zeer groot, Ps. 80:11. Zo is ook Gods gerechtigheid als de bergen Gods, dat is, als de hoogste bergen. Want de rechtvaardigheid Gods is zeer groot, zo wij zien op de waardigheid van de Persoon van de Zone Gods, Die zelfs onze gerechtigheid is, als hoge bergen, voor ons onbegrijpelijk, en vervult onze harten met een verbazende verwondering. Zij is gelijk de hoge bergen zichtbaar en openbaar geworden aan de consciënties van alle mensen.

Uw oordelen zijn een grote afgrond. Zij zijn gelijk een diepe afgrond, voor ons onbegrijpelijk. Gods oordelen, dat Hij het gehele menselijke geslacht heeft verdoemeniswaardig geoordeeld in de eerste Adam; dat Hij de uitverkoren mensen rechtvaardig oordeelt in de Tweede Adam; dat Hij andere mensen heeft gesteld tot toorn, dat Hij over de ongehoorzamen en ongelovigen eeuwige oordelen brengt; dit alles is voor ons een grote afgrond, waarvan wij moeten uitroepen: O diepte! Hoe ondoorzakelijk zijn Zijn oordelen, en hoe onnaspeurlijk zijn Zijn wegen! Rom. 11:33.

Heere, gij behoudt mensen en beesten. Dat is, niettegenstaande Gods rechtvaardige oordelen, oefent Hij evenwel lankmoedigheid, verdragende de mensen, zelfs goddelozen, opdat de uitverkorenen ondertussen zouden zalig worden. Zo is Hij een Behouder van alle mensen, doch allermeeft der gelovigen, 1Tim. 4:10. Ja, zelfs behoudt Hij de beesten, opdat zij zouden zijn tot dienst van Zijn kinderen. Verder, de Heere behoudt, dat is, maakt zalig, niet alleen mensen, dat is, die reeds wedergeboren zijn naar Zijn beeld, en alzo dat zij waarlijk mensen zijn; maar ook beesten, dat is, die nog onbekeerd zijn, welke volgens de taal van Gods Woord zolang de beesten nog gelijk zijn. Ja, de Heere behoudt niet alleen de Joden, die Gods volk en zo waarlijk mensen waren, maar ook de wilde woeste heidenen, die bij de profeten zo dikwijls onder de naam van verschillende beesten worden voorgesteld. Eindelijk, God maakt zalig en behoudt niet alleen wijze en verstandige mensen, maar ook zelfs dwazen, slechten en onwetenden, die van anderen voor domme beesten gehouden worden.

Zo beschouwt David Gods volmaaktheden, bezig omtrent de zaligmaking der zondaren, doch hiermee kan hij niet uitscheiden, maar breidt zijn overdenking verder uit over de krachtige werking van Gods genade op de harten der mensen, uitroepende in de woorden van onze tekst: Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid o God, dies de mensinkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen!

Gij ziet in deze woorden:

I. Davids verwondering over Gods goedertierenheid; hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God!

II. Het effect van die goedertierenheid Gods op de harten der zondaren; dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen.

I. De verwondering van Davids geheiligde ziel over de goedertierenheid Gods. Gij ziet hier:

1. De Persoon die hij aanspreekt, o God. Hij beschouwt hier God met een Naam die afkomstig is of van een Arabisch woord dat betekent eren; en zo zou die Naam zoveel te kennen geven als een Wezen dat eer waardig is, gelijk Paulus het Griekse woord daarvoor ook gebruikt, 2Thess. 2:4, dat als God geëerd wordt. Of liever heeft deze Naam zijn oorsprong van het Hebreeuwse woord dat betekent zweren, bezweren. En zo geeft deze Naam te kennen al datgene in God waardoor Hij, aanbiedende Zijn gemeenschap aan de mens, macht en recht geeft die te verplichten tot aanneming van Zijn verbond, en dat zelfs onder vervloeking. En waardoor de mens ook gehouden is Gode te zweren, en door geloof en gehoorzaamheid met God in verbond te treden. Diensvolgens druk deze Naam uit dat er in God is:

Een oneindige wijsheid. Want zullen wij iemand waardig oordelen om van ons geloofd te worden, zo moeten wij eerst verzekerd zijn van zijn genoegzame kennis in hetgeen hij ons getuigt.

Is God dan waardig ons geloof en vertrouwen, zo moet Hij zijn een God der wetenschappen, 1Sam. 2:3, in Wiens verstand geen doorgroning is.

Een onveranderlijke waarheid, zodat Hij in alles wat Hij ons getuigt, voorstelt of aanbiedt, niet kan liegen noch bedriegen. Want indien het God aan waarheid of getrouwheid ontbrak, hoe zou Hij ons kunnen verplichten

tot geloof? En daarom, God is waarheid, en is geen onrecht, rechtvaardig en recht is Hij, Deut. 32:4.

Een eeuwige kracht, waardoor Hij bekwaam is alles dat hij belooft metterdaad te vervullen. Want zullen wij iemand geloven en een verbond maken met hem, zo moet men verzekerd zijn dat hij machtig is ons het beloofde te geven. Nu, in God is een grootheid der krachten, Hij is sterk van vermogen, zodat Hij noch moede noch mat wordt. Geen ding is bij God onmogelijk, maar Hij is machtig, meer dan overvloediglijk te doen boven al dat wij bidden of denken kunnen, Ef. 3:20.

Een aanbiddelijke Majesteit, dewelke het redelijke schepsel vanzelf verplicht tot gehoorzaamheid en onderwerping. Jer. 10:6,7: Omdat niemand U gelijk is, o Heere, zo zijt Gij groot, en groot is Uw Naam in mogendheid. Wie zou U niet vrezen, Gij Koning der heidenen? Want het komt U toe.

Een onvergelykelijke heerlijkheid en beminnelijkheid, die ons verplicht ons hart aan Hem te geven, en al onze liefde, lust en vermaak op Hem te vestigen.

Een onuitputtelijke algenoegzaamheid, zodat Hij onze oneindige zielsbegeerte door Zichzelf verzadigen, en ons algenoegzaam Deel kan zijn, zelfs als wij alles missen.

Hieruit zien wij dat deze Naam ons vertoont in God al die volmaaktheden, waardoor wij gehouden en verplicht worden het aangeboden verbond met Hem in te gaan, Hem te geloven en Hem te gehoorzamen, of anders heeft God recht en macht ons te vervloeken.

2. Aan deze God schrijft David toe goedertierenheid. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk een ernstige liefde en genegenheid van iemand. Zo staat er, Spr. 19:22: De wens des mensen is zijn weldadigheid of goedertieren-

heid, dat is, de mens heeft een ernstige liefde om zijn wens of begeerlijkheid voldaan te krijgen. Het wordt Gode ook dikwijls toegeschreven. De Heere is groot van weldadigheid, Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden. Vergeef toch de ongerechtigheid Uws volks, naar de grootheid Uwer goedertierenheid, Num.14:19. Diensvolgens betekent het in God Zijn krachtige wil en ernstige liefde om de mens wel te doen; en wordt in en door Christus betoond en uitgevoerd. Want deze genade of goedertierenheid is door Jezus Christus geworden. Zodat deze goedertierenheid of genade Gods daarin verschilt van Zijn barmhartigheid, dat de barmhartigheid tot een voorwerp heeft een ellendige, aan wie God Zijn weldaden betoont; maar de goedertierenheid een onwaardige, aan wie God Zijn gunst oefent.

3. Deze goedertierenheid Gods nu meet David uit in haar grootheid, zeggende: Hoe dierbaar is deze? Het Hebreeuwse woord betekent vooreerst, iets dat zwaar en gewichtig is in zichzelf, hetgeen waardig en voortreffelijk is. Daarom wordt het overgezet door heerlijk, Job 31:26: Als de maan heerlijk voortgaat. En kostelijk, Zach. 14:6: Het kostelijke licht, dat is, het licht dat is in zichzelf kostelijk, en is waardig om geacht te worden. Daarna betekent het ook hetgeen gewichtig is in de achtting van anderen, hetgeen zeer geacht is. Zo wordt het vertaald, 1Sam. 18:30: Davids naam was zeer geacht. In die zin zei David: Hoe kostelijk zijn o God Uw gedachten! Zij zijn niet alleen kostelijk in zichzelf, maar ze zijn mij ook kostelijk, en worden van mij hoog geacht. Van toen af dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zegt God, zo heb Ik u liefgehad. Nu, Gods goedertierenheid is dierbaar, zij is heerlijk, en voortreffelijk in zichzelf,

waardig boven alles geacht te worden; zij is daarenboven ook zeer dierbaar en aangenaam aan de gelovigen.

4. Doch David druk nog verder uit de heerlijkheid van Gods goedertierenheid door een verwonderende uitroep: Hoe dierbaar is deze! Het Hebreeuwse woordje door *hoe* vertaald, wordt gebruikt om een zaak te vergroten, en zijn verwondering daarover uit te drukken. Zo ook, wanneer Jakob bedeesd en verbaasd over het gezicht in de droom, opgetrokken was in verwondering, riep hij uit: Hoe vreselijk is deze plaats! Bileam, Israëls voortreffelijkheid beschouwende, drukte de grootheid daarvan uit met hetzelfde woordje: *Hoe* goed zijn uw tenten o Jakob! David, om de menigte van zijn vijanden te vertonen, zegt: Hoe zijn mijn tegenpartijders vermenigvuldigd, Ps. 3:2. Jezus, willende de schoonheid van Zijn bruid uitmeten, bedient zich ook van deze spreekwijze: Hoe schoon zijn Uw gangen in de schoenen, gij prinsendochter! Diensvolgens, als David hier ook vraagsgewijze zegt: Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid! Zo drukt hij met deze verwonderende vraag uit de uitnemende en onuitsprekelijke grootheid van Gods genade, die zover onderscheiden is van de goedertierenheid der mensen, als de hemel afgescheiden is van de aarde. Want zo hoog de hemel is boven de aarde, is Zijn goedertierenheid geweldig over degenen die Hem vrezen.

En waarlijk zeer groot, heerlijk en dierbaar is de goedertierenheid Gods.

1. Zo wij zien op de natuur van deze goedertierenheid zelf, en de blijken waarin ze zich vertoont aan de mensen. Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid waardoor God de Vader van eeuwigheid in de raad des vredes Zijn Zoon heeft willen overgeven, om zondaren genade te bewijzen.

Zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, enz. Hierin bevestigt God Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren, enz. Want waarlijk, onwaardig dierbaar en kostelijk is die Christus, Die door deze goedertierenheid geschonken wordt. Hij is die beproefde, die kostelijke Hoeksteen, Die uitverkorenen en dierbaar is bij God, en ook dierbaar aan de gelovigen, 1Petr. 2:6,7. Hoe groot is die goedertierenheid waardoor de Zone Gods Zichzelf vernietigd, en Zich in de dood heeft willen overgeven? Niemand heeft meerder liefde onder de mensen dan deze, dat iemand zijn leven zet voor zijn vrienden. Hoe groot is dan de liefde, dat Jezus Zijn leven heeft afgelegd voor Zijn vijanden? Zeker, Zijn bloed is dierbaar, dat heeft Hij uitgestort. Gij zijt niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost uit uw ijdele wandeling; maar door het dierbaar bloed van Christus, enz. Hoe dierbaar is de goedertierenheid des Heiligen Geestes, dat Hij die onwillige en afkerige zondaren, die met al hun gedachten en genegenheden van God weglopen, wil bekeren, vernieuwen, en hen maken tot Zijn tempel en werkhuis? Hoe dierbaar is de goedertierenheid waardoor God zelfs de grootste schuldenaars hun schulden vrijwillig komt te vergeven? Waar is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid, Micha 7:18. Hoe owaardig dierbaar is Uw goedertierenheid waardoor die grote en heilige God, die zondige mensenkinderen, Zijn vijanden, verwaardigt om met hen in een genadeverbond te treden, hun Zijn gemeenschap mede te delen, en Zich niet

schaamt, maar zelfs met blijdschap wil hun God genoemd worden? Wie kan al deze goedertierenheden Gods genoeg hoogachten, of ten volle begrijpen?

2. Dierbaar is de goedertierenheid Gods ten opzichte van die voorwerpen waaraan ze geoeffend wordt. Het zijn onwaardige zondaars, van nature een zaad der slangen, adderengebredsels, dood in zonden, kinderen des toorns, waardig Gods toorn en verwerping. Aan dezen nochtans maakt God Zijn goedertierenheid heerlijk. Er is niets in hen hetgeen God zou kunnen bewegen, hun wel te doen, of het moest zijn de grootheid van hun onwaardigheid. Als God ze voorbijgaat, zo ziet Hij ze weggeworpen op het veld, vertreden in hun bloed, walgelijk en verfoeilijk; en echter zegt Hij tot hen: Leeft, Ez. 16:4-6. Het is dan een onverdiende genade, God heeft ze lief, niet omdat zij het waardig zijn, maar omdat Hij ze liefheeft, Deut. 7:7,8; dat is, Hij heeft ze vrijwillig lief, Hos. 14:8.

3. Dierbaar is de goedertierenheid Gods ten opzichte van haar effecten en werkingen omtrent de mensen. Want zij maakt zelfs die walgelijke zondaars dierbaar en aange-naam in de ogen Gods. Daardoor is de rechtvaardige voortreffelijker dan zijn naaste. Door deze goedertierenheid of genade begenadigt ze God in de Geliefde, dat is, maakt ze aangenaam in Christus, Ef. 1:6. Zodat God Zijn welbehagen in hen neemt, en tot hen zeggen kan: Mijn lust is aan u. Deze Goddelijke goedertierenheid schenkt hun het geloof, hetwelk zo dierbaar is, 2Petr. 1:1. Het geeft hun die wijsheid die bij het fijnste goud niet kan geschat, en welke de prijs met geen zilver of kostelijk gesteente kan opgewogen worden, Job 28:15-19. Ja, deze goedertierenheid brengt in hen voort een verlichtende kennis der waarheid, een werkzame liefde Gods, een

heerlijke vreugde in God. Daardoor verkrijgen zij de aanneming tot kinderen, hetgeen zulk een dierbare gift is, dat Johannes daarvan uitroep: Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, dat wij kinderen Gods genaamd worden! 1Joh. 3:1. Verder, deze Goddelijke goedheid doet ze nu al genieten een voorsmaak van de toekomstige heerlijkheid, en geeft ze eindelijk te bezitten de volle zaligheid. Met een woord, daardoor worden hun de grootste en dierbaarste beloften geschonken, 2Petr. 1:4.

4. Dierbaar is deze goedertierenheid Gods in vergelijking met de ganse wereld en al haar kostelijkheden. Gelijk dit Hebreeuwse woord, hetgeen hier in de grondtekst is, ook betekent allerhande kostelijke zaken; daarom wordt het dikwijls gevoegd bij juwelen, als zijnde stenen van grote waardij gelijk. Edel of kostelijk gesteente. Alle kostelijk goed zullen wij vinden, Spr. 1:13. Doch van welke prijs en waardij alle kostelijkheden der wereld zijn, ze zijn bij deze goedertierenheid niet te vergelijken. Al gawe iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enen male verachten. Daarom roept David daarover uit: Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid o God! Hoe onvergelykelyk, hoe alles overtreffend heerlijk is deze, dat Gij ons liefhebt, o God; het is ons meer dan hemel en aarde, en al wat daarin is, ja meer dan alles wat de mens zou kunnen begeren. Hij doorwandelt hier met zijn gedachten het gehele AL, en doorziet alle dierbare schatten en kostelijkheden, maar vindt niets zo dierbaar, zo waardig en beminnelijk voor hem dan deze goedertierenheid Gods. Wat is toch voor een veroordeelde zondaar zo kostelijk, als juist deze Goddelijke genade? Wat kan deszelfs bevend hart anders tevreden stellen? Uw goedertierenheid o Heere, is goed, Ps. 69:17; dat is, gelijk God alleen

goed is, zijnde volmaakt goed, en de Oorsprong alles goeds. Zo is ook Gods goedertierenheid goed, namelijk volkomen goed, en behelst alle goed in zich, en is ons ten hoogste verkwikkelijk, en in de plaats van alle goed. Er is een leven in Gods goedgunstigheid; ja, hoe dierbaar ook het leven is, zo is deze goedertierenheid Gods nog beter dan het leven, Ps. 63:4.

Zo groot is de goedertierenheid van God, als de Verbondsgod van de zondaren; en dit is de stof en het voorwerp van Davids verwondering, als hij aanmerkte Wie God is, en hoe onwaardig de mensen zijn, en welke genade God daaraan oefent, zo verliest hij zich in heilige verwondering.

II. Maar lopen de zondaars van een God van zulk een grote goedertierenheid weg? Neen, zij worden daardoor gelokt om tot Hem te vlieden. Daarom zei David in het tweede deel van onze tekst: Dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen. Hij spreekt hier:

1. Van vleugelen. God worden vleugelen toegeschreven, Ps. 9:4. Hij zal u dekken met Zijn vlerken, onder Zijn vleugelen zult gij betrouwen. En bijzonder heeft Christus als de Zon der gerechtigheid, vleugels. Er zal genezing zijn onder Zijn vleugelen, Mal. 4:2. Daarom zegt Hij tot Jeruzalem: Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeen vergaderen gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeen vergadert onder de vleugelen, enz. Diensvolgens, als hier God vleugelen worden toegeschreven, zo moeten deze worden verstaan in en door Christus. De heilige en rechtvaardige God kan geen vleugelen hebben voor een zondaar, dan in de Borg Christus. Zo komt ons God hier dan voor als een hen die haar vleugels uitbreidt tot en

over de kuikens, om de zondaren daaronder te lokken en te vergaderen. Hij is niet alleen een brullende leeuw gelijk, die over zijn roof brult, om die te bewaren; maar ook een lieflijke en teer zorgende arend, die zijn nest opwekt, over zijn jongen zweeft, zijn vleugelen uitbreidt, enz., Deut. 32:11. Alzo overdekt God de gelovigen met Zijn vleugelen.

2. Deze vleugelen Gods schrijft hij een schaduw toe. Zo wordt God meermaals niet alleen vleugelen, maar ook een schaduw toegeëigend. Verbergt mij onder de schaduw Uwer vleugelen, Ps. 17:8. Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen, enz., Ps. 91:1. Hetgeen de vleugelen van een hen zijn omtrent haar kuikens; hetgeen de vleugelen der zon doen omtrent de mensen, deze verlichtende, verwarmende, voor koude en wind beschuttende; en hetgeen de vleugelen van een breed uitgebreide boom zijn voor die onder deszelfs schaduw zitten; dit alles doet de schaduw van Gods vleugelen omtrent de zondaars die zich daaronder begeven.

Diensvolgens betekent de schaduw van Gods vleugelen in Christus twee dingen:

De beschutting en bescherming die de zondaar door het geloof in Christus, en daarom bij God door Christus vindt, tegen de verdiende toorn Gods, en tegen de kracht der zonde, en tegen de vervolging des satans. Daarom wordt Christus genoemd een Verberging tegen den wind, en een Schuilplaats tegen de vloed; Hij is als waterbeken in een dorre plaats, als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land, Jes. 32:2. Dit is die weldaad die God aan Zijn Kerk belooft, Jes. 4:5,6: En de HEERE zal over alle woning van de berg Sion, en over haar vergade-

ringen scheppen een wolk des daags, en een rook, en de glans van een vlamvend vuur des nachts; want over alles dat heerlijk is zal een beschutting wezen. En er zal een Hut zijn tot een schaduw des daags tegen de hitte, en tot een Toevlucht en tot een Verberging tegen den vloed en tegen den regen. Hierom zegt Paulus, dat de rechtvaardigheid Gods, of van Christus, niet alleen is tot allen, zich uitstreckende tot heidenen en Joden, maar ook over allen, overdekkende en beschuttende allen die hun toevlucht daaronder genomen hebben, Rom. 3:22.

Die verkwikkingen, vertroosting, verversingen en lieflijkheden die de gelovige ziel vindt bij God in Christus. Gelijk iemand die zich uit een storm onder de vleugelen van enige schuilplaats begeeft; of die uit de brandende hitte der zon komt te zitten onder een lieflijke lommer, of in de schaduw van een zware rotssteen; dan wordt zijn amechtige ziel verkwikt. Zo zegt de bruid: Mijn liefste is als een appelboom, ik heb grote lust in Zijn schaduw, en zit daaronder. Daarom staat er van de Zon der gerechtigheid, dat er genezing is onder Zijn vleugelen. Beide wordt tezamen gevoegd, Ps. 84:12: De Heere is een Zon en een Schild, een Schild van verzekering en beschutting; en Zon van zegening, troost en verkwikking.

3. De daad der gelovigen omtrent de schaduw van deze vleugelen is, dat zij daaronder toevlucht nemen. Het Hebreeuwse woord betekent een schuilplaats, verberging, en beschutting zoeken, zich ergens naartoe begeven, daar men zeker, veilig en beschut mag zijn voor alle onweer, vijanden of andere zwarigheden. Gelijk iemand die gejaagd door zijn vijanden, vlucht naar een sterke toren en hoog vertrek; en gelijk de kuikens in gevaar, lopen onder de vleugelen van de hen. Diensvolgens is dit toevlucht

nemen niet anders dan de uitgestrekte begeerte der ziel naar God in Christus, op de Goddelijke aanbieding en bevel. Want dit vlieden tot God, Die een Geest is, geschiedt niet met het lichaam, maar met de ziel, die ook een geest is. Hoe vlug is iemand nu met zijn geest, dat is, met zijn gedachten, met zijn verstand en wil tot een aangeboden goed? Hoe grijpt hij hetzelfde aan? Hoe verenigt hij zich daarmee? Is het niet, wanneer hij zich dat goed laat welgevalen en hetzelfde tot zijn rust, troost en vergevoering begeert?

Hieruit blijkt dat zijn toevlucht te nemen onder de schaduw van Gods vleugelen in twee dingen bestaat:

1. Het is met verloochening van eigen gerechtigheid en krachten, als radeloos en hulpeloos in zichzelf, zich te begeven naar de gerechtigheid van Jezus Christus, Die zoekende, begerende en omhelzende.

De zondaar ziet zijn zonden, hoe menigmaal hij Gods wet heeft overtreden. Hij voelt zich daarop als gejaagd van de vloek der wet, welke zegt: Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in alles dat in de wet geschreven is. En van het Evangelie hetwelk ook brengt: Die den Heere Jezus Christus niet liefheeft, zij een vervloeking. En voortgedreven van Gods welverdiende en hem vervolgende toorn, ja ook van de satan, als een gerechtelijke executeur van Gods toorn, Jes. 49:24, ondervindt daarop zijn machteloosheid, dat hij zijn hart niet verandert, het recht der wet niet volbrengt, Gods toorn geenszins dragen kan. Al wies hij zich met salpeter, en nam zich veel zeep, zo zou toch zijn ongerechtigheid voor Gods aangezicht getekend blijven, Jer. 2:22. Zo beschouwt hij zich dan als in de uiterste nood, en dat hulpeloos.

In deze gelegenheid ziet hij van verre in God en Christus gerechtigheden en sterkte, Jes. 45:24. Een sterke Rotssteen des heils, een volle genoegzaamheid, om hem te behouden. Hij ziet ook dat het kasteel voor hem mede openstaat, voor de aanbidding Gods, ja het bevel zelfs om te komen en zich onder Zijn vleugelen te begeven.

Hierop nu vliedt en begeeft zich de zondaar daar naartoe, dat is, hij ziet zoveel goeds en waarheid in die genadige aanbidding en dat voorstel Gods; en daarentegen zoveel kwaad in gevaar in zijn ellendige staat, dat hij van nu aan niets zo hoog acht en zozeer begeert dan dat God aan hem tot zijn gerechtigheid en zaligheid wil zijn en worden hetgeen Hij hem daar voorstelt; en hetgeen Hij van eeuwigheid voorgenomen heeft, tot prijs van Zijn Naam in Christus te willen zijn aan zondaren.

Dit is de toevlucht nemende daad des geloofs, waarvan, Ps. 2:12: Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen; eigenlijk, die hun toevlucht tot Hem nemen. (Daar in de Hebreeuwse grondtekst hetzelfde woord gevonden wordt) daarvan spreekt ook Salomo: De rechtvaardige zal daarheen een lopen, en in een hoog Vertrek gesteld worden. En de apostel, Hebr. 6:18: Wij die den toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hoop vast te houden. Dit wordt anders genoemd, Gods aangezicht te zoeken, naar God te vragen, te hongeren en te dorsten naar de gerechtigheid, zijn mond wijd open te doen, zichzelf en zijn eigen gerechtigheid en kracht te verloochenen, in zichzelf verloren te zijn en te begeren in Christus gevonden te worden, als hebbende Deszelfs gerechtigheid, Fil. 3:9. Te komen tot Christus, Joh. 6:35,37. Het is Gods Sterkte aangrijpen; dat is, Jezus aannemen. Dit werd voormaals afgebeeld door de misdadiger, welke vluchtte

tot de hoogte van het altaar, en die aangreep, en door de doodslagers welke hun toevlucht namen tot de vrijstad, om van de bloedwreker bevrijd te zijn, Num. 35.

2. Het is met verzaking van de zonde en de wereldse dingen zijn toevlucht te nemen tot God in Christus, als tot het hoogste Goed, en tot zijn uiterste Einde, om daarin zijn lust, vermaak en genoegen te vinden. Want waartoe vlucht de zondaar tot Christus, dan om door Hem gebracht te worden tot de Vader, en om de gemeenschap Gods, Die hij dan boven alles hoog acht en zoekt deelachtig te worden? Dan ziet de mens:

De gruwelijkheid en onbetamelijkheid van zijn zonden, krijgt een walg daarvan, haat die met zijn gehele hart; daarom wenst hij de zonde te ontlopen, en vlucht tot God, begerende van God geheiligd en Gode gelijkvormig te worden.

Daarop merkt hij de ijdelheid en ledigheid van alle schepselen, vindt niets waardig om er zijn hart op te zetten, niets dat hem verzadigen kan, zodat hij bij zichzelf oordeelt: Ik verga van honger indien ik met mijn genegenheden hier langer blijft zitten bij deze schrale en gebroken bakken der schepselen.

3. Hierop beschouwt hij in God zulk een hart vergenoevende algenoegzaamheid, hij ziet in Jehovah zulk een beminnelijkheid en ziel verheugende schoonheid, dat hij niets meer wenst dan dat die God ook mocht worden zijn God; hij vindt in die schaduw van Gods vleugelen zulke hemelse verkwikkingen, dat hij zeer begerig wordt om die mede te genieten.

Zo verkiest hij dan God tot zijn hoogste Goed, tot de Lust van zijn ogen, en het Vermaak van zijn hart. Hij stelt Hem tot zijn einde, daar hij, gelijk een arend naar het aas,

met zijn hart naartoe haast om in Hem te rusten, zeggende: Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25,26. En indien het er op aankomt, zo is hij besloten om met de daad zelf alle andere dingen voor God te laten varen.

Deze daad van de gelovige zondaar wordt anders genoemd, zich te bekeren van het schepsel tot de Schepper, zijn eigen weg en zijn eigen gedachten te verlaten, en zich te bekeren tot Jehovah, en tot onze God, Jes. 55. Zoet wordt dit uitgedrukt, Jes. 17:7: Te dien dage zal de mens zien naar Dien Die hem gemaakt heeft, en zijn ogen zullen op den Heilige Israëls zien. Het is niet meer aan te merken en tot zijn doelwit te stellen die dingen die men ziet, maar die men niet ziet; met een woord, God te willen, met God vergenoegd te zijn.

4. Maar wat voor personen zijn het toch die onder de schaduw van Gods vleugelen zo toevlucht mogen nemen? David noemt ze mensenkinderen. Het is opmerkelijk dat hij ze niet noemt mensen, maar mensenkinderen, kinderen van Adam, gelijk de woorden in de grondtekst luiden. Adam nu heeft geen kinderen gewonnen in de staat der rechtheid, zolang hij nog Gods beeld had, maar eerst na de val; en die kinderen waren hem toen gelijk, naar zijn gelijkenis, naar zijn evenbeeld, Gen. 5:3; dat is, zij waren mede schuldenaars en verdorven. Daarom, als David ze hier noemt Adams kinderen, zo verstaat hij daardoor mensen die schuldenaars zijn, de hel verdiend hebben, kinderen des toorns; en zondaars die van nature satans beeld dragen, en derven de heerlijkheid Gods.

5. Maar hoe durven zulke snode hellewichten zich te onderwinden tot die heilige God te vluchten? Wat geeft hun vrijmoedigheid hiertoe? Wat lokt en beweegt hen? Het is de goedertierenheid Gods. Zo zei David: Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God, dies de mensenkinderen tot U toevlucht nemen; dit doet geweld op hun hart. Zolang zij God maar aanmerken in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid, zo vluchten zij van God weg, als van een verterend Vuur, en zoeken met Adam zich voor God te verschuilen, in verbaasdheid uitroepende: Wie is er onder ons die bij een verterend Vuur wonen kan? Maar Gods goedertierenheid in Christus recht aangemerkt zijnde, dwingt de zondaars om tot God te komen. Want als de zondaar hoort dat God Zijn toorn tegen de zonde in de dood van Zijn eigen Zoon, Christus Jezus, betoond heeft, en nu vrije genade en barmhartigheid wil oefenen aan allen die toevlucht tot Christus nemen, zo wordt zijn hart verlokkt en aangemoedigd om tot God in Christus te naderen, Zijn aangezicht te zoeken en Zijn gemeenschap te begeren. Als hij verstaat dat er bij God vergeving is, zou hij Hem dan niet vrezen? Ps. 130:4. Hij voelt het dat hij is de grootste zondaar, ziende echter deze hart strelende goedertierenheid Gods in Christus; zo kan en durft hij niet terug te blijven, zonder geweld aan zijn ziel te doen; maar hij komt al vrezende tot de Heere, en tot Zijn goedheid, Hos. 3:5.

Toepassing

Maar toehoorders, is de goedertierenheid Gods zo geweldig om de snoodste zondaars te lokken onder de schaduw van Gods vleugelen? Hoe is het dan dat deze nog niet

meer bij u vermocht heeft? Hoe weinigen zijn er die in waarheid door geloof en liefde hun toevlucht hebben genomen tot God in Christus! Vrienden, handelt tegenwoordig toch getrouw met uzelf, en op deze dag der beproeving en voorbereiding, doorzoekt uw harten nauwkeurig, of dit werk waarlijk in u gewrocht is.

1. Hebt gij in waarheid uw toevlucht genomen tot Christus Jezus, gelijk Hij is, als uw Priester? Oordelende uzelf, niet alleen vanwege uw grove zonden, maar ook om uw beste werken, des doods waardig, en geheel machteloos; en daarom uw rechtvaardiging, heiligmaking, al uw heil of zaligheid alleen zoekende in de offerande en gehoorzaamheid van Christus? Hebt gij u tot Hem begeven als tot uw Profeet, om met verloochening van eigen wijsheid, van Hem alleen onderwezen te worden, gewillig zijnde Zijn leer in alles op te volgen, hoe vreemd die ook zou voorkomen aan het oordeel van vlees en bloed, en hoe strijdig die ook mocht zijn met de regels en gewoonten der wereld? Zijt gij gekomen tot Hem als uw Koning, om Hem alleen te dienen, en als Zijn eigendom van Hem naar Zijn welbehagen tot Zijn heerlijkheid gebruikt te worden? Begeert gij zowel Gods heiligmakende als Zijn rechtvaardigende genade of goedertierenheid? Wenst gij door de schaduw van Gods vleugelen beschut te worden, niet alleen tegen de straf, maar ook tegen de kracht en heerschappij der zonde?

2. Hebt gij in oprechtheid uw toevlucht genomen, met verloochening van alles dat geen goden zijn, tot de gemeenschap Gods, begerende Die voor uw hoogste Goed? Is God, of de wereld de hoogste in uw achtig? Wanneer aan de ene kant de wereld u aanbiedt rijkdom, eer of wel lust, en aan de andere kant biedt God u aan Zijn gunst of

goedertierenheid, wat vermag dan het meeste bij u? Wat verkiest gij dan tot u vergenoeging? Loopt gij zo met uw begeerte naar God, dat gij zonder Hem niet kunt terechtkomen? Als gij uzelf bevindt buiten de gemeenschap Gods, zijt gij dan als verloren schapen, geheel verlegen en vol onrust? Daarentegen zijt gij dan recht in uw schik als gij mag zitten onder de schaduw van Gods vleugelen, en u in Zijn liefde vermaken? Hebt gij God u zo vast voorgesteld tot uw uiterste einde, dat gij, is het niet elke daad, tenminste door voornaamste trein van uw daden, en de koers van uw leven daarnaar zoekt in te richten om maar God te behagen, en meer van God te genieten? Zijt gij gewillig zelfs uw boezemzonde, ja ook de liefste schepselen, als zij u van God zoeken terug te houden, uit liefde tot God te laten varen?

Wel zondaars, getuigt niet uw eigen hart dat gij nog vreemdelingen zijt van deze werkingen en omtrent deze genade? Hoe! hoe hebt gij ooit uw toevlucht genomen tot Christus, gij die altijd zo zeker en gerust zijt heengegaan, steunende op uw krachten, deugden en burgerlijk leven? Zijt gij wel ooit geweest gelijk een mens die rondom van vijanden gejaagd wordt? Of heb gij u ooit in zulk een verlegenheid gevonden in het geestelijke, gelijk in het lichamelijke iemand is die in het water ligt, en voelende dat hij zou verdrinken, zijn handen uitstrekt tot die hem daaruit te redden kan? Hoe durft gij te denken dat gij toevlucht heb genomen tot God, daar gij nog uw grootste lust niet hebt in Zijn gemeenschap? Gij wenst wel mede voor u de schaduw van Gods vleugelen; maar gij vindt er zoveel lieflijkheid niet in, en gij ziet er zoveel heerlijkheid niet in dat gij daar voor uw zondig profijt uw vleeslijk vermaak of ijdelheden van het schepsel geven wilt.

Ach vrienden, is het zo nog met u gesteld, zo bid ik u in de Naam Gods, en uit liefde tot uw zaligheid, gaat toch niet ten Avondmaal in zulk een staat, verzwart uw oordeel niet. Het Heilig Avondmaal immers stelt vooruit, dat de mens reeds moet gekomen zijn door geloof en bekering tot Christus. Het Avondmaal immers is een zegel van de gemeenschap der ziel met Christus; zijt gij dan daarvan nu nog ontbloot, hoe durft gij dan daar te verschijnen, geen bruiloftskleed aanhebbende? Wat kunt gij op uw naderen anders verwachten dan de toorn des Konings? Matth. 22:11,12.

Maar overweegt eens ondertussen hoe groot de goedertierenheid Gods over u geweest is, hoe lankmoedig heeft Hij u verschoond? Hoelang genodigd onder Zijn vleugelen? Hoe dikwijls heeft Hij u toegeroepen: O zondaar, verlaat toch die weg, dat zijn wegen des doods; komt herwaarts tot Mij, Ik zal u rust geven. Arme machteloze ziel, begeeft u onder Mijn vlerken, Ik zal u overdekken tegen alle kwaad, en u met Mijn goed verzadigen? Maar het heeft niet bij u vermocht; tot nog toe heb gij uw grootste lust niet in Zijn schaduw, tot nog toe heb gij Hem niet verkoren tot uw Schat en Deel. Moet Hij dan niet over u klagen: Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en stenigt die tot u gezonden zijn; hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeen vergaderen gelijkewijs een hen haar kiekens bijeen vergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild.

Ach zondaars, hoe kunt gij toch langer wegblijven van zulk een goedertieren God? Hoe staat God voor u? Wil Hij u beschutten tegen die toorn die gij verdiend hebt, wil Hij Zelf uw Rotssteen en Verkwikking zijn? En hebt gij er geen begeerte toe? Hoe kunt gij het van uw hart krij-

gen dat gij van zulk een goedheid langer wegloopt? Kunt gij wel enige reden bedenken om dit uw doen te billijken? Vermag dan de goedertierenheid Gods, die nochtans zo dierbaar is, niet zoveel bij u dat gij uw ogenblikkelijke genieting der zonde en een handvol stof daartegen kunt laten varen? Doet gij niet uw eigen ziel geweld aan? En gaat gij niet aan tegen uw eigen oordeel, als gij Jezus verlaat, en tegen Hem zondigt? Spr. 8:36. O, indien deze goedertierenheid Gods niet vermag uw hart te doen smelten in boetvaardigheid, en u als een bedelaar te doen komen kruipen aan Zijn voeten, zo is er niets machtig uw afkerig hart tot God te brengen! En waar zult gij dan te dien dage uw toevlucht nemen, als hemel en aarde in vuur zullen staan? Welke vleugelen zullen u dan kunnen bedekken voor het aangezicht Gods, en voor de toorn des Lams?

Maar gij gelovige zielen, die in waarheid uw toevlucht hebt genomen tot deze vleugelen Gods in Christus, die in het midden van uw gebreken, echter dit bij u bevindt dat gij God in Christus boven alles hoog acht, en Zijn gemeenschap met een redelijke, serieuze en standvastige liefde, boven enige andere dingen zoekt. Gij die van de waarheid van Gods getuigenis en van de genoegzaamheid van Jezus Christus zover overtuigd zijt dat gij, hoewel met vrezen en beven, echter daarop uw ziel durft neerleggen, en daarop te wagen tot Hem te komen, zeggende als met Esther: Ik zal tot de Koning gaan, kom ik om, zo kom ik kom, Esth. 4:16.

Gij ziet hier tot troost dat tot de zaligheid en genieting der hemelse goederen ook niet meer vereist wordt dan dit toevlucht nemen tot God in Christus. Die worden welgelukzalig geprezen; daarom zegt de Heere: Wendt u naar

Mij toe; en daarop belooft Hij terstond, wordt behouden of zalig. Die maar tot Hem komt, wil Hij geenszins uitwerpen. De tollenaar had nog niet meer dan deze oprechte begeerte naar Gods goedertierenheid in Christus, als hij uitriep: O God, zijt mij zondaar genadig; en nochtans getuigt Christus van hem dat hij daarop gerechtvaardigd afgang naar zijn huis, Luk. 18:13,14. En zo ook in onze tekst, die hun toevlucht hebben genomen, worden terstond verzadigd met de vettigheden Gods. Zo wordt dan tot de oprechtheid van het geloof juist geen gevoelige verzekerdheid vereist. Diensvolgens, al vindt gij niet meer bij u dan deze toevlucht nemende begeerte: Wees toch mijn Heere en mijn God! Wees mij tot een Rechtvaardigmaker! Zo verwerpt echter uw staat niet, en blijft niet terug, maar komt met vrijmoedigheid aan des Heeren Tafel; want daarop zult gij zeker onthaald worden met Gods goederen, en gedrenkt uit de beken Zijner wellusten.

Maar Christenen, heeft deze goedertierenheid Gods u op uw knieën gebracht tot Christus:

1. Zo erkent dikwijls de grootheid en dierbaarheid van deze goedertierenheid. Dit was Davids heilige bezigheid en lust, laat het ook de uwe zijn, vermaakt u veel in de overpeinzing daarvan. Bijzonder heden in uw voorbereiding, en morgen aan Zijn Tafel, beschouw daar Gods onbegrijpelijke goedheid, verlies uzelf in het besef van de liefde des Vaders, Die u Zijn eigen Zoon schenkt. En van de liefde des Zoons, Die Zijn vlees en bloed u mededeelt, en op de allernauwste wijze gemeenschap met u oefent. Staroogt zolang hier op, totdat gij in verwondering uitroept: De kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij. Daarom, hoe kostelijk zijn mij o God, Uw

gedachten! Hoe machtig veel zijn haar sommen! Ps. 139:6,17. Tracht zo ten volle te begrijpen welke de breedte, en de lengte, en de diepte, en de hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus die de kennis te boven gaat, Ef. 3:18,19. Laat zo nu overdenking van Hem zoet zijn, opdat gij u in Jehovah mag verblijden.

2. Roemt dan nu ook in de schaduw van deze vleugelen, onder welke gij u begeven hebt. Zo wordt getuigd van de gelovigen, Jes. 45:24,25: Gewisselijk, in Jehovah zijn gerechtigheden en sterkte, tot Hem zullen zij komen, in Hem zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen het ganse zaad Israëls. Tracht voort te gaan van geloof tot geloof, tot de roem der hoop. Ziet in welk een veilige schuilplaats en in welke sterke Rotssteen gij nu gekomen zijt; daarom vreest niet, want Jehovah Zelf is een Schild, en uw Loon zeer groot, Gen. 15:1. Leunt, steunt en vertrouwt nu ten volle op Hem, en zegt vrij in het midden van alle zwarigheden met de Kerk: God is ons een Toevlucht en Sterkte, Hij is krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde in haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën. Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren door derzelve verheffing. Sela! De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods; het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen. God zal ze helpen in het aanbreken van den morgenstond, Ps. 46:2-6. Overdenkt menigmaal welke lieflijkheden gij onder deze schaduw geniet, roemt daarvan bij anderen, en zegt hen hoe wel gij u bij God bevindt; zegent u alzo in die God. Amen, dat is, acht en prijst u zeer gelukzalig in Gods gemeenschap.

Heeft de goedertierenheid Gods u eens gelokt en afgetrokken van de zonde en de wereld, laat deze goedertierenheid u dan ook gedurig en volstandig bij God doen blijven. Daar gij God van vrede hebt horen spreken tot uw ziel, ziet dan wel toe dat gij niet weer tot dwaasheid keert, Ps. 85:9. Wacht u toch wel met uw hart dat gij niet weerkeert tot uw oude zonde of ijdelheden van het scepel. Ziet met de vrouw van Lot niet meer om naar Sodom. Wees toch op uw hoede dat gij met Demas deze tegenwoordige wereld niet meer lief krijgt. Hoe! vond gij eens zoveel krachtige beweegredenen in die goedertierenheid Gods, dat gij goedsmoeds uw lusten daartegen kon laten varen, en vermag die Goddelijke goedheid nu zoveel niet meer bij u? Is de zonde nu aangenamer geworden dan tevoren, toen gij ze uitbraakte? Is de aarde nu weer heerlijker in uw ogen dan toen gij ze verliet? Zijt gij reeds eens gevloten onder de schaduw van Gods vleugelen, en heb gij u daar zo kwalijk bevonden dat gij weer van Hem afwijkt? Is Hij u dan geweest een dorre woestijn, of een land der uiterste donkerheid; waarom zoudt gij Hem verlaten en de ijdelheid na wandelen?

4. Hebt gij u eens begeven onder de schaduw van Gods vleugelen, maakt er ook gedurig wederom gebruik daarvan. David bidt zoet: Heere, wees mij tot een Rotssteen om daarin te wonen, om geduriglijk daarin te gaan. Wordt gij verzocht tot zonde, loopt aanstonds onder deze vleugelen om door Gods kracht de zonde te overwinnen. Heb gij gezondigd, en vreest gij billijk de toorn Gods? Schuilt dan onder deze vleugelen, houdt God, als Elohim, Zijn verbond voor, vertoont Hem door het geloof het zoenoffer van Zijn Zoon, waarin Zijn toorn gestild is. Krijg gij een bars gezicht van de mensen, wordt gij door

veel aanslagen en verdrukkingen geslingerd, loopt dan telkens onder deze vleugelen; daar is rust, stilte en kalmte, daar hoort gij van vrede spreken; hebt dan grote lust in deze schaduw, en zit er gedurig onder. Doch dewijl uw rust daarin echter hier op aarde nog zo menigmaal gestoord wordt, strekt uw begeerte en verlangen uit naar die volle gelukzaligheid daarboven, daar de heiligen nu gedurig wandelen in de lieflijke schaduw van deze vleugelen, daar hun de zon niet meer steekt, en de maan en koude 's nachts geen ongemak meer toebrengt. Nu, Jehovah Zelf breide Zijn vleugelen over u, overdekke, bescherm, verrijke en zalige u ten volle door Christus Jezus. Amen.

ZEVENDE PREDIKATIE

PSALM 36:9

Zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes; en Gij drenkt hen *uit* den beek Uwer wellusten.

GOD, Zijn volk Israël uit Egypte geleid, en van al de heidenen afgezonderd hebbende, en in Kanaän willende inbrengen, gaf daarmee te kennen dat Hij aan dat volk iets bijzonders wilde doen, en iets groots schenken. Waarom Hij Zich niet schaamde de God Israëls genoemd te worden. Tot dat einde, zo ras Hij hen maar in de woestijn had gebracht, bewees Hij al ten eerste daaraan veel wonderen, vol van Goddelijke mogendheid en kracht, doch ook tegelijk vol van genade en goedertierenheid; hun gevende het manna uit de hemel en het water uit de rotssteen. Hierin betoonde Hij Zijn oneindige kracht, doende het brood niet uit het vruchtbare aardrijk, maar uit de hemel nederdalen, en latende het water niet uit het vochtige der wolken, uit de oceaan of uit een rivier, maar uit een keiachtige rots uitvlieten. Doch hier lagen ook vele blijken van genade in. Het manna verbeeldde hun Christus, Welke is het Brood des levens, uit de hemel nedergedaald. De Rotssteen, door Mozes geslagen, en daarop wateren van zich gevende, vertoonde hun ook Jezus, door de wet gedood, en zo het water des levens voor Zijn volk verwervende, 1Kor. 10:4.

Omdat nu Israël zulke goederen in Christus te verwachten had, waarvan hun zovele schaduwen en panden werden gegeven, zo strekten de gelovigen hun begeerten

billijk uit naar deze weldaden van de Messias, welke daarop door zulke en dergelijke aardse spreekwijzen en zinnebeelden zo dikwijls in Gods Woord worden uitgedrukt. David bijzonder, die God de wijsheid in het verborgene had bekendgemaakt, had een klaar gezicht, een diep besef en een rijke voorsmaak van deze toekomstige goederen van Jezus Christus, en de verzadiging der gelovigen daarmee in de woorden van onze tekst zegt: Zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes, en Gij drenkt ze uit de beek Uwer wellusten.

Gisteren hebben wij gezien Davids verwondering over Gods goedertierenheid, en deszelfs werkingen op de harten der zondaren. Nu gaat hij voort in zijn overdenkingen, beschouwende de rijke algenoegzaamheid Gods voor die arme mensenkinderen. Toen hebben wij gezien de zondaars vluchtende onder de schaduw van Gods vleugelen; maar hoe worden zij daar toch onthaald? Stoot de Heere deze onwaardige bedelaars, die nog stinken van de draf der schepselen, ook nog van Zich? Zendt Hij deze ledige harten en gejaagde zielen ook weer ledig en ongetroost weg? Neen, geenszins. Zij worden veeleer dronken van de vettigheid Uws huizes; en Gij drenkt ze uit de beek Uwer wellusten.

In deze woorden is een gelijkenis, ontleend van mensen die hun vrienden, tot hem komende, rijkelijk onthalen en hun het beste van hun huis opdissen. Het is: Als Gij die mensenkinderen tot U neemt, zo voert Gij ze in Uw huis, en Gij onthaalt ze overvloedig als Uw vrienden, ja, als Uw kinderen en huisgenoten. En Gij verzorgt of voedt deze niet slechts, maar Gij geeft hun te genieten het beste en het edelste van uw huis, en daar geeft Gij hun niet slechts eens een proefje van, maar Gij overstort en verza-

digt hen daarmee, zodat zij overstroomd worden van hemelse wellusten als van een beek. Gij ziet hier een tweerlei onthaal waarmee God die weerkerende, en tot God in Christus vluchtende zondaren ontvangt en verwelkomt. I. Zij worden dronken van de vetigheid Uws huizes.

Merkt hierin drie zaken:

1. Hij spreekt van Gods huis. Datgene, daar Zich God op een bijzondere wijze in Zijn gunst en genadeverwerking openbaart, wordt Gods huis genoemd. Zo zei eens Jakob, toen Zich God aan hem op de weg openbaarde in een droom: Hoe vreselijk is deze plaats? Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort des hemels, Gen. 28:17. Zodanig was de tent van Mozes; want dit wordt genoemd het huis des Heeren te Silo, 1Sam. 1:24, waardoor God als woonde in het midden van Zijn volk, Ex. 25:8. Daarna de tempel van Salomo, daar God ook in woonde als in Zijn woonstede, en deze met Zijn heerlijkheid vervulde. Welke tempel bij uitnemendheid genoemd wordt Gods huis; waarom gezegd wordt dat er voor deze tempel Gode nog geen huis gemaakt was, zodat de tabernakel van Mozes als voor geen huis gehouden wordt in vergelijking met de tempel van Salomo. Doch beide deze huizen Gods waren echter geen betamelijk huis voor God, Die een Geest is, hemel en aarde vervullende, en niet wonende in huizen met handen gemaakt; daarom waren dit maar schaduwachtige huizen, verbeeldende:

Christus Jezus Zelf; Dewelke vlees wordende, onder ons heeft gewoond, eigenlijk getabernakeld, dat is, Zijn menselijke natuur is het Tegenbeeld van de tabernakel van Mozes, waarin de heerlijkheid van de Zone Gods, vol van genade en waarheid, Zich zichtbaar vertoont, Joh. 1;14. In Hem woont de volheid der Godheid lichamenlijk, dat is,

niet schaduwachtige maar waarachtig en wezenlijk. Daarom zei Hij van Zijn lichaam: Breekt deze tempel af, en in drie dagen zal Ik dezelve oprichten. Maar Hij zeide dit van de tempel van Zijn lichaam. Dit is die tempel des Heeren, welke de Man, Wiens Naam is Spruite, voor Zichzelf zou bouwen. Hij is het Huis Davids, hij is het Heiligdom van Zijn volk. Indien wij nu hier door Gods huis Christus verstaan, zo is dit de zin: De vettigheid Uws huizes, dat is de goederen van Jezus Christus, Die het Huis Gods is.

Gods huis is het Oude Testament, zo de tent van Mozes als de tempel van Salomo, betekende ook de gelovigen, de gemeente Gods, het verborgen lichaam van Jezus Christus. Wij gelovigen zijn Zijn huis. Dit is het huis van Gods heerlijkheid; en met recht worden de gelovigen Gods huis genoemd:

a. Omdat God de Bouwmeester daarvan is, Hebr. 3:4,6.

b. Omdat God in haar als in Zijn huis woont, en Zich in haar als Zijn tempel gemeenzaam vertoont. Zo zegt Hij tot hen: Gij zijt de tempel des levenden Gods; Ik zal in u wonen, en Ik zal onder u wandelen, 2Kor. 6:16.

c. Omdat in de gemeente ook alleen Gods goederen voor Zijn huisgenoten te vinden zijn, Ef. 2:19.

Dewijl dan door Gods huis de gelovigen worden verstaan, zo zijn de vettigheid Uws huizes die goederen welke bereid zijn voor Gods huis, dat is voor de gelovigen. Want aan deze goederen heeft niemand recht dan die mede behoort tot Gods huis, die mede een huisgenoot Gods is. Doch wij kunnen deze twee betekenissen hier bekwaam samenvoegen, dat wij door het huis Gods hier verstaan Christus, en de gemeente van Jezus Christus;

door de vettigheid van Gods huis, de goederen van Christus, welke in Gods huis en gemeente te vinden zijn.

2. David spreekt van de vettigheid van Gods huis. Vettigheid wordt in Gods huis gesteld voor de lieflijkste, meest lekkere, smaakvolle en vette spijs. Zo zegt Elihu, het gerecht Uwer tafel zou vol vettigheid geweest zijn, Job 36:16. Daarom moeten wij door de vettigheid van Gods huis hier verstaan de voortreffelijkste goederen en weldaden Gods. Doch dit is niet genoeg, David wil met dit woord nog iets meer te kennen geven. Gelijk hij door dit huis Gods ziet op het huis van het Oude Testament, zo ook door deze vettigheid heeft hij zijn oog op die vettigheden die in die tempel onder het Oude Testament te vinden waren. De priesters en Levieten, die het huis Gods bedienden, werden onderhouden door de eerstelingen van koren, van most, olie en van het geschorene der schapen, aten van de toonbroden en van het vlees der offeranden, Deut. 18:3,4. Welke eerste Izak noemde de vettigheid der aarde, Gen. 27:28. Nu zegt David hier, dat niet alleen de priesters, maar alle gelovigen die hun toevlucht tot God nemen deze vettigheden deelachtig worden. Zo geeft hij daarmee klaar te kennen dat de gelovigen van het Nieuwe Testament, waarvan hij eigenlijk spreekt, tezamen geestelijke priesters zijn, Jes. 61:6. Christus heeft hen tot priesters Gode gemaakt, Op. 1:6. En als zodanig genieten zij nu de vettigheden van Gods huis, datgene hetwelk betekend wordt door die aardse vettigheden der priesters, dat is, de goederen van de Messias, die bij vettigheid vergeleken worden, Ps. 63:6: Mijn ziel zou met smeer en vettigheid verzadigd worden. Onder deze spreekwijze biedt de Heere Zijn weldaden aan, Jes. 55:2: Hoort aandachtiglijk naar Mij, en eet het goede, en laat uw ziel in

vettigheid zich verlustigen. Maar ook dit is het nog niet alles; dit woord leidt ons nog tot hogere gedachten. Wij lezen, Lev. 3:16,17, 7:23-26, 17:11, dat zij geen bloed en geen vet mocht eten, maar hetzelfde moest Gode op het altaar geofferd worden, omdat het was tot verzoening van hun zielen. Toen mocht niemand vet of bloed te eten, omdat het was een verzoening voor hun ziel; want indien zij dat hadden gegeten, zo zouden ze daarmee als verenigd zijn geworden, en zo zou het geschenen hebben alsof ze reeds met God verzoend waren. Omdat dit nu niemand zou denken, dewijl de ware verzoening nog niet geschied was, zo moesten zij zich van vet en bloed onthouden. Maar nu zei David, sprekende van het Nieuwe Testament, nadat de gelovigen door Christus de ware verzoening hebben verkregen, mogen zij het vette eten, ja, worden daarmee verzadigd. En zo toont hij dan dat de gelovigen nu hier niet alleen geestelijke priesters zijn, maar dat zij nog verder gaan dan de priesters van het Oude Testament, dewijl zij nu de vettigheid mogen eten; zij genieten nu datgene dat hun nog ontbrak.

Als wij nu dit alles tezamen voegen, zo verstaan wij door deze vettigheid van Gods huis:

1. De volmaakte gerechtigheid van Jezus Christus. Zo stelt Jesaja deze vettigheid, dat is Christus' gerechtigheid, tegen hetgeen dat niet verzadigen kan, dat is tegen hun eigen werken, Jes. 55:2. Want wat werd door het vet dat op het altaar geofferd en door het vuur verteerd werd tot verzoening der zonden, anders afgebeeld dan de volmaakte offerande en voldoening van Christus? Die gekomen zijnde, zo eten de gelovigen nu deze vettigheid. Nu de Oorzaak van hun zaligheid gekomen is, en deze belijdenis volmaakt is geworden, zo genieten zij in Hem

die aangebrachte volmaakte gerechtigheid. Door Welke de ongerechtigheid des lands op één dag geheel is weggenomen, Dan. 9:24, Zach 3:9; zodat God hun zonden niet meer gedenkt, hun deze door de offerande niet meer indachtig maakt. De zonde staat nu niet meer geschreven aan de hoornen van het altaar, Jer. 17:1: In die dagen, en te dien tijde, spreekt de HEERE, zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn; en de zonden van Juda, maar zij zullen niet gevonden worden; want Ik zal ze dengenen vergeven dien Ik zal doen overblijven, Jer. 50:20.

2. Wij verstaan daarenboven door deze vettigheid die vrijmoedigheid en roem des geloofs, waarvoor de gelovigen nu als geestelijke priesters door het gestorte bloed van Christus konden ingaan in het heiligdom, Hebr. 10:19. God aanmerkende als hun Gerechtigheid, en diensvolgens met vrijmoedigheid eisende; als ik roep, verhoor mij, o God mijner gerechtigheid, Ps. 4:2. Als zij zich door het geloof in de bloed van Christus hebben gewassen, zodat hun harten gereinigd zijn van de kwade consciëntie, en het lichaam gewassen met rein water, zo kunnen zij met God zelfs rechten, Jes. 1:16,18. Zij mogen dan tot Gods genadestoel komen, en daar met Hem pleiten op de volmaakte offerande van Christus, zodat zij zich van hun Rechter vrijmaken, Job 23:3,7. Hebbende Jezus aangenomen, zo verkrijgen zij van hem macht kinderen Gods te worden, dat is, recht, om als kinderen Gods van God hun hemelse Vader alles goeds met volle zekerheid te verwachten. Wat dunkt u, is dit geen vettigheid, en een onwaardeerbaar goed voor arme zondaren?

3. Met deze vettigheid van Gods huis worden de gelovigen dronken. Het Hebreeuwse woord betekent *rijkelijk* en

overvloedig bevochtigd worden, gelijk een dorstige aarde door een milde regen doornat wordt. Zo wordt het gebruikt, Ps. 65:11: Gij maakt zijn opgeploegde aarde dronken. Hetgeen dan te kennen geeft een bevochtiging die rijker en overvloediger is dan de noodzakelijkheid tot het lessen van de dorst zou vereisen. Diensvolgens, als David zegt, zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes, zo geeft hij met deze spreekwijze deze drie zaken te kennen:

1. Dat de gelovigen van het Nieuwe Testament nu metterdaad genieten die goederen welke de gelovigen van het Oude Testament nog verwachtede waren. De ceremoniën op zichzelf aangemerkt, buiten de beloften, konden geen water van troost geven, veel minder vergenoeving. Die verkwikkingen die zij hadden, kregen zij uit kracht van de vorige beloften. Nu, dewijl dit waren beloften van toekomstige goederen, zo konden zij daarin nog niet verzadigd worden, maar zij moesten in hen verwekken een dorst en verlangen naar de vervulling daarvan. Hierom worden zij in die tijd genoemd dorstigen. Maar dewijl de beloften en betere goederen nu metterdaad aangebracht zijn, zo zijn de gelovigen van het Nieuwe Testament dronkenen, of verzadigden, Deut. 29:19. Dit is die weldaad die de Heere aan het Nieuwe Testament belooft: En Ik zal de zielen der priesters met vettigheid dronken maken, en Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden, spreekt de HEERE. Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziel vervuld, Jer. 31:14,25.

2. Dat zij met deze goederen en gerechtigheid van Christus ook overvloedig worden verzadigd, zodat hun begeerten daardoor voldaan zijn, en zij als niet meer wensen

kunnen. Want wat kan de ziel toch meer begeren, als zij heeft de gerechtigheid van Christus, en het recht tot het eeuwige leven, om alles goeds van God te durven verwachten en te eisen? Dit is die verzadiging waarvan David voorzegt: De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden, Ps. 22:27. En Christus: Die tot Mij komt, zal geenszins hongeren; en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten, Joh. 6:35. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden, Matth. 5:6.

3. Dat de gelovigen die deze vettigheid van Gods huis zijn deelachtig geworden de dronkenen gelijk zijn, Ef. 5:18.

a. Want gelijk dronken lieden hun volle oordeel niet hebbende, en niet genoeg kunnen begrijpen de grootheid en de hoedanigheid van de goederen die hun geschonken zijn; zo de gelovigen kunnen niet genoeg begrijpen de grootheid van Gods weldaden, hun in Christus bewezen, daarom houden zij zich op met verwondering daarover, verliezen zich in verwondering, uitroepende: O, hoe groot is Uw goed dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen! Dat Gij gewrocht hebt voor degenen die op U betrouwen in de tegenwoordigheid der mensenkinderen! Ps. 31:20.

b. En gelijk dronkenen zich zonder schroom geheel uitlaten in vreugde, zo geven de gelovigen zichzelf ook toe in deze Goddelijke blijdschap zonder vrees. De liefde in haar volmaaktheid zijnde drijft de vrees buiten, 1Joh. 4:18.

c. Ja, gelijk dronkenen voor die tijd zeer gelukkig en rijk zijn in hun ogen; zo de gelovigen, vervuld zijnde met de vettigheid van Christus, zegenen zichzelf in hun God,

Jes. 65:16, en achten zich zeer gelukzalig in hun staat, en begeren die met de gehele wereld niet te ruilen. Zulk een ziel zegt dan al roemende: Ik ben zeer vrolijk in den HEERE, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan. Gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als een bruid zich versiert met haar gereedschap, Jes. 61:10.

II. Maar is dit nog niet genoeg? Kunnen zij nog iets meer wensen? Ziet, hier is dan ook nog meer; gelijk de verzadiging is voor de honger, zo doet de drank voor de dorst. Het is hier alles in overvloed, daarom voegt hij erbij: En Gij drinkt ze uit de beek Uwer wellusten. Let hierin op deze drie dingen:

a. Gij ziet hier een beek. De beek is de Heilige Geest, Die Jezus door Zijn gerechtigheid voor de gelovigen verworven heeft. Zo zien wij, Ps. 65:10, nadat David in vers 5 gezegd had, wij zullen verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis; zo geeft hij van deze verzadiging der gelovigen ook deze reden, vers 10: Want de rivier Gods is vol water, dat is, de Geest Gods heeft overvloed van gaven. Dit is die beek, die fontein, die stromen waarvan gesproken wordt, Ez. 47:1-13, Op. 22:1, Jes. 12:3, Joh. 7:38,39. En niet zonder reden wordt de Geest door het zinnebeeld van een beek voorgesteld, omdat hetgeen een beek doet in het lichamelijke, dat doet in het geestelijke de Heilige Geest.

Gelijk een beek vuil lijnwaad schoonmaakt, de dorst van de mensen stilt en verkwikt, het aardrijk bewatert en vruchtbaar maakt, en een stad of kasteel omringt en sterk maakt tegen de aanval der vijanden. Zo ook de Heilige Geest.

1. Hij wast en heiligt de zondaars. Gij zijt afgewassen, gij zijt geheiligd door den Geest onzes Gods, 1Kor. 6:11. Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan, Joh. 3:5.

2. Hij stilt de dorstige zielen. Zo zegt Christus: Wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten, maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water springende tot in het eeuwige leven, Joh. 4:14.

3. Hij bevochtigt de hof van de Kerk van Christus, en maakt die vruchtbaar. Daarom zegt Jezus tot deze: Mijn zuster, o bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein; uw scheuten zijn een paradijs van granaatappelen, van edele vruchten, cipres met nardus, Hoogl. 4:12,13.

4. Hij omringt de stad Gods, dat is de gelovigen, welke door de werking van Gods Geest worden gewapend, en gesterkt tegen haar geestelijke vijanden. Al zijn alle bergen en vijanden tegen haar op de been, nochtans de beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; God zal ze helpen in het aanbreken van den morgenstond, Ps. 46:5,6.

b. Deze beek is een beek van Gods wellusten. Hetzij wij verstaan die wellusten die God in zichzelf geniet, hetzij die, welke de Heilige Geest werkt in de harten van Zijn volk; het komt beide op één uit. Want wat zijn toch de wellusten Gods, dan dat God Zijn deugden en schoonheid volmaakt kent? Niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, Matth. 11:27. En zo weet ook niemand hetgeen Gods is, dan de Geest Gods, Die onderzoekt ook de diepten Gods, 1Kor. 2:10,11.

Verder, dat God deze ook volkomen bemint; want God is Liefde. En dat zich God daarin volmaakt verlustigt; en zo is God zalig in Zichzelf, gelijk de Zone Gods alzo is de eeuwige vermaking des Vaders, Spr. 8:30. Dit zijn de wellusten Gods. De Heilige Geest nu, als Hij de gelovigen verzegelt, zo werkt Hij iets dergelijks in hen, en deelt hun enigszins deze wellusten mede. Hij doet hun God kennen in Zijn heerlijkheid, God beminnen in Zijn schoonheid, en hen verlustigen in Gods algenoegzaamheid, en in het genot van Zijn liefde. Ziet, zo worden Gods kinderen op hun wijze mede deelachtig zelfs de wellusten van God hun hemelse Vader.

Van deze beek van Gods wellusten nu zegt David: Gij drinkt ze daaruit. God geeft de gelovigen niet slechts een proefje daarvan, maar Hij drinkt ze ten volle daaruit, zodat ze als gedompeld worden in deze geestelijke wateren. Voor Christus' verheerlijking was de Geest niet, Joh. 7:39. De zending en uitstorting van de Geest zou eerst volgen nadat Christus op aarde gezonden was, gelijk de Messias Zelf spreekt: De Heere HEERE heeft Mij gezonden, en Zijn Geest, Jes. 48:16. Eerst wordt Hij gezonden, daarna de Geest. Christus moest eerst tot de Vader gaan, voordat deze Trooster tot de gelovigen kon komen. Tevoren werden zij deze beek in een schaarser de mate, druppelsgewijze deelachtig, maar nu stroomsgewijze, nu worden zij tot verzadiging toe daaruit gedrenkt. Gelijk God belooft: Ik zal water gieten op den dorstigen, en stromen op het droge. Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten, en Mijn zegen op uw nakomelingen, Jes. 44:3. En daarna zal het geschieden dat Ik Mijn Geest zal uitgieten over alle vlees, en uw zonen en uw dochteren zullen profeteren, uw ouden zullen dromen dromen, uw jongelin-

gen zullen gezichten zien. Ja, ook over de dienstknechten en over de dienstmaagden zal Ik in die dagen Mijn Geest uitgieten, Joël 2:28,29. Zoet werd dit vertoond aan Ezechiël, wanneer hij in een gezicht werd ingeleid in deze wateren, hij getuigt daarvan dat het een gehele beek was daar hij niet kon doorgaan; want de wateren waren hoger, wateren daar men door zwemmen moest, Ez. 47:3-5; dat is, God zou nu de Geest niet met mate geven, maar geheel overvloedig, Joh. 3:34.

Maar hoe worden zij nu gedrenkt uit deze beek van Gods wellusten? En wat behelst deze weldaad in zich?

1. Zij worden gedrenkt en vervuld met de Geest der wijsheid en der openbaring in Gods kennis, Ef. 1:17. Zodat zij nu een veel klaarder en overvloediger kennis krijgen van de verborgenheden Gods dan tevoren in het Oude Testament. Dit is hetgeen God voorzegt, Jes. 11:9: De aarde zal vol zijn van de kennis des Heeren, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken. De verborgenheid die van de tijden der eeuwen is verzwegen geweest, is hun nu ook geopenbaard, Rom. 17:25. Ja, hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft dien die Hem liefhebben, dat heeft God hun nu geopenbaard door deze Geest. Deze zalving van Gods Geest leert hun van alle dingen, 1Joh. 2:27. Nu, er ligt immers een groot vermaak voor een redelijk schepsel in een verstandige kennis van allerhande zaken en waarheden. O, welke wellusten geniet de ziel dan, als de Heilige Geest haar de Naam Gods in Christus openbaart, haar Gods gedachten en wegen doet verstaan, ja, haar Zijn verborgen raad bekend maakt, en haar in Zijn geheimen als inleidt!

2. Zij worden gedrenkt met de Geest der liefde in een rijkere mate dan tevoren. Want de Geest doet hen nu klaarder kennen Gods beminnelijkheid, en geeft hun een diepe besef van de grootheid van Gods liefde, zoals die nu reeds betoond is in de dood van Christus. Zo zegt Paulus, dat de liefde Gods in ons hart uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons is gegeven, Rom. 5:5. Hij schenkt hun een meerdere verzekering en gevoel van Gods liefde tot hen, en daardoor ontsteekt Hij hun liefde des te vuriger tot God. Nu, liefde is een wellust; daarom wordt er gezegd, komt, laat ons dronken worden van minne, laat ons ons vrolijk maken in grote liefde, Hoogl. 7:18. Is het niet verkwikkelijk liefde te oefenen? Bijzonder omtrent een zeer beminnelijk, schoon en liefvallig voorwerp? Hoeveel gemaklijker is het dan te beminnen God, de opperste Schoonheid, de Fontein alles goeds, en Die de Liefde Zelf is? Billijk roepen wij hiervan uit: O liefde in wellusten, en wellusten in liefde! Als de gelovigen deze liefde genieten, zo verheugen en verblijden zij zich, en vinden daarin meer wellust dan in de wijn, en vermelden en roemen deze uitnemende liefde meer dan de wijn, Hoogl. 1:2,4.

3. Heiligheid is ook een wellust Gods, Die is verheerlijkt in heiligheid, Ex. 15:11. En Hij heeft lust daarin. Diensvolgens gedrenkt te worden uit de beek van Gods wellusten, is overvloedig voorzien te worden met de Geest der heiligmaking, in een grotere mate dan tevoren. Want dewijl de Geest de gelovigen nu niet meer aanzet tot het waarnemen van de vleselijke godsdienst, zo prikkelt Hij hen nu zoveel te meer aan tot wezenlijke heiligmaking. En dewijl de Geest het nu ook een volmaakt patroon en levendig voorbeeld van heiligheid, namelijk

het volmaakte leven van Christus, kan voorstellen, zo doet Hij hen met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel zien, zodanig dat ook zij naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid als van des Heeren Geest, 2Kor. 3:18. Daarom wordt er voorzegd: Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: DE HEILIGHEID DES HEEREN; en de potten in het huis des Heeren zullen zijn als de sprengbekkens voor het altaar. Ja, alle potten in Jeruzalem en Juda zullen den HEERE der heirscharen heilig zijn, zodat allen die offeren willen, zullen komen en van derzelve nemen, en in dezelve koken. En er zal geen Kanaäniet meer zijn in het huis des HEEREN der heirscharen te dien dage, Zach. 14:20,21.

Zij worden gedrenkt met vreugde en blijdschap van Gods Geest, en dat nu op een uitnemender wijze. Wanneer Christus Jezus, dat grote Licht, aan Zijn volk zou opgaan, zo zouden zij blijde wezen voor Zijn aangezicht, gelijk men zich verblijdt in de oogst, gelijk men verheugd is wanneer men de buit uitdeelt, Jes. 9:1,2. De vrijgekochten des Heeren, nadat Jezus hen door Zijn bloed verlost heeft, zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchtingen zullen wegvlieden, Jes. 35:10. Want het Koninkrijk Gods is nu niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap door den Heiligen Geest, Rom. 14:17.

Ziet, zo worden zij gedrenkt uit de beek van Gods wel lusten.

Toepassing

Komt nu hier mijn waarde toehoorders, en beschouwt met mij welk een overvloedige maaltijd, welk een rijk onthaal God heeft bereid voor allen die hun toevlucht tot Hem nemen. Billijk zegt de Heere: Ik heb nooit tot het zaad Jakobs gezegd, zoekt Mij tevergeefs, Jes. 45:19. Met recht wordt Hij genoemd een Beloner dergenen die Hem zoeken, Hebr. 11:6. O, hoe wel bevindt zich de gelovige zondaar bij God? Waarlijk, hij doet geen schade, al is het dat Hij alles verlaat en een naakte Jezus navolgt. Ziet toch hoe goed de Heere is; Hij verstoot die zondige en onwaardige mensenkinderen niet, maar onthaalt en verwelkomt ze zo vriendelijk. Hij voert ze in het wijnhuis, en de liefde Zijn banier over hen. Dit is het dat Jesaja voorzegt, hoofdstuk 25:6: En de HEERE der heerscharen zal op dezen berg allen volkeren een vette maaltijd maken, en maaltijd van reine wijn, van vet voor merg, van reine wijnen die gezuiverd zijn. Daarom wordt deze genade Gods in Christus vergeleken bij een kostelijke bruiloft van een koningszoon. Levendig wordt het ons afgeschilderd in de gelijkenis van de verloren zoon, als hij toevlucht nam tot de goedertierenheid des vaders. Ziet, de vader met innerlijke ontferming bewogen, liep hem al van verre tegemoet, viel hem om zijn hals, kuste hem, en zeide tot zijn dienstknechten: Brengt hier voor het beste kleed, en doet het hem aan en geeft hem een ring aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. En brengt het gemeste kalf, en slacht het; en laat ons eten en vrolijk zijn. Want deze mijn zoon was dood, in het weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden. En zij begonnen vrolijk te zijn. Zo ontvingen de gelovigen uit

de volheid van Christus niet alleen genade maar ook *genade voor genade*, dat is, een meerdere genade in plaats van een mindere, ja, de ene genade voor en de anderen na Joh. 1:16. Daarom zegt de apostel dat zij ontvangen een overvloed der genade en de gave der rechtvaardigheid van Christus, waardoor ze kunnen heersen in het leven, Rom. 5:17.

Ziedaar zondaars, de vettigheden en de rijke wellusten der gelovigen! Gij meent dat Gods kinderen altijd droevig zijn, daarom zegt gij, het is tevergeefs God te dienen, want wat nuttigheid is het dat wij Zijn wacht waarnemen? En dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des HEEREN der heirscharen? Mal. 3:14. Godzalig te zijn is bij u zoveel als in het zwart te gaan, dat is altijd treurig te zijn, en het hoofd te laten hangen; maar zij bedenken niet dat zij genieten de wellusten Gods. Brengt nu eens hier bij al uw wellusten, vernieuwt in uw gedachten al uw voorgaand vermaak en wereldse plezieren, en ziet of ze hierbij wel enigszins halen kunnen. Oordeelt gijzelf niet dat een oprechte liefhebber Gods in één uur in zijn binnenkamer meer en edeler vermaak in God geniet dan gij heden ten dage geniet in de wereld? O, wat geniet een ziel al, die veroordeeld was door Gods wet in haar eigen geweten, als God van vrede tot haar spreekt? Een ziel die met Christus' gerechtigheid verenigd, nu recht heeft om God als haar God, Jezus als haar Zaligmaker, de Geest als het Onderpand van haar erfenis aan te merken! Als ze mag bezig zijn in de beschouwing van Gods heerlijkheid, en in de werkzame liefdesuitgangen tot Hem, zo wordt ze als met smeer en vettigheid verzadigd. Als Jehovah Zich aan haar openbaart in Zijn schoonheid, en dan tot haar zegt: Ik ben uw Heil, Ps. 35:3. Ik God ben uw God, Ik

heb u met eeuwige liefde liefgehad, daarom heb Ik u getrokken door Mijn goedertierenheid. Als de Heere zo het licht van Zijn aanschijn over haar verheft, zo vindt ze meer vreugde in haar hart dan wanneer alle koren en most vermenigvuldigd wordt. Och vrienden, had gij ooit gezien dit schone, had gij gesmaakt dit liefelijke, hoe haast zoudt gij walgen van deze wereldse ijdelheid, en van de wellusten des vleses? Hoe gelukkig zoudt gij u achten, mocht gij met verlies van dat alles deze vettigheid van Gods huis, deze wellusten Gods deelachtig worden? Maar helaas, het is nog verborgen voor uw ogen!

Toe zondaars, is er zulk een volheid, zulke wellusten bij God te verkrijgen voor een zich bekerende zondaar, waarom loopt gij dan van de Heere weg? Waarom zwerft gij nog langer om buiten uws Vaders huis? Waarom zoekt gij uw vergenoeging in eer, rijkdom of wellusten? Kan u wereld dan iets geven dat gij niet beter in God kunt vinden? Hetgeen de koning Saul eens zei tot de aanhangers van David: Kan u de zoon van Isaï iets geven hetgeen ik u niet veelmeer kan geven? Dat mag ik billijk van Godswege vragen. Zijn dan uw vleselijke wellusten die gij met de beesten gemeen hebt, ja de wellusten der zonden, hetwelk wellusten des duivels zijn, (want de duivel vermaakt zich daarin) zijn die beter dan de wellusten Gods? Is uw tijdelijk gewin meer te achten dan Zijn eeuwig Koninkrijk? Zijn uw ogenblikkelijke vermakelijkheden in de schepselen voortreffelijker dan die verzadiging der vreugde bij Gods aangezicht, die eeuwige lieflijkheden die in Zijn rechterhand zijn? Biedt God u zulke goederen aan en heb gij er nog geen lust toe? Wordt gij met geen lust bevangen? Zef. 2:1. En dunkt het u niet goed God in erkentenis te houden? Rom. 1:28. Ja, zegt gij tot

God door uw wereldgezindheid en lusteloosheid, wijkt van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust? Wat is de Almachtige dat wij Hem zouden dienen? En wat baat zullen wij hebben dat wij Hem aanlopen zouden? Job 21:14,15. Zijt gij alrede verzadigd zonder deze vettigheid, alrede rijk geworden zonder deze goederen Gods? 1Kor. 4:8. Denkt vrij, gij zult er dan ook voor eeuwig van verstoken blijven. Wanneer God Zijn rijke genade in Christus nu in het Nieuwe Testament de mensen aanbiedt, en zij zulks niet achten, dat is, die niet boven alles waarden, weinig werk daarvan maken, maar gaan heen, deze tot zijn akker, gene tot zijn koopmanschap, zo wordt de koning toornig en zegt, dat niemand van die genoden ooit zijn avondmaal smaken zal, Matth. 22:5,7. O, hoe zwaar zal het vallen te dien dage te gedenken, al dit hemelse goed is mij ook eens aangeboden geweest, maar ik heb het versmaad en verwaarloosd! En waarom toch? Om een handvol stof, hetgeen nu al voorbij is. Ik dwaas, is dit het alles wat ik er voor genoten hebt, en niet meer dan dit? Hoe rechtvaardig zal dan, tegen uw eeuwigdurende en onverzadelijke begeerte, u toegeroepen worden: Gij hebt uw goed ontvangen in uw leven, gij hebt uw deel al weg, dat gij zelf verkoren hebt, Luk. 16:25.

Ach vrienden, nog staat de deur van Gods huis open, nodigende u tot deze goederen: O alle gij hongerigen, komt tot deze vettigheid, en gij dorstigen, komt tot de wateren van deze beek, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. Hier is water om u te reinigen van uw zonden, hier is wijn om u te vervrolijken en te versterken, hier is melk om u te voeden in het geestelijke leven, hier is vettigheid

om u te doen toenemen als mestkalveren, hier zijn wellusten om u te vermaken; met een woord, hier is een overvloed van alle goed om u ten volle te verrijken. O, waarom weegt gijlieden dan geld uit voor hetgeen dat geen brood is? En uw arbeid voor hetgeen dat niet verzadigen kan? Hoort aandachtig naar de Heere, en eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen.

Maar hebt gij in waarheid begeerte tot deze wellusten Gods, zo ontledigt u eens van de wellusten der zonden. Gij kunt onmogelijk deze geestelijke vermaken en vleeselijke wellusten tegelijk genieten. Zolang hun gehemelte van de onsmakelijke zoetheden der zonden doortrokken en als betoverd is, zult gij de honing en de zoetheden der genade niet recht kunnen proeven. Doch niet alleen moet de lust der zonde uit uw hart verhuizen, maar gij moet u ook spenen van de wellusten en vermaken in de schepselen. Waarlijk, de zielen die steeds van de wereldse vreugde vervuld zijn, zijn niet bekwaam om de heilzame indrukken van deze hemelse wellusten te ontvangen. Het manna viel niet eerder op de Israëlieten dan toen de spijze die zij uit Egypte meegebracht hadden waren opgegeten. Zeker, dit Goddelijke manna der genade, die vettigheden van Gods huisgenoten en die wellusten Gods, wil God niet gemeen maken aan degenen welker harten nog zijn een pakhuis vol van een Egyptische goederen en vermaken der wereld.

Gij nu gelovigen, die in waarheid tot Christus toevlucht genomen hebben, (gelijk gisteren getoond is) die zo edelmoedig zijt dat men niets dan alleen met wat God wil verzadigd zijn, heb gij niet enigszins deze dag ondervonden aan des Heeren Tafel dat gij zijt dronken geworden van de vettigheid van Gods huis? Toen gij in het geloof

de tekenen van het vlees van Christus en Zijn bloed, het brood en de wijn ontving, zo at gij als geestelijke priesters van het offervlees van Christus, en werd alzo verenigd met Zijn volmaakte offerande. En dit doende, hoorde gij toen God niet als uit de hemel roepen: Dit is Mijn geliefde Zoon waarin Ik Mijn welbehagen heb, in Zijn offerande berust Ik, die is Mij tot een lieflijke reuk. En merkende daarop, dat gij met die offerande van Jezus nu één geworden waart, zo was het immers alsof gij Gods stem ook in u hoorde spreken: Ik heb diensvolgens ook in u een welgevallen en Mijn lust aan u, dewijl gij verenigd zijt met de gerechtigheid van Mijn Zoon. Wat dunkt u, was dit niet met vettigheid verzadigd te worden? Verzekerd te zijn en te gevoelen dat men de spijs en de lust Gods is? Daarenboven, deed u de Heere niet enigszins zien Zijn uitnemende liefde in Christus, en ging uw hart niet uit in wederliefde tot Hem, zodat gij uitriep: Hartelijk heb ik U lief, Heere mijn God, mijn Rotssteen, mijn Verlosser. Was dit niet te smaken uit de beek van Gods wellusten? O, erkent die rijke genade Gods, roemt en prijst deze.

Maar broeders, zijt gij waarlijk door het geloof verenigd met de gerechtigheid van Christus, zijt gij de eerstelingen des Geestes deelachtig geworden; denk eens hoedanigen behoorde gij nu dan te zijn? En wat wordt er nu al niet van u verwacht:

1. Moest gij nu niet al als mestkalveren zijn toegenomen, daar gij gevoed zijt met de vettigheid van Gods huis? Maar helaas, hoe weinig komt deze vettigheid en verzadiging overeen met de toestand van het hedendaagse Christendom? O, hoe mager zijn uw aangezichten gesteld? Bij hoe weinigen wordt die werkzame en over-

vloedige kennis Gods gevonden? Hoe zelden worden wij ingeleid in Zijn verborgenheden? Hoe weinig zijn wij opgenomen met de beschouwing en verwondering van Zijn gezegende volmaaktheden? Bij hoe weinigen is het in gebruik, gedurig te leven door het geloof op de vettigheid van de gerechtigheid van Christus, daaruit steeds kracht te trekken, tot de doding der zonde en tot verrichting van alles goeds? Hoe zeldzaam en ongemeen is het, te zien de Christenen die een recht vrolijk leven in God leidt, die gewend is zich in Jehovah te verlustigen, en met blijdschap voor Zijn aangezicht te wandelen? Waar merkt men dat wij zo rijkelijk gedrenkt zijn uit de beek van Gods Geest? Waar ziet men die overvloedige gaven van de Geest? Worden die wel vertoond in ons geesteloos bidden? Ons harteloos spreken van God, of in ons lafhartig gedrag omtrent de wereld? Waar ziet men die luister en glans van heiligheid, in die heerlijke naam die er van ons moest uitgaan? Wat een beklaglijk geval is dit, dat het huis Gods bestaat uit zoveel zwakke kinderen en zuigelingen, en dat er onder Gods huisgenoten zo weinig mannen in Christus gevonden worden, die tot sieraad van Gods huis tot heerlijkheid kunnen zijn? O, hoe weinig beantwoorden wij die heerlijke voorzeggingen die God over de dagen van het Nieuwe Testament gedaan heeft? Ach vrienden, zal de wereld dan nooit zien dat deze beloften Gods vervuld worden? En hoe kunnen zij het zien, indien ze het aan u niet gewaarworden? Geloofst gij in waarheid deze belofte, en doet gij er niet meer moeite om? Maakt het u dan niet wakkerder en levendiger? Moest de levende hoop daarvan geen vleugels geven aan uw pogingen, geen olie aan de vlam van uw gebeden? O, benaarstigt u toch met alle naarstigheid om alleszins te

betonen dat gij vol des Heiligen Geestes zijt, Hand. 6:3, en dat gij zijt de rijken onder het volk, Ps. 45:13.

2. Zijt gij deze goederen Gods deelachtig geworden, zo wees met deze vettigheid en de beek van Goddelijke wellusten ten volle vergenoegd. Doet God die oneer niet aan dat gij uit Zijn huis, waarin zulk een overvloed is, weer wegloopt naar de mesthoop van wereldse wellusten. Zo haast gij in u voelt oprijzen enige hunkeringen naar schepselen, afgescheiden van God, zo bestraft aanstonds uzelf: Wel mijn ziel, waarom nu nog omgezien naar hetgeen geen God is? Is u dan de genade Gods niet genoeg? Kunt gij uzelf niet ophouden met Zijn vettigheid? Is er geen brood genoeg in uws Vaders huis, dat gij nog moet gaan bedelen om een ogenblikkelijk vermaak als aan de deur des satans; heeft de rivier Gods dan geen water genoeg om uw trek te verzadigen? Of zijn de vertroostingeng Gods u te klein geworden? Job 15:11. Durft gij wel te zeggen dat gij met deze rijke goederen des Heeren uw begeerten niet voldoen kunt? Waarom dan nog zo bedroefd en verlegen, als u enige aardse goederen of vrienden benomen worden? Gij hebt immers de Fontein Zelf, de Beek van Goddelijke wellusten nog gehouden, en is u Die niet meer dan al de gebroken bakken der schepselen?

3. Zijt gij zo rijkelijk van God onthaald, onthaalt de Heere dan ook wederom in uw hart. Dit verwacht Hij van u. Ziet, Ik sta aan de deur, en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur open doen, Ik zal tot hem in-komen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij, Op. 3:20. Brengt God een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart, dit is de offerande Gods, Ps. 51:19. Brengt de Heere een werkzaam geloof, God dankende en verheerlijkende over Christus' gerechtigheid.

Daarvan zegt de Heere: Offert Gode dank, of de belijdenis des geloofs; en die zo dankoffert die zal Hem eren, Ps. 50:14,23. Offert door Christus Gode altijd op een offerande des lofs, dat is de vreugde der lippen, die Zijn Naam belijden. En vergeet de weldadigheid en mededeelzaamheid niet; want aan zodanige offeranden heeft God een welbehagen, Hebr. 13:15,16. Dit is het dat Jezus de Bruidegom eist van Zijn bruid: Mijn duive, toon Mij uw gedaante, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet, en uw gedaante is lieflijk. Onthaalt God ook met een vurige liefde tot Hem, dikwijls voor Hem betuigende: Heere, Gij Die alle dingen weet, Gij weet dat ik U liefheb. Zegt Hem, dat gij krank zijt van liefde naar Hem, en welk genoeg gij in Hem vindt. Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25,26. Dit zal de Heere als een goed onthaal aannemen, zeggende tot u: Gij hebt Mij het hart genomen, mijn zuster, o bruid; gij hebt Mij het hart genomen met één van uw ogen, met één keten van uw hals. Hoe schoon is uw uitnemende liefde Mijn zuster, o bruid? Hoeveel beter is uw uitnemende liefde dan wijn? En de reuk uwer oliën dan specerijen? Hoogl. 4:9,10. Tracht zo uw genadegaven werkzaam te houden; zo zal uw Liefste tot Zijn hof komen, en eten Zijn edele vruchten. Leidt Hem in uw hart, en laat u van Hem leren, geef Hem dan ook van specerijenwijn te drinken, en van het sap van uw granaatappelen, dat is, dist Hem op u edelste liefde en het innigste van uw krachten, Hoogl. 8:2.

4. Eindelijk, hebt gij een proefje gehad van deze vettigheid, laat hetzelve in u verwekken een ernstige dorst en

gedurige begeerte naar de volle verzadiging. Ziet eens op naar boven; welk een vreugdefeest beschouwt ons oog daar in het heilige der heiligen? Hoe genieten die geesten der volmaakte rechtvaardigen nu die volkomen vettigheid van Christus' gerechtigheid, nu zij verlost van alle schuld en overblijfselen der zonden, en al hun vrees en twijfelingen te boven zijn? Hoe worden zij gedrenkt uit de beek van Gods wellusten, nu zij zelf ingaan in de vreugde eens Heeren, Matth. 25:21, en zo als over hoofd en oren daarin gedompeld worden! Daar genieten zij verzadiging der vreugde bij Gods aangezicht, daar vinden zij eeuwige lieflijkheden in Zijn rechterhand, daar krijgen zij hun spijsze en drank, niet meer bezoedeld door de handen van zondige dienstknechten, maar onmiddellijk uit de hand van God en het Lam Zelf. O, wie zal ons te drinken geven uit die bornput van het hemelse Bethlehem? Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U, o God. Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God; wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen? Ps. 42:2,3. Kom Heere Jezus, ja kom haastelijk! Amen.

ACHTSTE PREDIKATIE

PSALM 36:10

Want bij U is de Fontein des levens; in Uw licht zien wij het Licht.

GOD hebbende de mens buiten het paradijs geschapen, bracht hem daarna in die lusthof waarin de Heere in het midden ook had geplant de boom des levens, Gen. 2:9. Welk geboomte zo genoemd werd, niet alsof hetzelfde boven andere bomen een natuurlijke kracht had om het leven te verlengen, maar omdat hetzelfde een teken en Sacrament was van het verbond der werken, verzegelende aan de mens, indien hij in die rechtheid volhardde, dat hij het eeuwige leven eeuwig zou bezitten in de gemeenschap van Gods Zoon. Diensvolgens betekende de boom des levens de Zone Gods, Die daarom dikwijls een Boom des levens in Gods Woord genoemd wordt, Op. 2:7, en in andere plaatsen. Hetgeen niet gevoeglijk zou geschieden indien er de boom des levens daarvan een zinnebeeld was geweest. Doch deze betekende toen de Zone Gods, niet als Middelaar, (want Hij had als zodanig toen nog geen plaats) maar als Gods Zoon. Want zo is Hij ook de Fontein des eeuwigen levens, en al het goed dat het redelijke schepsel van God ontvangt, verkrijgt het in en door de Zoon. Maar de zonde en dood in de wereld gekomen zijnde, zo is Hij de Boom des levens voor de mensen, niet slechts als Gods Zoon, maar ook als Middelaar. In dit opzicht beschouwt Hem David in onze tekst, als hij Hem noemt de Fontein des levens.

David, hebbende in de twee voorgaande verzen gesproken van de goedertierenheid Gods omtrent de zondaars, en van de algenoegzame genade waarmee Hij deze onthaalt, zo gaat hij nu voort en toont in dit 10de vers de reden hoe God op een betamelijke wijze genade kan oefenen, en Zijn goederen schenken aan zulke doodwaardige mensenkinderen. En deze reden is tweeledig:

I. Omdat bij God de fontein des levens is.

II. Omdat wij in Zijn licht het licht kunnen zien.

I. Hij zegt: Want bij U is de fontein des levens. Hij spreekt hier: 1. Van een fontein. 2. Die noemt hij een fontein des levens. 3. Daarvan zegt hij dat ze bij God is. En dit is de reden waarom God de zondaars met Zijn vettigheid kan verzadigen, en met Zijn wellusten drenken.

A. Gij ziet hier een fontein. Het is onnodig hier te beschrijven wat een fontein is; dit is in deze gewesten daar zoveel fonteinwater gevonden wordt, genoeg bekend. Het komt maar daar op aan, dat wij weten wie wij hier door de fontein moeten verstaan. David onderscheidt deze fontein van God, zeggende tot God, zij is bij U; en nochtans moet deze ook God Zelf zijn, indien ze zal zijn de Fontein en Oorzaak des levens. Daar hij dan in vers 8 gesproken heeft van God de Vader in Christus, en hier van een Fontein Die bij God is; wie zullen wij daardoor anders verstaan dan Christus Jezus, Die bij de Vader is? Want Die is waarlijk de enige Fontein en Oorzaak des levens voor de zondaar.

Hij noemt dan Christus een Fontein. Zo komt Hij ons meer voor; David zegt daarvan, Ps. 84:7: Als zij door het dal der moerbeziën bomen doorgaan, stellen zij Hem tot een Fontein; ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken. Hij is die Fontein der hoven, de Put der levende wa-

teren die uit Libanon vloeien, Hoogl. 4:15. Die Fonteynen des heils, Jes. 12:3. De Springader des levenden waters, Jer. 2:13. De Fontein, geopend voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid, Zach. 13:1. Die daarom kond roepen: Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke. Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien, Joh. 7:37,38.

En niet zonder reden wordt Christus ons door een fontein voorgesteld; want:

1. Gelijk een fontein overvloed heeft van water, zo heeft Christus in Zich een overvloedige genoegzaamheid van alle geestelijke en hemelse genade. Het is des Vaders welbehagen geweest dat in Hem al de volheid wonen zou, Kol. 1:19. Hij is vol van genade en waarheid, zodat alle gelovigen uit Zijn volheid kunnen ontvangen genade voor genade, Joh. 1:14,16; en echter blijft Hij even rijk en onuitputtelijk.

2. Het water van een fontein staat nooit stil, maar vloeit altijd bij zomer en winter, daarom wordt het genoemd levend water; maar de genade van Jezus Christus en Zijn weldaden zijn eeuwig durende. Hij is gisteren en heden en in der eeuwigheid Dezelfde, Hebr. 13:3. Door deze Fontein zijn de gelovigen gedrenkt onder de belofte onder het Oude Testament, en worden nu onder het Nieuwe Testament door diezelfde fontein verzadigd. De weldadigheden Davids, dat is, Christus Jezus, zijn gewis, Jes. 55:3, en blijven de gelovigen altijd bij. Daarom zegt Hij: Zo wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fon-

tein van water, springende tot in het eeuwige leven, Joh. 4:14.

3. De wateren komen uit een fontein vanzelf voort, zij worden er noch door de regen des hemels, noch door de handen der mensen ingegoten, maar wellen uit zichzelf op. Zo is de volheid in Christus van en uit Zichzelf. Gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelven, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelven, Joh. 5:26. Daarom zegt Hij tot Zijn discipelen: De Geest der waarheid zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen, Joh. 16:14.

4. Gelijk een fontein het water uit de aarde opwaarts zendt; zo verwekt Christus Jezus in de Zijnen zulke gedachten, bewegingen en werkingen, die hemelwaarts gericht zijn en zich naar het eeuwige leven uitstrekken; zodat zij bedenken de dingen die boven zijn, en niet die op de aarde zijn. De weg des levens is den verstandigen naar boven, Spr. 15:24. Jezus is in de gelovigen een Fontein van water, springende tot in het eeuwige leven.

5. Een fontein maakt de hoven en akkers vruchtbaar, die bevochtigende en bewaterende. De gelovigen in zichzelf zijn een dorre aarde, onbekwaam om goede vruchten te dragen, maar Christus bevochtigt hen door Zijn Woord en Geest, en zo dragen zij veel vrucht in Hem. Zo zegt Hij tot de Kerk: Mijn zuster, o bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein. Uw scheuten zijn een paradijs van granaatappelen met edele vruchten, cipres met nardus, Hoogl. 4:12,13.

6. Een fontein heeft somtijds ook een genezende kracht, gelijk de fonteinen van Aken, Spa, Swalbach in Duitsland, en andere fonteinen in Engeland en Frankrijk, die tot genezing gebruikt worden. Zo lezen wij ook van een

badwater te Jeruzalem, genaamd Bethesda, in hetwelk de zieken gebracht werden om genezen te worden. Doch Jezus is de ware Heelmeester en Medicijnmeester, Die al onze krankheden geneest; onder Zijn vleugelen is genezing, Mal. 4:2, daarom wordt Hij genoemd de Fontein des heils uit welke wij scheppen kunnen wateren des heils of der zaligheid.

7. Fonteinwater is zeer zuiver en daarom zeer bekwaam om te wassen en te reinigen. Jezus is die Fontein Die geopend is voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid. De zondaar, door het geloof daarin gedompeld zijnde, wordt sneeuwwit, Ps. 51:9. Zijn volmaakte gehoorzaamheid is als een rein water, waardoor wij kunnen rein worden van al onze onreinheden; uit dit water wordt de mens wedergeboren, Joh. 3:5.

8. Fonteinwater is zeer koel, en daarom zeer verversend, verkwikkend, de dorst wegnemende; daarom plegen de fonteinen in de hete landen in zulk een waarde en achting te zijn dat de reiziger zijn reis daarnaar placht in te richten om overdag te pleisteren, en 's nachts te slapen daar zij fonteinen vonden, gelijk bij ons de reizen worden geschikt naar de herbergen. In dit opzicht nu is Hij een bijzonder rechte Fontein voor Zijn volk; Hij voert ze zachtzamen aan zeer stille wateren. Hij geeft hemelse verkwikkelingen en lavenissen aan de gelovigen, Hij maakt de vermoeide zielen dronken, en alle treurigen zielen vervult Hij, Jer. 31:25. Hij is als een Verberging tegen de wind, en een Schuilplaats tegen de vloed; als Waterbeken in een dorre plaats, als de Schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land. Wij lezen, Ex. 16:6, dat Mozes op Gods bevel met zijn staf op de rotssteen in Horeb slaan-

de, daaruit water vloeide, waardoor het volk in de woestijn gedrenkt werd; die Rotssteen was Christus. Jezus geslagen of gedood zijnde door de wet van Mozes, heeft een fontein van water van Zich gegeven, dewelke het Israël Gods door de woestijn van dit leven navolgt tot het hemelse Kanaän toe.

B. Doch Christus is niet slechts een gemene Fontein, maar een Fontein des levens. Deze spreekwijze van een Fontein des levens wordt somtijds in Gods Woord gebruikt enkel om daardoor te kennen te geven enige aangename nuttige en heilzame zaken. In die zin zegt Salomo: De mond des rechtvaardigen is een fontein des levens, Spr. 10:11. Des wijzen leer is een springader des levens, Spr. 13:14. De vreze des Heeren is een springader des levens, Spr. 14:27. In die betekenis kunnen wij ook hier deze woorden opvatten, dat Christus genoemd wordt een Fontein des levens wegens Zijn aangename lieflijkheid en heilzaam nut voor de gelovigen. Doch dit is niet genoeg, en het voldoet hier het ganse oogmerk van Gods Geest niet; maar het leven moet hier eigenlijk genomen worden, en zo is Christus waarlijk de Fontein des levens, eigenlijk volgens de grondtekst, *der levens*. Want dit leven is tweërlei. 1. Het leven der genade, bestaande in een rechte kennis en liefde Gods, en in de vreugde en blijdschap in God. 2. Het leven der heerlijkheid, hetwelk is een volmaking van het begonnen geestelijke leven. Beide voegt het Jezus bijeen: En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen en waarachtigen God, en Jezus Christus Dien Gij gezonden hebt, Joh. 17:3; en dat zij hiernamaals Christus' heerlijkheid volmaakt aanschouwen, vers 24.

Van dit tweeërlei geestelijke leven nu, zo der genade als der heerlijkheid, is Christus de Fontein, Oorsprong en de Oorzaak. En dat:

1. Omdat Hij het leven door Zijn dood en gehoorzaamheid heeft verdiend en verworven. Waarom Hij zegt: Ik ben dat levende Brood dat uit de hemel nedergedaald is; zo iemand van dit Brood eet, die zal in der eeuwigheid leven. En het Brood dat Ik geven zal, is Mijn vlees, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld, Joh. 5:51. Want aan de ene kant heeft Hij weggenomen hetgeen ons leven verhinderde, hetwelk is de zonde, die haar kracht ontvangt van de wet, 1Kor. 15:56. Want de wet, door de zondaar overtreden zijnde, is er nu een wet der zonde en des doods, dat is, zij oordeelt nu rechtvaardig dat hij tot zijn straf van de zonde en de dood voor altijd moet beheerst worden. Maar Christus door Zijn dood de vloek der wet weggenomen hebbende, zo is de zonde veroordeeld in Christus' vlees, Rom. 8:2,3. Dat is, de zonde heeft geen recht meer om de gelovigen te vloeken of te verdoemen. En zo heeft Christus door Zijns Zelfs offerande de zonde teniet gedaan, en de duivel het geweld des doods benomen. Aan de andere kant heeft Christus door Zijn gehoorzaamheid voor de Zijnen verworven het recht ten leven. Want de wet zegt immers, die deze dingen doet zal door dezelve leven. Dewijl nu Christus die wet voor de gelovigen als Borg in hun plaats door Zijn gehoorzaamheid volbracht heeft, zo heeft Hij daardoor ook verdiend het leven in hen als Zijn leden te ontvangen. En zo wordt de wet, door Christus voor hen voldaan zijnde, hun een wet des Geestes des levens in Christus, dat is, oordeelt dat zij nu in Christus en om Zijnentwil moeten ontvangen de Geest des levens, om daardoor le-

vend gemaakt of geheiligd te worden. Daarom kunnen zij dan zeggen: Ik ben door de wet, die in Christus voldaan is, der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou; dat is, de wet oordeelt nu dat God in mij zal leven door Zijn Geest, Gal. 2:19. Zo verkrijgen de uitverkorenen dan het leven der genade of der rechtvaardigmaking en heiligmaking uit kracht van de dood een gehoorzaamheid van Jezus Christus. Daarom zegt God: Ik zal rein water op u sprenge, en gij zult rein worden van al uw onreinheden; en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vleschen hart geven, Ez. 36:25,26. Dat is, Ik zal u de gehoorzaamheid van Christus toerekenen, daardoor zult gij gerechtvaardigd worden van uw schulden, en daarop zal Ik u ook heiligen, als zijnde een zekere vrucht van Christus' gerechtigheid. Zo wordt een ieder wedergeboren uit water en Geest, daar de Geest als de werkende Oorzaak, maar het water, dat is Christus' gehoorzaamheid, als de verdienende Oorzaak der wedergeboorte gesteld wordt. Zo zegt de apostel, dat God ons, toen wij dood waren door de misdaden, heeft levend gemaakt met Christus, in Hem en om Zijnentwil, Ef. 2:5. Zo worden wij geheiligd door de offerande des lichaams van Jezus Christus, Hebr. 10:10. Zij verkrijgen ook het leven der heerlijkheid uit Christus en Zijn verdiensten. Dit is het dat Hij zegt: Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven, Joh. 11:25. Hij heeft de dood teniet gedaan, en het leven voor de ziel en de onverderfelijkheid voor het lichaam aan het licht gebracht, 2Tim. 1:10. Die de gaven van Christus' gerechtigheid ontvangen, kunnen door

Christus heersen tot in het eeuwige leven, dat is, zij kunnen het eeuwige leven uit kracht van Christus' gerechtigheid van God eisen en verwachten, Rom. 5:17,21. Daarom wordt het eeuwige leven genoemd een genadegift Gods, maar door Jezus Christus. Daartoe heeft God Zijn Zoon gezonden in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem, 1Joh. 4:9. Dit is het getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en ditzelve leven is in Zijn Zoon. Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die de Zone Gods niet heeft, die heeft het leven niet, 1Joh. 5:11,12.

B. Hij is de Fontein des levens, omdat Hij dit verworven leven aan de Zijnen ook metterdaad schenkt en toe-eigent. Het leven der genade of der heiligmaking werkt Hij in de harten van Zijn volk. Want gelijk de Vader de doden opwekt en levend maakt, alzo maar de Zoon levend die Hij wil, Joh. 5:21. En dat doet Hij door Zijn Woord en Geest. Door het Woord maakt Zij de zondaar bekend Gods raad en voornemen, om genade te oefenen in Christus, en biedt hem ook aan Zijn volmaakte gerechtigheid; en daardoor stelt Hij God aan de zondaar beminnelijk en aanlokkelijk voor. Door Zijn Geest opent Hij het hart, dat de mens op dat woord der genade acht geeft, en neigt het hart tot God, zodat hij God en de waarheid beminnelijk kennende, die ook metterdaad begint te beminnen; en zo begint de dode zondaar te leven, dat is, God te kennen en te lieven. Daarom zegt Petrus, dat Christus heeft de woorden des eeuwigen levens. En De Geest wordt genoemd de Geest des levens. Op deze wijze begint dan Christus te leven in de Zijnen, Gal. 2:20. Als een levende Steen geeft Hij het leven aan allen die op Hem gebouwd worden; als de ware Wijnstok, als de

Wortel Davids, en als de Boom des levens deelt Hij het leven mede aan al de ranken die in Hem ingeënt zijn. Als een levend Hoofd doet Hij de levendmakende Geest nederdalen, en invloeien in al Zijn leden. Ziet, zo werkt Hij dit leven in hen; doch Hij onderhoudt en bewaart het daarin ook. Zo zegt hij: Ik de Heere behoedt Mijn wijngaard, alle ogenblik zal Ik Hem bevochtigen, Jes. 27:3. Als een Fontein des levens doet Hij bij alle gelegenheden in hen opwellen levende gedachten en genegenheden. Eindelijk geeft Hij ook hun het leven der heerlijkheid; gelijk Hij zegt: Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken, Joh. 10:28.

Om deze redenen noemt David Christus recht de Fontein des levens. Om diezelfde oorzaak wordt Hij ook gezegd te zijn de Fontein van het water des levens; Hij is het Brood des levens, de Boom des levens, de Vorst des levens, ja, het Leven Zelf; want zo zegt Hij: Die Mij vindt, vindt het leven, Spr. 8:35. Johannes getuigt van Hem dat in Hem, al van den beginne aan, het leven was; en dat dit leven ook was het Licht der mensen, Joh. 1:4. En Christus Zelf noemt Zich zo aan Martha: Ik ben de Opstanding en het Leven, Joh. 14:6. Johannes noemt Hem het Woord des levens, en zegt, dat het Leven nu geopenbaard is, 1Joh. 1:1,2. Hij is de waarachtige God en het eeuwige Leven.

C. Maar waar is deze Fontein des levens toch te vinden? Bij God, bij U is Deze. Met deze spreekwijze geeft hij te kennen:

1. Die volmaakte eenheid van de Zoon met de Vader, dat Hij hetzelfde Goddelijke Wezen heeft met de Vader, zodat de Vader is in de Zoon, en de Zoon in de Vader, Joh.

14:9-11, 17:21. Zo gebruikt en verklaart ons Johannes deze spreekwijze van te zijn bij God, Joh. 1:1: In den beginne was het Woord bij God; en wat is dat? En het Woord was God. En 1Joh. 1:2: Wij verkondigen u dat eeuwige leven, hetwelk bij den Vader was, te weten van eeuwigheid, en aan ons, nu de volheid des tijds is geopenbaard. En zo zegt Christus: Vader, verheerlijk Mij met die heerlijkheid die Ik bij U had, dat is, een heerlijkheid U even gelijk, dezelfde heerlijkheid met U. In deze zin is de Fontein des levens bij God, dat is, Zij is Eén met God, en Zij is God Zelf.

2. Doch hoewel deze spreekwijze zo te kennen geeft de eenheid van het Wezen van Christus met de Vader, echter ligt daarin enigszins mede opgesloten het personele onderscheid tussen de Zoon en de Vader. Daarom weet ik niet dat in die zin ooit gezegd wordt dat de Vader is bij de Zoon, maar wel dat de Zoon is bij de Vader; dewijl Hij dat Goddelijke Wezen door een eeuwige geboorte van de Vader ontvangen heeft. Zo verklaart de Zone Gods Zelf deze manier van spreken, Spr. 8:3,22: Ik was bij Hem; maar hoe? Als Zijn Voedsterling, gelijk een voedsterling is bij de moeder, uit welke hij geboren is; en zo bezat Hij Mij van eeuwigheid als Zijn kind. Zo is dan ook de Fontein des levens, Christus Jezus, bij God; Hij is God Zelf, en nochtans van God de Vader personeel onderscheiden.

3. Deze spreekwijze vertoont ons ook de onuitsprekelijke liefde Gods tot deze Fontein des levens, tot Jezus Christus. Zo verklaart het Johannes, hebbende gezegd dat Christus bij God is, zo drukt hij dat uit, Joh. 1:18, dat Hij als de eniggeboren Zoon is in de schoot des Vaders. Gelijk namelijk een kind is in de schoot van de moeder als

zij hetzelfde troetelt, en haar tederste liefde daaraan bewijst; zo is Christus bij God. En zo legt de opperste Wijsheid Zelf dit woord uit, Spr. 8:30: Ik was bij Hem; wat is dat? Ik was dagelijks Zijn vermaken, spelende voor Zijn aangezicht. Daarom wordt Hij genoemd *Jedidjah*, de Beminde des Heeren, de Geliefde. En zo is de Fontein des levens bij God, dat is, Hij is Gode zeer dierbaar, God bemint Hem met de allervolmaaktste liefde, zo omdat Hij de Zoon is, alsmede omdat Hij een Fontein des levens en Oorzaak der zaligheid van de uitverkoren zondaar geworden is. Daarom zegt de Vader van Hem: Ziet Mijn Knecht Dien Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Denwelken Mijn ziel een welbehagen heeft, Jes. 42:1. De Vader heeft Hem lief, omdat Hij Zijn leven heeft afgelegd, Joh. 10:17.

4. Hij geeft hiermee ook te kennen de ijdelheid en machteloosheid van alle schepselen om ons het leven te geven. Hij doorliep hemel en aarde, maar hij vond nergens een fontein des levens voor hen dan bij God. Alle schepselen roepen uit: Bij ons is deze niet. Alle engelen des hemels zijn niet machtig om ze het leven te verwerven of toe te eigenen; wijzelf kunnen ook met al onze moeite geenszins Gods gerechtigheid voldoen, noch ons uit de dood der zonde levend maken. Daarom zei David: Bij u o God, alleen is de Fontein des levens te vinden!

5. Hij wil hiermee ook zeggen dat deze Fontein des levens van God alleen is uitgevonden. Hemel en aarde, engelen en mensen waren radeloos, niet wetende een middel te verzinnen waardoor de eer van Gods heiligheid en gerechtigheid mocht behouden blijven, en tegelijk aan die doodwaardige en dode zondaars het leven weer geschonken worden. Maar bij U o God, is de Fontein des

levens, dat is, Gij hebt Deze in Uw wijze raad uitgevonden; het is dan een bewijs van de veelvuldige wijsheid Gods, Ef. 3:10.

Eindelijk drukt hij hier mede uit de algenoegzaamheid Gods tot zaligheid van de zondaar. Bij U is de Fontein des levens, dat is, Gij o God, behoeft niet buiten Uzelf te gaan tot engelen of enige schepselen, om de zondaar een oorzaak des levens te verschaffen; maar bij Uzelven is de Fontein des levens, Gij bezit die in Uzelven, dewijl Gij hebt een Zoon Die van U tot Borg voor de zondaars gesteld zijnde, het leven voor dezen kan verwerven, en ook de Geest des levens verdienen, waardoor zij kunnen geheiligd of levend gemaakt worden. En zo kunt Gij, o God, op een betamelijke wijze het leven, de gerechtigheid en de heiligmaking van de zondaar worden. Als hij dan zegt de Fontein des levens is bij God, zo is dat hetzelfde hetgeen hij zegt, Ps. 7:11: Mijn Schild is bij God; en hetgeen Elihu te kennen heeft, Job 33:23: Die Gezant, die Voorspraak, die Eén uit duizend is bij Hem, dat is bij God. Deze genoegzaamheid Gods stelt ook de profeet Hosea voor, hoofdstuk 9:8: De Wachter van Efraïm, (dat is Christus, die Mensenhoeder, die Bewaarder Israëls) is met of bij mijn God.

Dewijl nu alzo de Fontein des levens bij God is, dat is de reden waarom God die zondige en onwaardige mensenkinderen op een Hem betamelijke wijze zo rijk met Zijn genadegoederen kan onthalen.

II. Doch hij voegt er nog een tweede reden bij, zeggende: In uw licht zien wij het Licht. Dewijl het woord licht verschillende betekenissen heeft in de Heilige Schrift, zijn de verklaringen der geleerden over deze woorden verschillend.

1. Sommigen verstaan door deze woorden, in Uw licht, het Woord Gods. Want dat is een lamp voor onze voet, een licht voor ons pad; dat verlicht de ogen. En dan zou de zin dit zijn, in uw licht, dat is, in en door het licht van uw Woord, zien wij het Licht, dat is kennen wij het licht van Uw heerlijkheid.

2. Anderen verstaan daardoor de gunst en het vriendelijk aangezicht Gods, gelijk zo het licht genomen wordt, Ps. 4:7: Verhef over ons het licht Uws aanschijns, o Heere! En de Heere doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig, Num. 6:25. En dan is dat de zin alhier: In Uw licht, dat is, als Gij over ons licht, onze ziel bestraalt met Uw genade, en Uw vriendelijk aangezicht ons als toelicht, zo zien wij het licht; dat is zo genieten wij vreugde en blijdschap. Doch deze twee verklaringen voldoen nog niet het oogmerk van David, hetwelk is hier reden te geven waarom God zulk een grote genade aan onwaardige zondaars bewijzen kan; diensvolgens zijn er:

3. Enigen die dit licht opnemen door de Heilige Geest. In of door Uw Licht, dat is door uw Geest; Die daarom het Licht Gods genoemd kan worden, omdat Hem op een bijzondere wijze de verlichting der gelovigen wordt toegeschreven. Daarom bidt apostel, dat God ze wilde geven de Geest der wijsheid en der openbaring in Gods kennis, en verlichte ogen des verstands, Ef. 1:17,18. Daar de verlichting met de Geest samengevoegd wordt. Gelijk dan David in deze Psalm, vers 8, bijzonder God de Vader heeft voorgesteld, en in vers 9 door de vettigheid, de vruchten des Zoons, en door de beken der wellusten, de weldaden des Heiligen Geestes genoemd heeft; zo zou hij dan in dit 10de vers aanwijzen de Auteur van deze goederen, welke deze zijn: De fontein des levens, of Christus

Jezus, als zijnde de verdienende Oorzaak van die goederen; en daarna het licht Gods, dat is de Heilige Geest, als zijnde de werkende Oorzaak van die verschillende gaven. En zo kunnen wij door Gods Licht, dat is door de Heilige Geest, Die onze Verlichter is het Licht zien. Doch hoewel deze verklaring een zeer aardige en stichtelijke zin uitlevert, zo kan ik echter daarin alsnog niet ten volle berusten, dewijl ik niet weet dat de Heilige Geest ergens meer het Licht Gods genoemd wordt. Diensvolgens:

4. Versta ik door dit Licht alweer Christus Jezus, Die hij zo even als de Fontein des levens had voorgesteld. Want Die is het Licht Gods; als Zoon is Hij het Afschijnsel van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, Hebr. 1:3. Het Beeld des onzienlijken Gods, Kol. 1:15. Zodat die Hem ziet, die ziet ook de Vader, Joh. 14:9. En als Middelaar is Hij bijzonder het Licht Gods, van God gegeven en gesteld tot een Licht, om Zijn Kerk te verlichten. Van Hem zegt Jesaja: Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot Licht zien; degenen die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een Licht schijnen, Jes. 9:1. God heeft Hem gegeven tot een Licht der heidenen. De oude Simeon noemt Hem ook een Licht tot verlichting der heidenen, en tot heerlijkheid van Uw volk Israël. En David verwachtte hem als het Licht des morgens, 2Sam. 23:4. En zeer zoet wordt Christus hier genoemd de Fontein des levens, en ook tegelijk het Licht Gods. Evenzo worden deze twee tezamen gevoegd: De Heere is mijn Licht en mijn Heil, of (gelijk hij er terstond bijvoegt) mijn Levenskracht, Ps. 27:1.

In dit Licht nu, dat is in Christus Jezus, zien wij het Licht; waardoor twee zaken worden te kennen gegeven.

1. De gelovigen zien of kennen in Christus God Zelf, Die een Licht is, 1Joh. 1:5. En Zijn deugden en volmaaktheden, Zijn heiligheid en gerechtigheid betoont in de dood van Christus; Zijn waarheid, Die al Zijn beloften in Christus heeft ja en Amen gemaakt, 2Kor. 1:20, Zijn algenoegzaamheid om de zondaar te verlossen, Zijn veelvuldige wijsheid in het uitvinden van zulk een betaamelijk middel ter zaligheid, de rijkdommen van Gods barmhartigheid, genade en oneindige mensliefde daarin geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon in de dood heeft overgegeven tot een verzoening voor onze zonden, 1Joh. 4:9,10. Deze ganse Naam Gods en al Zijn heerlijkheid zien wij alleen in Christus, Die heeft ons de Naam Gods bekendgemaakt, Joh. 17:26. Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard, Joh. 1:18. Buiten Christus is God voor ons zondaren een ontoegankelijk Licht, een Licht waarvoor wij moeten schrikken als voor een verterend vuur. Hij bewoont een ontoegankelijk licht, zodat Hem geen mens gezien heeft nog zien kan. Maar in Christus Jezus zien wij dit Licht, krijgen betamelijke en tegelijk vermakelijke gedachten daarvan, kunnen met genoeg daarop starogen, en onszelf in het licht van Gods heiligheid en gerechtigheid vermaken. In Christus durven wij met ongedekt aangezicht zonder schroom de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwen of inzien, 2Kor. 3:18. Al de verlichting der kennis der heerlijkheid die ons God geeft, verkrijgen wij in het aangezicht van Christus, 2Kor. 4:6.

2. De gelovigen zien in Christus het licht, dat is, genieten in hem vreugde en blijdschap. Want zien betekent somtijds zoveel als iets te genieten. Zo staat er in Ps. 34:13: Wie is de man die dagen liefheeft om het goede te zien? Dat is om hetzelfde te genieten. Zo Ps. 90:15: Verblijd ons naar de jaren in dewelke wij het kwade gezien, dat is, ondervonden hebben. En het licht is dikwijls zoveel als blijdschap. Zo wordt het genomen; bij de Joden was licht en blijdschap en vreugde en eer, Esth. 8:16. Diensvolgens als David hier zegt dat de gelovigen in Christus het Licht zien, zo wil hij daarmee zeggen dat zij in Christus genieten gerechtigheid, vrede Gods, vreugde, blijdschap en de vertroosting des heiligen Geestes; zijnde de beginselen van het eeuwige leven. Zo vinden dan Gods kinderen in Christus niet alleen het leven, maar genieten in Hem ook het licht, dat is, een overvloed van alle goed. Want zo zegt Hij: Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben, en overvloed hebben, Joh. 10:10.

Ziedaar de fontein des levens bij God, en een Licht van God aan de mensen gegeven, waarin wij Gods licht en heerlijkheid, Zijn genade en gunst kunnen zien en genieten!

Toepassing

Is de Fontein des levens alleen bij God te vinden, hoe dwaas en verkeerd handelen dan die blinde leidlieden in het pausdom, die de mensen niet leiden tot deze Fontein des levens, maar ze heenzenden tot de stinkende poelen van hun eigen dode werken? Lerende dat zij het leven, troost en zaligheid moeten zoeken, niet alleen in Christus' gerechtigheid, maar ook in hun goede werken, in hun

boetedoeningen en geselingen, in hun reizen naar het heilige graf, in de verdiensten der heiligen, in de voorbidding van Maria, in de aflaatbriefjes van de paus en dergelijke. Maar waarlijk, zij zullen eindelijk bevinden dat in dit alles geen leven, maar integendeel de dood te vinden is. Dan, zegt de Heere, zal Ik uw gerechtigheid bekend maken, en uw werken, dat zij geen nut doen, Jes. 57:12. En daarom Christus, ziende de vergeefse dwaling der mensenkinderen, roept hen toe: Wendt u naar Mij toe, wordt behouden alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer, Jes. 45:22. Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven, Matth. 11:28. Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij, Joh. 14:6. Zo kan dan niemand tot God komen en het leven van Hem verkrijgen, dan door deze Fontein des levens, Christus Jezus. De zaligheid is in geen anderen, want er is ook onder den hemel geen andere naam die onder de mensen gegeven is door Welke wij moeten zalig worden, Hand. 4:12.

Is de Fontein des levens alleen bij God te vinden; ach wereldse mensen, waarom verlaat gij dan de Fontein van levend water, en loopt die dode schepselen zo hevig achterna? Waarom zoekt gij uw vergenoeging dan buiten de gemeenschap Gods, in de wellusten en goederen van dit leven? Hoe! Kan u de wereld het leven dan geven? Kunnen de aardse vluchtige dingen u vergenoegen? Zij zijn immers te arm om u rijk te maken, al te ledig om uw begeerten te vervullen, al te gering en te laag om u tot de gelukzaligheid te verheffen. De minste koorts, een weinig koliek of graveelpijn kan u al de vergenoeging daarvan benemen. Kunnen zij u wel enige levende troost geven,

als uw hart ontrust is en uw consciëntie verschrikt, door het besef van de toorn Gods? Doch indien gij al meent dat hij nu enig leven en verkwikking daarin vindt, zegt mij toch eens hoelang zal het duren? Kunt gij u wel een dag, veel minder een jaar daarvan verzekeren? Als uw genoegzaamheid vol is, zijt gij dan niet bang om het alweer te verliezen? Zult gij dan uw ogen laten vliegen op hetgeen dat niet is? Want het zal zich gewisselijk vleugelen maken, gelijk een arend, die naar de hemel vliegt, Spr. 23:5. Ja, wanneer gij dit leven nu zult moeten verlaten, en uw consciëntie dan zal ontwaken, u tonende uw zonden en de schrikkelijkheid van Gods toorn die gij verdiend hebt, wat zullen u dan alle aardse dingen helpen? Zullen ze u dan het eeuwige leven kunnen toewijzen? O, wat zoudt gij dan niet willen geven om deze Fontein des levens, om de gemeenschap van Jezus Christus? Eén straaltje van Gods goedertierenheid, één druppeltje van Christus' bloed, hoe dierbaar zoudt gij dat dan niet achten? Vrienden, zult gij dan van zodanige gedachten zijn, waarom ook nu niet, nu het nog tijd is? Moet God dan nu over u klagen? Ontzet u hierover gij hemelen, en zijt verschrikt, wordt zeer woest, spreekt de Heere. Want Mijn volk heeft twee boosheden gedaan; Mij, de Springader des levenden waters hebben zij verlaten om zichzelve bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden, Jer. 2:12,13.

Is de Fontein des levens bij God? Is het leven alleen in Christus te verkrijgen? Och, in welk een ongelukkige en erbarmelijke staat zijt gij dan, onbekeerde mensen, gij die nog buiten Jezus zijt? Al zijt gij nog zo deugdzaam, stichtelijk en rechtvaardig in uw uiterlijke wandel; al zijt gij nog zo ijverig in de uiterlijke plichten van godsdien-

stigheid; al hebt gij nog zulke grote gaven van kennis en bekwaamheid om zelfs anderen te leren; ja, al hebt gij zelfs iets meer dan gemene gaven, en dat gij gesmaakt hebt de hemelse gaven en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijt, en gesmaakt hebt het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw, Hebr. 6:4,5; nochtans zolang gij niet recht gevoeld hebt uw geestelijke dood en onmacht, en daardoor krachtadig uit uzelf zijt uitgedreven, en zolang gij het leven, de rechtvaardigmaking en heiligmaking in Christus niet zoekt en begeert boven alles, zo zijt gij nog dood door de zonden, en vervreemd van het leven Gods. Want die den Zoon niet heeft, die heeft ook het leven niet, 1Joh. 6:12. O, hoe moest dit uw hart gevoelig maken? Welk een getier en erbarmelijke gekerm was er in Egypte toen in elk huis een dode was? En is de dood nog in u, is uw ziel nog dood, en zijt gij daarover niet gevoeliger? Kunt gij in zulk een beklaglijke toestand nog vrolijk en goedsmoeds zijn alsof u niets deerde?

Is het leven voor de doodwaardige zondaar in Christus te vinden; o, hoe dierbaar moest u die Jezus dan zijn? Hoe is het mogelijk dat gij dan niet meer moeite doet om Zijner deelachtig te worden? Welke kosten doet een mens om zijn gezondheid hersteld te krijgen? Welk een moeite en arbeid om zijn leven te behouden? Zal hij niet in tijd van nood op zee zijnde, kunnen besluiten om al zijn goed overboord te werpen, om het leven te redden; huid voor huid en al wat iemand eens zal hij geven voor zijn leven. En kunt gij niet meer doen, en laten varen, om het eeuwige leven? Zult gij niet meer begeerlijkheid aanwenden om Jezus te verkrijgen, de enige Oorzaak van het leven? Hoe! acht hij Christus zo gering, dat gij u door ongeloof,

door de wereld, door een korte genieting der zonden van Hem laat terug houden?

Ach vrienden, nog staat de Fontein des levens voor u, doet toch eens uw ogen open en ziet, hoe dorst Ze naar uw zaligheid. Zij springt als het ware tot uw mond toe om u te doen drinken, en het leven te geven. Hoe roept Zij: O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen dat geen brood is? En uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Neigt uw oor, en komt tot Mij, hoort, en uw ziel zal leven, Jes. 55:1-3. O, hoe lieflijk is dit voor een helwaardige ziel te horen, dat er bij God een Fontein des levens is, en een genadig voornemen om zondaren het leven wederom te schenken? Wat kan er toch aangener zijn voor een veroordeelde zondaar, dan God te horen getuigen dat Hij ons, wij die doodwaardig zijn, wil levend maken en Zelf in ons leven? Hoe kunt gij nog langer afkerig blijven van die God, Die u een Fontein des levens aanbiedt, u nodigt om het leven in Hem te zoeken, ja ook belooft u hetzelfde in Hem te zullen geven? Moet Christus na dit alles nog van u klagen: Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven moogt hebben, Joh. 5:40. Met recht zegt de opperste Wijsheid: Die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den Heere. Maar die tegen Mij zondigt, doet zijn ziel geweld aan; allen die Mij haten hebben den dood lief, Spr. 8:35,36. Waarlijk, gij doet uw ziel geweld aan, en gaat aan tegen uw eigen oordeel en reden. Hoe! acht gij uzelf dan het eeuwige leven onwaardig? Hand. 13:46.

Maar gelukkig en driemaal zalig zijt gij gelovige zielen, gij die uw toevlucht genomen hebt tot deze Fontein des levens, om in Hem het geestelijk en eeuwig leven te verkrijgen! Verheugt u en verblijdt u, want die de Zoon heeft, heeft het leven. De beginselen van het eeuwige leven, die zucht naar God, die liefde tot Zijn beeld, die afkeer der zonde hebt gij reeds ontvangen in Christus; en diensvolgens bezit gij ook in Hem de hoop en het recht tot het eeuwige leven. O, hoe goed is het dat uw leven niet meer in uw hand gesteld is, maar in Christus Jezus, en dat Die de Fontein daarvan is.

a. Hoe betamelijk en heerlijk is dit voor God? Want zo doende, moet de mens voor eeuwig Gods schuldenaar zijn, erkennende dat hij het recht tot het leven en het begin des levens en volmaking er daarvan tezamen heeft ontvangen uit loutere genade, om de verdiensten van Jezus Christus. Hierdoor wordt des mensen mond voor eeuwig gestopt, en alle roem uitgesloten, zodat de mens in niemand kan beroemen dan in Jehovah zijn Gerechtigheid. Door deze weg wordt Christus gesteld alles, en dat in alle gelovigen te zijn, Kol. 3:11; en zij daarentegen niet met al; Hij vervult alles in allen, Ef. 1:13; en zij zijn ledig en niets zonder hem. Zo krijgt God alleen alle eer van het leven, heil en zaligheid van zijn volk; want uit Hem, door Hem, en tot Hem zijn alle dingen; zo komt Hem de heerlijkheid in der eeuwigheid toe.

b. Ja, hoe nuttig en troostvol is deze weg ook voor ons? Indien God eens ons heeft levend gemaakt uit de dood der zonden, daarop het leven in onze eigen hand stelde, dat wij dit zelf zouden bewaren; hoe ras zouden wij het weer verliezen? Heeft Adam in de staat der rechtheid hetzelfde verspeeld, en daarvan schipbreuk geleden; wat

zouden wij, zondig en onvolmaakt zijnde, niet doen? Gezegend zij daarom de Heere, Die het ganse kapitaal van ons leven heeft gesteld in de handen van Christus, Die machtig is hetzelfde voor ons en in ons te bewaren tot het einde toe! Zien wij op de menigte van onze verdorvenheden, op de zwakheid van ons vlees en bloed, op de sterkte en gedurige aanhoudendheid van de verzoeker, zo hebben wij billijke redenen om te vrezen dat het gekrookte riet van ons geloof nog geheel verbroken, en de rokende vlaswiek van ons geestelijk leven nog eens zal uitgeblust worden. Maar dit geeft ons moed, dat wij weten dat ons leven met Christus is verborgen in God, en daar wel bewaard wordt, en dat Christus Zelf ons Leven is, en de Fontein van ons leven, Kol. 3:3,4. Laat de wereld en alle machten der hel dan woeden tegen Gods kinderen; wij weten echter dat deze Fontein des levens altijd zal verblijden de stad Gods. Zij zullen deze Levensfontein met al hun woelen voor u niet kunnen opstoppen, noch uitdrogen.

Maar Christenen, zijt gij verenigd met deze Fontein des levens:

1. Hoe komt het dan dat gij dit zo weinig vertoont in uw wandel en leven? Als gij somtijds zo zwak en machteloos zijt om verzoeking tegen te staan, en u zo licht als een dode laat overwinnen; als gij zo onbekwaam zijt in het verrichten van geestelijke plichten, zo traag en lusteloos daartoe zijt, als gij zo dodig en geesteloos daarheen gaat, zo weinig tot levendige opwekking van uzelf en van anderen zijt, als gij bij de wereld zo weinig hart, lust en ijver vertoont, en dikwijls niet één ernstig woord hebt voor de ere Gods en tot hun overtuiging; als gij ziende uw ongestalte, dan door moedeloosheid neergedrukt

wordt en uw hart bezwijkt en neerzigt in de wegen des Heeren, alsof al uw kracht van u was geweken, en dat er geen sterkte noch leven in die Fontein des levens meer was? Waar betoont gij dit leven dan? Wie ziet en merkt dan dat gij zulk een Levensfontein in u hebt? O, wat een oneer doet gij Christus hiermee aan, alsof er in Hem geen leven genoeg was om u gedurig levensgeesten mede te delen? Ei, tracht toch zodanig te wandelen dat men mag kunnen zien dat gij verenigd zijt met een levende Wijnstok, dat gij geplant zijt aan de Fontein des levens, opdat gij vele vruchten in en door Hem mag voortbrengen. Toont dat gij waarlijk takken zijt aan deze Boom des levens, opdat uw woorden en daden welke uw bladeren zijn, ook mogen zijn tot levendmaking en genezing der heidenen, Op. 22:2. Hoe! zult gij nu nog omzien naar de dode werken der zonden, daar Jezus de Fontein des levens in u is? Hoe kon dit overeen?

2. Maakt bij alle gelegenheid gebruik van deze Fontein des levens. Als gij uw dodigheid gewaar wordt, vliedt tot deze Fontein, schept daaruit door het geloof genade voor genade. Merkt Hem aan als uw Hoofd, Die het leven niet alleen in Zich heeft, maar Die het heeft ten goede van het gehele lichaam; en daarom als betrokken is om een arm, dood en levenloos lidmaat, hetwelk zich aan Hem overgeeft, in het leven te herstellen. Dringt Hem ook op Zijn beloften, dat Hij Zijn hof elk ogenblik wilde bevochtigen, Jes. 27:3. Legt u daarop voor Hem neer, met lijdzaamheid wachtende op Zijn werking, totdat deze Fontein des levens uw droge, dorstige en dorre ziel bevochtige met Zijn genade. Breidt uw hart in een gelovig verlangen uit voor die Zon der gerechtigheid, totdat Deze uw koud en

bevroren hart ontdooit, en een hitte van liefde en ijver daarin verwekt.

Als gij u wilt begeven tot geestelijke plichten, en gij vindt uw hart zo lusteloos en ijverloos, beschouw dan aanstonds Christus Jezus, hoe levendig en werkzaam Hij was in het uitwerken van uw zaligheid; en kunt gij niet levendiger en ijveriger weer voor Hem zijn? Wat heeft Hij niet al gedaan en geleden, hoe heeft Hij tot bloed zweeten toe gestreden om het leven voor u te verwerven; en zult gij zo lauw en traag zijn om dit verworven leven te gaan bezitten?

Vindt gij uw ziel droevig en troosteloos, loopt dan niet tot de dode schepselen, zoekt de Levende niet onder de doden; in de wereld is de dood, er is geen levende verkwikking daarin te vinden; maar begeeft u aanstonds tot deze Fontein des levens, zoekt daarin al uw troost, vermaak en vergenoeging. De Heere roept u dan als toe: Arme, neerslachtige ziel, komt tot deze Levensfontein, drinkt daaruit met volle teugen, vergeet hier uw armoede, gedenkt uw ellende niet meer, maar drinkt hier tot verzadiging, totdat gij kunt zingen als wel voldaan: Heere, Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25,26. En indien gij dan ook de verkwikkingen van de schepselen moet missen, werpt daarom uw vreugde en blijdschap niet weg. Kunt gij niet een klein beekje missen, als gij de Fontein Zelf nog mag houden? O, hoe verkwikkelijk is het voor een amechtige en dorstige reiziger, die door de hitte der zon als uitgedroogd is, een aangename koele waterfontein op de weg te vinden? Is Christus niet als Waterbeken in een dorre

plaats? Als een lieflijke Fontein in het dorstige land van onze vreemdelingschappen? O, zet u dan veel bij Hem neer, verkwikt en verlustigt uw ziel in Hem.

3. Eindelijk, beschouwt veel het licht van Gods deugden in het aangezicht van Jezus Christus, Die u tot een Licht van God gegeven is. Leert God in Christus meer en meer kennen. Hangt ten enen male af van de verlichting van Jezus Christus. Staroogt met uw meditaties zolang op Hem, totdat gij betamelijke, heerlijke en vermakelijke gedachten van God verkrijgt, totdat uw hart uitgaat in liefde tot Hem, tot de vreugde en vrede in uw binnenste ontstoken wordt. Uit het gewoel der wereld, uit de moeilijkheden van dit leven, begeeft u dikwijls in de stilte, uzelf bakerende en vermakende in dit Licht; daar zult gij vrede hebben en het goede zal u overkomen, Job 22:21. O, dit Licht is zo zoet, en het is den ogen goed deze Zon te aanschouwen, Pred. 11:7.

En moet gij dan nog klagen dat gij nog zo weinig licht en leven in u gewaar wordt, is uw leven nu nog met Christus verborgen in God, zodat de wereld dit uw geestelijk leven niet kent, en het ook nog grotendeels bedekt is voor uzelf; vertroost u hiermee, de lichte dag zal haast aanbrenken, en wanneer Christus Die uw Leven is, zal geopenbaard zijn, dan zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid, Kol. 3:4. God gunne ons allen dit eeuwige leven, om die Levensfontein Christus Jezus. Amen!

NEGENDE PREDIKATIE

PSALM 16:8a

Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij; omdat Hij aan mijn rechterhand is.

DEZE zestiende Psalm behelst een heerlijke voorzegging van de vernedering en de verhoging van Christus. Zo is deze verklaard van twee apostelen, Petrus en Paulus, Hand. 2:25-31, 13:35-37; dewelke tonen dat deze van David eigenlijk niet kan verstaan worden. En het is opmerkelijk dat Petrus zelf de woorden begrepen in het 8ste vers duidelijk van Christus verstaat, Hand. 2:25, daar die nochtans zodanig zijn dat ze van David of een particuliere gelovige beter, tenminste even zo gevoeglijk zouden kunnen verstaan worden als enige woorden van de gehele Psalm. Gelijk dan in het laatste van deze Psalm zeker, buiten enige tegenspraak, gehandeld wordt van Christus, zo ook in het begin daarvan, en door de gehele Psalm heen, dewijl daarin van één en hetzelfde onderwerp gesproken wordt.

Dit vastgesteld zijnde, dat deze Psalm van Christus spreekt, zo begrijpt deze drie hoofdzaken.

1. Een gebed van Christus, vers 1: O God, Gij Sterke, Die machtig zijt Mij te verlossen, bewaar Mij, behoud en verlos Mij uit dit lijden en deze dood. Dus evenals Hij bidt, Vader verlos Mij uit deze ure, Joh. 12:27. Laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan, Matth. 26:39. Want Ik betrouw op U, niettegenstaande al Mijn lijden, en zelfs de verberging van Uw aangezicht, zodat Gij Mij schijnt als

verlaten te hebben, zo betrouw Ik nochtans op U, neem Mijn toevlucht alleen tot U, steun op Uw macht en waarheid, en houdt U evenwel voor Mijn God! Daarom zult Gij Mij niet laten beschaamd worden.

2. Hierop volgt het antwoord des Vaders, vers 2-4, Die Christus uit deze vreze verhoort, Hebr. 5:7, zeggende: Gij, Christus Jezus, hebt tot den Heere gezegd, Gij zijt de Heere; dat is, Gij hebt Uzelf vrijwillig als een Knecht aan Mij opgedragen om Mijn wil te doen tot verlossing der mensen, Gij hebt ook metterdaad betoond dat Gij Mij voor Uw Heere houdt, door Uw volstandige gehoorzaamheid tot de dood toe. Daarom is Mijn goedheid niet tot U, of over U, dat is, Mijn goedheid en genade is niet meer tot Uw last, om die te moeten verdienen; maar Gij hebt ze al verdiend en verworven voor de uitverkorenen. Zo wordt deze spreekwijze ook gebruikt, Ps. 56:13: O God, op Mij zijn Uw geloften, dat is, de beloften die Ik gedaan heb, liggen nog tot Mijn last, om ze te moeten betalen. Zo was tevoren Gods goedheid nog op Christus toen Hij deze nog verdienen moest voor de Zijnen, maar nu niet meer, nu Hij reeds alles voldaan had wat tot verkrijging daarvan nodig was.

Vers 3: Daarom zult Gij nu de vrucht en het loon van Uw arbeid in de gelovigen ontvangen! Want Mijn goedheid en gunst is nu tot de heiligen die op de aarde zijn, tot de gelovigen die door Uw offeranden en Geest geheiligd zijn; en de heerlijken, de apostelen, leraars en leidslieden van Uw kudde, in dewelke al Mijn lust is; Ik heb nu volkomen welbehagen in hen, als zijnde nu ten volle door U verzoend.

Vers 4: Daarentegen zal Ik nu Mijn toorn en gramschap wenden tot al diegenen die U verwerpen. Diegenen die

een andere God begiftigen, die geestelijke hoererijs bedrijven met de Romeinse keizer, zeggende: Wij hebben geen koning dan de keizer; die het met de genaamde goden houden en daarvan afhangen en U voor hun Zaligmaker niet willen aannemen. Hun smarten zullen vermenigvuldigd worden; hetwelk betekent al die oordelen die de ongelovige Joden, omdat ze de Messias versmaad hebben, zijn overkomen. Ik zal hun drankoffers van bloed niet offeren, dat is, dewijl Gij Christus Jezus, een volmaakte offerande hebt geofferd, zo zal Ik niet toelaten dat hun offeranden langer geofferd worden. Of gelijk Hij het Daniël zegt, Ik zal het slachtoffer en spijsoffer doen ophouden; hetwelk is geschied in de verwoesting van de tempel en regering der Joden. Ik zal hun namen op Mijn lippen niet nemen, dat is, Ik zal hen voor Mijn volk niet meer noemen, noch erkennen; Mijn aangezicht van hen afwenden en ze als geen volk doen omzwerfen over de aardbodem.

3. Hierop volgt weer een rede van Christus, waarin hij uitdrukt Zijn vergenoeging in Gods wil en Zijn berusten in het voorgaande antwoord van Zijn Vader, vers 5, tot het einde van deze Psalm. Hierin betuigt Hij: 1. Dat God Hem genoeg is tot Zijn vreugde en blijdschap. De Heere is het Deel Mijner erve, en Mijns bekers. 2. Dat Hij ook tevreden is met de uitverkorenen die God Hem tot een loon op Zijn arbeid heeft toegelegd. Vers 5,6: Gij onderhoudt Mijn lot; of Gij houdt het als in Uw hand, dat is, Gij hebt van eeuwigheid in Uw wijze raad besloten wie de Mijnen zijn zouden. De snoeren zij Mij in een lieflijke plaats gevallen, dat is, de heiligen en de heerlijken der aarde die Mij lieflijk en Mijn lust zijn, die hebt Gij Mij toegelegd. Ja, een schone erfenis is Mij geworden, die

erfenis uit Joden en heidenen is schoon en Mij betamelijk. 3. Hierop prijst Hij de raad Gods, vers 7: Ik zal den Heere loven die Mij raad heeft gegeven. De Vader wordt toegeschreven de voorslag van die raad tot verlossing van de zondaar, maar de Zoon de toestemming daarvan. Zelfs bij nacht onderwijzen Mij Mijn nieren. Hiermee vertoont Hij hoe stipt en nauwkeurig Hij die raad Gods uitvoerde, zodat zelfs bij nacht, in de nacht der duisternis, in Zijn zwaarste lijden, Zijn nieren Hem onderwezen, dat is, Zijn innigste gedachten en tederste bewegingen zelfs met Gods raad overeen stemden. Deze Zijn heilige gehoorzaamheid aan Gods raad stelt Hij nog verder voor in de woorden van onze tekst, zeggende: Ik stel den Heere geduriglijk voor Mij.

Om deze woorden van onze tekst nu wel te verstaan, moeten wij vooraf weten dat als Christus in de profetische Schriften voorgesteld wordt, Hij ons doorgaans voorkomt als verenigd met Zijn verborgen lichaam der gemeente, die ook Christus genoemd wordt, 1Kor. 12:12. Diensvolgens moeten alsdan sommige zaken alleen verstaan worden van het Hoofd Christus Jezus, sommige alleen van Zijn lichaam, de gelovigen, sommige van het Hoofd en dat van de leden tegelijk; en in die laatste zin moeten de zaken dan in de hoogste trap van Christus, in een mindere trap van de gelovigen opgevat worden. Van deze laatste aard zijn die woorden die ons nu in onze tekst voorkomen, ze zijn eerst voornamelijk en bij uitnemendheid waar in Christus, het Hoofd; daarna ook in een mindere trap in Zijn leden, als die Jezus daarin navolgen. Deze aanmerking leert ons Johannes, zeggende: Hetgeen waarachtig is in Hem, zij ook in u waarachtig, 1Joh. 2:9.

Daarom zullen wij nu moeten zien hoe deze woorden en in Christus, en in de gelovigen waarheid zijn.

De tekst behelst twee hoofddelen.

I. Het Voorwerp.

II. De werking der ziel daaromtrent.

I. Het Voorwerp waaromtrent de ziel werkzaam is, is Jehovah God, de Vader, dewijl Christus dit sprekende van Hem onderscheiden wordt. Wij zullen hier niet breed tonen wat de Naam Jehovah al begrijpt, maar alleen aanmerken hoe Christus alhier God als Jehovah Zich voorstelt. Jehovah nu betekent:

1. Een Wezen, dat is, Die door Zichzelf is, en daarom algenoegzaam en zalig in Zichzelf, zijnde het hoogste Goed en de Oorsprong van alles goeds. Zo beschouwt Christus hier God in Zijn lijden als zulk een Jehovah; het is alsof Hij zei: Daarom ben Ik goedsmoeds in al Mijn lijden, want Ik stel Mij Jehovah voor als een hoogste Goed, Die is Mij genoeg.

2. Hem, Die is dat Hij is, dat is, Die altijd Dezelfde is, onveranderlijk en waarachtig. In dat opzicht stelt Zich Christus Jehovah hier voor, als Die in de eeuwige raad Hem beloofd had dat Hij Hem na Zijn lijden zou verheerlijken; daarom verzekert Hij Zich dat God, waarachtig zijnde, Hem in Zijn lijden niet zou laten omkomen.

3. Hem Die *wordt* dat Hij is, Ex. 3:14. Zo stelt Zich Christus God hier voor, als Die in en door Hem zou worden dat Hij is. Hij zou Zijn heiligheid en gerechtigheid betonen in Zijn lijden; Zijn waarheid, algenoegzaamheid en barmhartigheid tot zaligheid der zondaren heerlijk openbaren om de gehoorzaamheid van Christus. Met een woord, Christus merkt Jehovah aan als Die nu al Zijn beloften in Hem zou maken ja en Amen, 1Kor. 1:30.

II. De werking der ziel hieromtrent is: Ik stel den Heere gedurig voor Mij. De LXX Griekse overzetters, gelijk ook Petrus, Hand. 2:25, zet in dit woord over, *Ik zag* de Heere geduriglijk voor Mij. Deze overzetting, Ik zie Hem voor Mij, verklaart de rechte mening van de eerste overzetting, Ik stel Hem voor Mij; en het geeft te kennen zich zoiets voor ogen te stellen, dat men het gedurig aanziet. Want er zijn er wel die iets voor ogen hebben, zichzelf het ook hebben voorgesteld, en het echter niet aanzien; gelijk de schoolkinderen die het boek voor hun ogen houden, daar zij het echter dikwijls niet eens inzien, maar hun ogen heen en weer laten afdwalen. Maar Christus stelde de Heere zo voor Zich, dat Hij Hem gedurig voor Zich zag, Zijn ogen nooit daarvan afkerende.

Nu, deze daad van Zich de Heere geduriglijk voor te stellen, bestaat in deze volgende werkingen:

1. Het betekent, zich God voorstellen als een uiterste Einde en hoogste Goed dat men zoekt en beoogt in zijn ganse leven. Want deze spreekwijze is ontleend van een looper in de loopbaan, die zichzelf de beloofde prijs voorstelt en daarnaar jaagt; of van een schutter die zich het wit voorstelt, daarop oogt om dat te bereiken. En zo heeft Christus Zich God, Zijn eer en gemeenschap gedurig in Zijn ganse leven volmaakt voorgesteld. Hij zocht niet Zijn eer, maar die van Zijn Vader, Joh. 8:50. Zo verliefd was Hij op Gods eer, dat Hij niet alleen al Zijn bedrijf en leven daartoe inrichtte, maar daar God kon verheerlijkt worden door Zijn lijden, was Hij gewillig zelfs daarom te sterven. Gelijk Hij zei tot Zijn discipelen toen Hij naar Zijn dood ging: Opdat de wereld wete dat Ik de Vader lief heb, zo staat op, laat ons vanhier gaan, Joh. 14:31. Daarom kon Hij zeggen: Vader, Ik heb U verheerlijkt op

de aarde, Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. Gods gemeenschap beminde en zocht Hij boven alles, Hij verachte alles daartegen; wilden zij Hem Koning maken, Hij ontvluchtte dat. Had Hij de ganse dag Gods werk gedaan in anderen te bekeren, zo vermaakt Hij Zich ganse nachten in de gemeenschap van Zijn God door gebeden en samenspraken met God, Luk. 6:12.

Maar ook een gelovige Christus hierin navolgende, stelt God voor zich als zijn uiterste Einde, Wiens eer en genieting hij beoogt in zijn ganse leven en boven alles zoekt. Hij acht God boven alles, alle andere dingen zijn laag en gering in zijn oordeel, een dag in Gods voorhoven is hem beter dan duizend elders, hij kiest liever aan de dorpel in het huis zijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddelozen, Ps. 84:11. Alle andere dingen acht hij maar in zoverre als ze hem kunnen bevorderlijk zijn in de gemeenschap Gods. Daartoe richt hij zijn tijd, zijn gezelschap, zijn huishouding, de beschikking van zijn middelen en de gehele koers van zijn leven om meest van God te genieten. Hij ontziet geen moeite, spaart geen kosten, wil gaarne alle andere dingen verlaten om dit einde te bereiken. Mist hij dat, merkt hij dat hij God verloren heeft, niets kan hem dan vergenoegen; hij denkt bij zichzelf, ik kan zijn zonder middelen, zonder plezier, zonder vrienden en zonder gezondheid, ja zonder dit leven zelfs; maar ik kan niet zijn noch terecht komen zonder God, ik moet God hebben, het koste wat het kost. Ziet, zo vast heeft hij zich dit einde voorgesteld. Heeft hij dat bereikt, en geniet hij Gods gemeenschap, zo is hij recht in zijn schik en element, en zegt: Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets meer

op de aarde. Dit alles drukt Paulus zoet uit, 2Kor. 4:18: Wij merken niet aan de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet; eigenlijk staat er, wij stellen de zienlijke dingen niet tot ons doel; maar de onzienlijke. God in Christus, Die zijn ons Wit en Einde, waarop wij het toeleggen.

2. Het is, de Heere zich voorstellen als zijn Exemplaar en volmaakt Voorbeeld om Hem na te volgen, en Hem gelijkvormig te zijn. Zo wordt dit Hebreeuwse woord *voor* gebruikt, Gen. 33:12: Ik zal voor u heen trekken, dat is, ik zal u de weg wijzen, gij kunt mij volgen. Het is diensvolgens zoveel als, ik stel den Heere geduriglijk voor mij als een Leidsman om Hem na te wandelen. In die zin gebruikt David ook het woord voorstellen, Ps. 119:30: Uw rechten heb ik mij voorgesteld, namelijk als een regel en voorbeeld dat ik gedurig inzie om mijn daden daarnaar te richten. En dewijl dit voorstellen van de Heere zoveel is gelijk Petrus het in Hand. 2:25 verklaart, als op de Heere te zien, zo betekent het zo op God te zien dat men Hem navolgt. De kracht van de spreekwijze wordt ons zoet vertoond, Hebr. 12:2,3: Loopt met lijdzaamheid de loopbaan, ziende op den overste Leidsman Jezus, en aanmerkt Hem, opdat gij niet verflauwt. Wij moeten zo op Hem zien dat wij Hem aanmerken als een Voorbeeld om Hem na te ijveren.

Nu, Christus kon dat in waarheid zeggen dat Hij gedurig op God als op Zijn Voorbeeld zag. Hij deed altijd hetgeen Hij de Vader ziet doen. God had Zichzelf tot een Voorbeeld aan de mensen voorgesteld, zeggende: Gij zult heilig zijn, want Ik de Heere uw God ben heilig. Doch dit was voor ons al te hoog, te onbegrijpelijk en buiten ons bereik. Maar Christus heeft ons deze onvolmaakte heilig-

heid Gods volkomen en zichtbaar uitgedrukt in Zijn ganse leven, zodat Hij ook in dit opzicht is het zichtbare Beeld des onzienlijken Gods, Kol. 1:15.

Nu, een gelovige stelt zich ook de Heere voor tot zijn Voorbeeld, die tracht Hij gelijkvormig te worden. Hij stelt zich niet voor het bedrijf der heidense filosofen, hoever zij ook gekomen zijn, hij is niet vergenoegd met hetgeen anderen door een goede natuur, door een deugd-zame opvoeding kunnen verrichten; maar hij stijgt vrij wat hoger, en stelt die heerlijke God Zelf voor zich; Die tracht hij na te ijveren, bedenkende dat God bemint hetgeen Hem gelijk is; zo wordt hij zeer begerig en eergierig om Gode welbehaaglijk te zijn, 2Kor. 5:9. Hij ziet met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel, zodanig, dat hij naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd wordt van heerlijkheid tot heerlijkheid als van des Heeren Geest, 2Kor. 3:18. Hij ziet zo op God, dat Gods deugden een diepe indruk op zijn hart krijgen; hij merkt zo Gods heiligheid aan, dat hij meer en meer een afkeer krijgt van de minste zonde, en een luister en glans van heerlijkheid mede deelachtig wordt. Dit is hetgeen Christus eist: Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader Die in de hemelen is, volmaakt is. En Paulus: Zijt dan navolgers Gods, als geliefde kinderen. Daarom zegt Petrus: Gelijk Hij Die u geroepen heeft heilig is, zo wordt ook gij zelven heilig in al uw wandel, 1Petr. 1:15.

3. Het is zich God voorstellen als zijn Heere om Die in alles te behagen. Gelijk Salomo's knechten voor zijn aangezicht stonden, hun koning als voor zich stelden, op hem zagen, op de minste wenk van zijn wil acht gaven, vaardig die uit te voeren, 1Kon. 10:8. Zo zegt Christus hier: Ik stel den Heere geduriglijk voor Mij; alsof Hij zei,

al ben Ik nu in de grootste pijn en benauwdheden, nochtans in deze nacht zelfs onderwijzen Mij Mijn nieren, omdat Ik gedurig op de Heere zie, en op Zijn eeuwig besluit, dat Ik een zoenoffer zal worden voor het menselijk geslacht. Deze Zijn raad, deze heilige wil Gods stel Ik Mij steeds voor ogen; daarom zal Ik niet wankelen, Ik wil wat God wil. Dit kon Christus in de volste betekenis en hoogste kracht zeggen. God Zelf geeft Hem dat getuigenis: Gij hebt tot den Heere gezegd, Gij zijt de Heere, Ps. 16:2. Hij heeft Zich gedragen als een getrouwe en rechtvaardige Knecht Gods. Hij zocht niet Zijn wil, maar de wil Zijns Vaders; dit was Zijn spijsje. Daarom zegt Hij: Ik heb lust o mijn God om Uw welbehagen te doen, en Uw wet is in het midden Mijns ingewands, Ps. 40:9. Dit was de reden dat Hij zo gewillig was zelfs Zijn leven af te leggen, omdat Hij dat gebod van Zijn Vader ontvangen had, Joh. 10:18. Als het lijden Hem zo zwaar overviel, zodat Hij bad, Mijn Vader indien het mogelijk is laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan; zo bad Hij nochtans terstond tot God als Zijn Heere, daarom voegde hij erbij, doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt. Hiermee moedigde Hij Zichzelf aan tot Zijn lijden: Den drinkbeker die Mij den Vader gegeven heeft, zal Ik die niet drinken? Joh. 18:11.

Ook een godzalige ziet op God als zijn Heere voor Wie hij zich ontziet, Ps. 22:24. Hij ziet Hem naar de ogen, zeggende: Spreek Heere, Uw knecht hoort. Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Hij ontvangt de wet uit Zijn mond, Job 22:22. En als de Heere spreekt, zo kent hij Zijn geklank, en volgt het op. Daarom heeft hij God zo voor ogen dat Hij Deszelfs wil aanmerkt als een regel van al zijn wil, en deszelfs bevelen als een richtsnoer

voor al zijn daden. In alle ontmoetingen die hem voorkomen, let hij ook maar op de wil Gods zeggende: Opperste Wijsheid, volmaaktste Goedheid, soevereine Heere, doet maar wat Gij wilt, het is alles goed! En als hij nu Gods welbehagen ziet, waar God met hem heen wil, al is het zijn vlees lief of leed, zo draait hij zijn wil (gelijk men zegt dat een zonnebloem zich naar de zon wendt) naar God toe, zeggende: Al Uw doen is majesteit en heerlijkheid, Ps. 111:3.

4. Het is, de Heere voor zich te stellen als een vaste Burcht en het enige Fundament van zijn vertrouwen. Want zich iemand voor ogen stellen, of op iemand te zien, betekent in Gods Woord zoveel als op iemand vertrouwen. Ps. 34:6: Zij hebben op Hem gezien, dat is, vertrouwd, en hun aangezichten zijn niet schaamrood geworden. Micha 7:7: Ik zal uitzien naar den Heere, dat is, in mijn gelegenheid zal ik op God zien met een oog van vertrouwen dat Hij mij helpen zal. Gelijk een bedelaar ziet op een rijk mens, van wie hij hulp en verkwikking verwacht. Het is dan zo op iemand te zien, dat men van die hulp verwacht. Zo zegt Christus hier: Ik stel Mij de Heere voor als tegenwoordig en gereed zijnde tot Mijn hulp, en als een getrouwe Vervuller van Zijn beloften. Hij kon zo altijd met vast vertrouwen op Zijn God zien; want Hij wist niet alleen dat Hij was de geliefde Zone Gods naar Zijn Godheid, maar dat Hij ook als Mens volmaakt, heilig en Gode welbehaaglijk was, en dat Hij als Middelaar een volmaakte Borg was, hebbende een rechtvaardige zaak voor. Daarom drukt Hij zo vrijmoedig Zijn vertrouwen uit: O God, Ik betrouw op U, Ps. 16:1. De Heere HEERE helpt mij, daarom wordt Ik niet te schande, daarom heb Ik mijn aangezicht gesteld als een kei-

steen; want Ik weet dat Ik niet zal beschaamd worden. Hij is nabij die Mij rechtvaardigt, wie zal met Mij twisten? Laat ons tezamen staan; wie heeft een rechtszaak tegen Mij? Hij kome herwaarts tot Mij, Jes. 50:7,8. Hij wist dat God Hem in het lijden niet kon laten omkomen, want na de arbeid van Zijn ziel moest Hij zaad zien. Daarom zegt Hij: De Heere is Mijn Steenrots en Mijn Burcht, en Mijn Hulp, mijn God, mijn Rots, op Welke Ik betrouw; Mijn Schild en Hoorn Mijns heils, Mijn hoog Vertrek, Ps. 18:3.

Maar ook een gelovige tracht in alle gelegenheden, zelfs in het grootste lijden, zich God zo voor te stellen als zijn enige Stut en Sterkte waarop hij vertrouwt, en waarvan hij zijn hulp verwacht. Ik hef mijn ogen op tot U Die in de hemelen zit. Ziet, gelijk de ogen der knechten zien op de hand hunner heren; gelijk de ogen der dienstmaagd zijn op de hand van haar vrouw, alzo zijn onze ogen op de Heere onze God, totdat Hij ons genadig zij. Zijt ons genadig o Heere, zijt ons genadig, want wij zijn der verachting veel te zat, Ps. 123:1-3. Wendt u naar Mij, of wendt uw ogen naar Mij, neemt toevlucht tot Mij, vertrouwt op mij, Jes. 45:22. Zo sterkte zich David in de Heere zijn God; hij zag op God, wat hij daar al in vond, waarop hij kon vertrouwen, en daarop stelde hij zijn hart gerust.

5. Het is God voorstellen als tegenwoordig en gedurig bij ons zijnde, zich God vertegenwoordigen, gelijk het Petrus overzet, Hand. 2:25. Ik zag den Heere geduriglijk voor mij. Zo zegt hier Christus: Ik stel Mij God voor als gedurig tegenwoordig. Hij zag God alom, daarom kon Hij zeggen: Die Mij gezonden heeft, is met Mij. De Vader heeft Mij niet alleen gelaten, want Ik doe altijd dat

Hem behaaglijk is. Gij zult Mij alleen laten, en nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij.

Zo zoekt ook een gelovige steeds op God te zien als tegenwoordig, hij leeft als in het gezicht van God, doet alles als voor de ogen des Heeren. Zo wandelde, werkte en leefde Abraham voor God; daarom kon hij zeggen: De Heere voor Wiens aangezicht ik gewandeld heb. Zo David: Ik zal wandelen voor het aangezicht des Heeren in het land der levenden. Het is gelijk wanneer twee mensen in een kamer komen, in welke de koning zich achter een gordijn onthoudt, de ene het niet wetende gedraagt zich dikwijls buitensporig, dartel en onvoorzichtig in zijn spreken zelfs van de koning. Maar de andere het wetende, gedraagt zich zoals in het gezicht van de koning past. Zodat, als de koning zich openbaart, daar de een dan beschaamd moet staan, durft de ander met vrijmoedigheid zijn hoofd op te heffen. Zo is het met een mens die Jehovah, die Koning alle koningen, gedurig voor zich stelt, hij beseft waar hij is, of wat hij doet, dat God hem ziet, en hij voor Gods aangezicht staat, en God zijn binnenste bewegingen kent. Daarom tracht hij zijn gemoed tot zulk een gestalte, zijn genegenheden tot zulk een eerbied te brengen, als het schepsel betaamt voor zijn Schepper. Hij spreekt zo met mensen, als die weet dat God het hoort; hij doet al zijn werk, kopen, verkopen, enz., met zulk een oprechtheid, als die gedenkt dat al de omstandigheden en inzichten daarvan voor de Heere open zijn. Zo aten en verheugden zich de eerste Christenen in hun liefdemaaltijden, als die wisten dat God tegenwoordig was, en Christus bij hen aanzat, gelijk Tertullianus in zijn apologie getuigt. Hij stelt zich de Heere dan voor als een Aanschouwer, Getuige en Rechter van al zijn gedachten,

woorden en werken, en daarom onderzoekt hij nauwkeuriger zijn raadslagen, voornemens, inzichten en genegenheden, of ze zodanig alle zijn dat ze de Heere aanschouwen mag, en dat ze van Hem kunnen geprezen worden. En zo doet hij zijn werken in God en voor God.

Eindelijk, het is zich de Heere voorstellen als het enige en waardigste Voorwerp der ziel, waaromtrent de mens met al zijn krachten steeds werkzaam is. Zo heeft Christus de Heere gedurig op de allervolmaaktste wijze Zich voorgesteld, als Wiens hart gedurig vol van God was, zodat Hij zelfs hele nachten somtijds in het gebed en samspraken met God doorbracht.

Zo doet ook een gelovige op zijn wijze. Ziet, dan stelt hij zich de Heere voor als zijn Voorwerp, wanneer zijn verstand een geruime tijd met zijn gedachten stilstaat op God, als zijn oordeel Hem hoog acht en hij in verwondering opgenomen is over Gods waardigheid. Als zijn begeerten uitgaan naar God, als het hart werkzaam is in vurige liefde tot God, zodat hij uitroept: Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijn Sterkte. Ik ben krank van liefde, Hoogl. 2:5. Als de ziel opgenomen is in vreugde, omdat zij zovele deugden in God beschouwt, en omdat die God haar God is, Hem noemende de God des blijdschaps en haar verheuging, Ps. 43:3. Gelijk zich iemand een kunstig schilderij of voortreffelijk perspectief voorstelt, waaromtrent zijn zinnen werkzaam zijn, en zich daarin vermaakt; zo stelt zich een gelovige God voor.

Toepassing

Is dit nu de aard van de ware Christenen in navolging van Christus zich de Heere gedurig voor te stellen? O, hoe

weinig ware Christenen zullen wij dan vinden in het genaamde Christendom?

A. Ach wereldse mensen, durft gij wel te zeggen dat gij u de eer Gods als uw voornaamste einde in het bedrijf van uw leven voorstelt? Beoogt gij Gods eer met uw dartele kleding, met uw ijdele gezelschappen, met het verkwisten van uw kostelijke tijd? Doet gij dit alles niet om uws zelfs wil, om uw lust te voldoen? Zelfs uw godsdienst, doet gij die niet maar bij toeval, zoveel de wereld missen kan? Doet gij die niet om God daarmee te paaien, uw consciëntie gerust te stellen in een zorgeloos leven? Zodat de Heere met recht van u zeggen mag: Toen gij vastte en rouwklaagde in de vijfde en in de zevende maand, hebt gij Mij enigszins gevestigd? Zach. 7:5. En Hos. 7:14: Zij roepen ook niet tot Mij met hun hart; wanneer zij huilen op hun legers, om koren en most verzamelen zij zich, zij wederstreven tegen Mij. Daarenboven het is immers Gods gemeenschap niet, maar het verkrijgen van de lust der ogen voor de wereld, vleselijke lust en de grootsheid van dit leven die gij als uw goed en deel acht en beoogt in uw leven. Dit is uw binnenste gedachte, dat de huisgezinnen zullen zijn in eeuwigheid, uw woningen van geslacht tot geslacht. Gij zijt bovenal bezorgd wat gij eten, wat gij drinken en waarmee gij u kleden zult. Gij hebt de eer der mensen lief, meer dan de eer Gods. Gij verzorgt het vlees tot begeerlijkheid, en maakt de buik tot uw god, en bedenkt aardse dingen. Vraagt gij, hoe! is dat zulk een groot kwaad? Ja, omdat gij die aardse dingen bedenkt alsof die God Zelf waren, want gij geeft uw hart, zorg, gedachten en krachten daar zo aan over, dat gij die heerlijke God verzuimt en weinig werk van Hem maakt.

B. Het is er ook zover vandaan dat gij u God tot uw Voorbeeld zou voorstellen; want de heiligheid van Gods kinderen is u nog al te groot, al te fijn en al te streng. Hoe zoudt gij dan op de volmaakte heiligheid Gods kunnen zien als op uw Voorbeeld, dat gij zoudt trachten na te volgen? Ja, stelt gij u niet in uw kleding, huisraad, in de opvoeding van uw kinderen, in uw gezelschap, in uw spreken en gedrag voor het fatsoen van de wereld, om dat in alles na te bootsen, menende het een schande te zijn indien gij daarvan zoudt verschillen. Daar gij toch zo gewaarschuwd zijt: Wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, Rom. 12:2.

C. Waarin stelt gij de Heere toch u voor als uw Heere, Die gij in alles tracht te behagen? Och, gij geeft niet eens acht op de wil Gods. Er staat, Ps. 10:4: De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt en onderzoek niet, en al zijn gedachten zijn dat er geen God is. Gij onderzoekt niet, al wordt u Gods verbond klaar vertoond, gij wilt evenwel daarom uw zonden niet nalaten.

D. Hoe weinig denkt gij aan Gods tegenwoordigheid? Hoe leeft gij buiten het gezicht van God, zonder God in de wereld? De wereld is Gods huis, God is daarin en gij ziet God niet, en leeft alsof God daar niet was. Ach zondaars, gij verloochent deze tegenwoordigheid Gods, gij bekent ze wel met de mond, gij zult ook wel zeggen met uw woorden, God is aan deze plaats; maar gij toont genoeg met uw leven dat gij het niet gelooft. Job stelt ons zulke mensen voor, Job 22:13,14, die zeggen, wat weet er God van? Zal Hij door de donkerheid oordelen, de wolken zijn Hem een verberging dat Hij niet ziet, en Hij bewandelt den omgang der hemelen. Gij moet niet menen

dat deze mensen dit met hun woorden maar zeggen; neen, zij willen voor geen atheïsten doorgaan; maar met hun daden gedragen zij zich zo alsof zij zulke bevattingen hadden. Met zodanigen heeft David te doen, Ps. 94:8-10: Aanmerk gij onvernunftigen onder het volk, en gij dwazen, wanneer zult gij verstandig worden? Zou Die het oor plant niet horen, zou Die het oog formeert niet aanschouwen, zou Die de heidenen tuchtigt, niet straffen; Hij Die de mensen wetenschap leert? En Jesaja roept uit: Wee dengenen die zich diep versteken voor den Heere, hun raad verbergende, en welker werken in duisternis geschieden, en zij zeggen, wie ziet ons? En wie kent ons? Er is niets waaraan de mensen minder denken dan aan Gods tegenwoordigheid. Dit was de eerste taal die Adam na zijn zonden sprak: Ik hoorde Uw stem in den hof, en ik vreesde, want ik ben naakt, daarom verborg ik mij. Dit is de reden en de oorsprong van de meeste zonden der mensen, want zij stellen God niet voor hun ogen, Ps. 54:5; zij zeggen: De Heere heeft het land verlaten, en de Heere ziet het niet, Ez. 9:9, en het dunkt hun niet goed God in erkentenis te houden. Ach mensen, indien gij God zag, als gij gaat naar de herberg of naar het hoerenhuis, of als gij een heimelijk doch onrechtvaardig voordeel zoeken te bejagen, zoudt gij de zonde dan wel durven doen? Zegt mij eens, indien God niet in alle plaatsen was, zoudt gij u dan wel anders gedragen dan gij nu doet? Zoudt gij dan wel ijdel en darteler zijn dan nu? Gij durft te doen in de tegenwoordigheid Gods hetgeen gij u schamen zult in het gezicht van een mens te doen; toont gij dan niet genoeg dat gij u God niet voor ogen stelt?

A. Maar kinderen Gods, hoeveel schiet gij hier ook nog tekort? Stelt gij u de Heere wel voor, als gij zo vreesach-

tig zijt in de zaak Gods, als gij zijnde bij de goddeloze ijdele mensen, niet durft spreken voor God uit vrees voor de mensen? God zegt immers: Vreest niet, want Ik ben met u. Ziet toch levendig op de tegenwoordigheid Gods! Geloof het, het is genoeg om u te sterken tegen deze vrees. Indien uw vrees van mensen de overhand bij u heeft, en u in het goede terug houdt, dat is immers een bewijs dat gij Gods tegenwoordigheid in vergetenis hebt gesteld. O, zag gij de Heere aan uw rechterhand, gij zoudt God meer vrezen dan de mensen.

B. Als gij nog tot zonde vervalt en uw verdorvenheid inlaat? Waarlijk, indien David gedacht had aan de tegenwoordigheid van de alziende God toen hij Bathséba zag, hoe haast zou hij geroepen hebben: Ach Heere, wendt mijn ogen af dat zij geen ijdelheid zien. Hij zou niet gevallen zijn in overspel. Stelden wij ons Gods voor ogen, hoe zouden wij schrikken voor de minste aankomst der zonden, en uitroepen: Satan wijkt van ons! Matth. 16:23.

C. Hoe weinig stelt gij u doorgaans de Heere voor? Hoe zelden denk gij met ernst aan God? Hoe droevig is het kinderen Gods, gij die somtijds hebt ondervonden hoe goed u is de bijzondere tegenwoordigheid Gods te genieten, dat gij zelfs zonder indruk van Gods tegenwoordigheid te hebben maar heengaat. Hoe leeft gij nog zo afkeurig en vervreemd van God? Hoe wandelt de mens menigmaal alsof God niet tegenwoordig was? Vele dagen gaat gij heen zonder een ernstige gedachte, zonder een levende indruk van God. Gij vraagt niet eens, waar is God mijn Maker? Hoe Christenen? Geloven wij dat God gedurig bij ons is, en wij gedurig voor Zijn aangezicht; waarom is Hij dan zo weinig in onze gedachten van de morgen tot de avond? Waarom gaan wij zo weinig met

God om de gehele dag? Hoe komt het dat ons hart dikwijls zo ver te zoeken is, als wij tot God zullen naderen? Hoe is God dan zo ver van ons, daar hij toch dicht bij ons is? Moet gij niet dikwijls klagen, en ons alzo aanspreken, Jes. 57:11: Voor Wien hebt gij geschroomd of gevreesd, want gij hebt gelogen en zijt Mijner niet gedachtig geweest, gij hebt Mij op uw hart niet gelegd; dat is, gij hebt Mij u niet voorgesteld noch vertegenwoordigd, en is het niet omdat Ik zwijg, en dat vanouds af, en gij vreest Mij niet? Vergeet ook een jonkvrouw haar versiersel is, of een bruid haar beginselen? Nochtans heeft Mij volk Mijner vergeten dagen zonder getal.

Ach mijn waarde vrienden, tracht toch van nu aan te zijn in levendige overdenkingen van Gods tegenwoordigheid. Stelt u God voor in alles. Als gij een mens ziet, gij vestigt uw ogen niet slechts op zijn lichaam, maar gij denkt aanstonds aan dat onzichtbare deel, de redelijke ziel, welke het lichaam regeert en bekwaam maakt voor uw omgang. Handelt ook zo met alle schepselen, blijft met uw gedachten niet aan het uiterlijke hangen, maar dringt daaraan door, en beschouwt de onzienlijke God daarin.

1. Denk toch, dit is het gehele gebod dat God van u eist, Spr. 23:26: Mijn zoon geef Mij uw hart, en laat uw ogen Mijne wegen bewaren; want daar uw schat is zal ook uw hart zijn. Hij wil dat gij maar uw gedachten, begeerten en betrachtungen van uw zielen omtrent God zult werkzaam houden. Is dit niet een licht bevel? Een zaak ten hoogste billijk? Zal het zwaar zijn uw gedachten te vestigen op de opperste Wijsheid, te beschouwen door volmaakte schoonheid? Uw liefde bezig te houden omtrent God, die de Goedheid en de Liefde Zelf is? Johannes vermaant ons in zijn eerste Brief, hoofdstuk 2:28: Nu kinderkens, blijft

in Hem, opdat gij niet beschaamd wordt in Zijn toekomst. Wat is het geluk der heiligen in de hemel anders dan God eeuwig te beschouwen, en onophoudelijk Hem te verheerlijken? Zoveel als gij dan hierin bezig zijt op aarde, hebt gij al vooruit van de hemel.

2. Dit is ook de naaste en kortste weg tot de ware gelukzaligheid. Immers onze gelukzaligheid bestaat in een nauwe gemeenschap met God; maar deze gemeenschap of vereniging is geestelijk; want God is een Geest en ook onze ziel. Zo geschiedt het dan door gedachten, genegenheden en begeerten van onze zielen tot God als het meest volstreckte Goed.

3. Moet deze bedenking nog krachtiger aangedrongen worden, zo hoort nog wat groters. Die grote en zalige God, Die immers niet behoeft te denken aan iets buiten Hem, wil nochtans u gelovigen, Zelf Zich voorstellen, acht op u nemen, Zich in u vermaken; Zijn oog is op u. Hij heeft u in beide handpalmen gegraveerd, en uw muren zijn steeds voor Hem. De Koning is als gebonden op de galerijen, en zegt: Hoe schoon zijn uw gangen in de schoenen gij prinsendochter, de omdraaiingen uwer heupen zijn als kostelijke ketens, zijnde het werk van de handen eens kunstenaars, Hoogl. 7:1. Daarom is al Zijn lust tot de heiligen die op de aarde zijn; en zult gij geen lust hebben om u God voor te stellen? In ons vindt God immers niets dat Hem kan lokken om op ons te zien, zodat wij moeten uitroepen, Spr. 3:5: Vertrouwd op den Heere met uw ganse hart, en steunt op uw verstand niet. Maar wij vinden immers alles in God en in Hem alleen, dat ons kan vergenoegen. Ja, uw aanschouwen van Hem zal het rechte middel zijn om Zijn ogen naar u toe te trekken. Gij hebt Mij het hart genomen Mijn zuster, o

bruid; gij hebt mij het hart genomen met één van uw ogen, met één keten van uw hals. Wil God ons Zich voorstellen en beschouwen, en zullen wij niet uitroepen: Indien ik U vergeet, zo vergeet mijn rechterhand zichzelf, mijn tong kleeft aan mijn gehemelte. Zo ik aan U niet gedenk, zo ik U niet verhef boven het hoogste mijner blijdschap.

4. Dit is ook een krachtig middel tot heiligmaking en nauwkeurige gehoorzaamheid omtrent God. Daartoe gebruikt het Christus hier, als Hij zegt, zelfs in de nacht onderwijzen Mij Mijn nieren; en hoe komt dat? Want Ik stel Mij den Heere gedurig voor ogen of voor Mij. De Heere zei tot Abraham: Wees oprecht, en het middel daartoe was: Wandelt met God. Noach was een rechtvaardig en oprecht man in zijn geslachten; en het middel, hij wandelde met God, dat is, hij had God gedurig voor ogen, hij stelde zich God en Zijn wil voor. Petrus vermaant de gelovigen dat zij wandelen zullen in vreze de tijd hunner inwoning. Omdat zij Dengenen tot een Vader aanroepen Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk; en daarom als gij verzocht wordt tot zonden, gelijk de satan staat aan de linkerhand en u de zonden aanbiedende, zo staat God aan de andere kant, en verbiedt u deze. Zal nu Gods tegenwoordigheid niet krachtig zijn om u van de allerprofijtelijkste zonde af te schrikken? Zegt dan terstond met Jozef: Zou ik dan dit een zo groot kwaad doen en zondigen tegen God? De krachtigste lokazen en sterkste bekoringen van de eer en rijkdom van het Egyptische hof konden Mozes niet overwinnen, ziende op de Onzienlijke. Indien de tegenwoordigheid van een aanzienlijk man u kan afschrikken van de zonde, hoeveel temeer dan de tegenwoordigheid

Gods? Hiervandaan beval de heiden Seneca aan in een zijn brieven dat men een eerlijk man moet verkiezen en voor ogen stellen, opdat wij mogen leven alsof Hij het zag, en wij alles deden als voor Zijn aangezicht. Zo haast als gij dan voelt dat de zonden bij u aan boord komen, zo roept terstond God om hulp, wetende dat God nabij u is. Epictetus zei in zijn tweede boek: Als gij verzocht wordt van uw begeerlijkheden en fantasieën, gedenkt dadelijk aan God, roept Hem aan tot uw Helper en als uw Schild, gelijk de scheepslieden Castor en Pollux aanroepen. En zeer zoet zegt de oudvader Bernardus: Zondigt daar, daar God niet is.

Is God gedurig bij u, zo gedraagt u als voor Zijn ogen met een heilige eerbied. Gedraagt u als mensen die geloven dat God bij hen staat, voor Wiens aangezicht de gedachten des harten open liggen. Schikt uw gedachten en hartstochten zoals gij ziet dat de Heere tegen u over staat, gebruikt en bedwingt uw tongen, als ziende de doorluchtige heerlijkheid Gods. Denkt dat al uw bedrijf gedaan wordt in de tegenwoordigheid van de algemene Koning, Wetgever en Rechter der wereld, Die binnenkort over alles wat gij in het vlees gedaan hebt een vonnis zal vellen. Als gij verzocht wordt tot zonden, stelt u Zijn Goddelijke tegenwoordigheid voor ogen. Aanschouwt daarin Zijn oneindige Majesteit en volmaaktheid, Die ontzien en geëerd moet worden; laat Die uw verschrikking zijn! Denkt, dat gij maar stof en aarde zijt, en zoudt gij u onderwinden voor het oog van de levende en rechtvaardige God te zondigen? Knielt neer voor de Heere Die u gemaakt heeft; Want Hij is een groot God, een groot Koning boven alle goden, bukt u neder en aanbidt Hem, Wiens handen in de diepste plaatsen der aarde zijn, en de

hoogten der bergen zijn de Zijne, Ps. 95:3,4. Hij is de Heere Die doodt en levend maakt; Hij doet ter hel nederdalen en Hij doet weder opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk, Hij vernedert, ook verhoogt Hij, 1Sam. 2:6,7. Dient Hem met vreze; zo zal Hij uw ziel bewaren en u redden, en niet toelaten dat gij beschaamd wordt, gij die op Hem vertrouwt en Hem gezien hebt. Als gij gezondigd hebt, ziet dan terstond op tot God Die het gezien heeft, en schaamt u voor Zijn aangezicht, gelijk Petrus deed toen hij Christus zag. Hij ging naar buiten, en weende bitterlijk. Met het gehoor der oren heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog, daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as. Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelf ben bekend gemaakt, ben ik beschaamd en schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb, Jer. 31:19. Zijt gij in een werelds gezelschap, denkt dan dat God hier tegenwoordig is, Hij ziet nu of ik durf doorbreken en voor Zijn Naam spreken. Zal ik mij voor Christus durven schamen, daar Hij Zelf hier tegenwoordig is? Indien uw vriend zich uwer schaamt voor de mensen, zelfs daar gij bij was, en niet verwaardigt u aan te spreken, zal u dat niet bitter vallen? O, wat doet gij God dan een oneer aan!

Is de Heere altijd bij u, en in u, zo vraagt Hem altijd om raad als gij enige zaken verrichten zult. Indien gij een goede vriend gedurig bij u had, zoudt gij die niet in alles om raad vragen? Waarom spreekt gij dan niet eerst over alle dingen met God, Die volmaakt wijs en volkomen goed is om u ten beste te raden? Als gij u wilt begeven tot een godsdienstige plicht, vertegenwoordigt u dan bijzonder de Heere, opdat gij dan met vrees en eerbied voor

God moogt verschijnen; ziet wat gij doet, want de Heere is in de godsdienst bij u, en daarom zij de verschrikking des Heeren op u, 2Kron. 19:6,7. Ja, laat Gods tegenwoordigheid dan ook alle slaperigheid en lusteloosheid van u verdrijven, opdat hij met ernst en ijver in Zijn dienst mag bezig zijn. Zal een knecht niet al zijn krachten inspannen als de meester op zijn handen ziet; nu weet de Heere uw werken, en uw arbeid, en uw lijdzaamheid, Op. 2:2. Al zijt gij onbekwaam tot de plicht, laat de tegenwoordigheid Gods u kloekmoedig maken; want de Heere is goed en recht, daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in de weg. Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht, en Hij zal ze Zijn weg leren. Stelt u maar voor Hem, zegt met ootmoedigheid: Ziet Heere, Uw dienstknecht! En Hij zal uw kennis, geloof, liefde, vrees en hoop opwekken en vermeerderen door Zijn gunstige tegenwoordigheid, zodat uw harten daardoor brandende zullen worden als Hij tot u spreekt, en u de ogen opent, Luk. 24.

6. Dit zal ook een krachtig middel zijn om uw vertrouwen op God te vestigen. Zijt gij in nood, is Gods Kerk in benauwdheid en verlegenheid, weet gij geen uitkomst, stel u de Heere dan voor als nabij zijnde. Daartoe gebruikt het hier Christus, Hij was sterk in Zijn lijden, want Hij stelde Zich de Heere voor als machtig tot Zijn hulp. De knecht van Eliza stelde alles verloren of hopeloos; maar als hij tegenwoordig zag het heir van vurige wagens en paarden, toen nam hij een vast vertrouwen. Als de Kerk zich God niet als tegenwoordig voorstelt, dan bezwijkt haar gemoed, klagende: Mijn weg is voor den Heere verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij; en de Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mijner vergeten. Maar het aanschouwen van de tegenwoor-

dige God, dat geeft moed en vertrouwen als Hij tot hen zegt: Vreest niet, want Ik ben met u; wanneer gij zult gaan door water, Ik zal bij u zijn; en de rivieren, zij zullen u niet overstromen. Wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken; want Ik ben de Heere uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland, Jes. 43:2-5. Dan roemt zij: De Heere is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen? De Heere is bij mij onder degenen die mij helpen; daarom zal ik mijn lust zien aan degenen die mij haten. En indien God bij u tegenwoordig is, Zijn barmhartigheid om Zich uwer te ontfermen, Zijn genade om u te vergeven, Zijn goedheid om u te helpen, Zijn wijsheid om u te onderwijzen en Zijn macht om u te beschermen, zodat gij in vertrouwen zeggen kunt: Al ging ik ook in het dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij, Uw stok en Uw staf vertroosten mij, Ps. 23:4. Indien gij u zo de Heere voorstelt in uw leven, zo zult gij verwaardigd worden om te staan voor de Zoon des mensen. En de Heere zal Zich u wederom heerlijk voor eeuwig voorstellen, Ef. 5:26. Amen.

TIENDE PREDIKATIE

JOHANNES 14:6

Ik ben de Weg.

NADAT door de zonde een eeuwige scheiding was opgericht tussen God en de mensen, en een ontoegankelijke afgrond gesteld tussen hemel en aarde, zo openbaarde God in een droom aan die wandelman of wandelaar Jakob een ladder, staande op de aarde, welke opperste de hemel bereikte, Gen. 28:12. Deze ladder is een levendige afbeelding van de Messias, gelijk Christus daar Zelf op ziet, Joh. 1:52, als Hij zei: Van nu aan zult gij den hemel zien geopend, en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op den Zoon des mensen. Waaruit openbaar is:

1. Ten aanzien van Zijn Persoon dat Hij nedergedaald zou zijn uit de hemel, en tegelijk mens, voortgesproten uit de aarde; en toen Hij nog wandelde op de aarde, was hij op de aarde naar Zijn vlees, en naar Zijn Godheid uit de hemel, uit welke beide naturen bestaande, Hij toch maar één Christus in één Persoon is, gelijk deze ladder.

2. Ten opzichte van Zijn bediening als de Middelaar, Die hemel en aarde bijeenvoegt, zijnde Zijn geboorte, leven, lijden, dood, opstanding en hemelvaart als zovele sporten uit welke deze ladder wordt samengesteld, die laag beginnen, maar in de hoogste heerlijkheid eindigen. Daarom dalen de engelen dadelijk bij de geboorte van Christus op de aarde, als nu verzoend, verkondigden de vrede

en welbehagen in de mensen. En dit toont Christus nog klaarder aan in onze tekst, zeggende: Ik ben de Weg. In het begin van dit hoofdstuk zien wij hoe Christus als een medelijdende Hogepriester: 1. Zijn discipelen vertroost. Hij zag dat zij zeer waren bedroefd geworden door de voorgaande rede van Zijn dood, van de gevaren, de verloochening, de val en ergernis van Petrus. Daarom troost Hij hen: Uw hart worde niet ontroerd; alsof Hij zei, ofschoon Ik al heb voorzegt dat gij Mij niet kunt volgen daar Ik heenga om de zwakheid van uw vlees, en dat Petrus Mij zal verloochenen, laat daarom uw hart niet ontroerd of ontsteld worden, alsof het met u gedaan, en uw hoop ten einde was, of dat Ik u beschuldig alsof gij Mij niet beminde en in Mij niet geloofde. Gij gelooft immers in God, en daarom gelooft gij ook in Mij, hoewel onvolkomen; en dat gij juist niet weet wat gij moet lijden. 2. Hij stelt hun voor een middel tegen de ontroering van hun gemoed, namelijk het geloof in God en in Hem Zelf. Als men het gebiedender wijze opneemt, of in een gebiedende zin verstaat. In het tweede vers vertroost Hij hen met een andere reden; zij hadden met het ganse Joodse volk deze vaste hoop gemaakt van de herstelling van het koninkrijk Israël door de Messias. En van Zijn pracht en heerlijkheid, enz. Maar nu had Christus door de voorzegging van Zijn uitgang hen al deze hoop afgesneden. In het huis Mijns vaders zijn vele woningen, niet hier op aarde, maar in het Koninkrijk der hemelen, daar Ik zal heengaan; daar staan u de woningen te verwachten. Mijn weggaan uit de wereld is tot uw beste, want Ik zal u plaats bereiden, gelijk de ark des verbonds voor Israël heenging om voor hen een rustplaats uit te speuren, Num. 10:33.

In het derde vers beantwoordt Hij hun deze tegenwerping: Maar wij worden niettemin van Uw tegenwoordigheid beroofd, als Gij zegt, Ik zal weder komen en u tot Mij nemen, gelijk als diegene welke eerst in een herberg komt en daar de plaats bereid heeft voor de andere aankomenden, hun tegemoet gaat en ze binnen leidt.

Deze plaats nu waarheen Jezus zou gaan, en de weg daartoe, zegt Hij, dat zij weten; dat is, zij konden genoeg weten, en de plaats waarheen Hij ging, want Hij had hun die reeds genoemd in vers 2, namelijk het huis Zijns Vaders, waarheen hij niet zou gaan dan tot de Vader, en de weg waardoor, namelijk door de dood, door welke weg zij mede de hemel zouden beklimmen. Want Hij had ze gezegd dat ze Hem niet meer zouden zien, en dat zij Hem nog niet zouden kunnen volgen. Maar bijzonder konden zij die weg niet kennen, als zij maar beseften dat Hij was de Hogepriester. Want de weg van de hogepriester van het altaar naar het heilige der heiligen was aan alle Israelieten een bewijs dat Christus, nadat Hij de offerande op aarde zou volbracht en zijn lichaam tot verzoening der zonden opgeofferd hebben, in het ware heilige der heiligen, dat is de hemel, zou ingaan; en dat Hij als de ware Hogepriester zou zitten op de troon Gods. Want de Heere had gezworen en het zou Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek, Ps. 110:4. En Zach. 6:13: Hij zal Priester zijn op Zijn troon, en de raad des vredes zal tussen die Beiden wezen. En geen hogepriester naderde tot God dan met bloed.

Thomas, openhartig beleden hebbende zijn en meer andere discipelen onwetendheid, zei: Heere, wij weten niet waar gij heengaat, en hoe kunnen wij de weg weten?

Want zij droomden van een zichtbare weg, en hadden daarvan geheel andere gedachten.

In het zesde vers overziet Christus, die getrouwe Leraar der heidenen, ja Leidsman der blinden en dwazen, die zwakheid; en onderwijst hen evenwel zachtmoedig, tonende hen terloops welke weg zij gaan zouden. Doch bijzonder door welke weg zij tot de heerlijkheid zouden geraken, zeggende: Ik ben de Weg. Alsof Hij zei, de afgedwaalde zondaars zullen door Mij tot God gaan, maar dit kan niet geschieden indien Ik deze vijanden niet eerst verzoen met God; en dit moet geschieden door de weg van Mijn bloed en offerande, zodat Hij hen tegelijk aan wijst de weg die zij te gaan hadden, en dan ook hoe Hij daardoor hun zou wezen tot een Weg om hen naar de Vader te brengen.

A. De mens was van God geschapen tot Zijn gemeenschap, waartoe hij kon komen door de weg van zijn werken. Want versierd zijnde met het beeld Gods, was hij een vriend Gods, en ging gemeenzaam met Hem om.

B. Maar daarna is hij van God afgeweken, de zonde heeft hem van God gescheiden; hij heeft zich van God afgekeerd tot zichzelf en de schepselen. Zo is hij het spoor bijster en van de rechte weg afgedwaald. Hoe ijveriger hij nu loopt, hoe naarstiger hij werkt, hoe dieper hij afwijkt van de ware einden. Daar ligt de mens aan de deur van zijn eeuwig verderf, afgescheiden zijnde van het hoogste Goed. God kan met de zondaar niet verenigd worden zonder verloochening van Zijn heiligheid; en Zijn heiligheid aan de zondaar niet mededelen dan met verloochening van Zijn gerechtigheid. De zondaar wil en kan niet tot God komen, want hij is blind en dood.

C. De zondaar nu kan met God niet verenigd worden dan door de Middelaar. Hij durft tot een verterend Vuur niet te naderen dan door bemiddeling van een weg. Maar deze weg kan niet zijn een burgerlijk leven, noch goede werken en eigen gerechtigheid, en geen schepselen in hemel of op aarde; want wie is Hij Die met zijn hart zou Borg worden om tot den Heere te genaken? Jer. 30:21. Het is die Heerlijke, die Heerser uit het midden van Zijn volk. Het is de Heilige Israëls, waardoor God kan geheiligd worden. Het is de Zone Gods, het is Jezus Die alleen kan zeggen: Ik ben de Weg.

D. Christus is de Weg tot de Vader; doch niet voor Zichzelf, als die niet door verdiensten van anderen maar door Zijn eigen macht, gerechtigheid en heiligheid is ingegaan in de heerlijkheid; Die niet door het bloed van kalveren, maar door Zijn eigen bloed is ingegaan in het heiligdom, Hebr. 9:12. Maar Hij is ook aan anderen een Weg, gelijk ons de navolgende woorden leren dat hierop voornamelijk gezien wordt, als Jezus daarbij voegt, niemand komt tot den Vader dan door Mij. Christus is nu voor anderen de Weg op de volgende wijzen:

1. Door Zijn verdiensten hun de gesloten weg openende. De engel als zijnde een uitvoerder van Gods wraak, was met een vlammend zwaard, dat is met Gods toorn en de vloek der wet, gereed aan de deur van het paradijs om de zondaar daarvan af te houden. Voor eeuwig zou de mens niet weer tot God genaderd hebben, indien niet eerst voldoening was gegeven aan Gods rechtvaardigheid, hetwelk door geen schepsel kon geschieden.

Jezus is nu gegaan over deze weg der wet, waarvoor de mens bleef staan. Hij heeft de dubbele eis der wet volaan, en dat als Borg. Eerst, dat Hij ook zonden op Zich

hebbende genomen, de vloek die wijzelf waardig waren heeft gedragen, zijnde een vloek geworden voor ons, Gal. 3:13. Daarna dat Hij ook de zonde van die Hem van de Vader geschonken zijn, wegneemt door een volmaakte onderhouding der wet, en een volkomen uitdrukking van Gods beeld en Zijn heiligheid. Aldus heeft Hij die grote bres tussen God en hen opgevuld met Zijn lichaam, en heeft daarvan (indien het geoorloofd is zo te spreken) als een brug gemaakt waarover zij tot de Vader mogen gaan met vrijmoedigheid in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij voor hen heeft ingewijd door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees. Hij Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor hen gemaakt, opdat zij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem, 2Kor. 5:21. Dat is, zij door het geloof verenigd zijnde met Hem, krijgen wederom recht om tot God te naderen, ja kunnen met vrijmoedigheid bestaan in het gericht Gods; want Jehovah Zelf is geworden hun Gerechtigheid, Jer. 23:6; dat is naar de stijl van Paulus, Christus is hun van God geworden rechtvaardigheid, dat is, hetgeen de psalmist zegt: Wie zal klimmen op de berg des Heeren? Wie zal staan in de plaats Zijner heiligheid? Dat is, wie zal durven naderen tot, en verkeren met God? Die de gerechtigheid ontvangt van de God zijns heils, Ps. 24:3,5. Zo stelt Christus Zich voor Zijn Vader zonder vlek en rimpel. En wat wonder dan, dat God met zulke mensen wederom gemeenschap oefent, ja een welbehagen heeft in hen, dewijl zij met de Zon der gerechtigheid Zelf overkleed zijn? Op. 12:1. Versierd met de volmaakte heiligheid en gerechtigheid van Gods Zoon, aangedaan met de klederen des heils, en omgord met de mantel der gerechtigheid. God heeft nu niets meer

van hen te eisen; want al het werk van Zijn Zoon, hetwelk zij door het geloof deelachtig worden, is volkomen. Ja, de wet zelf moet hun nu wederom toegang geven tot Gods gemeenschap en ze rechtvaardigen in Christus, omdat het recht der wet in hen is vervuld. Zodat ze nu met vrijmoedigheid van een rechtvaardige Rechter kunnen verwachten, ja eisen de kroon der rechtvaardigheid, 2Tim. 4:8.

2. Doch dit is nog niet genoeg, want dit alles niettegenstaande, blijft de mens evenwel een vijand van God, afkerig van Zijn wegen; daarom kan God geen gemeenschap oefenen met Hem omdat er geen overeenkomst is tussen die beiden. En hij ook niet met God, hebbende geen lust in Zijn eigenschappen. Maar ook hier is Christus een Weg tot de Vader; Hij Die gekomen is om het werk des duivels te verbreken, zijnde sterker dan die sterkgewapende, overwint hem, berooft hem van zijn vaten en wapenrusting. Hij als de Middelaar des Nieuwen verbonds, is niet alleen Middelaar omtrent God maar ook omtrent hen, veranderende hun vijandige harten, deze genegen makende tot God en verzoenende met Hem, des satans beeld in hen verstorende, richt Hij Gods beeld weer in hen op, drukt Zijn deugden op hun harten en verzegelt ze, 2Kor. 1:22. Dat is, Hij tekent hen met de Naam Gods, Hij schrijft op hun voorhoofden de heiligheid des Heeren, Hij schenkt hun Zijn Geest, Die in hun harten Zijn wet schrijft, hun gevende lust en kracht om deze te doen. En door Wiens kracht zij kunnen doden de werken des vleses; ja, Hij werkt in hen het geloof waardoor zij gelijk als door een kanaal uit Hem sterkte en kracht verkrijgen, en wordt de wortel en vettigheid van de levende Olijfboom deelachtig, Rom. 11:17. Zodat zij als ranken

in Hem, de ware Wijnstok, ingeënt zijnde, Gode vruchten der gerechtigheid dragen. Hij werkt in hen het willen en het volbrengen naar Zijn welbehagen; daarom vermogen zij alles door Hem, en zo wordt Hij hun van God tot heiligmaking, 1Kor. 1:30.

3. De zondaars zijn verduisterd in het verstand en vervreemd van het leven Gods door de onwetendheid die in hen is. Edoch, ook hier is Christus hun een Weg tot de Vader; Hij is gegeven tot een Licht der heidenen. Hij is gezonden om der blinden ogen te openen, om de gebondenen uit hun donkere gevangenis uit te voeren, en uit het gevangenhuis die in duisternis zitten, Jes. 42:6,7. Zo begint het volk dat in de duisternis zat een groot Licht te zien, en over diegenen welke woonden in het land van de schaduw des doods, gaat een heerlijk licht op. Hij heeft voor hen ogenzalf, Hij geeft hun verlichte ogen des verstands, zodat ze bestraald worden met de verlichting des Evangelies der heerlijkheid van Christus. Ja, in Hem Zelf, als in een spiegel, aanschouwen zij met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren, 2Kor. 3:18, in het binnenste van Hem lezen zij de Naam Jehovah, Ex. 23:21, Welke Hij hun klaar heeft geopenbaard, Joh. 17:6. Hij heeft hun de Vader verklaard, Hij is de Leraar der gerechtigheid, Hij is die Man Die Ezechiël zag, hoofdstuk 40:3, Wiens gedaante was als de gedaante van koper, Die in Zijn hand heeft een linnen snoer en een meetriet, dat is, Die een volmaakte kennis heeft van al de maten, wijze en manier van het gehele gebouw van het huis Gods. Ja, Die ook macht heeft om de kennis van Gods werken, van Zijn Naam en genade aan anderen bekend te maken en mede te delen; want niemand kent de Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren. Hij

openbaart hun de ganse raad Gods, en zo wordt die op-
perste Wijsheid ook hun Wijsheid; Hij Zelf neemt aan
hun te leren van Zijn wegen. Als die gezegd heeft, Ik zal
u onderwijzen en u leren van de weg dien gij gaan zult,
Ik zal u raad geven, Mijn ogen zullen op U zijn, Ps. 32:8.
Hij onderwijst de zondaars in de weg, Hij leidt de zacht-
moedigen in het recht, Hij is gedurig achter hen, zeggen-
de: Dit is de weg wandelt daarin. En zijn zij kreupel,
kunnen zij niet thuis komen, blijven zij onderweg liggen,
Hij draagt ze in Zijn schoot, Hij draagt ze op Zijn armen
en Hij Zelf leert hun gaan, gelijk een moeder haar kind.
Dat werd eertijds voorgebeeld door de wolkkolom en de
vuurkolom; gelijk Hij de wijzen uit het Oosten door de
sterren leidde.

4. Maar nog nader en klaarder is Hij de weg tot de Vader,
wanneer Hij door Zijn eigen voorbeeld de zondaar de
weg wijst. Indien een volkomen leer somtijds weinig
kracht heeft, een volmaakt voorbeeld nochtans vermag
zeer veel. Een voorbeeld brengt de leer nader aan het oog
en hart, maakt dat de mens meer acht daarop neemt, en
het zegt ons met een veel krachtiger toe-eigening: Zoda-
nig moet gij zijn, zo moet gij leven. Het oog maakt een
lichtere en diepere indruk op het gemoed dan het oor,
daarom heeft Hij ons Zijn voorbeeld gegeven, opdat ge-
lijkerwijs Hij gedaan heeft, wij ook alzo zouden doen,
Joh. 13:15. Hij Zelf is de overste Leidsman onzer zalig-
heid, ons een voorbeeld en voorschrift nalatende, dat wij
in Zijn voetstappen zouden treden. En de blinde dwalen-
de reizigers toeroepende, dat zij Hem maar blindelings
volgen zullen. Nooit zouden de zondaars zo levendig
hebben geweten hoe zij op een recht Gode betamelijke
wijze wandelen zouden, indien Jezus het hun niet had

getoond. God had hun wel Zijn eigen voorbeeld voorgesteld, zeggende: Gij moet heilig zijn, gelijk Ik heilig ben. Maar dit voorbeeld was veel te hoog en verheven boven alle vatbaarheid van de mens, ja, het was onzichtbaar. Maar ziet, nu komt God Zelf nederwaarts in het vlees, wandelt met de mens, en is daarop uit om hem een volmaakt patroon van heiligheid en zaligheid in zijn leven af te schilderen, als zijnde het Beeld des onzienlijken Gods, Kol. 1:15. Wij, die de luister van Gods heiligheid en rechtvaardigheid in God Zelf niet konden verdragen, zien deze hier door bemiddeling van het glas, Jezus Christus; hier aanschouwen wij met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel. Hier zien wij de schitterende stralen van Zijn deugden, de heiligheid, barmhartigheid, liefde, goedertierenheid, zachtmoedigheid, vriendelijkheid en nederigheid. Zo gaat Hij ons Zelf als de opperste Kapitein en Veldoverste voor, ons de rechte middenweg wijzende; en wij hebben niets te doen dan maar op Hem te zien en Hem na te lopen. Hij gaat hun voor: 1. In de weg der gehoorzaamheid. 2. Hij gaat hun voor in de weg des kruises. 3. En in de weg der heerlijkheid.

5. Zo is Christus dan de Weg van de aarde tot de hemel, om de zondaar te brengen tot God. De apostel noemt Hem de Middelaar tussen God en de mensen. Christus Zelf zegt, dat Hij is de Deur der schapen. Daarom wordt Hij genoemd de Engel van Gods aangezicht, omdat Gods aangezicht, hetwelk anders verschrikkelijk is voor de zondaar, niet anders kan gezien worden dan in Christus Jezus. Hij is de Poort van Gods huis, waardoor de mens kan ingaan in het heiligdom. Wij lezen, Ez. 41:23-25, dat de tempel en het heiligdom twee deuren had, en aan deze

waren twee bladeren, en aan de deuren van de tempel waren ook cherubijnen en palmbomen gemaakt; wat wil des Heeren Geest ons hierdoor anders afbeelden? Dan dat Christus is de Poort en de Deur, leidende tot de geestelijke tempel van Gods Kerk, en dat in het heiligdom van Gods gemeenschap, hebbende ook aan Zich al de sieraden van Gods huis, waardoor die buiten zijn werden gelokt dat zij mochten naderen, en die binnen zijn werden door deze Deur bewaard. Dat er ook cherubijnen waren aan deze deuren, heeft ook een bijzondere verborgenheid. In het Oude Testament woonde God als tussen de cherubijnen. En dat de deuren hier nu vertoond worden als versierd zijnde met de cherubijnen, daardoor schijnt de Geest dit willen te kennen geven dat God alleen in deze deuren, in deze Poort van Jezus, wil wonen en Zich door Hem aan de mensen openbaren. In Jes. 52:12 wordt Christus genoemd de Poorten der Kerk; omdat, waarvandaan de zondaar ook komt, wordt die poort gevonden. Maar zij worden vergeleken met robijnstenen of brandende juwelen, omdat in Christus het licht en de liefde is. Dewijl Christus alzo is de Weg, de Deuren, de Poorten, zo zien wij hier meteen wat er te zeggen is hetgeen wij zo dikwijls in Gods Woord lezen, te wandelen met God gelijk Henoeh en Noach. En hetwelk God van Abraham eist: Ik ben God de Almachtige, wandelt voor Mijn aangezicht en zijt oprecht. Want de zondaar kan niet wandelen met God; zullen twee tezamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn? Dat geschiedt nu door het geloof in Christus; want door het geloof hebben wij een vrijmoedige toegang tot de Vader.

En dit is aanmerkelijk, dat Christus niet alleen zegt, Ik ben een Weg, maar ik ben DE Weg. Hij wijst gelijk als

met de vinger aan wat voor een Weg Hij is, zeggende: Ik ben de Weg; met welke betuiging of aanwijzing hij twee zaken te kennen geeft:

1. Dat Hij is de enige Weg, buiten welke geen andere weg is tot de zaligheid; en diensvolgens dat Hij in alle eeuwen en in alle tijden heeft plaats gehad. Hij is dan die zeer bekende Weg, Die zo dikwijls van de profeten is voorgesteld, en door Welke al de gelovigen naar de hemel zijn gegaan. Het is de Weg Die terstond de arme gevallen mens is aangewezen, Gen. 3:15, daar God zegt: Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen. Naderhand aan Abraham en andere oudvaders op zulke verschillende wijzen voorgedragen. Daarop door zo menigerlei voorbeelden afgeschaduwd in het Oude Testament. Zij mochten niet naderen tot God dan door de priesters; Gods tegenwoordigheid was alleen te vinden van over het verzoendeksel, hetwelk was Christus, Die God altijd heeft voorgesteld tot een verzoening in Zijn bloed; welk Verzoendeksel ook Christus, nadat het heiligdom geopend is, God nu openlijk heeft tentoongesteld voor alle zondaars. Zodat zij door het geloof in Hem mogen gemeenschap verkrijgen met God. Dit is de Weg des heiligdoms, Die onder het Oude Testament nog zo klaar niet geopenbaard was, gelijk Paulus zeer krachtig leert, Hebr. 9:8: Dat ik nu niet zeg van al de offeranden, bloedstoringen, wassingen en reinigmakingen, waardoor de onreinen weer recht kregen om tot God en de heilige dingen te naderen; door welke dingen de Heilige Geest dit alleen wilde leren, dat de zondaar stinkende is in Gods neusgaten, en diensvolgens geen gemeenschap

met Hem kan oefenen. Doch dat het bloed van Jezus Christus alleen machtig is om zijn consciëntie te reinigen van dode werken, om de levende God te dienen. Zo is dan Christus gisteren en heden Dezelfde, en in der eeuwigheid. Al de kinderen zijn door deze Weg tot heerlijkheid geleid, wij die hopen op dezelfde wijze zalig te worden, gelijk ook zij, Hand. 15:11. 2. Terwijl wij dan klaar genoeg zien dat Christus de enige Weg is tot God, zo zullen wij ons hier niet lang ophouden met de socinianen, remonstranten, papisten te overtuigen, die nog andere wegen door Maria, de heiligen, door henzelf, eigen gerechtigheid en goede werken verzinnen om tot God te komen; welke in Gods Woord genoemd wordt de weg der goddelozen, Ps. 1:6. Dat is, van mensen die de raad Gods en Zijn bestel om een zondaar door Christus te zaligen, niet willen aannemen, die Jezus en Zijn gerechtigheid verwerpen, en of in zichzelf of in anderen heil en steun zoeken. Maar ach, deze weg zal hen bedriegen; wanneer zij op het einde van de weg zullen gekomen zijn, dan zullen zij eerst ondervinden dat het valse wegen zijn geweest die hun tot het verderf gebracht hebben, en dan zal het te laat zijn om een andere weg te kiezen. Dan zegt de Heere: Ik zal u uw gerechtigheid bekend maken en uw werken, dat zij u geen nut doen, Jes. 57:12.

2. Als Jezus Zich noemt die Weg, zo schijnt Hij te zien op die heerlijke profetie, Jes. 35:8: En er zal een verheven Baan en een Weg zijn, dat is, een opgehoogde en verheven Weg, Die de heilige Weg zal genoemd worden, omdat ze is de Heiligheid Zelve, en dat Die alleen voor de heiligen open staat, want de onreinen zullen daar niet doorgaan, dat is, hetgeen de Openbaring zegt in het Nieuwe Testament, in het nieuwe Jeruzalem zal niet in-

komen dat verontreinigt, Op. 21:27. En eindelijk, dewijl die weg ook de wandelaars en die deze Weg betreden, heiligt. En daarom noemt Hem de apostel een verse en levende Weg, Hebr. 10:20, omdat er geen dode mensen overgaan, gelijk sommige priesters in het Oude Testament, en omdat ook Hij hen die dood zijn, levend maakt; maar Hij zal voor hen zijn; die Weg zou de hunne zijn, namelijk hen, de heiligen dat is, de kreupelen en stommen waarvan hij spreekt in vers 6, en voor hen zal Hij open staan, die Zijn weg betreden, dat is, die oprecht of recht leven. En de woorden kunnen zo bekwamer vertaald worden, omdat ze in de grondtekst alzo luiden: En Hij, namelijk God, zal hun zijn of met hen wandelen in de weg, of een Bewandelaar van de weg, dat is, God zal hun een leidsman zijn. Want het is niet genoeg dat deze Weg geopend is, indien God hen Zelf niet voorgaat als een Leidsman van de weg en aanwijzen, en de dwazen zelfs niet zullen dwalen. Dwazen zijn, die anders de weg naar de stad niet kennen. Zo zegt Salomo, Pred. 10:15: De arbeid der zotten maakt een iegelijk van hen moede, dewijl zij niet weten naar de stad te gaan, die onervaren zijn, dat is, die alhoewel in andere zaken onwijs, nochtans die Weg zo naakt en klaar zal ontdekt zijn, en Die zij recht zullen houden en opvolgen, zodat zij van de Weg der zaligheid niet afwijken. Deze Weg belooft hier de profeet Jesaja aan de dagen van het Nieuwe Testament. Christus nu gekomen zijnde zegt, als met de vinger hier op wijzende: Ik ben die Weg.

Toepassing

Gebruik van onderwijs.

1. Zie hier de onnaspeurlijke wegen van Gods wijsheid; engelen en mensen waren radeloos; maar Hij Wiens Naam is Raad, weet raad te geven, een middel en een weg uit te vinden.

2. Aanschouw hier de onuitputtelijke schatten van Gods barmhartigheid, en de heerlijke rijkdom van Zijn genade, Die Zich zo diep heeft verlaagd dat Hij Zelf een weg heeft uitgevonden om Zijn vijanden en weerspannelingen, die goddeloos van Hem waren afgeweken, en nu nog van Hem wegliepen, in afkerigheid van Hem, en niet wilden naar God luisteren, om die, zeg ik, weer tot Hem te brengen en tot Zijn vriendschap, en tot de genieting der zaligheid. De duivelen die ook gevallen waren evenals wij, laat Hij liggen in hun verderf, en naar zulke nietige wormpjes wil Hij nog omzien, en aan hun zaligheid laat Hij Zich nog gelegen zijn. Hij had ook immers met hen geenszins kunnen van doen hebben, als zijnde de zalige God van eeuwigheid; maar wij hadden Hem van node tot onze zaligheid; moesten wij Hem dan niet zijn voorgelaten? Was het niet ten hoogste billijk geweest, dat wij Hem hadden gezocht, dat wij zelf naar de Weg hadden gevraagd, en dag en nacht hadden op een neer gelopen om een Poort te vinden, te geraken tot Zijn gemeenschap, en dan gedurig tot in eeuwigheid aan Zijn deur hadden liggen kloppen? Maar ziet toch des Heeren vriendelijkheid, Hij wil ons beschaamd maken met weldaden. Hij komt ons voor, wijst ons terstond die Weg op Welke Hij Zich van ons wil laten vinden. Doch dit gaat nog meer onze bevatting, ja zelfs onze verwondering te boven, dat die heerlijke God zoveel moeite wil doen om de arme zondaar met Hem te verenigen; en daar hetzelfde zonder voldoening aan Zijn heiligheid en rechtvaardigheid niet

kon geschieden, dan met verloochening daarvan, zo ontziet Hij niet Zijn enige Zoon daarvoor over te geven. Jezus zal, om zo te spreken, liggen als een brug tussen God en zondige rebellen, en als een voorstad, opdat zij op en door Hem mochten weerkeren tot God. O, hoe laag vernedert Zich die grote Hemelkoning Jezus, dalende als van Zijn troon, opdat Hij Zelf voor ons deze Weg zou worden? Hoe diep bukt Hij neer, ons vlees aannemende, opdat Hij door dit voorhangsel ons een weg zou inwijden tot het heiligdom! Indien Christus van de hemel op aarde was gekomen om ons de weg ten hemel maar aan te wijzen, zou het niet een onwaardeerbare liefde geweest zijn? Maar o, wat is dit, dat Hij Zelf heeft willen sterven om Zelf voor ons de Weg te worden! Wij doen het beste zolang wij nog buiten de hemel zijn, dat wij maar met een stil hart in aanbidding ons over deze verborgenheden verwonderen, en met verbaasdheid uitroepende: O hoogte, o diepte, o lengte, o breedte van liefde Gods in Christus Jezus! Ef. 3:12.

Gebruik tot bestraffing.

Hoe groot is dan die zonde, hoe gruwelijk het ongeloof? Hoe schrikkelijk de ondankbaarheid van degene die deze weg welke God Zelf heeft gesteld en aanbiedt, snood komt te verwerpen? En nochtans dit is het doen van de meeste mensen. Zij hebben geen lust in het einde van die weg, noch in God. Hoe zullen zij dan welbehagen kunnen hebben in de Weg om daartoe te geraken? Want het einde is altijd beminnelijker dan de weg zelf. De zodanigen zeggen tot God: Wijkt van ons, want dan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust, Job 21:14. Misschien zal u deze taal wat vreemd voorkomen, dat de mensen geen

lust zouden hebben in God, noch in Christus, als zijnde die Weg tot de Vader.

1. Maar wanneer gij dit in anderen veroordeelt en het vonnis daarover geveld hebt, gaat dan toch bid ik u, in uzelf en ziet eens of gij er niet zelf aan schuldig zijt. Want Christus is gekomen om de zondaars weer tot God te brengen. Maar hebt gij daar wel begeerte toe? Hebt gij wel uw grootste lust in Gods gemeenschap? Kunt gij in waarheid zeggen, terwijl anderen van uw kennissen naar herbergen, bruiloften en gemakkelijke plaatsen gaan: Mij aangaande, het is mij goed nabij God te zijn? Is dat uw vermaak, dat gij moogt in uw binnenkamer gaan, daar naderen tot de Heere, daar uren doorbrengen in meditaties en gebeden, ik meen geen studies, maar in gemeenschap met God, waartoe Christus de Weg is; en die kunt gij niet hebben zonder overeenkomst en gelijkvormigheid met Zijn beeld. Want indien wij in het licht wandelen gelijk Hij in het licht is, zo hebben wij gemeenschap met elkander, 1Joh. 1:6,7. Maar hebt gij hier wel trek toe? Verveelt het u niet dikwijls als gij in de kerk of bij Gods kinderen zijt, dat men zo lang opgenomen is met God te dienen? Gij kunt niet verdragen de onvolmaakte heiligheid der gelovigen hier op aarde, maar noemt die femelarijen en dat die al te precies en al te fijn willen zijn. Hoe zult gij het dan in de hemel kunnen harden? Hoe zult gij voor eeuwig kunnen wonen in de gemeenschap Gods, waartoe Jezus u brengen wil? Moeten uw consciënties dan niet klaar getuigen dat gij geen lust hebt in God, in de hemel en in Christus, de Weg daartoe? En gelooft gij wel terdege dat gij van nature kinderen des toorns zijt, vijanden Gods, afkerig van het hoogste Goed, verdoemelijk in uzelf, hoe burgerlijk en eerbaar gij ook leeft; ja,

hoeveel goede werken gij ook doet, dat gij nochtans zo doende, onmogelijk kunt zalig worden.

2. Ondervindt gij wel uw machteloosheid, dat gij niets goeds kunt doen, niet eens uw hart naar de hemel kunt verheffen? Ziet gij wel dat gij blind zijt, en daarom de Weg niet kunt vinden? Dat gij kreupel, ja dood zijt; en daarom niet kunt thuiskomen en de Weg bewandelen, al wordt ze u aangewezen? Zijt gij hierop wel gewillig als een arme bankroetier om u op vrije genade aan Jezus over te geven, en te belijden voor Hem dat gij niet met al hebt en ten enen male onbekwaam zijt, dat gij zeker op de Weg moet blijven liggen indien Hij u niet helpt. Wilt gij Hem zo wel de eer alleen geven van uw zaligheid en thuiskomst, en bekennen dat juist gij de grootste zondaar zijt? Deze dingen moesten eerst bij u zijn, wilde gij Jezus tot een Weg hebben; zolang gij deze overtuiging en deze wil bij u niet vindt, zo verloochent gij de enige Weg en gij verwerpt de Zone Gods, want Hij is gekomen om te genezen die doodziek zijn, en tot bekering te brengen die zichzelf bevinden de grootste zondaars te zijn, Matth. 9:13. Maar helaas, hoe weinig vindt men deze dingen onder de Christenen? Hoe zelden ziet men een ziel hierover verslagen en verlegen met zichzelf? De mensen menen dat het al wel met hen staat, ze zijn gerust en weltevreden.

3. Maar verder wil Christus als de Weg de mensen regel en perk stellen, zeggende: Dit is de Weg, wandelt daarin. Dat gezelschap moet gij verlaten, dat profijt voorbijgaan, die lust verloochenen; dan ziet men eerst hoe weinigen Christus als hun Weg willen gebruiken. De mens trekt zijn schouders op, zijn vleselijk belang laat hem niet toe, eigen wil spreekt daartegen, vlees en bloed begint daar-

omtrent twisten, zeggende: Hoe zou men dan in de wereld kunnen leven? Hoe zal men onder de mensen kunnen verkeren, indien men zich zo en zo moest gedragen? Wat zou dan toch van onze eer en achting worden? En wat is dit anders dan metterdaad te zeggen tot Christus: Ik kan met deze weg, Christus, niet overeenkomen?

4. Jezus staat aan de deur van de Weg, Hij wil er geen onreine doorlaten. Jezus moet hen eerst wassen en zuiveren, al die vuile besmette klederen die aan dat verwonde lichaam vol etterbuilen zo vast kleven, moeten er eerst van afgescheurd worden. Wilt gij dat wel toestaan? Als Jezus tot u zegt, wilt gij door deze Weg gaan zo moet gij van nu af niet eens meer uw liefste zonden opvolgen, noch uw zoetste lusten voldoen, gij moet ze in één keer voor eeuwig afzweren met besluit van nooit meer daarnaar om te zien. Zijt gij daarmee tevreden? Acht gij die weg wel zo dierbaar dat gij de zonden daarom kunt verlaten? Durft gij wel te zeggen dat dit uw grootste lust en vermaak zou zijn, dat gij van nu af uw trouwste boezemzonden niet eens meer zou bedrijven? Och, ik vrees dat uw gewetens daartegen zullen roepen en u tonen dat gij uw zonden nog gaarne wil aanhouden, Gods Geest zou anders zo dikwijls niet behoeven te kloppen aan uw hart, een getrouw leraar zou zoveel niet behoeven te preken, te bidden, te smeken, en dat al tevergeefs, u van uw droesem niet kunnende afkrijgen. Ziet, zo lopen de mensen weg van Christus, zo verlaten zij die ware en levende Weg, een keren zich in ieder naar zijn eigen weg, Jes. 53:6.

Gebruik van overtuiging.

Maar arme blinde mensen, weet gij wel waar gij heengaat? Gij loopt naar uw verderf. Hoor Gods Geest door

David eens van spreken, Ps. 1:7: De weg der goddelozen zal vergaan. Zij zal u niet brengen tot de ware, noch tot een valse en eigen ingebeelde gelukzaligheid; want de wens der goddelozen zal ook vergaan, Ps. 112:10. En daarom, hoe rampzalig is uw staat, gij die buiten Jezus, buiten de enige Weg en Wegwijzer zijt! Het is gelijk een schaap dat niet luistert naar de stem van zijn herder, maar dwaalt in omwegen, daar het de leiding van de herder, zijn opzicht, hulp en goeddoen niet geniet. Hetzelve raakt eindelijk hier of daar in doornen en struiken, of in een sloot en moeras, of het wordt gestolen, of het wordt ten laatste verscheurd van een grimmige dier. Het kan u niet beter gaan, terwijl gij uzelf van deze Weg onttrekt, gij haast u naar uw ergste vijand toe, die uw ziel begeert te verslinden. Gij loopt die briesende leeuw in de kaken, uw wegen zullen u verstikken, uw paden zullen uw zielen vangen. En wie kan uitspreken die schaamte, schande, bitterheden des geestes, vertwijfeling en murmuringen tegen uzelf, waarmee uw ziel zal doorstoken worden als gij zult komen op het einde van uw weg, en zien dat gij bedrogen zijt, en in de weg der waarheid niet meer wandelen kunt?

Gebruik van vermaning.

Doch nu is het nog tijd; och dat ik nu dan voordat gij in de eeuwigheid zijt, deze weg des levens levendig u mocht kunnen voorstellen. Zondaars, Jezus Zelf roept u toe: Ik ben de Weg. De Weg Zelf nodigt u om die te bewandelen, wendt u toch naar Mij toe en wordt behouden. Hij klimt als op een hoge berg, opdat gij Hem zou kunnen zien en roep met luider stem: Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven, Matth. 11:28. Hij nodigt op de tinnen en op de

hoogten der steden: Gij slechten, keert u herwaarts, komt, eet van Mijn brood en drinkt van de wijn die Ik gemengd heb, verlaat de slechtigheden en leeft, en treedt in den weg des verstands. Hijzelf, hoewel Hij de Weg is, staat nog in de poort, en in de deur van de Weg, gelijk ons getoond wordt, Ez. 40:3, daar de profeet een Man ziet Wiens gedaante was als de gedaante van koper, en in Zijn hand een linnen snoer, en een meetriet; Die stond in de poort en Hij roept daarbuiten overluid, Hij verheft Zijn stem op de straten. Hij roept in het voorste der woelingen, aan de deuren der poort spreekt Hij Zijn redenen in de stad: Gij slechten, hoe lang zult gij de slechtigheid beminnen, en de spotters voor zich spotternij begeren, en de zotten wetenschap haten? Keert u tot Mijn bestraffingen; ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten, Ik zal Mijn woorden u bekend maken, Spr. 1:20-23. O, luistert hier toch toe arme dwalende schapen, hier is een blijde boodschap, er is een weg voor u gebaad van de hel naar de hemel. Indien gij maar door het geloof wilt inwilligen en aannemen, en u aan Zijn leiding overgeven. Indien deze tijding in de hel gebracht werd, hoe welkom zou ze daar zijn, en zult gij deze verwerpen? En doet toch eens uw ogen open; ziedaar deze koninklijke Weg voor u staan, Hij strekt Zijn handen tot u uit, roepende: Komt toch, want alles is bereid. Er is nu een weg uitgevonden om u te brengen tot de zaligheid. Hoe, alles bereid, en gij nog onbereid? Christus is gereed om u aan te nemen, genadig om u al uw zonden te vergeven, als gij maar wilt tot Hem komen, hoe lang gij ook gezondigd hebt, hoe willens, hoe hartelijk gij tegen Hem hebt gerebelleerd, Hij wil het alles vergeten, Hij wil al uw zonden wegnemen, niet één daarvan zal u verweten worden, in-

dien gij u maar wilt tot Hem keren. Wat zou Hij toch meer aan u doen? Gij kunt nu niet meer begeren dat Hij u tegen wil en dank zal dwingen om op deze weg te komen. Wat zult ge toch in eeuwigheid voor redenen kunnen bedenken om zelf maar uw eigen hart gerust te stellen, waarom gij niet in de hemel zijt gekomen? Hoe? Zal er een weg zijn tot God, naar de hemel en naar een eeuwig Koninkrijk, en een weg die God Zelf bedacht en besteld heeft; ja een weg, die Zichzelf aanbiedt; en zou Die van u nog niet bewandeld worden? Moet Jezus dan van u klagen, gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven moogt hebben, Joh. 5:40. En waarom wilt gij niet tot Hem komen? Welk onrecht heb gij toch aan Hem gevonden, dat gij ver van Hem wegwijkt, en wandelt de ijdelheid na en zijt ijdel geworden? Hij Zelf vraagt u de redenen daarvan, Micha 6:4: O Mijn volk, wat heb Ik u gedaan, en waarmede heb Ik u vermoed? Betuigt tegen Mij. Immers heb Ik u uit Egypteland opgevoerd, en u uit het diensthuis verlost, en Ik heb voor uw aangezicht heengezonden Mozes, Aäron en Mirjam.

Gebruik van vermaning tot de gelovigen.

Gij dan gelovige Christenen, gij die gaarne wilt gaan uit uzelf uit de wereld, gij die het eigen zelf en eigen wil, en de zorg der wereld gewillig wilt afleggen als gij deze Weg betreden zult. Gij die met verloochening van alle eigen gerechtigheid en eigen kracht, u als een blinden en kreupelen hebt vertrouwd aan deze Wegwijzer, gewillig om al Zijn leidingen te gehoorzamen. Hebt gij eens de Heere Jezus door het geloof aangenomen, en deze weg alleen verkoren, zo wandelt dan ook in Hem, Kol. 2:6. Maakt dan ook gebruik van Hem als de Weg tot de Vader, als gij wilt naderen tot God; want door Hem hebben

wij een vrijmoedige toegang tot de Vader. Dewijl gij dan vrijmoedigheid hebt om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus op een verse en levende weg, zo gaat dan toe met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, uw harten gereinigd zijnde van de kwade consciëntie, en het lichaam gewassen zijnde met water, Hebr. 10:19-22. Al de hinderpalen die u terug houden van tot God met vrijmoedigheid te naderen, worden door deze Weg weggenomen.

1. Is het dat de oneindige afstand en verhevenheid Gods u verschrikt in tot Hem te naderen en u doet denken, die grote en heerlijke God wil toch geen acht slaan op zulk een nietig wormpje als ik ben, Hij is veel te hoog dan dat ik met Hem zou wandelen en gemeenschap oefenen. Ziet dan terstond op Jezus, aanschouwt daar wat een nauw oog de Vader gehad heeft op die arme dolende zondaars, hoe Hij Zijn hart daarop heeft gezet, en Zijn Zoon Zelf gezonden om hen weer op te zoeken en tot Hem te brengen. O, wonderlijke, verbaasd makende neerdaling van die liefde! God neemt vlees en bloed aan om Zich gemeenzaam te maken met de mens, en kunt gij nu nog twifelen of Hij werk van u maakt, en of Hij ook lust heeft om te gaan met de mensenkinderen? Spr. 8:31.

2. Wordt gij gehinderd door de heerlijke luister van de oneindige Majesteit? Gelijk het oog niet bekwaam is om in de zon te starogen, tenzij deze beneveld is, zo wordt de ziel dikwijls afgeschrikt door Gods majesteit en bedwelmd door Zijn glans. Hiertegen is geen betere remedie dan God te aanschouwen, schijnende tot ons in Zijn Zoon, door Wie Zijn vreselijke heerlijkheid is bedekt, en Die zo gemeenzaam tot ons nadert in onze eigen natuur om ons te nodigen, en te lokken tot Hem met een heilige

vrijmoedigheid en een eerbiedige stoutmoedigheid. Christus is niet verschenen in een vreselijke gedaante; vrouwen en het ellendig volkje durfden Zijn hulp te verzoeken, en zij werden niet afgeslagen; zondaars en tollenaars durfden met Hem te eten en Hij wees ze niet terug.

3. Wanneer uw zonden waarin gij wederom zijt gevallen, en uw zwakheden waardoor gij opnieuw zijt overrompeld, u zo onvrijmoedig maken, en u doen terugdeinzen; want wij zijn gelijk een kind in zijn moeders armen, dat vreest wanneer het zijn moeder heeft losgelaten, alzo zijn behoud meer gelegen was in zijn aankleven aan de moeder, dan in des moeders vasthouden van het kind. Maar ook hier moet Christus uw Weg zijn, Die uw zonden gedragen en op Zich genomen heeft. Hij is machtig genoeg om voor al uw schulden te antwoorden. Hier is het bijzondere tijd om te gedenken hoe Hij u de Weg is tot de Vader, zelfs terwijl Hij nu in de hemel is. Aanschouwt hier door het geloof Zijn eeuwigdurende voorbidding; deze onvergankelijke Priester kan volkomen zalig maken die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden, Hebr. 7:25. Wil de Vader een onvruchtbare boom uitroeien, de Zoon komt tussenbeide: Heere, laat hem toch nog een jaar staan, en legt er alles aan ten koste. Wel, wat dunkt u, indien gij Jezus zo hoorde voor u bidden, zou het u niet bemoedigen tot het bidden, en u verzekeren dat God u niet wilde verwerpen? O denk dat, opdat gij niet slap wordt, als gij in uw gebeden begint te verflauwen, en als uw handen slap worden.

Wil het ongeloof beletten uw toegang tot God, en de zekerheid verduisteren van Zijn Woord, waarin Hij u uw plichten en Zijn beloften open legt; Jezus kan ook deze hinderpaal wegnemen. Indien u God een engel van de

hemel had gezonden om u te zeggen wat Hij is, en wat Hij van u eist, en wat Hij doen wil voor u, zou het zelfs niet zeer aannemelijk bij u zijn? Maar ziet, Hij heeft meer gedaan. De Zoon Zelf is neergedaald van Zijn troon, is geopenbaard in het vlees; Hij Die God gezien heeft, ja Zelf God is, is gekomen onder de mensen, om hun Zijn Vader, de hemel en al die onzienlijke dingen klaar bekend te maken, en opdat Zijn getuigenis niet de minste plaats van twijfeling bij ons zou overlaten, heeft Hij deze bevestigd met een leven van wonderen; daarna met Zichzelf uit de doden op te wekken, daarop met Zijn hemelvaart, dan met de uitstorting van Zijn Geest en de gave der wonderen over Zijn apostelen en gezanten van Zijn Evangelie. Kunt gij nu nog twijfelen aan al deze waarheden, nadat Hij deze met zoveel getuigenissen heeft verzegeld, en de gehele wereld door bekend gemaakt? Ziet maar op Jezus, en Hij zal de Weg zijn voor uw ongeloof tot het geloof.

Uw menigvuldige zwakheden en onvolmaaktheden van uw plichten en godsdiensten benemen u menigmaal de moed om te naderen tot die heilige en ijverige God. O, zo weinig kennis te vinden van God, zo weinig liefde tot Hem, zulke koude begeerten, zoveel vreemde en omzwevende gedachten, zulke lauwe smekingen; en dan nog een levendige bevatting en overtuiging te hebben dat God echter zulke gebrekkige, lamme en kreupele meditaties en gebeden aangenaam zijn, welk een harde zaak is dat? Doch ook hier laat Christus u niet verlegen. Door het geloof mag gij Hem, gelijk als horen in uw spreken tot uw moedgeving: Arme neerslachtige zondaar, kom, ga onbeschroomd in uws Vaders tegenwoordigheid; vreest niet de schuld van uw zonden, noch de onvolmaaktheid

van uw gebeden, zolang gij maar een oprecht berouw daarvan hebt, en begeert daarvan verlost te zijn, en gelooft in Mij. Ik ben uw Waardigheid, Mijn gerechtigheid is volmaakt zonder smart. Ik heb uw gebreken op Mij genomen. Ik heb aangenomen te staan voor al de zwakheden der heilige dingen. Geloof en oprechtheid is uw kleed, maar volmaaktheid is het Mijne; vertrouw maar in de volbrenging en uitvoering van die verzekering die Ik op Mij heb genomen.

Vindt gij tegenwoordig uw hart zo onbekwaam en ongesteld tot bidden, peinzen of enige geestelijke wandel met die zalige God; zoekt alweer uw hulp en verkwikking in Christus. Hij heeft een overvloed van Geest. Voelt gij uw hart zo vervreemd van God, zo weinig lust hebbende in Hem, zie dan op Jezus en merk in Hem door onmetelijke liefde Gods, en verzoekt eens of uw liefde en uw hart daardoor niet zullen ontstoken en uitgelokt worden. Kunt gij Gods liefde niet gewaar worden, o, komt wat nader, ziet op de God en Mens, op een gereinigde Jezus, op het verbond bevestigd in Zijn bloed, op al de weldaden van Zijn verlossing, op al de voorrechten der heiligen, en op die door Hem verkregen bezeten en beloofde heerlijkheid. Steek uw handen in Zijn gewonde zijde, en wees niet meer ongelovig, maar gelovig; en dan zult gij haast in geloof en liefde uitroepen: Mijn Heere, en mijn God!

Eindelijk, als gij nu door de dood moet overgaan uit de tijd in de eeuwigheid, en daar verschijnen voor de Rechter, gebruik dan bijzonder door het geloof deze Weg. O, welk een wonderlijke verkwikking vindt hier het geloof in Christus, welke moedgeving is het tegen de vreze des doods, te peinzen dat Jezus Zelf gestorven is, en weer opgestaan zijnde, nu heerst met Zijn Vader, hebbende de

dood overwonnen, als die de sleutelen draagt van dood en hel!

Nu kan het geloof de dood als een ontwapende vijand zelfs uittarten, zeggende: O dood, waar is uw prikkel; hel, waar is uw overwinning? Ja, de dood is nu geworden het allergrootste gewin. Ziet daar eens henen door, aan de overzijde van het water met de ogen des geloofs, hoe Jezus u aldaar de weg heeft gebaad. Hij zegt tot u, Joh. 14:3: Ik ga heen om u plaats te bereiden, en dan zal Ik weerkomen, en u tot Mij nemen, opdat gij moogt zijn waar Ik ben. Gij moogt Hem nu vrij volgen, gij die Hem hebt gediend, want Hij Zelf heeft u beloofd, waar Ik ben zal ook Mijn dienaar zijn. Hij heeft als voor uw komst tot Zijn Vader gezegd: Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn die Gij Mij gegeven hebt, omdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, Joh. 17:24. Dan zal de Koning u bij de hand nemen en u leiden tot God, zodat gij voor eeuwig door de onmiddellijke aanschouwing met Zijn beeld zult worden verzadigd, en dan zult gij ten volle bekennen dat Hij is de enige en volmaakte Weg tot de Vader.

ELFDE PREDIKATIE

MATTHEÛS 7:13,14

Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort en breed is de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die door dezelve ingaan;

Want de poort is eng en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die denzelven vinden.

GELIJK het Woord Gods vol is van beloften en vertroosting en voor de gelovigen, zo vervat hetzelfde mede de bestraffingen en Gods onfeilbare oordelen over de goddelozen en ongelovigen. Dit toont ons David in een heerlijke Godsspraak tot troost van Gods kinderen en schrik der goddelozen, als hij zegt in de eerste Psalm, vers 6: De Heere kent de weg der rechtvaardigen, maar de weg der goddelozen zal vergaan. De profeet spreekt daar van een tweeërlei weg.

1. Van de weg der rechtvaardigen. Waardoor hij verstaat de manier van leven en het bedrijf van zodanige mensen die hun eigen gerechtigheid verloochend hebbende, toevlucht nemen tot de gerechtigheid van Christus, die Zijn raad toestemmen, God zoeken, en Jezus aangenomen hebbende, vruchten der gerechtigheid voortbrengen, in Jezus lief te hebben boven alles en Zijn geboden te gehoorzamen.

2. Hiertegen stelt hij de weg der goddelozen, waardoor hij te kennen geeft het leven en bedrijf van zodanigen die nog in hun onwetendheid, zonden en misdaden liggen, die hun eigen gerechtigheid niet willen verloochenen met

verzaking van zichzelf, en de gerechtigheid van Christus versmaden en de zonden aanhouden.

Van deze twee wegen getuigt hij dat de Heere de weg der rechtvaardigen kent; maar dat de weg der goddelozen zal vergaan.

God kent de weg der rechtvaardigen, dat is:

1. God heeft die weg geboden en voorgesteld aan de mensen. 2. Hij bezorgde die weg der godzaligen, want Zijn oog is op hen. 3. Hij beval die weg aan, keurt ze voor goed, Hij bestuurt en onderwijst hen daarin. 4. Hij bemint ze, en verlustigt zich daarin; Hij heeft er een welbehagen in.

Maar de weg der goddelozen zal vergaan.

1. Omdat die God niet beveelt, noch deze Hem behaagt. 2. Omdat die weg hun leidt tot het eeuwig verderf, en tot wanhoop, murmuring, schande en schaamte. 3. Omdat zij zijn zonder God en Zijn Vaderlijke voorzorg; daarom kunnen zij niet lang op die weg wandelen, maar gaan verloren, gelijk de schapen die licht dwalen en op een verderfelijke weg komen, als zij missen de zorg en het bestuur van hun herder, en daar raken in de kaken van een wolf of een andere verscheurend dier tot hun verderf. 4. Zij brengt hen niet tot hun einde, want de mensen stellen zich voor de gelukzaligheid, hetzij ware of valse, maar geen van beide zullen zij bekomen, dewijl hun einde is het eeuwig verderf; want de wens der goddelozen zal vergaan, Ps. 112:10, dewijl zij zijn en blijven buiten de gelukzalige gemeenschap van God. Zo vergaat de weg der goddelozen.

Tegen deze weg der goddelozen die vergaan zal, wordt gesteld een goede weg der rechtvaardigen, die eeuwig blijven zal. Zo bidt David, Ps. 139:24: Leidt mij op de

eeuwige weg, die de gelovigen van God tot zaligheid is geopenbaard.

Van deze tweeërlei wegen handelt Christus in de voorgelezen woorden van onze tekst, als Hij zegt: Gaat in door de enge poort, want wijd is de poort en breed is de weg die tot het verderf leidt, en velen zijn er die door dezelve ingaan. Want de poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die dezelve vinden.

Ziet hier waarde toehoorders, twee hoofdzaken.

I. Christus' voorstel van een tweeërlei weg, einde en wandelaars.

II. Christus' vermaning daaromtrent: Gaat in door de enge poort.

1. In het voorstel van Christus komt ons voor een tweeërlei weg en poort, en een tweeërlei behandeling, met deszelfs tweeërlei einde.

De hemel en de hel vergelijkt Christus bij een stad, die een poort heeft en een weg.

De weg is een redelijke manier van leven die de mens gebruikt, Ps. 1:6: De Heere kent de weg der rechtvaardigen, dat is een bedrijf en manier van leven. Ps. 32:8: Ik zal u onderwijzen van de weg dien gij gaan zult. Het leven wordt gezegd een weg en een poort te zijn, omdat men daarin niet stilstaat, maar daardoor wordt gegaan tot een zeker einde of huis; want hier zijn wij wandelaars en reizigers.

Van deze weg zegt Jezus dat zij breed is, en schijnt Christus Zijn oog te hebben op de wetten van de Joodse rechtsgeleerden, bij wie een bijzondere of private weg vier ellen breed werd gehouden, en een publieke of gemene weg zestien ellen; en van zodanige gemene weg handelt hier Christus, die niet tot een gemeen huis, maar

tot de koninklijke kasteel en stad ons leidt. En daarmee wordt te kennen gegeven dat de enige weg en poort tot het Koninkrijk Gods, en de andere weg tot het rijk van de satan leidt.

A. De poort die wijd is, betekent die losse en ruime manier van leven waarin de mens de tomen aan zijn begeerlijkheden loslaat, doende de wil des vleses en der gedachten.

Daarom worden de goddelozen vergeleken bij een woud-ezel, die heen en weer loopt, gewend in de woestijn, scheppende de wind naar de lust zijner ziel, Jer. 2:24; de banden van Gods wet verbrekende, en de touwen van zich werpende, Ps. 2:3. Hier vertoont zich de liefde van de wereld op het schoonste, want de begeerlijkheid der ogen, de begeerlijkheid des vleses en de grootsheid des levens bezitten alle mensen van nature. Men doet daar de wil des vleses en der gedachten, zijnde van nature allen kinderen des toorns, en zo verkerende in de begeerlijkheden des vleses, en doende hetgeen hun harten begeren; zo lopen zij allen op deze weg. Want hij is licht voor de mensen, omdat hun verstand, wil en genegenheden zich daarheen hellen. Hij is aangenaam, omdat een ieder daar de vleselijke begeerlijkheden naar zijn zin kan voldoen, en daarom is die weg een algemene weg die breed is, en een ruime en hoog verheven poort, die van alle natuurlijke mensen bewandeld wordt.

Het einde en de uitgang van deze brede poort leidt tot het verderf. Wat dit voor een verderf is, beschrijft Christus, Matth. 10:28, zeggende: Vreest niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden, maar vreest veelmeer voor Hem Die beide ziel en lichaam kan ver-

derven in de hel. En zo geeft Hij te kennen het verderf der ziel en van het lichaam.

Hetwelk bestaat in het missen van de zalige gemeenschap van God, het hoogste Goed. Van zodanigen staat er, 2Thess. 1:9, dat zij zullen tot straf lijden het eeuwige verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte. Hunner zal zijn wening en knersing der tanden, wanneer zij zullen zien Abraham, Izak en Jakob en al de profeten in het Koninkrijk Gods; maar henzelf buiten geworpen. Dan zullen zij zich beklagen over het verlies en het gemis van God, en zij zullen knerssen op hun tanden, omdat zij zullen nijdig zijn over het geluk van Gods kinderen.

In het gevoel van de grootste pijn en van Gods toorn in het verstand, in de wil en consciëntie, en in al de krachten van de ziel en het lichaam, gelijk ons zo de grootte en zwaarte van het oordeel Gods dat Hij eens over Babel hier tijdelijk in dit leven beginnen en volbrengen zal, wordt beschreven, Op. 16:10,11: De vijfde engel goot zijn fiool uit op den troon van het beest, en zijn rijk is verduisterd geworden, en zij kauwden hun tongen van pijn, en zij lasterden de God des hemels vanwege hun pijnen, en vanwege hun zweren; en zij bekeerden zich niet van hun werken. En in Rom. 2:8,9 lezen wij van degenen die twistgierig zijn, en die de waarheid ongehoorzaam, doch der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, dat verbolgenheid en toorn, verdrukking en benauwdheid over al zodanige zielen des mensen, merk wel, over alle zielen, die het kwade werken, zijn zal. Hun worm sterft niet, en hun vuur wordt niet uitgeblust; en dit is het rampzalig einde van deze brede weg en wijde poort.

En evenwel zijn de wandelaars van deze weg velen. En wat wonder? Want allen worden wij op die brede weg geboren. Zijnde dood in zonden en misdaden. Die weg komt met vlees en bloed overeen, en is daarvoor zo gemakkelijk, dewijl de mensen daarop geen tegenstand ontmoeten, of iets dat strijdt tegen hun lusten en begeerlijkheden; en zo worden zij van nature als door een stroom daarop geleid en weggesleept.

Hier tegenover stelt Christus een andere weg, de poort is eng en de weg is nauw die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die dezelve vinden. De koninklijke paleizen hebben brede wegen, en ruime poorten, deze worden met vele koetsen en wagens bereden. Maar hier is het geheel anders. De weg naar de hel is breed, de poort is wijd; maar de weg en poort naar de hemel is zeer eng en nauw. Hoeveel verschillen de wegen Gods van de wegen des mensen! Jes. 55:8.

De poort is eng en de weg is nauw die tot het leven leidt. De Syrische, Arabische en Hebreeuwse overzettingen hebben hier: Hoe eng is de poort! Hetwelk te verstaan geeft dat die weg zeer nauw is. Zo lezen wij in die zin, Ps. 119:97: Hoe lief heb ik Uw wet; dat is, zeer lief heb ik Uw wet. En waarlijk, de poort naar de hemel en de weg des levens is zeer nauw. Daarom zegt Paulus: Ziet hoe gij voorzigtiglijk wandelt, niet als onwijzen maar als wijzen. Hij eist dat de wandelaars op deze weg zeer opmerkende zullen gaan; want die in een nauwe steeg of op een smalle plank over een groot water gaan moet, die merkt nauwkeurig op de weg, en hoe hij zijn gangen zal richten. Deze weg nu is nauw, omdat het ganse leven naar de wet Gods moet gericht en geschikt zijn, welke wet Gods eist een nauwe en precieze godzaligheid. De

Heere heeft geboden dat men Zijn getuigenissen zeer bewaren zal, Ps. 119:4.

Het einde van deze weg is het leven. En dit bestaat vooreerst in God, als het hoogste Goed volmaakt te kennen. Want dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus Dien Hij gezondene heeft, Joh. 17:3.

God volkomen te beminnen en lief te hebben; want de liefde vergaat nimmermeer.

Volmaakt, heilig en Gode gelijkvormig te leven en te zijn, en bijgevolg een voorwerp van Gods welbehagen te zijn.

Dat de ziel in de genieting Gods zich vermaakt, verlustigt, en in zijn gemeenschap genieten verzadiging der vreugde bij Gods aangezicht, en lieflijkheden aan Zijn rechterhand eeuwiglijk en altoos; dat is, in te gaan in de vreugde zijns Heeren, en te beërven het Koninkrijk der hemelen, Matth. 25:34. Met een woord, het geeft te kennen dat de uitverkorenen in de genieting Gods naar ziel en lichaam op de allervolmaaktste wijze met de hoogste vergenoeging werkzaam zullen zijn, dat is waarlijk leven. Doch niettegenstaande dit heerlijk einde van deze nauwe weg, zo zijn er weinigen die hem vinden, dat is, verkrijgen. Zo lezen wij dit woord, Matth. 11:29: Gij zult rust vinden, dat is verkrijgen. En Luk. 1:30: Gij hebt genade gevonden, dat is, verkregen. Het is aanmerkelijk dat Christus hier zegt vinden, dewijl men van tevoren moet onderricht zijn van hetgeen men vinden zal, waar het is; en daarop zoekt men het, en zo vindt men het. Hiermee geeft Christus te kennen dat wij van nature deze weg des levens niet kennen, wij moeten daarvan geleerd en onderricht worden; en daarna moet men die zoeken, dat is,

moeite daarom doen, en zo zoekende vinden wij die. Ja, als Hij zegt weinigen vinden hem, daarmee geeft Hij te kennen dat ofschoon sommigen die zoeken, deze evenwel die niet vinden, en dat diensvolgens deze met alle ernst en ijver moet gezocht worden, zullen wij die bereiken. De brede weg vertoont en biedt zich vanzelf aan, want het is de weg der dwalenden; maar de nauwe weg moet gezocht en geleerd worden.

Christus stelt deze spreuk tegen de onware bevatting der Joden van de algemene gelukzaligheid der mensen ten tijde van de Messias, als Hij zegt dat er weinigen deze weg zullen vinden. Want weinig zijn de ware vromen en die een Christelijk leven leiden, en daarom zullen er weinig behouden worden. Edoch, dewijl deze waarheid ook nu nog zo kwalijk in de harten van de meeste mensen plaats kan vinden, zo bid ik u, doorloop eens de ganse inhoud van de Heilige Schrift, en ziet hoe dat die waarheid gedurig ingescherpt wordt.

In de eerste tijden van Noach en verder waren er tweeërlei slag van mensen, enigen werden zonen Gods genoemd, hetwelk te kennen geeft dat zij waren mensen Gods, die waarlijk God dienden en vreesden. Er waren ook kinderen der mensen die op deze brede weg wandelden, zodat er weinig waren die op de nauwe weg wandelden; waarom God Zelf getuigt dat de aarde was verdorven; want alle vlees had zijn weg verdorven, zodat maar acht zielen in de ark waren die voor de zondvloed behouden werden; en onder die was nog een vervloekte Cham. Naderhand ten tijde van Abraham was de wereld zo verdronken in goddeloosheid, dat er in de vijf koninklijke steden van Sodom en Gomorra geen tien rechtvaardigen

gevonden werden, naar het oordeel van God Zelf, Gen. 18:32.

En in de tijd van Mozes was de aarde zo vervuld met afgoderij, dat de Israëlieten welke afgeweken waren van de openbare afgodendienaars, uitmaakten een getal van 600.000 mannen, zonder de vrouwen en kinderen, Num. 26:51, welke zulk een wederspanning volk was, dat Paulus daarvan getuigt, 1Kor. 13:5, dat God in het merendeel van hen geen welgevallen gehad heeft; want zij zijn in de woestijn neergeslagen. Hoe menigmaal vindt gij David klagen over de kleine getal rechtvaardigen, Ps. 12:2: Behoud o Heere, want de goedertierene ontbreekt, want de getrouwen zijn weinig geworden onder de mensenkinderen. En Ps. 14:2: De Heere heeft uit den hemel nedergezien op de mensenkinderen, om te zien of iemand verstandig ware, die God zocht. Maar zij zijn allen afgeweken, tezamen zijn zij stinkende geworden, er is niemand die goed doet, ook niet één.

In de eeuw van Elia was de wereld zo verdorven, dat de profeet klagen moet dat hij alleen was overgebleven; en God zei daarop dat er in Israël maar zeventuizend waren overgebleven die hun knieën voor de Baäl niet gebogen, en die hem met hun mond niet gekust hadden. Dit was het getuigenis dat God toen van Zijn volk af. En als wij de profeten doorzien, hoe dikwijls klagen die over de menigte der goddelozen en het kleine getal der godzaligen in hun tijd.

En gij moet niet menen dat dit maar onder het Oude Testament geweest is, toen de heidenen nog buiten Gods kennis leefden, en de Messias in het vlees nog niet openbaard was. Maar ook in het Nieuwe Testament vinden wij hetzelfde. Jesaja sprekende van de dagen in wel-

ke Christus zou geopenbaard zijn zegt daarvan, Jes. 8:18: Ziet Ik en de kinderen die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en wonderen in Israël; dat is, het getal der godzaligen zou zo klein zijn; de discipelen van Jezus zouden als tekenen en wonderen in Israël zijn. En hoofdstuk 19:22: Hoewel uw volk, o Israël, is gelijk het zand der zee; zo zal het overblijfsel daarvan wederkeren; dat is, behouden worden, gelijk Paulus dit zo aanmerkt. Daarom wordt Christus ook klagende ingevoerd: Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnuttelijk en ijdelijk toegebracht, gewis, Mijn recht is bij den Heere, en Mijn werkloon is bij Mijn God. Zo komen ook de apostelen en leraars van het Nieuwe Testament ons klagende voor, Jes. 53:1: Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wien is de arm des Heeren geopenbaard? Zij zijn zo weinig dat men mag zeggen, wie is het die geloofd heeft? En bij Ezechiël zegt de Heere: Ik zal ulieden onder de roede doen doorgaan, en u brengen onder den band des verbonds; dat is, en vertienen; en die zou Hij alleen brengen tot Zijn verbond. Deze waarheid bevestigt ons Christus met Zijn zeggen, Matth. 22:14: Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren; en daarom worden de ware gelovigen genoemd een klein kuddeke. Paulus klaagt in zijn tijd bijzonder over de leraars dat zij allen zochten het hunne, en niet hetgeen van Christus Jezus was; en dat velen anders wandelden, van welke hij menigmaal gezegd had, en nu nog wenende zegt, dat zij vijanden van het kruis van Christus zijn. De gemeente van Sardis had maar weinigen namen die hun klederen niet bevlekt hadden, Op. 3:4. Zien wij aan de laatste tijden van het Nieuwe Testament, hoe klagend profeteert Jesaja daarvan, hetgeen op deze tijd slaat. Want God

zegt, hoofdstuk 58:2: Hoewel zij Mij dagelijks zoeken, en een lust hebben aan de kennis Mijner wegen, dat is, ofschoon zij zich Christenen noemen, naar de kerk gaan, aalmoezen geven, bidden en Mijn Woord lezen, gedoopt zijn en ten Avondmaal gaan, als een volk dat gerechtigheid doet en het recht zijns Gods niet verlaat, en dat zij een lust hebben om tot God te naderen, dat is, dat zij ook belijden als zondaars gerechtvaardigd te worden door Jezus, en in God zalig te worden. Maar de Heere zegt, dat zij zulks doen om hun lust daarin te vinden, dat is, om hun speculaties, vleselijke belangen en het aanklagende gemoed te voldoen, en streng hun arbeid eisen; dat is, zij tonen en zeggen ronduit, dat dewijl zij zoveel voor God en Zijn zaak doen, de Heere hun weer alle tijdelijke en eeuwige goederen moet schenken. En als dit naar hun zin niet geschiedt, dan murmureren zij, en menen dat God ze verongelijkt. Doch de Heere verklaart, dat Hij zulk een vasten niet verkiest; want in hun harten wensen zij, en met uiterlijke daden vertonen zij dat zij aan de kennis Zijner wegen geen lust hebben, en zeggen: Wie is de Almachtige dat wij Hem zouden dienen? Job 21:15. En hoort hierover eens jammerlijk klagen en wenende uitroepen de profeet Micha, hoofdstuk 7:1: Ai mij, want ik ben als wanneer de zomervruchten zijn ingezameld, als wanneer de nalezingen in den wijnoogst geschied zijn; er is geen druif om te eten. Mijn ziel begeert vroegrijpe vrucht, de goedertiere is vergaan uit het land, en er is niemand oprecht onder de mensen, zij loeren allemaal op het bloed, een iegelijk jaagt zijn broeder met een jachtgaren. Zo blijkt hieruit dan zeker dat de wereld in menigte de overhand heeft, en het getal der rechtvaardigen zeer klein is. Dit is de reden waarom de kinderen Gods ge-

noemd worden Zijn eigendom, of gelijk er in de grondtaal staat, juwelen, kostelijke schatten, Mal. 3:17, en gekroonde stenen of stenen der kroon, Zach. 9:16; welke gewoonlijk heimelijk bewaard worden ten aanzien van de andere voorwerpen in de huishouding. Daarom worden zij genoemd reizigers en vreemdelingen, welke weinig zijn ten opzichte van de inwoners van het land, waardoor zij heengaan. Hierom worden zij ook genoemd zonen en dochteren, koningen en priesters Gods, welke weinig zijn ten aanzien van de gemene onderdanen.

Bevestigt ook niet zelfs de ondervinding dat er weinig zijn op deze nauwe weg; niet alleen ten aanzien van de gehele wereld, maar ook van de Christenen? Hetgeen Christus ons leert in de gelijkenis van de zaaier, Luk. 8, en is de gelegenheid zeer aanmerkelijk waarbij Jezus deze woorden gesproken heeft, namelijk als er een grote schare bijeenvergaderd was, en zij van alle steden tot Hem kwamen.

Verdeelt eens de aarde in dertig delen, gelijk een zeker geleerd man doet, zo zult ge bevinden dat het grootste deel van de wereld nog zonder God is. Aanmerkt eens hoe nog negentien gedeelten van de wereld bezeten worden van de heidenen, en nog zes van Mohammed, of zijn dienaren de Turken, zo maakt dat reeds vijf en twintig delen die zonder de ware kennis Gods en van Christus zijn, en er blijven maar vijf delen over welke bewoond worden van het Christendom. Neemt nu eens van de gereformeerden of evangelischen af alle ketteren, het pausdom met de socinianen en anderen, welke dwalen in de gronden der waarheid. Beschouw dan eens het overgebleven uiterlijk Christendom, als daar zijn de luthersen en gereformeerden, hoe weinigen zullen er dan gevonden

worden welke nog op deze enge en nauwe weg, voor zoveel de uiterlijke leer der waarheid betreft, wandelen? Maar als gij nu van deze verder afscheidt:

1. De openbare goddeloze zondaars, alle hoereerders, afgodendienaars, overspelers, ontuchtigen, dieven, gierigaards, dronkaards, lasteraars, rovers, van welke de Geest Gods getuigt dat zij het Koninkrijk Gods niet zullen beërven.

2. De onwetenden, welke niet kennen het werk van Christus' middelaarsambt, en die niet weten hoe zij door het geloof Christus zullen ingelijfd worden; waarvan God zegt, Hos. 4:6: Mijn volk is uitgeroeid en gaat verloren, omdat het zonder kennis is.

3. Geveinsden, welke zelfs verder schijnen te gaan dan Gods kinderen, en wel tonen hun hoofden op te heffen tot godzaligheid, naar wier harten niet zijn voor God, die schijnen alsof zij oprecht waren.

4. Burgerlijken, die de gedaante van godsdienstigheid hebben, die leven en wandelen gelijk de heidenen, hebbende een gedaante van godzaligheid, doch de kracht daarvan verloochenen, 2Tim. 3:5.

5. Die wat verder gaan, maar weer afvallen. Want het kan wezen dat velen de besmettingen der wereld ontvloeden zijnde, evenwel verloren gaan; zodat hun laatste erger geworden is dan het eerste. Want het ware hun beter dat zij de weg der gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij die gekend hebbende, afkeren van het heilig gebod dat hun is overgegeven, 2Petr. 2:21. En die afvallig worden, hoewel zij eens verlicht geweest zijn en de hemelse gaven gesmaakt hebben, en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebbende het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw, Hebr. 6:4.

6. Voegt daarbij zulken die wel een hartelijke genegenheid hebben en ijver aanwenden om deze heerlijke zaken te verkrijgen, maar die evenwel niet recht zoeken en daarom niets bekomen. Zodanigen zijn zulken daar Paulus van zegt, 1Kor. 9:24: Weet gijlieden niet dat die in de loopbaan lopen, allen wel lopen, maar dat één den prijs ontvangt?

Als gij dan al dezen aan hun voorhoofden getekend ziet, dat zij wandelen op de brede weg; lieve God! Hoe weinigen zullen er ten jongsten dage zijn die hier niet onder gerekend zullen worden! Hier ziet gij dan klaar van hoe weinigen de weg die naar het leven leidt bewandeld wordt.

Maar hoe komt het toch, dat er zo weinig zalig worden? De reden ligt in de tekst: Want de poort is eng en de weg is nauw die tot het leven leidt.

Deze weg is nauw in zichzelf ten opzichte van God, want het is een werk des geloofs, en dat is waar. Wie heeft onze prediking geloofd; en zullen wij de prediking geloven, zo moet de arm des Heeren aan ons geopenbaard worden.

Wat hoort er niet toe wanneer een mens zal gebracht worden tot God, die zichzelf zoveel inbeeldt, en zich in al zijn woorden en daden gedraagt alsof hij zelf God was. Wat hoort ertoe om iemand die daarop trots en hoogmoedig is, nederig en klein te maken, om als een arme bedelaar te krijten en te bidden om genade bij God? Als hij al zijn zonden in orde ziet voor zich, de duivel en de consciëntie op hem briesen en tegen hem te tieren, en God hem zuur aanziet, dan God te noemen Vader, is een moeilijk werk.

Judas verkoos liever te hangen dan te geloven. Wat hoort er niet toe om iemand die op zijn eigen gerechtigheid steunt en die als een verdienend werk toebrengt, te vernederen en als naakt, bloot, beroofd en van alles uitgestroopt, te brengen tot Christus als een Rotssteen om daarop te staan, en door Zijn volmaakte gerechtigheid behouden en gezaligd te worden. Het is hard, Christus te begeren, en niet anders dan Christus! Het is hard Christus de gehele dag te volgen, en nooit gerust te zijn, dan tot men Hem in de armen heeft! Wat behoort er al niet toe om zodanig een die God vergeten en versmaad heeft, die God Zich tot een vijand gesteld heeft, die niet anders te verwachten heeft dan de eeuwige toorn Gods, tot God wederom te brengen en Zijn gunst te doen zien? Zal hij niet denken, hoe zou ik wederom met God kunnen verzoend worden, die een verrader en vijand Gods ben? Wanneer ik zal verschijnen voor Zijn heilig aangezicht, zal Hij mij daarvan niet aanstonds wegstormen en in de hel werpen? Zou God lust hebben aan zulk een zondaar te zaligen als ik ben? Paulus noemt daarom het werk des geloofs een uitnemende grootheid van Gods kracht, naar de werking der sterkte Zijner macht, Ef. 1:19. Er wordt dan een uitnemende kracht vereist om de zondaars te brengen tot het geloof; en zo is die weg die tot het leven leidt zeer eng en nauw.

II. Het is een werk der heiligmaking, zonder welke niemand God zien zal, Hebr. 12:14. Want die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, Joh. 3:21. Hij Die heiligt en zij die geheiligd worden, zijn allen uit één, Hebr. 2:11.

Een weg der wedergeboorte; want indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel. Waarlijk, er wordt

zulk een uitnemende kracht vereist in het wederbaren van een zondaar, als er geweest is in het scheppen van hemel en aarde. Ja, zelfs nog groter. Want in de schepping was er niets dat tegen Gods strijdt; maar om een zondaar te herscheppen wordt nog een meerdere kracht vereist, omdat alles wat in de zondaar is tegen God en Zijn werking is aangekant. Hoe zwaar is het een rivier, gelijk de Rijn of een ander lopend water, tegen de stroom te doen lopen, of zijn koers te doen veranderen? Zo is het hier ook gelegen met de zondaar wiens gehele hart, om deugd en godzaligheid te betrachten, moet omgekeerd worden. En het moet alzo afkeren van alle zonden, en weerkeren tot God en al de wegen Gods. Hetgeen genegen en gewend was aan de ijdelheid en dwaasheid, tot een bestendige wijsheid te brengen, daartoe wordt bijzonder een Goddelijke kracht vereist. En zo is die weg immers zeer nauw. Het is een weg verloochening van zichzelf. Indien iemand achter Mij wil komen, zegt Jezus, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij. Hij moet zichzelf pijn en smart aandoen, zijn ogen uitsteken, zijn vlees kruisigen met de bewegingen en de begeerlijkheden, Gal. 5:24, en zo zijn lusten tegengaan, smaadheid te lijden om de Naam van Christus, Matth. 5:11. De mens moet al zijn redekavelingen en wijsheid verzaken, en zijn gedachten gevangen leiden onder Gods wil. Maar hoe hard is het een ziel, stijf als een staak, te buigen? Zo hard als een steen, te verbrijzelen? Zijn wil, plezier en wellusten te verloochenen, en dwaas te worden in zijn ogen? En nochtans moet dit geschieden, zal de mens ingaan door deze nauwe poort en deze smalle weg vinden. Het is een weg van hemelsgezindheid, dat men het zienlijke voor het onzienlijke kan laten varen. De gunst van

mensen, de schatten, rijkdommen en wellusten versmadden, uit liefde tot God alleen, zoekende niet de dingen die beneden, maar die boven zijn, Kol. 3:2. En Christus te prijzen boven tienduizend werelden. Maar wat hoort hier niet toe! En zo is waarlijk deze weg zeer nauw.

Het is een weg van liefde tot God boven alles, en tot de naasten die wij moeten liefhebben als onszelf, en voornamelijk de gelovigen. Want die een rechtvaardige ontvangt in de naam eens rechtvaardigen, zal het loon des rechtvaardigen ontvangen, Matth. 10:14. Zodat de mens niet ziet op hetgeen het zijne is, maar op hetgeen eens anderen is. Eensgezind zijnde, en liefhebbende; hij heeft ook zelfs zijn vijanden lief, en zegent die hem vloeken, hij doet wel dengenen die hem haten, en bidt voor diegenen die hem vervolgen. Maar wat is dat niet een moeilijke zaak, zijn vijanden zelfs te beminnen?

Zij is bijzonder nauw voor ons, in onszelf aangemerkt. Het valt immers een mens die dodelijk ziek is zeer zwaar enig werk te beginnen of uit te voeren. Ja, zo min een Moorman zijn huid kan veranderen en een luipaard zijn vlekken, zomin kunnen wij goed doen die gewend zijn kwaad te doen. In zichzelf is het wel een weg van wijsheid, een weg der lieflijkheid, en al haar paden zijn vrede, Spr. 3:17. En daarom zegt Jezus: Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht. En Zijn geboden zijn niet zwaar. Maar ten opzichte van ons zijn zij wel zwaar; want: 1. Wij zijn dood in zonden. Paulus klaagt daarover: Ik ben dood, en gestorven, en vleeslijk verkocht onder de zonden, en daarom kan ik niet doen hetgeen ik wel wilde, want ik vind een andere wet in mijn leden welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds,

en gevangen neemt onder de wet der zonden die in mijn leden is. Derhalve, ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods? Rom. 7:14-24. 2. En indien wij al levend zijn gemaakt, zijn wij evenwel nog zeer zwak en krank, menigmaal op de weg struikelende. 3. Daarbij komt dan nog onze wispelturigheid en veranderlijkheid, die, wanneer de mensen nog al eens overtuigd worden door het Woord Gods, zodat zij voornemen zich anders te zullen gedragen, en niet meer die zonden te doen, zich dadelijk weer tot dwaasheid en zonde doen omkeren, en zo duurt deze ijver niet lang, maar het is met hem gelijk met het water op het vuur, dat wel raakt aan het koken wegens de hitte van het vuur, maar als gij het daarvan afneemt zo is het weer even koud dan het was tevoren. Een ambachtsman vindt des anderen daags zijn werk zover als hij het gelaten heeft. Maar hier gaat het anders. Heden is de ziel in een staat dat zij verzekerd is van deel te hebben aan God en Zijn gunst; maar dit verandert licht, en dan valt het zwaar dat zij in het goede niet kan vorderen, noch haar zondige werken nalaten; zodat ze telkens weer opnieuw met het werk moet beginnen. Heden is de ziel weleens werkzaam in de liefde Gods en in de hemelse gezindheid, morgen wederom dood in dat werk, en omtrent haar geestelijke gestalte. Het is gelijk een uurwerk, dat wanneer deszelfs gewichten opgetrokken zijn, wel gaat, maar als zij weer op de aarde zijn, staat het stil. Het is somtijds of de waarheid daarna geen waarheid meer was, als de ziel zo geesteloos is. En evenwel moet deze nauwe weg van Gods kinderen betreden worden.

Deze nauwe weg wordt ook nog meer kommervol en benauwd door verschillende beletselen, hinderpalen en vijanden die deze bezetten en omsingelen. Deze zijn:

1. De duivelen, die zeer machtig en in een groot getal zijn. Indien iemand een leger van een miljoen man zou moeten doortrekken, die allen naar zijn leven stonden, in welk gevaar zou die niet wezen? Wat een wonder zou het zijn indien hij daar onbeschadigd door geraakte? Zo gaat het hier, het is een zeer nauw pad en enge poort, waardoor wij naar de hemel moeten gaan, en er zijn duizenden duivelen die ons tegenstaan, en zich voor de weg leggen om er ons af te houden. Is het dan niet om te verwonderen dat er nog een mens doorkomt en zalig wordt? Hij is gauw, bedriegt, en wakker als een briesende leeuw zoals hij om ons heen gaat. Zo heeft de duivel nu zesduizend jaar niet anders gedaan dan zijn aas uit te leggen om op de meest slinkse wijze de mensen te verstrikken, en te vangen door zijn listige omleidingen. Ja, de satan is meest daarop uit om de gelovigen van God af te trekken. Zo antwoordt de satan aan God midden onder de kinderen Gods, Job 1:7. Wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de machten en overheden, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht, Ef. 6:12.

2. Hetgeen de satan niet vermag door zichzelf, doet hij door de bedrieglijke wereld die in het boze ligt, en zondige boze gezelschappen, welke zijn als satans instrumenten om de mensen van God af te leiden, en welke kwade samenspraken goede zeden bederven; want zij hebben de kennis Gods niet. In het midden van de pest schuwt men de besmette personen om daardoor niet mee geïnfecteerd te worden. Zo moeten wij ons nauwkeurig wachten voor

de gemeenschap van boze en ijdele gezelschappen. Waakt dan op, en zondigt niet; want al wat in de wereld is, de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, is niet uit de Vader, maar uit de wereld, 1Joh. 2:16. En door derzelver liefde wordt de mens verhinderd om tot God te komen, en het zijn strikken waardoor wij van God afgetrokken worden, zodat wij gedurig werk hebben om te vragen naar God en Zijn sterkte. En daarom wordt die weg hem moeilijk, verdrietig en nauw; dewijl hij hier moet doorbreken en de liefde der wereld in zich overwinnen, zal hij door deze enge poort ingaan. Hoe zwaar is het dan die weg in te slaan en te bewandelen, waarin men zo wordt opgehouden en gestuit? Hoeveel zijn er, die het kwalijk spreken van deze weg zo smakelijk weten voor te stellen, dat anderen afgeschrikt worden om op deze nauwe weg niet te wandelen, en zo aangepord worden om van deze nauwe weg af te wijken en alle overtuigingen in de wind te slaan, waartoe ook menigmaal de nabestaande vrienden ons het meeste verleiden. Zo doen de ouders hun kinderen, en mannen hun vrouwen dikwijls tegenstand in deze weg, en die moeten overwonnen, en hun verleidingen niet aangenomen worden. En deze liefste vrienden moeten om Jezus' wil verlaten worden; want die vader en moeder, vrouw en kinderen niet haat, die kan Mijn discipel niet wezen, zegt Jezus, Luk. 14:25. Door de vervolgende wereld, en de bespottung der oprechten, wordt men in deze weg gestuit; want om der gerechtigheid wil zullen de gelovigen vervolgd, en om Christus' wil van allen gehaat worden. De mensen smaden hen, en liegende spreken zij kwaad tegen hen.

3. Doch dit alles zal niet machtig genoeg zijn, tenzij ons verleidend hart daarbij komt, hetwelk als Delila ons aan onze vijanden overlevert, een bedrieglijk hart dat ons zo licht terzijde afleidt van God. Hetwelk is arglistig, afwijkende van de HEERE, dodelijk, meer dan enig ding; en wie kan het kennen? Jer. 17:5,9. En zo wordt een ieder, als hij wordt verzocht, van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt, Jak. 1:14. Dit hart moet nochtans eerst bereid worden, zult gij uw handen tot God kunnen uitbreiden. Ziet, dit is dan de reden waarom Jezus zegt dat er zo weinig zullen zalig worden, omdat de poort eng en de weg nauw is.

Doch hoe nauw deze poort, hoe smal deze weg is; zij moet evenwel bewandeld worden, en daarom zegt Christus: Gaat in door de enge poort.

Deze Weg en Poort is Christus Zelf, Joh. 14:6: Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader, dan door Mij. Hij is de Deur, hij is de Ladder Jakobs, de Poort van het nieuwe Jeruzalem. Door Hem kunnen wij een toegang hebben tot God, vrijmoedigheid hebbende om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg; en hierdoor moeten wij ingaan. Welk ingaan bestaat in deze twee dingen:

1. De mens moet een welbehagen hebben in de plaats waartoe hem deze poort brengen zal, namelijk het leven, dat is het eeuwige leven. Hetwelk bestaan zal in Gods gemeenschap in de hemel, als wij Hem volmaakt zullen kennen, lieven en dienen; en in de genieting van Zijn aangezicht om daarin eeuwig zalig te zijn. Maar de natuurlijke mens heeft daartoe geen begeerte; de hemel staat hem niet aan; daarom vraagt Job, hoofdstuk 27:10:

Zal de huichelaar zich verlustigen in de Almachtige? Waarlijk, hij kan niet, hoe ver hij ook gaat. Daarentegen zullen de gelovigen God eeuwig beschouwen in Zijn heiligheid, met liefde en vermaak, die Hem hier op aarde blijven verwachten, totdat ze eens in de hemel ook opgenomen zullen worden.

2. Hij moet ook genoeg vinden in die weg en poort, waardoor hij tot God geraken kan; hij moet de wereld verlaten, zijn eigen gerechtigheid verloochenen, en zoeken als een goddeloze gerechtvaardigd te worden door Jezus Christus, zodat hij daarmee tevreden is, en die onwankelbare belijdenis vasthoudt. Dat is een welbehagen te hebben in God, en met Hem als het hoogste Goed in alles tevreden te wezen, zodat, als God zegt, zoekt Mijn aangezicht, dat is Mijn dienst; zo antwoordt de ziel van de gelovigen daarop: Ik zoek Uw aangezicht; dat is, ik stem Uw voorstel toe. Hij moet de raad Gods toestemmen om als een arme bankroetier en verlaten zondaar tot Hem komen om genade; en alzo verkiezen die weg die wij tevoren beschreven hebben.

Toepassing

Wel toehoorders, is deze weg ten hemel zo nauw en de poort eng? Zo moeten wij de zaligheid zo vrij en ruim niet stellen. En waarlijk, zo moet het Christendom een geheel andere zaak zijn dan de meeste mensen denken, die hopen zalig te worden. Want zij menen dat het vrij wel met hen is, en dat zij kunnen zalig worden als zij zich wachten van uiterlijke zonden, eerbaar en geschikt leven, in geen haat, beslommeringen en onreinheid des vleses zich toegeven. Als zij de uiterlijke plichten van gods-

dienst waarnemen en hun beroep naarstig uitvoeren. Maar mensen, zou dat tot zaligheid, en die nauwe weg zijn, uiterlijke zonden te laten, en te zoeken een eerbaar leven te leiden; dit is immers de wandel der heidenen geweest.

Filosofen hebben zich daarin geoeffend, doch nooit deze nauwe weg en enge poort gevonden, ofschoon deze al door een nauwkeurig onderzoek van God en Goddelijke zaken enig besef en ware kennis mochten bekomen hebben; zo heeft echter deze kennis hen nooit kunnen brengen tot de betrachtting van Gods rechtvaardigheid en heilig oordeel over de zonden, en veel minder tot het besef van Gods eeuwige liefde en barmhartigheid, betoond in het verlossen van de zondaar uit de eeuwige rampzaligheid door Zijn Zoon. Zodat zij God in deze Zijn twee deugden en volmaaktheden nooit recht hebben gekend; en daarom is ook hun liefde tot God en de naasten nooit zodanig geschikt geweest dat zij in al hun wegen God alleen als de Algenoegzame zouden gezocht hebben. Zij hebben uit eigenliefde de deugd bemind, en het voornaamste oogmerk van hun deugdzame daden is geweest hun eigen eer en glorie, om die bij de tegenwoordige en toekomstige wereld in een verwondering en eeuwige gedachtenis te stellen. Waarom deze ook de eerezucht of ambitie niet voor zonde gerekend hebben. En om die te voldoen, hebben zij zich niet ontzien grotere gruwelen aan zichzelf en anderen te plegen, ja, zichzelf te vermoorden om hun tijdelijke eernaam bij de mensen niet te verliezen; en zo hebben zij getoond God niet te vrezen, te beminnen, noch te dienen. Daarom zegt Christus van al deze uiterlijke schijndeugden: Doen niet de heidenen

hetzelfde? Waardoor gij leert dat die zalig worden, een andere weg moeten ingaan.

Ziet toch eens hoever diegenen gekomen zijn die nog verloren gaan. Let eens op de farizeeën en schriftgeleerden, welke zo nauwkeurig en precies leefden en spraken, zodat het bij de Joden tot een spreekwoord was geworden, als er twee zalig zouden worden, dat de ene een farizeeër en de andere een esseeër zou zijn. En hoort wat Christus daarvan zegt, Matth. 5:20: Indien uw gerechtigheid niet overvloediger is dan der schriftgeleerden en farizeeën, zo zult gij geenszins in het Koninkrijk der hemelen ingaan. Door het getuigenis Gods hier over Zijn Kerk, Jes. 58:2: Zij zoeken Mij dagelijks, en hebben een lust aan de kennis Mijner wegen, als een volk dat gerechtigheid doet vragen zij naar de rechter Mijner gerechtigheid. Zij hebben een lust tot God te naderen, zij vasten dikwijls voor God; maar al deze uiterlijke plichten behaagden de Heere niet, omdat zij het deden om hun eigen lust en eer daarin te vinden.

En let eens op het verhaal van die rijke jongeling, Matth. 11:16, dewelke tot Jezus kwam en zei: Goede Meester, wat zal ik goeds doen opdat ik het eeuwige leven hebbe? Jezus antwoordde hem: Onderhoud de geboden. De jongeling zeide tot hem: Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af, wat ontbreekt mij nog? Ziet eens hoe ver hij gekomen was, hij had alle geboden onderhouden, niet dit of dat gebod, en niet voor een korte tijd, maar van zijn jeugd af. Hij betuigt zijn begeerte om nog verder te gaan: Wat ontbreekt mij nog? Hij is bekommerd over zijn zaligheid, hij zegt, goede Meester, wat zal ik toch doen opdat ik het eeuwige leven hebbe? Als hij ziet dat hij met Christus niet eens kan worden, en Jezus niet kan genie-

ten, zo gaat hij bedroefd weg, en nochtans ging hij verloren.

Beschouw mede eens het voorbeeld van Herodes, Mark. 6:20. Daar staat: Hij vreesde Johannes, wetende dat hij een rechtvaardig man was, en hield hem in waarde; en als hij hem hoorde deed hij vele dingen na zijn predikatie, en hoorde Hem gaarne. Hij lasterde hem niet, en spotten niet met zijn leer; maar acht hem hoog, en beminde hem; en niettegenstaande hij dit alles deed, zo was het maar een natuurlijk werk. En of Herodes al vrij ver ging, vele dingen deed en zich zocht te voegen naar de vermaning van Johannes, nochtans was hij op de brede weg, en stond aan Herodias de eis van zijn hoofd toe, en liet hem, hoewel hij bedroefd was, doden.

Ziet eens de gelijkenis van de dwaze maagden, hoever zij gingen, Matth.25:1. Deze zijn maagden die uiterlijk niet besmet met zonden, en de begeerlijkheden van deze wereld ontvloden waren. Zij nemen hun lampen, dat is zij belijden Christus. Ze hebben ook olie in de lampen, zij hebben enige kennis en geloof om hun belijdenis te kunnen doen. Hun belijdenis was niet geheel ledig, zij gingen uit, lieten vele dingen na, vermeden zonden in gezelschappen en hoven; zij gingen met de wijze maagden, zij voegden zich mede bij de vromen in hun oefeningen, zij hebben de naam al van mede godzaligen te zijn. Zij gaan Jezus tegemoet, alsof zij Christus zochten, omdat zij hoorden dat de Bruidegom komen zou, zij staan mede op en bereiden hun lampen. Zij deden een heerlijke belijdenis van Christus, zij begeerden en zochten genade, zeggende tot de wijze maagden: Geef ons toch van uw olie, want onze lampen gaan uit. Doch dit alles was maar uitwendig, en zij werden uitgesloten, en hoe zij ook smeek-

ten, Heere doet ons open; de Heere antwoordde: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, Ik ken u niet. Ach toehoorders, gaan zodanigen die zover gekomen zijn nog verloren, mogen wij dan niet in een heilige bekommring bij onszelf uitroepen: Heere, wie zal dan zalig worden?

Ach zorgeloze en onbekeerde mensen, die geen bekommring hebt over de staat van uw ziel en eeuwige zaligheid, die zo gerust zijt en denkt in de hemel te komen. Wie overreedt u toch dat gij zo gemakkelijk kunt zalig worden? Oordeelt gij zelf? Zou Jezus dan ten onrechte de weg tot de zaligheid als zulk een nauwe weg beschreven hebben, indien gij zoudt kunnen zalig worden door uw zorgeloos leven, door uw vuile lusten en wereldse plezieren, en door zulk een uiterlijke godsdienst? O neen! Want deze manier van uw leven is immers zulk een nauwe weg niet. Ja, zouden dan niet de apostelen, de martelaren en de beste heiligen de grootste dwazen geweest zijn dat zij zoveel zouden gedaan en zo precies geleefd hebben, en nog zo bekommerd geweest zijn over hun zaligheid? Hoor David eens spreken, Ps. 119:120: Het haar mijns vleses is ten berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen. David was zulk een man die van God getuigenis bekomen had dat hij een man naar Zijn hart was, en evenwel was hij bekommerd, en niet zorgeloos over de staat van zijn ziel. Paulus zegt: Ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid, opdat ik niet enigszins daar ik anderen gepredikt heb, zelf verwerpelijk worde. Petrus: Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen? Er zijn mensen die zoeken in te gaan, maar zij kunnen niet, Luk. 13:24. Indien de zoekers nog kunnen missen, hoe zal het met diegenen gaan die nog niet

zoeken; velen zullen zeggen, Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam duivelen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u niet gekend; gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt, zegt Jezus, Matth. 7:22,23. Dan zult gij zien dat gij bedrogen zijt en te licht bevonden wordt. O zondaars, dat zult gij dan ondervinden, dat gij te licht bevonden zijt; gij weegt u nu in de weegschaal van uw eigen oordeel, maar dan zult gij gewogen worden in de weegschaal van Gods oordeel. Denk dan eens hoe het met u zal gaan, wanneer gij van elk ijdel of onnut woord dat gij gesproken hebt zult moeten rekenschap geven. Daar zulke grote krachten omtrent het groene hout hebben moeten geschieden, wat zal dan niet omtrent het dorre moeten gedaan worden? Welk een angst en benauwdheid zal u dan overvallen? Dan zult gij zeer bedroefd wezen, doch gij zult niet meer kunnen teruggaan, maar zult geworpen worden in een eeuwig verderf. O, wie kan met tongen uitspreken de knaging en smart van zulk een consciëntie! O, hoe zult gij uzelf verfoeien, als gij de weg niet weer kunt terugkeren.

Het is nu nog tijd zondaars, zullen er zo weinigen zalig worden? En heb gij liefde tot uw eigen zaligheid, beproeft u dan eens met ernstig onderzoek of gij ook onder die weinigen zijt. Wanneer een reiziger die de weg onbekend is, zie twee wegen, een brede weg en een smalle; de brede wordt betreden van vele wagens en koetsen, maar die eindelijk vallen in de macht der vijanden; en hij ziet een enge en nauwe weg, bezet met veel doornen en distelen, maar die eindigt tot het leven. Zal hij niet licht zien en oordelen welke weg voor hem het zekerste in te slaan

is, om de vijanden en zijn verderf te ontgaan? Voornamelijk als zodanig een gewaarschuwd wordt.

God waarschuwt de mens, en zegt, er is een weg welke bewandeld wordt van vele aanzienlijken en rijken van deze wereld, die wel gemakkelijk en plezierig is, en niet veel moeite en zwarigheid onderworpen, daar men niet veel ongemak zal ontmoeten. Maar wacht u van deze; want haar einde zal wezen het verderf. En Hij wijst hem aan een weg die niet van rijken of aanzienlijken, noch van de machtigen dezer wereld, maar van armen en dwazen wordt bewandeld; want God heeft het dwaze dezer wereld uitverkorenen, opdat Hij het wijze beschamen zou, 1Kor. 1; en het dwaze dezer wereld en het verachte heeft God uitverkorenen, opdat Hij diegenen die iets zijn, teniet zou maken. Dat is, die zichzelf behagen, groot, rechtvaardig en goed schijnen in hun eigen ogen, en hun lusten opvolgen. Zou de mens niet weten op welke weg hij wandelt? Wat is dat voor een dwaasheid een onbedachtzaamheid! En daarom, bedriegt uzelf niet, en ziet eens hoedanig gij gesteld zijt, opdat gij u op een vaste grond van uw zaligheid mag kunnen verzekeren.

Ziedaar nu eens hoe de meeste mensen leven, openbare goddelozen, die de minste zijn stelt die terzijde, en ziet eens in het gedrag van alle fatsoenlijke en burgerlijke lieden, leven die niet eveneens zoals gij? Zij zijn gedoopt, lezen Gods Woord, gaan naar de kerk en ten Avondmaal, bidden in het openbaar en in het particulier, maar in hun omgang, eten, drinken, kleden, spreken, gansen wandel en verrichting van hun tijdelijk beroep, hoort gij uit hen wel ooit van Jezus Christus, als hun Heere, één woord? En nog veel minder vrezen en dienen zij Jezus als Jehovah Zelf. Zij zullen wel deze of gene zonden na-

laten, om hun gezondheid en om der mensen wil, maar niet om het gebod Jezus Christus. Die beveelt hen elkaar lief te hebben; maar zij wandelen in leugens, achterklap, haat, nijd, onderdrukkingen van geringe en armen, in alle ongerechtigheid, dartelheid des vleses en ijdelheid; en nochtans zeggen zij nevens u dat Jezus God geprezen is in der eeuwigheid. En alzo belijdt gij Hem wel met de mond, maar gij verloochent Hem als God metterdaad. Zullen die dan allen zalig worden? Het Woord Gods getuigt daarvan: Neen. Op. 22:14,15: Zalig zijn zij die Zijn, dat is van Jezus Christus, geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des levens, en zij door de poort mogen ingaan in de stad. Maar buiten zullen zijn de honden, de tovenaars, de hoereerders, de doodslagers en de afgodendienaars, een iegelijk die de leugen liefheeft en doet. En Paulus getuigt dat geen gierigaards, dronkaards, lasteraars en rovers het Koninkrijk Gods zullen beërven.

Maar indien niet, wat hebt gij meer dan zij? Zijt gij hun hierin niet gelijk? Zoekt gij ook niet vroom te zijn, alleen om in de wereld aanzien te hebben en de mensen behaaglijk te zijn? Wat is dan de grond van uw hoop? O, bedriegt toch uzelf niet! Ziet eens hoe de weinigen moeten gesteld zijn die de zaligheid verkrijgen, en laat uw harten op deze vragen als voor God antwoorden.

1. Hebt gij ooit een recht gezicht en een levend gevoel gehad van de gruwelijkheid van uw zielsgestalte en uw zonden? Voelt gij in uzelf dat gij de grootste zondaar voor God zijt (al hebt gij nog zo wel en burgerlijk geleefd) en dat al uw werken, zelfs de beste godsdienstige plichten walgelijk zijn voor God, en gij derhalve ook verdoemelijk zijt en wanhopig in uzelf, bemerkende het recht Gods, en Zijn gerechtigheid, en dit uw eeuwig oor-

deel, zodat gij zeggen kunt met David: Tegen U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad is in Uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein in Uw richten. En Ps. 130:3: Heere, wie zal bestaan indien Gij de zonde zult gadeslaan? Erkennende mede uw ondeugendheid en machteloosheid om met deze ellendige rampzalige staat uw ziel en lichaam te kunnen verlossen? Niets vindende in uzelf dan de hel, dood en verdoemenis, zodat gij daardoor bewogen wordt om geheel en al van uzelf uit te gaan en te zeggen: In mij woont niets goeds, en bij mij is geen heil!

2. Zijt gij overtuigd van de absolute noodzakelijkheid en algenoegzaamheid die er in Jezus is? En wel zo overtuigd dat gij Jezus moet hebben met zulk een gevoelen en krachtige begeerte, als een hongerig mens die in lange tijd niet gegeten heeft, zodat hij alles wat gij hem aanbiedt versmaadt, hetgeen niet kan dienen tot voedsel tot zijn verzadiging, begerig zijnde alleen naar spijze en drank. Nu vraag ik u, of gij ook zozeer zijt gezet geweest op Jezus, dat gij niet hebt kunnen leven zonder Hem, en zo gehongerd en gedorst naar Zijn gerechtigheid, dat gij met niets hebt kunnen tevreden zijn dan alleen met Jezus? Hebt gij zo gezien de veelvuldige wijsheid Gods om de zondaar te verlossen en heilig te maken, dat gij een lust hebt gekregen om God alleen daarvan de eer te geven? En zijt gij zo geweest als een voorwerp om Zijn Naam heilig te maken en Zijn raad in te willigen? Zijt gij wel opgenomen geweest in verwondering over dat uitnemend werk der verlossing door Christus? Dat God, daar uw consciëntie, Zijn Woord, en Hij Zelf u zo menigmaal naar de hel hebben verwezen, u nochtans heeft willen behouden en verlossen door Jezus Christus? Is Hij

u wel dierbaar? Hebt gij door het geloof uw toevlucht zo genomen tot Zijn gerechtigheid, dat gij niet zoekt gerechtvaardigd te worden uit de werken der wet, maar alleen door het geloof? Om alzo met Jezus verenigd, in Hem gerechtvaardigd, geheiligd en levend gemaakt worden?

3. Zijt gij overtuigd van de schrikkelijkheid van uw meest profijtelijke en beminnelijke zonden, zodat gij deze nu in waarheid zoekt te laten? Zijn zij u tot de grootste een last, zucht gij gedurig om daarvan verlost te worden, wilt gij gaarne alle middelen daartegen gebruiken, de aanleiding daartoe mijden; kunt gij voor God betuigen dat gij niet willens in een zonde leeft? Dat er niet één is die gij meer aan wilt houden? Hebt gij een haat tegen alle ongerechtigheid en goddeloosheid, zodat gij alle valse pad haat? Hebt gij uzelf zo in alles verloochend, dat gij Jezus kunt navolgen, en Zijn kruis op u nemen? Kruist gij het vlees met zijn begeerten? Stelt gij u deze wereld niet meer gelijkvormig? Rom. 12:1. Hebt gij de ijdelheden daarvan verlaten, en u begeven tot de wijsheid en het verstand?

4. Hebt gij een gezicht gekregen van Gods heerlijkheid? En Zijn gunstige gemeenschap in Christus? Dat gij de gunst, liefde en dienst Gods beter en hoger acht dan alle heerlijkheid, rijkdommen, schatten en vermakelijkheden? Hebt gij een ernstige begeerte om God alleen te dienen, een lust in al Zijn wegen en dienst? Zodat gij met David kunt betuigen, dat één dag voor u beter is in het huis des Heeren dan duizenden elders? Kunt gij met Paulus zeggen, dat gij alles voor schade en drek rekent tegen de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus? Fil. 3:8. En kunt gij in uw eigen consciëntie betuigen dat gij nie-

mand nevens God hebt in de hemel, en dat u nevens Hem niets lust op de aarde? Zodat gij metterdaad betoont dat gij alle vrolijke gezelschappen en wereldse ijdelheden en plezieren kunt laten varen uit liefde tot God?

5. Hebt gij u ooit in een wel overwogen verbond op een bijzondere wijze overgegeven aan Christus, toestaande om van Hem alleen geregeerd te worden? Zodat gij de duivel, de wereld en alle begeerlijkheden afgezworen en verlaten hebt? Ik vraag u niet of gij eens in overtuiging zijt geweest om met God in een verbond te komen; maar of gij op een betamelijke wijze overlegd hebt, en uw staat overwogen hebbende, aan God en Jezus u ten enen male hebt overgegeven, en de zonde zo zijt afgestorven om God te dienen en voortaan het met de vromen en godzaligen te houden.

Ach toehoorders, onderzoekt u nu toch hierbij; ik heb tot nog toe u het licht voorgehouden, gaat nu toch daarmee in uw harten. De zaak is van een eeuwig gewicht. Duzenden mensen gaan verloren omdat zij menen dat zij al zijn op de weg der zaligheid, daarom gaan zij niet eens met rechte ernst aan hun toestand denken. Ach, hoe veel ellendige en zichzelf bedriegende mensen zijn er die mij tegenwoordig horen, die nooit één uur aan zichzelf bevestigd hebben om hun ziel eens ernstig en met een heilige zorgvuldigheid onderzocht te hebben, of zij in de staat der genade zijn of niet. Is dat mogelijk? Kunt gij zo gerust naar de eeuwigheid gaan, en zijt gij niet bekommerd of gij op de rechte weg zijt? Beproeft u toch nog onder deze op de voorgestelde vragen, en bevindt gij die waarheden nog niet in uw harten, laat u dan toch van de duivel en uw bedrieglijk hart niet wijsmaken dat gij zo blijvende, kunt zalig worden.

Maar welke voornemen hebt gij nu? Welke weg wilt gij nu inslaan? Gij ziet hier twee wegen, beide kunt gij niet bewandelen. Twee heren, beide kunt gij niet tegelijk dienen. Gij moet hier geheel goddeloos en geheel koud, of geheel godzalig en warm zijn; want die lauw zijn, noch koud, noch heet, die wil God uit Zijn mond spuwen, Op. 3:16. Zo moet gij u dan bekeren van uw weg, of gij zult sterven. Gij moet het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid voor alle dingen zoeken, gij moet vruchten voortbrengen die de bekering waardig zijn, indien gij het Koninkrijk der hemelen zult innemen. Kiest u nu dan heden om de Heere te dienen en Zijn stem te gehoorzamen. Jezus staat nog voor u, u tonende met de ene hand die nauwe weg, bezet met veel tegenspoeden en ongemakken, die strijden tegen uw lusten en begeerlijkheden; en in de andere hand hebbende de hemel en een uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid. De duivel staat aan de andere kant, u aanbiedende de koninkrijken van deze wereld en haar heerlijkheid, en aanwijzende een ruime poort, die versierd is met plezieren, wellusten, darterheden en grootsheid van dit leven, en een brede weg waarop gij aanzien en rijkdommen zult hebben; maar haar einde is de dood en de eeuwige verdoemenis.

Overweegt nu eens aan wie gij u wilt overgeven, terwijl het nu nog tijd is. Wat zult gij nu kiezen? Ik stel u nu heden nog het leven en de dood, de hemel en de hel voor ogen; ei, kiest het leven, opdat gij eeuwig leven moogt. Gij hebt 20, 30, 40 jaren gehaast naar de hel, en zijt nu alzo dicht bij de eeuwigheid, en God waarschuwt u nog; en zult gij u nu nog lang bedenken? Zult gij nu nog niet weten welke weg gij wilt inslaan? Dit is Gods raad aan u: Staat op de wegen, en ziet toe, en vraagt naar de oude

paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uw ziel Jer. 6:16. Volgt die dan, en wandelt daarin.

Maar waarom beeft gij, o gelovige, nederige en bekommerde zielen? Kunnen de wereldse mensen, de verachters Gods niet verdoemd en overtuigd worden, of moet gij sidderen? Maak ik die zielen dan droevig en verschrikt die God niet wil droevig gemaakt hebben? Neen; de Heere is met zijn volk! Kent de Heere niet Zijn eigen schapen, die Zijn stem horen en Hem volgen? Weet Hij niet uw zuchten en treuren over uw zonden, uw oprechte begeerte tot Hem? Zodat gij niet leven kunt zonder Hem, niet kunnen tevreden zijn met de ganse wereld, en dat gij Hem hoogacht boven alles.

Ei, geeft God toch de eer van Zijn vrije genade aan u bewezen. En zegt met de profeet: O God, mijn hart is bereid, ik zal zingen, ik zal psalmzingen, ook mijn eer; ik zal U loven onder de volkeren. O Heere, ik zal U psalmzingen onder de natiën; want Uw goedertierenheid is groot tot boven de hemelen, en Uw waarheid is tot aan de bovenste wolken, Ps. 108:1-5. Staroog daar zolang op totdat gij in aanbidding u tot God uitlaat en roept: Wie ben ik Heere, dat Gij u aan mij openbaart? Wat heeft de Heere toch in mij gezien dat Hij mij heeft uitgekipt tot deze zaligheid boven zovele duizenden mensen? Was ik beter dan zij? Was er iets hetgeen mij onderscheidde? Hebben zij zowel de middelen der genade niet gehad als ik? Edoch, hun hart is niet veranderd, maar omtrent mij heeft de Heere nochtans aangehouden, Hij wilde geen weigering aannemen, hij heeft mij gedwongen. Zullen er zo weinig zalig worden, moest ik juist onder die weinigen zijn? Wonderbare genade! O vrije barmhartigheid!

Hoe onnaspeurlijk zijn voor mij deze diepten der liefde Gods!

Wees op deze wijze veel in verwondering. Roept met verbazing hierover uit: Wat heeft God toch bewogen om mij tot de zaligheid in de gemeenschap van Christus te brengen, daar Hij zovele duizenden heeft voorbijgegaan? Was er iets in mij dat God kon bewegen om mij juist onder die weinigen te laten zijn? Was ik bekwamer, meer dan anderen, om Zijn wonderen te vermelden? Wees dan niet ongevoelig bij uzelf over deze oneindige genade en weldaad Gods, maar wilt aanhouden te kloppen aan de deur van uw ziel, om deze daarvan te overreden. Denkt eens bij uzelf, zullen er zo weinigen zalig worden, en zal ik juist, die de ergste en grootste zondaar was, dit geluk boven anderen die minder zijn dan ik, genieten?

O, aanbidt dan ook gelovige zielen, de wonderen van Gods liefde en barmhartigheid, dat Hij u, die de grootste zondaar en vijand Gods was, heeft willen genadig zijn. Zo zegt dan nu: De Koning der eeuwen, de onverderfelijke, de onzienlijke en alleenwijze God zij eer en heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen. 1Tim. 1:17.

Maar dewijl er zo weinigen zalig worden, en zo weinig godzaligen gevonden worden; o, hoedanigen behoort gij dan te zijn in heilige wandel en godzaligheid! 2Petr. 3:11. Denkt eens, welk onderscheid is het tussen hemel en hel, en welk zichtbaar onderscheid moet er dan niet zijn tussen uw wandel op die nauwe weg, en die van de wereldse mensen op de brede weg? Zoekt toch onberispelijk en oprecht te zijn als kinderen Gods, onstraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, schijnende als lichten in de wereld, Fil. 2:15. Tracht toch wat uitmuntende te zijn, laat men kunnen zien dat gij uitsteekt

boven anderen. Wacht u dan dat gij deze wereld niet gelijkvormig wordt, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven welke de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil Gods zij, Rom. 12:2. Want op die nauwe weg te wandelen en zijn leven daarnaar te richten is de zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader. Volgt zo God en verheerlijkt Hem, met die blinde, welke Jezus ziende gemaakt had. Toont dat gij een andere geest hebt. Doet naar het voorbeeld van Jozua, en vertrouwend op de Heere, zegt: Indien de Heere een welgevallen aan ons heeft, zo zal Hij ons in dit land brengen; alleen weest tegen de Heere niet weerspannig. En al was het dat gij op deze weg eens verachterde, wil nochtans niet stilstaan en vertoeven. Maar wekt u telkens weer op! Ziet naar het einde, en weest standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk des Heeren, als die weten dat hun arbeid niet ijdel zal zijn in den Heere, 1Kor. 15:58. En zo wandelende, zult gij zeker het eeuwige leven deelachtig worden; want het einde van dien man zal vrede zijn. Amen.

CHRYSOTHOMUS in zijn vierde sermoen
tot het volk van
ANTIOCHIË

Hoevelen denkt gij dat er zalig zullen worden in deze stad? Het zal een hard woord voor u zijn, doch ik zal het zeggen, al zijn hier zovele duizenden van u; nochtans kunnen er geen honderd gevonden worden die zalig zullen worden, en ik twijfel ook nog aan die. Want welk een boosheid is er niet onder de jonkheid? En welk een ijverloosheid onder de ouden?

TWAALFDE PREDIKATIE

FILIPPENZEN 1:23b

Hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn; want dat is zeer verre het beste.

IN de woorden van onze tekst, samengevoegd met de voorgaande en volgende, komt ons de apostel Paulus voor als in een zelfstrijd, wordende met dringende begeerten van beide zijden geperst. Als hem aan de ene zijde voorkomt de zoete en innigste gemeenschap met Jezus, die hij door de dood zou bekomen, hetwelk hij wel voor hem het beste te wezen oordeelt; maar aan de andere zijde, hem ook voor de gelovige Filippenzen, die nog onlangs door zijn bediening tot het geloof waren overgebracht, en die nu ook nog als kinderen waren welke zijn hulp en bijstand zeer nodig hadden. En daarom zegt hij in het volgende vers: Maar om uwentwil is het nodiger in het vlees te blijven, opdat hij hen nog verder mocht opbouwen in Christus. Zodat de apostel ons hier voorkomt als een vrouw, wier man ver buitenslands tot groot aanzien en hoogheid is verheven, en aan zijn vrouw ontbiedt dat zij tot hem zal overkomen, doch met beding dat zij haar kinderen zal achterlaten. Deze vrouw wordt gedrongen als van twee liefdes; want aan de ene kant doet zich op de tedere liefde tot haar man, wiens gemeenschap haar zeer lief en waard is, en zij wenst maar naar de nauwe vereniging met hem. Maar aan de andere kant gevoelt zij de liefde die zij heeft tot haar kinderen. Waaronder zij velen vindt die zichzelf niet kunnen redden en haar hulp

nog nodig hebben. Echter besluit zij om haar liefde aan beide kanten te voldoen, van zolang bij haar kinderen te blijven totdat zij zichzelf kunnen redden, en dan daarna ook de liefde van haar man te voldoen, en zijn gemeenschap te genieten, en bij hem te zijn. Evenzo was het ook met Paulus. Zijn Man en Bruidegom van zijn ziel was in de hemel, daar is Hij op het hoogste verheerlijkt; en hij oordeelt het voor zich het beste te wezen om bij Hem te zijn, gelijk hij daartoe ook zijn begeerte uit; en aan de andere kant oordeelt hij om der Filippenzen wil, dat het nog nuttig was dat hij bij hen bleef.

In de woorden van deze tekst toont de apostel zijn uitgestrekte begeerte om uit dit lichaam verlost te zijn, en bij Christus te wezen, hetwelk hij zegt dat voor hem het beste was.

Gij weet waarde toehoorders, dat het de Heere behaagd heeft wederom een scheur in deze gemeente te maken, en door de dood een van de leraars daarvan weg te rukken. Zo hebben wij het niet ondienstig geoordeeld deze woorden met u te overwegen, om onze harten zo los te maken van de aarde, en opdat ook in onze zielen mocht ontstoken worden een heilige begeerte tot de gemeenschap met God in Christus.

In het verhandelen van de tekst zullen wij acht geven op drie zaken. 1. Op de voorwerpen. 2. Op de begeerte van Paulus daaromtrent. 3. Op de reden van die.

Omtrent de voorwerpen zijn weer aan te merken het grote goed dat hij voorstelt, en de daad van zijn ziel daaromtrent.

Het goed, dat apostel zich voorstelt, is wederom tweeledig. 1. Om ontbonden te zijn. 2. En met Christus te zijn. Het woord in de grondtaal, hier door ontbonden overge-

zet, heeft verschillende betekenissen in Gods Woord. Eerst betekent het iets dat tevoren net aaneen en tezamen gevoegd was, los te maken, en dat aan zijn delen te leggen, gelijk bijvoorbeeld een horlogemaker een horloge dat met zijn raderen net samengevoegd was, losmaakt, en zijn raderen en deeltjes van elkaar legt en ontleedt. Zo merkt apostel hier de dood aan als een losmaking van het lichaam, waardoor hetzelfde ophoudt een bekwaam instrument te zijn voor de ziel, die hetzelfde met zijn werkzaamheid verlaat, en voor zoveel de gelovigen betreft tot God, gelijk het lichaam tot stof als het geweest is, weerkeert. Zo beschrijft Salomo de dood, Pred. 12:6,7, en in die zin zegt Paulus, 2Tim. 4:6, dat de tijd van zijn ontbinding aanstaande was. Ook betekent het woord in de grondtaal een losmaking van een last, of ontbinding van een gevangene uit de gevangenis waarin hij voor een tijd was opgesloten geweest, en die nu weer op vrije voeten gesteld werd, zodat hij in vrede kan heengaan. En zo merkt hij dan het lichaam aan als een last en gevangenis, waarin de ziel als voor een tijd belast en gebonden gehouden wordt, niet kunnende vrij haar werkingen oefenen; en de dood ziet hij aan als een opening van deze gevangenis, waardoor het lichaam wel werd verbroken en teniet gedaan, maar aan de ziel vrijheid gegeven om tot God weer te keren. Zo merkt deze apostel zijn dood aan als een verlossing, als hij zegt: Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? En de oude Simeon noemt zijn dood een heengaan in vrede. Zo wordt erdoor verstaan een verhuizing of weerkering uit een herberg of van een andere plaats, daar men enige tijd vertoefd heeft, en staat tegen het Griekse woord in de grondtekst gebruikt, hetwelk betekent in de herberg blijven, zodat men daar ge-

komen zijnde, zijn goed ontbindt, de paarden ontzadelt en de tomen aflegt, en zich daar enige tijd ophoudt. Waarvandaan ook een herberg haar naam gekregen heeft in het Grieks, waar tegenover het woord staat dat wij hier ter plaatse vinden, en dat zoveel betekent als alles weer oppakken en tezamen op de paarden binden, om weer uit te gaan, verder te reizen en naar huis te keren. In zulk een zin wordt dit woord gebruikt bij Lukas in zijn Evangelie, hoofdstuk 12:36. Daar staat, zo zijt gij dan de dienst-knechten gelijk, die op hun heer wachten, opdat als hij komt en klopt, zij hem terstond mochten open doen. Daar ons vertoond wordt dat de heer wel enige tijd vertoefd had op de plaats van de bruiloft, maar dat hij zich ook opmaakte om naar zijn huis weer te keren. En zo merkt Paulus dit leven maar aan als een vreemdelingschap, en verkeren in de herberg van dit leven, daar wij ons maar als gasten en vreemdelingen moeten houden, Hebr. 11:13, die geen blijvende stad hebben, maar een ander vaderland zoeken. En zo merkt hij de dood aan als een uitgaan uit dit vreemdelingschap, en een wederkeren tot zijn vaderland en zijns vaders huis. En in die zin wordt de dood in Gods Woord ook wel een uitgang genoemd; als in 1Petr. 1:15, alwaar de apostel verklaart dat hij bij alle gelegenheid naarstigheid doen zou, opdat de gemeenten na zijn uitgang, dat is na zijn dood, van die dingen gedachtenis mochten houden. En zo zeiden Mozes en Elia, gezien zijnde in heerlijkheid op de berg, de uitgang van Jezus die Hij zou volbrengen te Jeruzalem, dat is de kruisdood van Christus. En zo noemt Christus Zelf Zijn dood een overgaan uit de wereld tot de Vader, Joh. 17:1, alwaar staat: Jezus wetende dat Zijn ure gekomen was dat

Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader, dat Hij sterven, en tot Zijn Vader alzo zou wederkeren.

Maar het is aanmerkelijk dat apostel het Griekse woord in een dadelijke, en niet in een lijdelijke zin gebruikt; want hij zegt niet, ik begeer om ontbonden te worden, maar om zijn ernstige begeerte des te meer uit te drukken zegt hij, ik begeer zelf te ontbinden. Tonende daarmee dat hij hier alleen wacht op het bevel van zijn Heere, zijnde gereed om alles op te pakken en daartoe weer te keren. Zodat ons de apostel hier voorkomt als een soldaat die een lange tijd gestreden hebbende tegen de vijand, als hij het bevel van zijn overste krijgt om zijn tent af te breken en wederom naar huis in vrede te keren, daartoe dadelijk gewillig is en de tent omver werpt, de pinnen uittrekt, en zo alles oppakt om naar zijn woonplaats en huis terug te keren. Op deze wijze toont zich Paulus hier ook als een edelmoedige soldaat en krijgsknecht van Jezus Christus, die een geruime tijd gestreden had tegen de geestelijke vijanden, en die nu maar wacht op het bevelwoord van zijn Overste, aanstonds gewillig was om zijn tabernakel of tent af te breken en naar zijns Heeren huis over te stappen. Zo toont dezelfde apostel ook, Hebr. 13:13,14, dat de gelovigen moeten uitgaan buiten de legerplaats, waarin zij op aarde zijn als krijgsknechten van Jezus Christus, hun tenten en tabernakels van hun lichaam bezitten en dragen, als daarin geen blijvende stad hebbende (want de legerplaatsen worden eens opgebroken) en zoeken de toekomende. Zo wordt ook dit lichaam en leven bij een tabernakel vergeleken die verbroken zal worden. Hebr. 9:11: Daarom Christus, de Hogepriester der toekomende goederen door een meerdere en volmaaktere tabernakel, niet met handen gemaakt, gezegd

wordt eenmaal ingegaan te zijn in het heiligdom, dat is in de hemel. En Paulus getuigt van de gelovigen dat zij weten, dat zo hun aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, zij een gebouw hebben van God. En Petrus zegt, 2Petr. 1:14, dat hij wist dat de aflegging van zijn tabernakel haast zijn zou; verstaande daardoor de aflegging van zijn lichaam door de dood. Ook kan de apostel aangemerkt worden gelijk een schipper, die alle zaken klaar en gereed gemaakt hebbende, nu ten anker of aan de oever of wal ligt en een grote begeerte heeft om het anker te lichten, de touwen los te maken, af te steken, en zo onder het zeil te gaan; levende en wachtende alleen op de wind, dat die mag waaien tot zijn voordeel om de voorgenomen reis te kunnen bevorderen. Zo had ook Paulus, als een ervaren schipper, alles vaardig en klaargemaakt, liggende alleen maar nog vast met zijn touwen aan het anker van dit leven, en begerende maar hetzelfde los te maken op het bevel van God, waarop hij wachtte als op een vaardige wind, om hem maar spoedig voort en over te zetten.

En met recht mag de apostel naar zijn dood als naar een ontbinding wensen. Want:

1. Wordt de mens daardoor ontbonden van het lichaam, hetwelk de ziel zo menigmaal hinderlijk is in de dienst des Heeren. Want al is somtijds de ziel eens ijverig en vurig in de godsdienst, zo wordt deze nochtans menigmaal gestuit en opgehouden door een lui en traag lichaam, hetwelk de ziel van haar ijver dikwijls aftrekt. Veeltijds is het lichaam ook menigerlei ziekten en zwakheden onderworpen, welke de ziel het allerhinderlijkst zijn in de dienst van God. Want is er eens een moedige Paulus, die vaardig en edelmoedig heenloopt in de dienst Gods, gelijk een snel paard van de koning; hoe ras wordt

dat weer belemmerd en gestuit door een doorn in het vlees, hetgeen hem in zijn spoedige loop en voortgang zeer kan beletten. Zo zijn ook de krankheden grote hinderpalen; want wanneer de mens eens onderworpen is aan enige ziekten, zo kan een hoofdpijn, koliek, een koorts of andere toevallen de ziel veel terug houden in de dienst des Heeren. Ook zijn de gelovigen hier nog omhangen met vlees en bloed, die als een gordijn zijn, waardoor zij belet worden te kunnen doordringen, om zo de heerlijkheid van God in haar schoonheid en voortreffelijkheid te kunnen beschouwen. Maar ziet, daar komt de dood en schuift deze gordijnen weg, en verlost de zielen der gelovigen van het zwakke lichaam, dat haar nog zo hinderlijk was in de dienst des Heeren.

2. Wij worden ook daardoor ontbonden van de zorgen en menigvuldige bekommelingen van dit leven die ons gedurig in de dienst des Heeren nog zoveel beletselen geven. Want wanneer onze ziel eens vaardig is om naar de hemel te vliegen, hoe liggen de zorgen en bekommelingen van dit leven zo zwaar op haar vleugels, gelijk een lastig pak, dat ons gedurig weer naar beneden drukt. Zo dat onze ziel gelijk is aan zulk een vogeltje, hetgeen zoals de oudvader Anselmus aanmerkt, op een lijntak vastge maakt zijnde, wil opwaarts vliegen, maar telkens tegengehouden en weer naar beneden getrokken wordt. En zo ondervindt onze ziel ook, wanneer zij eens met een ijverige begeerte aangedaan is om naar boven te vliegen, dat deze nog aan het stof vastkleeft, Ps. 119:25. En zoveel te doen vindt men met de bezigheden van dit leven, dat men weinig tijd kan besteden in de dienst van God. Want een groot en wel het meeste gedeelte van de tijd wordt van ons doorgebracht met eten, slapen, kleden en andere za-

ken, die wij tot onderhoud van dit tijdelijk leven van noede hebben. Zodat wij als niet bekwaam zijn om God te kunnen zoeken. Maar van al deze dingen komt de dood, en maakt ons los, dat wij van deze bekommelingen van dit leven daardoor bevrijd worden.

3. Wij worden ook ontbonden en losgemaakt door de dood van al die overblijfselen der verdorvenheden die ons nog gedurig aankleven en bezoedelen in het beste van onze godsdienstige verrichtingen. Want wat geven onze genadegaven hier nog weinig glans van zich, en met hoeveel duisternis zijn die nog niet bezet, en met hoeveel zonden die ons steeds aankleven, gaan wij daar nog heen, en bezoedelen zo het werk Gods in onze zielen? Wat wordt er nog in ons bespeurd een grote duisternis in het verstand, hoe weinig kennis hebben wij nog van God en Goddelijke waarheden? Hoe verdorven is nog onze wil, en wat worden er weinig uitgangen van liefde tot God in ons bespeurd; en onze hartstochten, wat zijn die nog onbesuisd en ongeregeld in de dienst des Heeren, daar wij menigmaal zo ijverig en vaardig zijn in de wegen der zonden. Die dochteren Heths, ik meen de overgebleven verdorvenheden in de gelovigen, doen de ziel nog veel verdriet aan en maken hun het leven hier nog zo bitter, zodat hun zwakheid in het geestelijke leven, en hun onvolmaaktheid in de heiligmaking de ziel doet uitgaan en verlangen om met de Heere verenigd te worden, Hem volmaakt te genieten, en na het opwaken verzadigd te worden met Zijn beeld, Ps. 17:15. Zo roept Paulus, als met verdriet daarover aangedaan zijnde uit: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? Ziet, hier komt de dood en ontbind haar van die zonden en verdorvenheden; want die gestorven is, is ge-

rechtvaardigd van de zonden. Indien wij met Christus gestorven zijn, zo geloven wij ook dat wij met Hem zullen leven. Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven, en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode, Rom. 6:7-10. Zo wordt de ziel dan verlost van dit zondig en lastig lichaam van de dood. O zalige ontbinding, waarnaar de apostel met recht zo begerig is!

4. De mens wordt ook ontbonden en vrijgemaakt van de gedurige strijd die hij hier nog heeft. Want op aarde hebben de gelovige zielen nog te strijden met de satan, met hun vreesachtig en ongelovig hart, en ook wel met God Zelf.

1. Met de satan hebben zij menigmaal te strijden, terwijl hij hen nog als een geweldige vijand van alle kanten met list en geweld komt aan te vallen, en zoekt hem nog menigmaal tot de zonde bezijden af te leiden, veranderende zich daartoe ook dikwijls in een engel des lichts; om dewelke te weerstaan zij grote genade van God nodig hebben, en aangedaan moeten zijn met de gehele wapenrusting Gods. Opdat zij kunnen staan tegen de listige omleidingen des duivels, en wederstaan in den bozen dag; en zulks met alle bidding en smeking in de geest, als hebbende geen strijd tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht; gelijk de apostel Paulus uitvoerig aangetoond heeft, Ef. 6:11-18. Maar hoewel hij menigmaal zo listig en hevig komt te bestrijden; hebt goede moed gelovige zielen, de dood zal u daarvan verlossen, en de duivel zal ook niets meer aan u hebben.

2. Bovendien hebben de gelovigen ook menigmaal een strijd met hun vreesachtig en ongelovig hart. Dat gedurig

met een vrees is aangedaan, alsof het met hen nog niet recht was, en dat al hun doen maar geveinsdheid was; dat zij mogelijk, niettegenstaande al hun godsdienstige plichten, nog wel eindelijk wegens de grootheid van hun zonden van God zullen verstoten worden. Maar oprechte Christenen, hebt goede moed, Christus zal u bevrijden en verlossen, en God zal u niet veroordelen; maar ook in de dood zult gij van deze strijd vrijgemaakt worden, en Gods vriendelijk aangezicht genieten.

3. De ware gelovigen hebben eindelijk ook te strijden met God Zelf, wanneer Hij eens voor een kleine tijd Zijn gunst en genade terugtrekt en zich voor hen verbergt, zodat zij wel klagende moeten uitroepen: Waarom verbergt Gij Uw aangezicht voor mij, en waarom houdt Gij U als een vijand? Job 13:24. En weleens zulk een tijd zien dat zij, wanneer zij aan God gedenken, misbaar moeten maken, Ps. 77:4, zodat zij roepen en bidden: Verberg Uw aangezicht niet voor mij, een keer Uw knecht niet af in toorn, en begeef mij niet en verlaat mij niet o God mijns heils, Ps. 27:9. Verlos mij, haast U o Heere tot mijn hulp, Ps. 40:14. Doch gelovige zielen, dit klagen zal niet altijd duren; maar de dood zal ook deze uw strijd eindigen, en die zal u ontbinden van al deze tegenwerking en zwaarigheden; zodat gij niet meer Gods lieflijk aangezicht zult behoeven te missen. Terecht is dan de apostel begerig naar zijn ontbinding, als zulk een groot goed hem aanbrengeende.

Met dit voorgaande goed voegt de apostel nog een tweede en groter goed samen, in deze woorden: En met Christus te zijn. Waarmee hij aantoon, wanneer de wens en begeerte naar de dood oprecht zal zijn, dat zij dan maar uit dit oogmerk moet voortkomen om bij Christus te zijn,

en zo gemeenschap met God te genieten. Want natuurlijke vleselijke mensen hebben ook menigmaal een begeerte naar de dood, doch deze spruit uit geen goed oogmerk. Maar ze ontstaat in hen menigmaal: 1. Of uit droefheid en melancholie, omdat zij zien dat het hun in de wereld niet gaat naar hun wens, en dat hun enige tegenheden of onaangename wisselvalligheden ontmoeten. 2. Ook wel omdat zij onbekwaam geworden zijn om de wereldse goederen naar hun zin en lust te gebruiken, en daarom wensen zij om te sterven. 3. Er zijn ook andere mensen die uit ongeduld van de ellenden en de begeerte naar verlossing, een kennis van de ijdelheid der schepselen, die hun geen vergenoeging kunnen toebrengen, de dood begeren. 4. Er worden er ook gevonden die uit loutere onkunde van de dood, en onwetendheid van het zware oordeel dat de mens na de dood te verwachten staat, wensen om te sterven, en die daarom zacht en met een geruste zorgeloosheid heengaan, zonder eens tot zichzelf in te keren om zich te onderzoeken of zij ook bekwaam zijn om te kunnen sterven. Niet denkende, noch opmerkende dat de toorn Gods als een brandend vuur tegen de werkers der ongerechtigheid is ontstoken, en dat Christus met vlamvend vuur wraak zal doen over degenen die God niet kennen, en die het Evangelie van Jezus Christus niet zijn gehoorzaam geweest, 2Thess. 1:8. Zullende tot hen zeggen: Gaat heen gij vervloekte, in het eeuwige vuur dat de duivel met zijn engelen bereid is. 5. In anderen ontstaat dit verlangen naar de dood omdat zij een verbeelding hebben van een vleselijke en mohammedaanse hemel, waarin zij zich verbeelden dat zijn volop zullen hebben van alle geneugten des vleses; en die niet kunnende hier naar hun zin genieten, zo wensen zij naar

de hemel om hun lusten te voldoen. Maar wanneer uw begeerte naar de hemel oprecht zal zijn, moet de begeerte van de ziel maar uitgestrekt zijn, (als die van een kuise maagd welke alleen maar verlangt naar de volkomen vereniging met haar bruidegom) tot een volmaakte genieting van uw Zielenbruidegom Jezus; doch niet alleen om maar de hemel te genieten. Want de apostel begeert hier niet zozeer om in de hemel te zijn, maar om bij Christus te wezen; en daarmee betoont hij dat daar Christus is, dat daar der gelovigen hemel is. Want gelijk dan de troon is daar de koning is, zo is daarom de hemel voor de gelovigen zo heerlijk, omdat Jezus daar is, en dat God daar vertoont Zijn heerlijkheid. Hijzelf verlicht de stad, en het Lam is haar Kaars, Op. 21:23.

Het is ook aanmerkelijk dat de apostel wenst met Christus te zijn, maar niet om met Hem verenigd te zijn, en zo in Hem te leven; want dit had hij nevens andere gelovigen hier al op aarde, dewijl zij hier al leven in Christus, en Christus in hen. Want Christus woont hier al door het geloof in hun hart, Ef. 3:17; en zo zijn zij ook al één met Christus. Maar wanneer Paulus bovendien nog wenst met Christus te zijn, zo geeft hij daarmee te kennen zijn begeerte die hij heeft om in de tegenwoordigheid van Christus te zijn, en ook op dezelfde plaats daar Christus is, te zijn. Derhalve, met Christus te zijn bestaat hierin: 1. Dat de ziel Jezus volmaakt ziet en aanschouwt. Want men kan de heerlijkheid en voortreffelijkheid van de koning veel volmaakter zien, als men hem beschouwt, zittende op zijn troon, dan verkerende in enige andere plaatsen van zijn rijk. En om zulk een volkomen kennis en zien, bidt Christus de Vader voor de Zijnen, Joh. 17:24, als Hij zegt: Vader, Ik wil dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn

die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen die Gij Mij gegeven hebt. Dan zullen zij Christus zien gelijk Hij is, en Hem kennen gelijk zij gekend zijn. Want hier is hetgeen de gelovigen kennen door het geloof, maar als het zien door een spiegel in een duistere rede; maar dan zal het zijn een kennen van aangezicht tot aangezicht. En wat zal dat niet een groot goed zijn, zo Christus te mogen beschouwen! Want dan zal een gelovige met Job zijn begeerte voldaan krijgen, en zijn ogen zullen Hem zien, waarnaar zijn nieren zozeer verlangd hebben, Job 19:27.

1. O, welk een groot goed is dit, dat de zielen der gelovigen dan zullen genieten! Want waren de apostelen eens zo opgenomen als zij maar een klein straaltje van Christus' heerlijkheid op de berg Thabor zagen, zodat Petrus daarin zoveel genoeg vond dat hij wel altijd wenste daar te blijven, Matth. 17:4. Welk een heerlijkheid en vreugde zal het niet zijn voor de gelovigen, Christus in Zijn volle glans in de hemel te zien! En vindt gij daar al zoveel goeds in Christenen, als gij hier nog staande in het voorhof, na lang starogen een straaltje van Christus' heerlijkheid als door een kier van de deur op uw zielen gewaar wordt, dat gij wel zoudt wensen altijd in zulk een staat te zijn; wat zult gij dan niet gewaar worden wanneer gij in het binnenste van het kabinet of heiligdom Gods eens zult ingeleid worden, om Christus in Zijn heerlijkheid te beschouwen, dewelke zo groot zal wezen, dat al hetgeen gij hier op aarde genoten hebt, maar duisternis daarbij zal zijn.

2. Met Christus te zijn, is één met Hem te zijn in een volmaakte liefde. Zodat dan de ziel in een volkomen klaarheid beschouwende de uitnemende liefde van Chris-

tus tot haar, in liefde zal versmelten, en deze zal dan Gods beeld alzo in volmaaktheid uitdrukken; dewijl Christus u Gode dan als een zuivere, reine en heilige maagd volkomen zal voorstellen. Want indien Mozes, wanneer hij maar veertig dagen op de berg met Christus verkeerde, het aangezicht zo glinsterend was geworden, en daarbij zulk een heerlijke glans daarop ontvangen had, dat de kinderen Israëls hem niet sterk konden aanzien; wat zal dan de ziel eens uitblinken in zuivere heiligheid, wanneer zij van het lichaam ontbonden zijnde, altijd met de Heere zal wezen? 1Thess. 4:17. Want dan zal zij Hem gelijk zijn, hetwelk nog niet geopenbaard is, 1Joh. 3:2, alwaar die apostel zegt: Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat wanneer Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is. Zodat de ziel dan zal zijn gelijk een spiegel, die wanneer de zon daar met kracht op schijnt, de stralen met een grote glans wederom van zich terug schiet, zo zal ook deze, van het lichaam gescheiden zijnde, het beeld Gods in een zuivere en volmaakte liefde wederom uitdrukken, als zij van heerlijkheid tot heerlijkheid zal veranderd worden naar Zijn beeld, 2Kor. 3:18.

3. Met Christus te zijn, is op de allernauwste wijze met Hem verenigd zijn. Want hoewel de gelovige ziel hier al gemeenschap heeft met Christus, zo is dat nog maar een klein beginsel van die volkomen gemeenschap waarnaar zij verlangt, zeggende met Paulus: Want ook wij, die in deze tabernakel zijn, zuchten, bezwaard zijnde, nademaal wij niet willen ontkleed, maar overkleed worden; dat het sterfelijke van het leven verslonden worde. Die ons ook nu tot ditzelve bereid heeft, is God, Die ons ook het on-

derpand des Geestes gegeven heeft. Wij hebben dan altijd goede moed, en weten dat wij inwonende in het lichaam, uitwonen van den Heere; want wij wandelen door geloof, en niet door aanschouwen. Maar wij hebben goede moed, en hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen, en bij den Heere in te wonen. Daarom zijn wij ook zeer begerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehaaglijk te zijn. Zo ziet de ziel Hem dan nog maar door het geloof tegemoet; maar dan zal zij met Hem wezen daar Hij is, volgens de belofte van Christus, Joh. 12:26: Daar Ik ben, zal ook Mijn dienaar zijn. En wat zal Die niet een uitstekend groot Goed zijn voor een kind Gods? Want prees eens de koningin van Scheba de knechten van Salomo gelukkig, die gedurig voor zijn aangezicht mochten staan, om zijn wijsheid horen; hoeveel uitnemender zal dan het geluk zijn van de kinderen Gods, wanneer zij eens zullen verwaardigd worden om te staan voor het aangezicht van de Zoon des mensen, om Hem in Zijn Goddelijke heerlijkheid en eeuwige majesteit te aanschouwen in gerechtigheid, en met Zijn beeld verzadigd te worden. En welk een uitnemende vreugde zullen zij dan niet genieten! Want het zal zijn verzadiging der vreugde, en lieflijkheden bij Gods aangezicht, eeuwiglijk, Ps. 16:11, wanneer de Heere eens tot haar zal zeggen: Gaat in, in de vreugde uws Heeren. Dan zullen zij als in de oceaan van alle volmaaktheid in gedompeld worden. Zolang zij nog in het lichaam zijn, gaan zij nog in die volkomen vreugde niet; maar de vreugde gaat somtijds nog wel in haar; doch dan zullen zij in de vreugde Gods ingeleid worden en die in volheid genieten.

4. Met Christus te zijn, is eeuwig bij Hem te zijn, en nimmermeer van Hem gescheiden te worden. Want de

apostel zegt niet, ik heb een begeerte om ontbonden te worden en dan Christus eens te gaan bezoeken; maar om bij Hem te zijn. Waarmee hij te kennen geeft, dat hij daar altijd zal blijven; want er zal geen scheiden zijn, maar de ziel, eens tot God opgenomen zijnde, zal altijd bij de Heere zijn. Hier zien de gelovigen soms ook wel een straaltje van Gods gunst, zodat Hij als tot de ziel inkomt en een nauwe gemeenschap daarmee houdt; doch het is menigmaal maar voor een korte tijd, en dat wordt ook zo gemakkelijk weer verdonkerd door de tussenkommende zonden en verdorvenheden. Ook is het vlees nog zo zwak, dat zij het niet gedurig zouden kunnen dragen. Maar wanneer de ziel eens van dit lichaam zal verlost zijn, dan zal zij in de gemeenschap van Christus en Zijn tegenwoordigheid eeuwig zijn, zonder ooit van Hem gescheiden te worden. En zo voegt de apostel terecht tezamen, ontbonden te zijn en met Christus te wezen, om aan te tonen waarin het gewicht en de grootte van het goed waarnaar hij begerig was, bestond.

Door welke samenvoeging de apostel ook tegengaat:

1. De dwalingen der wederdopers, die zeggen dat de zielen nadat zij van het lichaam gescheiden zijn, slapen tot de jongste dag. Welke opvatting, behalve dat ze strijdt tegen de natuur van de redelijke ziel, welke wezen bestaat in een gedurige werkzaamheid van verstand en wil, zo kan haar zulk een slaap en ongevoeligheid niet worden toegeschreven, en blijkt ook het tegendeel daarvan uit die stelling van Paulus. Want indien de zielen sliepen tot de jongste dag, zo zou de apostel niet verlangd hebben naar zijn ontbinding; want dan zou het hem beter geweest zijn om nog in het lichaam te blijven, en daar nog de beginse-len van Gods gemeenschap te genieten dan geheel daar-

van voor een ruime tijd verstoken te zijn. De apostel voegt tezamen ontbonden te zijn en met Christus te zijn. Waarmee hij toont, dat zo ras de ziel uit het lichaam ontbonden wordt, zij dan dadelijk in Christus is, hetwelk zeer verre is van te slapen. Gelijk de zielen onder het altaar van Johannes ons verbeeld worden, niet slapende, maar tot God roepende, dat Hij toch hun bloed breken wilde, Op. 6:9,10.

2. De dwaling der papisten, die zeggen dat de zielen nadat zij uit dit lichaam verhuizen, gaan naar een vagevuur om daar gezuiverd te worden; hetwelk de apostel tegengaat. Want indien hij geweten had dat hij na zijn ontbinding zou gekomen hebben in een vagevuur, en daar helse pijnen hebben moeten lijden, zou hij daarnaar zozeer niet gewent hebben; maar hij zou liever in zijn lichaam slechts een weinig van Gods genade hebben willen genieten, dan in het vagevuur helse pijn uit te staan. En omdat apostel tezamen voegt dat de ziel, zo ras als zij ontbonden is, dadelijk bij Christus is; hetwelk ver af is van in het vagevuur helse pijnen te verdragen. En zo zegt ook Christus tegen de bekeerde moordenaar aan het kruis: Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.

3. En nog veel krachtiger weerlegt hier de apostel het onwaarachtig en niet minder goddeloos gevoelen van sommige socinianen en de atheïstische mensen. Die een vernietiging van ziel en lichaam door de dood vaststellen, en zich ijdel verlustigen met die menigte, dat enerlei de beesten en mensen wedervaren zal, gelijk Salomo de epicureeërs beschrijft, en hun gevoelens voorstelt, Pred. 3:19. Maar hier leert ons Paulus het tegendeel, dat hij met Christus zal zijn, en wenst te wezen, als wetende dat het

lichaam dood zijnde om der zonden wil, de geest leeft om der gerechtigheid wil, Rom. 8:10.

5. IJdel is dan ook de begeerte van de oudvader Augustinus geweest, als hij eens uit een voorbarigheid wenste naar drie dingen hier op aarde, Paulus door het prediken, Rome in zijn fleur, en Christus in het vlees te mogen zien. Daar Paulus ons leert onze ontbinding, dat is onze dood te begeren om met Christus in de hemel te zijn, en niet om Christus op aarde weer te begeren.

II. Hierop zullen wij voortgaan tot het tweede deel van onze tekst, en ontvouwen de daad en werkzaamheid van de ziel van de apostel omtrent deze grote goederen, als hij zegt: Ik heb een begeerte.

Begeerte is een daad van de ziel, waardoor zij zich uitstrekt naar enig goed, dat zij oordeelt nuttig voor haar te zijn, om dat tot haar deel te verkrijgen. En zulk een begeerte toont de apostel dat hij had na zijn ontbinding en om dan Christus volkomen te genieten. Waarmee hij ook toont hoe Gods kinderen moesten uitgestrekt zijn in hun begeerten naar hun dood, en dat zij daarnaar niet alleen moeten verlangen om alsdan in de hemel te zijn, maar dat daarheen hun begeerten zich moeten uitstrekken, bij Jezus te zijn.

Nadat de zonde is in de wereld gekomen, zijn de mensen van nature in die staat gesteld dat zij allen moeten sterven, en eens door de dood van dit natuurlijke leven beroofd worden, naar het zeggen van Paulus, Hebr. 9:27: Het is de mens gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel. Maar evenwel hebben alle mensen met Paulus niet dezelfde begeerte om te sterven. Dit is alleen iets dat in Gods kinderen plaats heeft, en die kunnen met Paulus dit alleen zeggen. Want zij worden dagelijks gewaar dat

zij Christus hier op aarde zo niet tot hun Deel kunnen verkrijgen als zij wel wensten; dat zij ook Zijn gemeenschap zo niet kunnen genieten en bewaren, maar na-maals; en dat zij zulks eerst na de dood zullen deelachtig worden, zo wensden zij om te sterven en de ziel is door deze begeerte naar Christus als krank van liefde. Zodat zij zo begerig is naar Jezus, dat haar niet anders dan Zijn gemeenschap kan verzadigen. En dan schreeuwt zij in verlangen naar Hem, als een gejaagd en hijgend hert, wensende maar Zijn aangezicht aanschouwen. Dit was ook de zwanenzang van Job, hoofdstuk 19:27, dat zijn ogen zijn Verlosser mochten aanschouwen, zodat zijn nieren verlangden in zijn schoot, dat is zijn tederste en innigste bewegingen. En deze vurige begeerte doet de gelovigen allerlei moeite en zwaarigheden te boven komen, zodat zij zelfs het lijden en de verdrukkingen gewillig ondergaan, en alles verdragen om de zaligheid die in Christus Jezus is, met een eeuwige heerlijkheid te verkrijgen, 2Tim. 2:10. Ja, zij doet haar ook zeer omzichtig wandelen, zodat zij niet wensden te doen dat tegen God, of tegen haar naasten, of tegen haarzelf strijdig is. Maar zij begeert niets dan dat goed is, tot Gods eer, en tot opbouw van haarzelf, waar de zaligmakende genade Gods die alle mensen verschenen is, onderwijst haar, dat zij de goddeloosheid en wereldse begeerlijkheden verzakende, matig voor haarzelf, rechtvaardig ten opzichte van haar evenmens, en godzalig, dat is alleen haar zaligheid in God door het geloof in Jezus, door de gehoorzaamheid aan Zijn geboden zoekende, zal leven in deze tegenwoordige wereld. Verwachtende de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid des groten Gods, en onze Zaligmaker Jezus Christus, Tit. 2:11-13. Zodat zij daarmee ge-

noegzaam aan een ieder betonen dat het hun niet te doen is om een vleselijke hemel, maar alleen om de gemeenschap met Christus.

En hoewel Gods kinderen zulk een begeerte hebben naar hun dood, zo is echter deze altijd niet even groot, maar het is ook somtijds met hen weleens een tijd dat zij als voor de dood vrezden, en dat zij zo zwak en twijfelmoedig heengaan, zodat zij als naar de dood niet wensden. Maar dat geschiedt in hen niet omdat zij nog gaarne op de aarde zouden blijven, alsof zij meer liefde voor de aarde dan voor Christus hadden. Maar zij wensden alleen, dat de dood nog wat achter mocht blijven om hun leven te beteren; want zij worden in zich nog gewaar zoveel zonden en verdorvenheden, die hen omringen en waarmee zij gedurig bezet zijn, dat zij in die staat niet durven voor God te verschijnen, en daarom wensten zij wel eerst gezuiverd te zijn van die overblijfselen der zonden. Even gelijk een vrouw wiens man van huis gereisd is, en die zij verwacht dat haast zal weder komen. Zij ziet dat haar huis nog vuil is, en ongedaan er uitziet, en wenst dat haar man nog een dag of twee drie mocht uitblijven, totdat zij haar huis weer op zijn plaats heeft gebracht. Dat zij nu wenst naar het vertoeven van haar man, komt in zulk een vrouw niet voort uit liefdeloosheid tot haar man, alsof zij zijn gemeenschap niet acht; maar opdat zij hem des te beter mocht ontvangen en onthalen.

Het gebeurt ook weleens dat God Zijn gunstig aangezicht van Zijn kinderen onttrekt, en als in toorn tot hen keert, zodat het is als een onweer voor de ziel, en dan kan het zijn dat zij nog wat wensden dit leven te behouden en het lichaam te gebruiken, totdat des Heeren gramschap voorbij is. Maar wanneer zij wederom integendeel Gods gun-

stig aangezicht gewaar worden, en daarin een geestelijke hitte en kalmte voor de zielen komt, dan willen zij het lichaam gaarne laten varen, en wenschen maar daarvan ontbonden te zijn. Even gelijk een reiziger, wanneer het onweer is, als het regent en waait, zo slaat hij zijn reis mantel zoveel te dichter om het lijf en hoofd, en houdt hij zeer vast. Maar als de zon weer begint te schijnen, en schoon weer en een zachte lucht zich vertonen, dan slaat hij zijn mantel open, en wil ze gaarne laten varen; want zij is hem dan maar tot een last. Doch laat ons voortgaan.

III. De apostel geeft in het derde deel van deze tekst de reden van zijn begeerte, als hij zegt: Want dat is zeer verre het beste. Waarmee hij te kennen geeft dat het niet alleen beter is, want dat kan ieder licht denken; maar hij zegt het is het beste, ja zeer verre het beste; want ontbonden te zijn is het beste:

1. Voor het lichaam. Dewijl het daarvoor beter is, in het stof der aarde neer te liggen tot op de dag der opstanding, dan nog hier met zonden en verdorvenheden beladen heen te gaan, en nog zoveel zwakheden onderworpen te zijn.

2. Maar voornamelijk is het zeer verre het beste voor de ziel. Want die zal dan verlost zijn van al die gebreken die haar nu nog aankleven, en alsdan volmaakt voor God gesteld worden; want al zien wij nu eens de beste genadegaven, wat hebben die weinig glans, en hoeveel verdorvenheden kleven de ziel gedurig nog aan; en daarom is het voor deze beter daarvan verlost te zijn en met Christus te wezen. Opdat zij daar volmaakt mag zijn in de kennis en liefde Gods, om daar eeuwig gelukkig te leven, en zonder verstoring in God zich te verlustigen. Gelijk het zo beter is voor een vrouw die hier zit in een

geringe en slechte staat, en wier man in een ander land zeer hoog verheven is, en van alles overvloed heeft, om bij haar man te zijn, om mededeel aan zijn geluk, overvloed en eer te hebben, en haar gebrek en armoede van hem vervuld te zien. Zo is ook der gelovigen Hoofd, Man en Bruidegom Christus, verheven in de hemel; en Hij is de Fontein van alle genadegaven waarmee de gelovige en zalige zielen alsdan zullen verzadigd worden, zodat zij nooit zullen dorsten; en daarom is dat het beste voor de ziel om bij Hem te zijn. Want dan zal ons verstand eerst recht bestraald zijn met een volmaakte kennis, onze wil met een heilige en volkomen liefde, en alle zonden en begeerten weggeruimd zijn; zodat er voor de ziel niets beter gewenst of begeerd kan worden. En hiertoe brengt de dood de gelovigen, kerende de ziel tot God, en het lichaam tot aarde, als het geweest is, Pred. 12:7.

Toepassing

Wel toehoorders, is het zo verre het beste ontbonden en met Christus te zijn, gelijk wij nu gehoord hebben, zo moeten wij ons hier niet al te zeer bedroeven wanneer het God behaagt onze vrienden die ons zeer lief en waard zijn, tot Zich over te halen, en van ons uit dit tijdelijk leven weg te nemen. Het is wel niet ongeoorloofd, maar gans billijk en betamelijk dat wij bedroefd en gevoelig zijn over het verlies van onze naaste en liefste vrienden. Want dat dit mag zijn in een Christen leert de Heere, Ez. 44:25. Als hij wil dat de priesters, dat is de ware gelovigen van het Nieuwe Testament, tot een dood mens niet zullen ingaan, om niet onrein te worden; maar om een vader, of moeder, of om een zoon, of dochter, of een

broeder, of zuster, zullen zij vermogen zich te verontreinigen. Zijnde een ceremoniële wijze van spreken, waarmee getoond wordt dat zij mochten bedroefd zijn over hun vrienden. Maar onze droefheid moet nochtans niet zijn gelijk die van de heidenen, die geen hoop hebben, en zonder Christus in de wereld leven, als wetende dat degenen die in Christus gestorven zijn, niet verloren zijn. Maar zij zijn slechts voor een korte tijd van ons gescheiden, en zij zijn ook van ons, naar het zeggen van Augustinus, niet afgescheiden, maar voor ons uitgezonden. En daarom moeten wij ons niet al te zeer over hun afsterven bedroeven, maar onze droefheid in alles matigen; als veelmeer reden hebbende om ons te bedroeven over diegenen welke nog leven, en dood zijn in hun zonden en misdaden, dan over degenen die in de Heere ontslapen zijn. Want die zijn van het lichaam dezes doods niet alleen verlost, maar ook de zonde te boven gekomen, en zij zijn nu in de volmaakte gelukzaligheid bij Christus. En daarom, laat ons hen hun geluk niet benijden, maar alleen bedroefd zijn dat wij hier hun hulp en medearbeid in de Heere verloren hebben en missen, doch blijde wezen om hunnentwil, dewijl zij behouden en zalig zijn; en laat ons hun voorbeeld ons voorstellen om dat na te volgen, en te leren sterven, opdat wij ook haast met hen voor eeuwig bij de Heere in volmaakte gelukzaligheid mogen verenigd worden.

Waar nu is zulk een groot geluk, ontbonden en met Christus te zijn, hoe komt het dan dat onze zielen met niet meer ernstige begeerten naar zulk een gelukkige staat verlangen?

Ik zal nu tot u niet spreken, onbekeerde zondaars, die nog geen deel noch gemeenschap aan Jezus hebt, om u op te

wekken en naar de dood te doen wensen; maar ik ben zeer verwonderd dat gij nog zo zorgeloos kunt heengaan en zo weinig vrezen. O, dat gij eens kon begrijpen dat dit mogelijk de laatste dag van uw leven zal zijn, en dat gij nog deze nacht door de dood kunt weggerukt worden, en zo onbekeerd zijnde, eeuwig van God zult moeten verstoten zijn; het zou niets anders kunnen zijn of gij zoudt met vrees en bekommering aangedaan worden. Och, hoe durft gij nog te denken aan de dood, daar gij niet de minste lust hebt tot Christus en Zijn gemeenschap, en daar gij zelfs de weg der zaligheid die zo nauw is, niet kent, en de minste trap van heiligheid, zonder welke niemand God zien zal, haat en daarin geen lust hebt; hoe zult gij dan lust hebben tot de grootste heiligheid, waarin nochtans de grootste gelukzaligheid van de mens zal bestaan? Hoe kunt gij zo zorgeloos en zo zoetvoerig heengaan, zonder dat gij daarover eens recht wordt aangedaan en u ontzet? Indien wij niet wisten dat een steen ongevoelig en hard was, en dat gij harde en steenachtige harten had, zo zouden wij het onmogelijk kunnen begrijpen hoe gij horende en wetende dat op de dood het oordeel volgt, en dat tot zulke werkers der ongerechtigheid en verharde mensen, van Christus zal gezegd worden: Gaat weg van Mij, gij vervloekten in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is. En dan niet verschrikt, en zo aan uw dood durft denken, zonder dat u haren ten berge rijden.

Maar kinderen Gods, die nu al in waarheid door het geloof met Jezus verenigd zijt, en al gemeenschap met Hem hebt, wat heeft ons betoverd dat wij zo weinig uitziende en verlangende zijn naar onze ontbinding, om met Christus te zijn? Of waar is er nu een ziel te vinden die krank

is van liefde naar Jezus? Die zo uitzielt naar Zijn volle gemeenschap? Integendeel, wij hebben hier nog zoveel te doen op deze aarde, dat wij nog niet eens begeren of reikhalzen naar de hemel. Dat God zolang naar ons zou wachten, totdat het ons te pas kwam en dat wij met een ernstige begeerte naar de Here aangedaan waren; hoe weinig zouden er gevonden worden in de hemel, en zou die ten opzichte van de meesten leeg zijn. En indien Jezus niet meer verlangende was naar ons dan wij naar Zijn gemeenschap verlangen, hoe weinigen zouden er bij Hem zijn en komen? Want een iedere zoekt al uitstel om zich zoveel te beter tot de dood te bereiden. Wij weten mede wel, dat er enige voorbereiding tot de dood moet zijn; maar hoeveel tijd heb gij daartoe al gehad en genoten? Want toen gij eerst bekeerd werd, eiste gij misschien een jaar, en dat uit zijnde, alweer een; en zo is er al een lange tijd verlopen, en het werk is nog ongedaan, en nog is uw ziel niet in begeerte om ontbonden en met Christus te zijn uitgestrekt. Maar gedenkt eens, welke zonden gij doet, met zo flauw daarheen te gaan:

1. Want vooreerst, toont gij daarmee dat gij zijt geweest luie dienstknechten in de dienst uws Heeren, die zoveel tijd van uw Heere hebben doorgebracht; en het werk zelf is evenwel nog ongedaan gebleven, en nog wordt er zo weinig aan dit werk gearbeid, en wij zijn daartoe nog zo onbereid. Hoe menigmaal heeft de Heere al aan onze deur geklopt, en Zijn boden tot ons gezonden, die geroepen hebben dat wij ons tot deze gelukzalige ontbinding zouden bereiden? Want zoveel vrienden als de Heere van ons weggehaald heeft, zoveel ziekten en kwalen die ons hebben getroffen, zijn als zovele boden die tot ons gezonden werden, om ons op te wekken en aan te zetten tot

deze begeerte. En hoeveel vermaningen hebben de diena-
ren van het Evangelie aan ons niet gedaan? En evenwel is
tegen zoveel vermaningen aan ons het werk onverricht
gebleven.

2. Denkt eens, dat wij daardoor aan onze evenmens ge-
legenheid geven om te oordelen dat ons geloof in Christus
niet oprecht is, omdat zij ons niet vurig zien in deze be-
geerten tot Christus, en zo stemmen wij daardoor vele
verkeerde gedachten van ons aan de wereld toe, en be-
krachtigen hen daarin. Want aan de ene kant hoort zij ons
wel menigmaal getuigen dat wij niet vast zijn aan de aar-
de, noch aan de ijdelheden daarvan, en dat wij geen be-
geerte meer hebben tot de zienlijke dingen. Maar aan de
andere kant worden zij zo weinig trek en verlangen in
onze woorden en werken gewaar, om van deze aarde en
het aardse huis dezes tabernakels verlost te mogen wor-
den, dat zij niet kunnen denken dat ons zeggen waarheid
is.

3. Indien de dood ons is een ontbinding, zo zullen wij
daardoor toch ontbonden worden van de overblijfselen
der zonden die nog in ons zijn. Waarom zijn wij dan nog
zo log en lui, en wensen en verlangen niet meer naar de
dood? Om dan van de zonde ontbonden te worden, die
ons nog zo dikwijls storen in het gebruik van de voorge-
stelde hemelse goederen, en ons beletten te genieten ons
voorrecht en burgerschap dat wij hebben in de hemel?
Indien ons een ander hoorde in onze gebeden, en hij
hoorde ons aan de ene kant bidden tegen de zonden om
daarvan verlost te zijn, en aan de andere kant dat wij ba-
den om nog wat te leven, wat zou hij van ons denken? O
Christenen, welk een uitstekende geveinsdheid is dit, dat
gij bidt tegen de zonde, en die nog wenst te behouden,

daar gij nog wenst te leven? En hoelang zult gij daarin nog voortgaan met Christus als droefheid en smart aan te doen?

4. Denkt eens, welk een tijd wij doorbrengen in aardse, tijdelijke en ijdele zaken na te jagen, en hoezeer wij die behartigen, en hoe de bekommelingen en zorgen van deze wereld ons in de begeerte naar Christus gedurig storen en hinderlijk zijn; en nochtans begeren wij die zozeer, dat wij menigmaal wensen te leven, en alzo van Christus gescheiden blijven om het genot van aardse zaken, daar het nochtans verre het beste voor ons behoorde te wezen met Christus te zijn.

5. Wanneer wij ontbonden worden, zo worden onze genadegaven overvloedig en volmaakt, die hier nog maar kleine beginselen zijn. Hoe kunnen wij nu nog zo vergeenoegd zijn met zulk een geringe mate van genade? Zal een landman verlangen naar de oogst? En zullen wij niet zeer begerig zijn naar de volmaking van onze genadegaven, en ons hier vergenoegen met zo weinig kennis en liefde? En zonder begeerte te hebben naar de volmaakte kennis en oneindige liefde Gods in de gemeenschap van Jezus Christus?

6. Is de dood een ontbinding en losmaking van de ziel uit de gevangenis van het lichaam; hoe zullen wij dan niet meer verlangen om uit deze gevangenis ontslagen te worden? Zal niet een gevangen man zijn grootste werk maken om ontbonden te worden? En zal niet een vogel, welks lust het is in de lucht te vliegen, uit de kooi, al was hij van goud, zoeken verlost te wezen? En zullen wij niet zoeken verlost te zijn uit dit zwakke lichaam dat ons zo menigmaal hinderlijk is in de dienst van God en onbekwaam maakt tot geestelijke meditatie, om daardoor

onze zielen tot God te kunnen opheffen en Zijn deugden en volmaaktheden te beschouwen?

7. Is de dood zulk een ontbinding dat men daardoor bij Christus komt, en met God verenigd wordt; hoe is onze liefdeloosheid nog zo groot voor God en Christus? Dat wij niet meer verlangen naar dat heerlijkste gezelschap dat er kan bedacht worden? Zal het iemand zwaar en droevig zijn dat hij van een kind voor een tijd is gescheiden, en zijn gemeenschap niet genieten kan, en zal het ons niet zwaar en hard vallen nog zolang van Christus gescheiden te zijn, en zullen wij de gemeenschap van God in Christus, Die ons hoogste Goed is, niet meer beminnen, najagen en begeren?

Ach Christenen, wekt toch uzelf op een zoekt toch uw ziel hierin werkzaam te maken. Tot dat einde klimt menigmaal met uw gedachten opwaarts en doorwandelt het paleis van de hemel. Aanziet de nieuwe hemel en de heilige stad Gods, Op. 21:1. Beschouw daarin: 1. De heilige Drie-eenheid in haar heerlijkheid en algenoegzaamheid; staroogt zolang daarop totdat uw ziel werkzaam wordt. 2. De huishouding daarvan. 3. De cherubijnen en serafijnen, de heilige engelen, die lust in God hebben, en Hem voor eeuwig dienen. 4. Die zielen en geesten der volmaakte rechtvaardigen, die God eeuwig verheerlijken en aanbidden, werpende hun kronen aan Zijn voeten, en zeggende: Gij Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, en de eer, en de kracht. Want Gij hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil zijn zij, en zijn zij geschapen, Op. 4:10,11, 5:13. Hoort gij deze uitgalmen: Hem Die op den troon zit en het Lam zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in der eeuwigheid. Ziet en let daarop met al uw krachten, totdat uw begeerte brandende

wordt, om u met hen te verenigen, en datzelfde werk te doen. En kunt gij dan nog niet met Christus dadelijk in de hemel zijn, zo brengt de hemel op aarde. Zoekt die in uw ziel te verkrijgen; want indien gij met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is zittende aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God, Kol. 3:1-3. Begint hier reeds het werk om God te verheerlijken, en u door het geloof met Christus te verenigen, dat gij de Heere begerende, altijd met Hem mag zijn. Verlangt altijd naar Zijn komst; bereidt u daartoe, doet uw Liefste het hart open, zoekt Hem, en loopt Hem na. Staat op om de Bruidegom, uw Liefste, open te doen, laat uw handen druipen van mirre, Hoogl. 5:5. Onthaalt Hem met kostelijke specerijen. Laat uw nardus zijn reuk geven. En zegt: Mijn Liefste is mij een bundeltje mirre dat tussen mijn borsten vernacht, Hoogl. 1:12,13. Verbeeldt u dat Jezus staat aan de overzijde van de dood, met de kroon der heerlijkheid in de hand u toeroepende: Die dorst heeft, die kome en drinke. En zult gij dan aan Hem, Die aan de andere zijde van de oever des doods vaardig staat om u te omhelzen, en tot Zich over te brengen, niet antwoorden: Ik ben krank van liefde naar U. En zeggen tot Hem, kom, Heere Jezus kom, ja Heere Jezus, kom haastelijk. Amen.

E I N D E